

Hong Ying

Šangajiska konkubina

Glavni likovi:

Cassia Xiao
Gospa Smaragda Xin
Chang Lixiong (gospodar Chang)
Huang Peiyu
Yu Qiyang
Lily Chang
Xiu Fang (Cassijina sluškinja)
Li Yu (Cassijina sluškinja)
Lu Xianglan (šesta konkubina)
Liu Ji (dramatičar)
Zhang Hui (glumac)

Izjava autorice:

Ova je knjiga u potpunosti faktografska. Likovi i zaplet temelje se na stvarnim događajima. Molimo vas da obratite pažnju kako je autorica spremna odgovoriti svakome tko smatra da gaje oklevetala.

NIJE IMALA vremena za prošlost. Bila bi voljna sve staviti na kocku samo da započne ispočetka. »Kako god bilo...«, zastala je i ispružila dugačku, vitku ruku. Očarala me, onako lijepo oblikovana, kao stvorena za pokazivanje. Srce mi je poskočilo kad ju je pružila prema meni: odavno sam sanjala da držim tu ruku u svojoj i proučavam je do mile volje.

Mnogo sam puta vidjela njezine linije. Običavala ju je uspoređivati s mojom, od čega bih se toliko zbunila da bih zaboravila što tražim, kao da sam izgubljena u nekoj drevnoj strateškoj igri. Mozak može oblikovati tkivo i u linijama nečije ruke prikazati sudbinu. To je ono što ljudi iz Šangaja nazivaju »prisutnošću« – »*taixing*«. Njezina je *taixing* uistinu bila jedinstvena: već i samim promatranjem njezina dlana mogla sam vidjeti da joj je suđeno svima donijeti prokletstvo. Zvijezda propasti zamagljivala je zvijezdu sreće.

Što je još gore, nisam uspijevala zadržati smiren izraz lica. Osjetivši tugu u sebi, bacila sam pogled na njezin ljubak smiješak, onaj smiješak koji joj je priskrbio obožavanje mnogih. Jedna od nas je progovorila: »Na kraju krajeva, svaka predstava počinje prvom pjesmom«. Jesam li to izgovorila ja, usprkos onome što sam znala, kako bih je utješila, ili je to rekla ona, ismijavajući vlastitu odlučnost da ne posustane?

Snovi su bili ono čime nije mogla ovladati.

Cesto je sanjala o jutru kada je napustila dom. Uznemirena srca, ustrašena, čekala je polagano svitanje. Cijelu je noć prostajala na blatnim livadama pokraj mora, pogleda uprta prema istoku, plašeći se da se Sunce možda neće uzdići iznad udaljena obzora.

Bilo joj je sedam godina kad su joj umrli roditelji. Otada je željela otići. Od toga je dana u ribarskom seocetu prohujalo mnogo godina i takve su mračne uspomene već trebale izbljedjeti. No, još su je mučile noćne more te bi se nerijetko u najstrašnijem trenutku budila u hladnom znoju.

Kad bih o njoj snimala film, počela bih tim prizorom.

Sunce je toplo obasjavalo nasip Pudong kojim su koračala trojica muškaraca noseći nosiljku. U njoj je sjedila raskošno odjevena sredovječna žena, guste glatke i sjajne kose čiji je svaki pramen stajao na svom mjestu.

Sunce je toplo obasjavalo nasip Pudong kojim su koračala trojica muškaraca noseći nosiljku. U njoj je sjedila raskošno odjevena sredovječna žena, guste glatke i sjajne kose čiji je svaki pramen stajao na svom mjestu.

U pristaništu je ležao velik teretni brod spreman za popravak. Bio je napola prekriven hrđom i zamrljan prljavom vodom, ali druga mu je polovica blistala, tek premazana crnom bojom. Na skelama podignutim uz bok broda nalazila su se četiri strana mornara golih prsa, od kojih su neki strugali hrđu, a neki žustro bojali. Zazviždali su kad su nenadano ugledali lijepu ženu.

Jedan je bijeli mornar spustio hlače i potapšao se po sjajnoj stražnjici, istodobno ispuštajući vulgarne zvukove, a njegova su se tri druga glasno nasmijala.

Jako našminkana žena lepezom je napola sakrila lice kako ne bi izgubila svoju čast.

Pod blistavim suncem, pognutih oznojenih leđa, nekoliko je seljanki presađivalo rižine sadnice. Jedna je djevojčica podigla ruku i otrla znoj s brade, ostavljajući blatne tragove.

Dotrčala je neka sredovječna žena i viknula: »Dođi, mala Cassia!«

Cassia je krenula za ujom uz nasip. Iznenada se starija žena okrenula kao da se nečega prisjetila, zgrabila Cassijin otrcani slamnati šešir i istodobno izvukla češalj iz svoje kose. Prisilila je djevojčicu da čučne i užurbano joj isplela neurednu kosu.

Tada je ujna pregledala Cassijinu otrcanu odjeću prekrivenu zakrpama, otirući mrlje od blata vodom iz polja i povukavši prema dolje njezine zavrnutе nogavice na hlačama. Naposljetku se djevojčica doimala malo urednijom. »Da vidimo hoćeš li imati sreće da otputuješ u Šangaj«, promrmljala je ujna.

Stigle su na tržnicu prepunu lokalnih proizvoda i stranih tričarija koje su prodavali mornari: sitnih *objects dart*, zidnih i ručnih satova. Cassia se znatiželjno osvrkala oko sebe dok ju je ujna vukla kroz gomilu do velike staje.

Ondje su se prodavali konji i stoka. Bili su smješteni u odjeljcima, a njihovo rzanje i mukanje nadglasavali su grubi glasovi trgovaca koji su se cjenjkali i široko razmahivali rukama. Vladala je prava zbrka.

Na udaljenijem kraju pružala se dugačka drvena platforma. Na toj pozornici u redu su stajale male djevojčice, a iza njih desetak odraslih ljudi, među kojima i raskošno odjevena žena iz nosiljke koja je lice još zaklanjala lepezom. Kroz pukotinu u vratima provirio je visok, mršav muškarac i okrenuo se da upozori vratara: »Guverner Šangaja upravo je u novinama objavio upozorenje kojim svakoga podsjeća da zakon velikog carstva Qing zabranjuje trgovanje ljudima. To je, dakako, samo prividno, ali ipak bi trebao biti oprezan.«

»Zar će nas uistinu netko provjeravati?«

»Tko zna, ali korisno je biti oprezan. Zar gospa Smaragda želi pronaći još nekoliko djevojčica za svoj Vojvotkinjin paviljon?«

Cassijina ujna šapatom se obratila voditelju prodaje, a on je mahnuo rukom debelom, sredovječnom muškarcu u dugačkoj tradicionalnoj haljini: »Možeš početi!« Cassiju su postavili na kraj reda djevojčica.

»Istupi! Okreni se!«, zapovijedao je debeli muškarac. »Podigni ruke! Podigni noge!«

Djevojčice nisu predstavljale osobito privlačan prizor. Neke su bile ljepše od drugih, a većini su noge bile povezane. Doimale su se zbunjeno. Kad god bi neka djevojčica izazvala odobravanje odraslih koji su stajali ispred platforme, visok mršav muškarac odveo bi potencijalnog kupca u sobičak sa strane gdje su se potajno vodili pregovori.

Uskoro je na pozornici ostala samo Cassia, ali nitko se nije raspitivao za njezinu cijenu.

Raskošno odjevena žena odavno je izgubila zanimanje i samo nakratko odmjerila Cassiju, njezine gole noge i blatom zamrljane nožne prste. Djevojin pogled bio je više znatiželjan, nego uplašen.

Žena je ustala i požalila se voditelju prodaje: »Doputovala sam čak iz Šangaja, a ovo je sve što mi možete pokazati?« Zamijetila je da njezin mladi pomoćnik ne skida očiju s djevojčice i gurnula ga: »Yu Qiyang, kuda si odlutao?«

Mladić se brzo sabrao. Lice mu je bilo ljepušasto, gotovo djetinjasto i doimao se bezazleno. Bio je odjeven u košulju kratkih rukava, a u rukama je držao dva svežnja odjeće.

Cassia je krenula za ujom koja je izašla iz staje i zgrabila je za okovratnik: »Sram te bilo! Nitko te ne želi, čak ni za sluškinju. I onu stoku će netko kupiti!«

Ruke su je zaboljele dok je udarala Cassiju, stoga je odbacila bambusov štap i viknula: »Zar ne želiš otići? Mislila sam da sanjaš o odlasku. Sad te ne možemo prodati. Ne vrijediš ni pišljiva boba. Čak je i kravlja balega korisna – ona nas grije. Samo sam potratila vrijeme na tebe!«

Cassia nije ni pisnula, podnoseći bol. »Tvoj je ujak bio u pravu. Rekao je da si ti mala djevojčica s velikom glavom i da ćeš uvijek donositi nevolje.«

Udarila je nećakinju nogom. »Izlazi, ti gaduro, ništarijo! Ako te ne mogu prodati nekome u Šangaj, prodat ću te jeftino negdje drugdje.«

Nosiljka se s pratnjom vraćala istim putem kojim je i stigla, dok je zgodan mladić hodao s prednje lijeve strane nosiljke koju su nosila trojica muškaraca. Dvojica su bila sprijeda, a jedan straga. Budući da je on nosio najveći teret, povremeno su se mijenjali, hvatajući dah prije nego što bi nastavili. Dugački perčini visjeli su im teško s tjemena.

Nije prošlo dugo, kad jedan od muškaraca koji je hodao sprijeda osjeti dodir na ramenu. Okrenuvši se, shvatio je da netko drugi nosi bambusov štap koji mu

je ležao na ramenu. Žena koja se ljuljala u nosiljci iznenada se trgnula iz sanjarenja i zaprepastila se kad je shvatila da je jedan od dvojice muškaraca koji su hodali sprijeda zapravo djevojčica, i da bez ikakva napora nosi svoj dio tereta. Već je zaustila da je prekori, kad se djevojčica osvrnula i osmjehnula joj se. Žena je lupnula štapom i nosiljka se zaustavila.

»Što se to događa, za ime svijeta? Zar nisi ti jedna od onih koje su danas bile na tržnici...?«

Cassia se bacila na koljena: »Preklinjem vas, gospo Smaragda, ja sam siročić i odgojena sam za težak život. Znam da niste tražili takvu djevojčicu, ali jako sam snažna. Mogu naporno raditi.«

Oči starije žene su se raširile od čuda: »Otkud znaš moje ime?«

»Gospa Smaragda danas je u podne bila na tržnici. Čula sam kako su vas dozivali i zapamtila vam ime.«

Tada se gospa Smaragda okrenula i osmjehnula drugoj ženi koja je stajala uz njezinu nosiljku i naklonila joj se.

»Zbilja vam je stalo da je prodate, nije li tako? Vidim da je jaka kao muškarac.«

»Šangaj je jako lijepo mjesto. Svi se ondje odijevaju isto tako lijepo kao i gospa Smaragda!«, uzviknula je ujna.

Gospa Smaragda dobacila je pogled djevojčici koja je još klečala očiju punih suza i izazivala sažaljenje. Nešto se pokrenulo u njoj te je rekla: »Ustani. Jednom ću i ja prekršiti vlastito pravilo! Dajem deset srebrnih novčića. Hajde, uzmi.« Domahnula je zgodnom mladiću koji je bio s njom: »Yu, daj im da stave svoje otiske prstiju«.

»To je premalo«, rekla je ujna. »Kažu da sluškinja vrijedi trideset novčića.«

»Onda je vodi kući.« Gospa Smaragda je doviknula nosačima da podignu nosiljku. »Sposobna je samo za grube poslove. Dajem koliko vrijedi. Hajde, idemo!«

Ujna žurno pritrči nosiljci: »Molim vas, gospo, nemojte se ljutiti. Dosta je i deset novčića.«

Nosiljka je požurila, a Cassia se bosonoga trudila da održi korak noseći zavežljaje gospe Smaragde. Zbog toga je često morala otirati znoj s lica. Bila se pažljivo umila, ali joj se lice ponovno zamrljalo. Sto su dalje odmicali, to su zelena polja postajala bujnija. Žuti cvjetići uljane repice ostavljali su tragove na njihovoj odjeći, a nosiljku su oblijetali bijeli moljci.

Naposljetku su stigli na dugačku obalu rijeke Huangpu i nosači su usporili korak. Sto se rijeka više širila, to je bilo više ljudi na njezinim obalama. Čula je kako govore da su stigli na pristanište Lujiazui.

Na drugoj se obali pružao Bund. Izgledalo je da Sunce na zalasku jače no ikad osvjetljava ondje podignute viktorijanske zgrade. Sredinom rijeke plovili su brodovi, u jakim mlazovima ispuštali oblake dima i oglašavali se zvukovima neobičnih sirena.

Kad je spustila zavežljaje na tlo, Cassia je podigla nogavice svojih hlača i sa strahopoštovanjem se zagledala u prizor pred sobom. Netko ju je gurnuo bambusovim štapom. Zaboljelo ju je, ali se samo pomakla, ne skidajući pogleda s rijeke.

U pristaništu je vladala užurbanost. Trajekt je bio željezni parobrod s divovskim dimnjakom. Cassia se osmjehnula, osjećajući na licu dodir oštrog dima.

Putnici su nosili svoje torbe i drugu prtljagu, odrasli su za sobom vukli djecu i svi su se gurali pokraj njih prema mjestu za ukrcaj.

Raskošno odjevena gospa Smaragda prešla je rukama preko svoje uredne kose i lupnula po nosiljci. Nosači su je spustili. Okrenula se prema djevojčici i glasno je prekorila: »Cassia! Zar ćeš nam i prije nego što stignemo do Šangaja pokazati koliko si lijena? Hajde, pobrini se za prtljagu!«

Bilo je rano proljeće 1907. godine. Car Xuantong još nije bio napustio prijestolje. Svi su bili svjesni da se stvari ne mogu nastaviti odvijati kao dotad i čekali su da se nešto promijeni.

U VRIJEME CARA Xianfenga takozvani je »studio«, Vojvotkinjin paviljon u Ulici Malih zapadnih vrata, bio jedna od rezidencija čuvenog gospodina iz Songjianga. Romantični gospodin tu je zgradu zaviještao svojoj najdražoj konkubini. Ona je prije toga bila bludnica koja je željela postati vojvotkinja, ali, kad je neočekivano ostala udovica, imala je samo zgradu koju joj je ostavio starac. Siromašna i bespomoćna, iskoristila ju je da obnovi svoj stari zanat, nazvavši je »Vojvotkinjinim paviljonom«, u znak sjećanja na sretnija vremena.

Sada je pripadala gospi Smaragdi. Kad god bi pričala o toj zgradi, klela se da je ta priča istinita. Čak je kao dokaz pronašla slike starca, tvrdeći da joj ih je poklonila nesuđena vojvotkinja. Songjiang je bio rodni grad gospe Smaragde, a ona je nekoć bila najuspješnija kurtizana u Vojvotkinjinu paviljonu. Slike su zaista bile izvorne, ali ime poznatog gospodina zasad će ostati tajna.

Tijekom vladavine cara Tongguanga stranci su u Šangaju počeli dobivati zemljišne parcele kao »koncesije«. Ubrzo je utemeljena četvrt »crvenih svjetiljki« s mnoštvom naprednih javnih kuća koje su se međusobno uvelike razlikovale po kvaliteti. Vojvotkinjin paviljon bio je među najboljima na tržištu i ponosio se time što se drži na udaljenosti od ostalih kuća.

Smještena na granici kineskog i stranog teritorija, zgrada je imala kapiju tamne grimizne boje, visok prag i čvrste, neosvojive kamene zidove. Odavala je dojam zabranjenog područja, ali usprkos činjenici da se izvana doimala veličanstvenom i dostojanstvenom, unutrašnjost joj je odavno bila podijeljena na manje stanove. Sve su djevojke gospe Smaragde živjele na prvom katu, a svaka je imala vlastitu, bogato ukrašenu spavaonicu i dnevnu sobu. Priča se da su podovi nekih prostorija bili popločeni zlatom i srebrom, što je i samo po sebi bilo dovoljno da zgrada postane čuvena u Šangaju.

Uobičajeni posjetitelji bili su muškarci na položajima. Neki su i dolazili kako bi se razmetali svojim položajem. Postojao je još jedan razlog zbog kojega su rado često obilazili Paviljon: oni koji su živjeli u dijelovima Šangaja kojima su trenutačno upravljali stranci imali su osjećaj da se, makar i nakratko, vraćaju staroj Kini, dok su oni iz kineskog dijela grada imali osjećaj da su u Paviljonu donekle već izvan dosega vlasti. Ondje su se mogli uistinu bezbrižno prepuštati užicima.

Bila u društvu ili sama, Cassiji smiješak nije silazio s usana. Pričalo se da ima ljubak osmijeh. Odijevala se u služinske haljine, a umjesto dvije pletenice, kako se prije češljala, nosila je jednu jedinu debelu pletenicu i uredne šiške na čelu.

Tijekom proteklih šest mjeseci istegnula se u visinu. Svi su govorili da bi zapravo trebala biti obična kućna pomoćnica. Tko je ikada vidio tako visoku sluškinju? Nije bila prikladna za posluživanje gostiju.

Pokazalo se da je to donijelo velike glavobolje gospi Smaragdi. Sluškinja dosta košta, ali kad biste jednom kupili takvu djevojku, ona je pripadala vama i bila vam prepuštena na milost i nemilost. No, kućna pomoćnica obična je zaposlenica. Svakog joj se mjeseca mora isplaćivati plaća i može otići kad god to zaželi. Nije bila osobito dobra pogodba to što je gospa Smaragda za osobu koja je bila prikladna samo za kućnu pomoćnicu platila naknadu za sluškinju. Stoga je Cassia ostala sluškinja.

Rano ujutro u kuhinji je vladala užurbanost. Dva su kuhara, oba iz Suzhoua, sa svojim pomoćnicima klali piliće i patke i čistili ribu. Krv je trebalo odmah odstraniti, jer bi gospa Smaragda odmah nakon ustajanja došla pregledati kuhinju. Ako bi pronašla jedno jedino pero ili makar kap masnoće, kuhinjski pomoćnici morali bi platiti globu. Pažljivo su se kretali, oštro nadzirući kućne pomoćnice dok su dolazile i odlazile u različite prostorije, kako ne bi slučajno bili kažnjeni zbog tuđe pogreške.

Cassia je još rasla i bila je neobično visoka, ali imala je i snage. Za razliku od drugih sluškinja koje su od muškaraca tražile da im pomognu s većim teretima kad bi trebalo nešto hitno obaviti za gospu Smaragdu, svi su se nerijetko obraćali njoj za pomoć.

Cassia nije više bila nespretna - znala je brzo hodati držeći pladanj sa čajem. Kad je izašla iz kuhinje, puna zavisti prošla je kroz veliku prostoriju gdje su spavale starije sluškinje. Hoće li ikada moći spavati ondje? Njezina »spavaonica«, ako ju se uopće tako moglo nazvati, bila je sobičak u podrumu sa sićušnim prozorom, uska i pretrpana, koju je dijelila s još nekoliko mladih sluškinja. Da bi došla do svog mjesta za spavanje morala je prelaziti preko drugih kreveta, a imala je upravo toliko mjesta da se mogla okrenuti u snu.

No, bio je to pravi raj u usporedbi s mjestom otkud je došla. Dobro se hranila. Kad bi se malo podgrijalo, ono što bi kurtizane prethodne noći ostavile bilo je Cassiji ukusno kao da je posve svježje. Iako ju je proklinjala što tako brzo raste, gospa Smaragda dala joj je sašiti novu odjeću. Ondje se čak i sluškinja morala dobro odijevati.

Spuštao se suton. Cassia je prošla hodnikom i uspela se stubama. Šapat i pjevanje djevojaka miješali su se sa zadirkivanjima i koketiranjem. Ušla je u veličanstvenu Feniksovu dvoranu, gdje je živjela gospa Smaragda. Ponekad je ondje primala novu mušteriju, kako bi pokazala srdačnost domaćice i uspostavila svojevrсна pravila ponašanja, što je pristajalo ustanovi tako dostojanstvenoj kao što je bio Vojvotkinjin paviljon. Ondje bi pridošlicu zabavljala sama gospa Smaragda, a kurtizane su ga nudile vinom. Ako bi posjetitelj došao

i drugi put, tada bi mu dopustili da uđe u dnevnu sobu odabrane djevojke. Tek pri trećem posjetu mogao je ući u njezinu spavaonicu.

Sunce se spuštalo i nebo je bilo išarano grimiznim i plavim prugama. Počele su se paliti ulične svjetiljke. Djevojke su se probudile oko podneva i cijelo su poslijepodne provele u »studiju« odijevajući se. Nadstojnica je prihvaćala telefonske pozive i glasno izvikivala imena djevojaka koje su pozvane u društvo, kao i onih koje su bile tražene u samom studiju ili pozvane na čajanku. Otmjeno odjeveni gosti stizali su s *myna* pticama koje bi, kao da odgovaraju na gužvu i strku, znale nenadano zagraktati: »*Ji li fa cai!*« – Sretno vam i uspješno bilo!

U to je doba u Vojvotkinjinu paviljonu bilo najživahnije.

Neposredno ispred zgrade zaustavile su se tri kočije. Tek što su stale, pomoćnici s prve i treće kočije pritrčali su srednjoj i otvorili vrata, kako bi pomogli Changu Lixiongu, velikom gospodaru bratstva Hong, da iziđe iz kočije. No, muškarac je sam sišao i udaljio se, pokazujući da nije od one vrste ljudi kojima je potrebna pomoć.

Ulica malih zapadnih vrata bila je dugačka, ali ne i široka. Dok biste stajali na jednom njezinu kraju, ne biste mogli vidjeti drugi: obje strane ulice bile su pretrpane ljekarnama, kupalištima, gostionicama, restoranima i dućanima. Bio je to pravi napredni svijet. Te večeri nije bilo ni vjetra ni kiše te se okupila još veća gomila nego inače.

Neugledan trgovac primaknuo se sasvim blizu jednom od mladih pomoćnika Changa Lixionga i urotnički prošaptao: »Zapadnjačka pornografija?« Mladi pomoćnik odgurnuo ga je snažnim pokretom, tako da se srušio na tlo, a fotografije su se rasipale oko njega. Glasno je viknuo: »Gospodaru, gospodaru, mogli ste samo reći *ne* ako vas ne zanimaju.«

Ni mišić se nije pomaknuo na pomoćnikovu licu. Krenuvši prema trgovcu kako se ne bi približio njegovu šefu, uzviknuo je: »Odmakni se! Pazi!«

No, tada se začuo blagi glas Changa Lixionga. »Nije potrebno da budeš tako grub. On samo radi svoj posao. Ja nisam guverner Šangaja, pa zašto ga onda zaustavljaš?« Odmjerivši pogledom slabašnog trgovca koji je klečao na tlu, obratio se tjelohraniteljima: »Provjerite samo da nema oružja kod sebe!«

Trgovac, kojega je tjelohranitelj bio uplašio, nesigurno je ustao i pokupio fotografije. Iz Changovih je riječi shvatio da se nema čega bojati. Pognuo se, osmijeh mu je naborao lice, i raširio je fotografije u rukama. »Gospodaru, gospodaru, molim vas, učinite mi uslugu i pogledajte! Samo pogledajte!«, nukao ga je ponizno.

Bio je to svežanj reprodukcija zapadnjačkih slikarskih djela: Botticellijevo *Rođenje Venere*, Ingresov *Izvor i Turska kupelj*. Ili su mu ih prodali strani mornari ili ih je izdala neka izdavačka kuća s najnovijom opremom. Trgovac je odabrao nekoliko i pružio ih Changu Lixiongu.

Bile su loše kvalitete. Zacijelo su to bile jeftine kopije koje su donijeli mornari. U to su doba sve fotografije bile žućkaste i izgledale su staro.

»Kad se pomiješaju Kinezi i Zapadnjaci, nastaju nevolje«, rekla je jednom gospa Smaragda Cassiji. Trenutak kad je Chang Lixiong bacio pogled na nage strankinje bio je, dakako, još jedan dokaz istinitosti te poslovice.

Uistinu, sve je počelo s pojavom tih reprodukcija, iako su se tada doimale beznačajnima.

Chang Lixiong nakratko je preletio pogledom po slikama, a onda je mahnuo rukama prema torbaru: »Nosi se! Kakvo smeće! Zanimaju me samo žive žene.«

Velikom gospodaru bratstva Hong bilo je između četrdeset i pedeset godina. Bio je visok i dobro građen i nosio je dugačku haljinu. Na crnoj pozadini njegove haljine iz blizine su se nazirale plava i grimizna boja u oblicima od tamne svile. Već su ga dugo očekivali i vrata su se pred njim otvorila čim je stigao do kapije. Podigavši haljinu, Chang Lixiong je zakoračio preko visokog praga.

Dočekali su ga glazba i smijeh, izmiješani s mirisom parfema. »Gospodar Chang glavom!«, začuli su se uzvici i pozdravi okupljenih žena. »Već dugo niste bili kod nas!«

»Dugo vas nije bilo! Nedostajali ste nam!«

»Dođite, sestrice, dođite i pobrinite se za gospodara Changa!«

Gospa Smaragda raširila je zastore oko kreveta i pričvrstila ih s obje strane. Gospodar Chang, kako su ga nazivali u Vojvotkinjinu paviljonu, sjedio je pokraj kreveta dok je ona klečala iza njega na krevetu i snažno mu masirala leđa. Još je bila ljepotica obla lica, s visokim obrvama i izduženim očima u obliku badema. Kao kurtizana koja je i u četrdesetoj godini još mogla starom ljubavniku izazvati osjećaj vezanosti, nije loše prošla.

Kao ugljen crna kosa bila joj je glatka i uredna i učvršćena kopčom. Na sitnim nožicama nosila je izvezene cipelice, a ispod svilenih hlača izvirivali su samo palci. Osim, dakako, lica, to je bilo ono čime su se djevojke iz Vojvotkinjina paviljona trebale najviše ponositi, ono čemu su se posjetitelji divili i u čemu su najviše uživali, ono čemu su djevojke posvećivale najviše vremena i truda.

Gospa Smaragda potpuno se posvetila gospodaru Changu, šapćući mu na uho tako da mu je usnama gotovo dodirivala lice. Slušao ju je i osmjehnuo se, dodirnuvši joj ruku.

Noseći pladanj sa čajem, Cassia je ušla kroz širom otvorena vrata Feniksove dvorane i našla se u spavaonici. Koraci su joj bili gotovo nečujni. Par u spavaonici jedva da ju je i pogledao. Prišla je stolu pokraj kreveta i spustila pladanj.

Gospa Smaragda je pričala da su poslovi nesigurni zbog revolucionara i kaosa koji su izazvali.

Napola sklopljenih očiju, gospodar Chang je uživao u njezinu maženju. No, njezine ga se riječi nisu osobito dojmile: kako bi poslovi mogli ići loše kad je jako velik broj bogataša pobjegao s juga u Šangaj?

»Htjela sam reći da ima sve manje i manje gostiju s ukusom, a još je manje onih koji su velikodušni s novcem.«

Gospa Smaragda je uzdahnula: »Ako se nastavi ovako kako je krenulo, mislite li da ćemo se čak i mi kurtizane morati revolucionirati?«

Gospodar Chang se nasmijao: »Sjajno, svi ćemo se ujediniti u istom plemenitom cilju.«

Kad se Cassia nagnula nad pladnjem, čuo ju je i otvorio oči. Čim je zamijetio njezine nepodvezane noge, počeo je podizati pogled i zadržao ga na njezinu licu. Oči su im se slučajno susrele i Cassia je istoga trenutka spustila pogled. Ostala je pristojno stajati. Smjela je otići tek kad bi gospa Smaragda to zatražila od nje. Takvo je bilo kućno pravilo.

Chang Lixiong potapšao je gospu Smaragdu po stražnjici. Nova djevojka? Još je nije vidio. Prisjetio se da je gospa Smaragda bila u pokrajini Chuansha u potrazi za novim sluškinjama. Poslao je s njom vlastita pomoćnika Yua da je čuva.

»To je uistinu seljanka koju sam našla u Chuanshi«, rekla mu je gospa Smaragda. »No, danas je jako teško pronaći pristojnu djevojku na selu!« Zatražila je od Cassije da priđe i pokaže se gospodaru Chang: »Pogledajte kako je ružna ova djevojka: prevelike oči, preširoka usta, predugačke noge. Jednostavno je previsoka.« Gotovo dodirujući Cassiju, uzvikne: »Od svega je najčudnije ovo, ta nevjerojatno krupna prsa! Ružna k'o lopov. Ali, njenoj sam ujni ipak morala dati poveliku hrpicu srebra.«

Gospodar Chang jednostavno upita: »Koliko je stara?«

»Kaže da joj je petnaest, ali izgleda starija. Bačeni novac! Pogledajte kako je dobro hranim, pa je sad sva ružičasta i zdrava poput prave seljanke.«

»Imam šesnaest godina, gospodaru.« Cassijin glas bio je jasan i glasan, ali nije se usudila podići pogled prema muškarcu i ženi na krevetu.

»Tko ti je dopustio da progovoriš?« Gospa Smaragda udari Cassiju lepezom po prsima. »Rekla sam ti da povežeš prsa, kako se usuđuješ ponovno ih odvezati?!«

Dok ju je Chang Lixiong promatrao, Cassia se mlako usprotivila, ali nekako se pod tim odlučnim pogledom nije željela pokoriti gospi Smaragdi. Ovlaži suhe usne i tiho izusti: »Nisam mogla disati.«

Gospa Smaragda je prekine: »Ako ne želiš povezati prsa, tada mi vrati moj novac!« Okrenula se gospodaru Changu i požalila se: »Nikada nisam vidjela tako ružnu djevojku. Da joj roditelji nisu prerano umrli, ne bih je ni uzela. Sažalila sam se nad njom, ali kako ću zadržati tako ružnu djevojku u svojoj uglednoj kući? Rado bih je zadržala kao običnu kućnu pomoćnicu, ali one moraju biti udane. Prije dva mjeseca svidjela se bogatom posjetitelju iz Nanjinga pa sam joj rekla da se pobrine za njega, misleći da ću joj možda tako pomoći da postane jedna od mojih zabavljačica.«

»Siguran sam da je tako pametna gospa poput vas sve već smislila«, zadirktivao ju je gospodin Chang.

Ne obraćajući pažnju na ironiju u njegovu glasu, gospa Smaragda nastavi s pričom. Djevojka mu se oduprla – kao da je gubitak djevičanstva pitanje života i smrti - i napravila takvu scenu da je na kraju razljutila gosta, u toj mjeri da ga je sama gospa Smaragda morala zamoliti za oprostaj. Nadstojnica ju je, dakako, kaznila, i prema običaju dobila je batina. No, ipak nije odustala. Dva su je dana držali pod ključem, ali je ostala tvrdoglava. Napravila je cijelu gužvu usprkos tome što je najskromnija i najružnija djevojka u kući.

Ta je priča pobudila zanimanje Changa Lixionga. Djevojku je počeo promatrati drukčijim očima.

Izgleda da je gospa Smaragda gospodaru Changu mogla povjeriti sve. Takav muškarac, pun razumijevanja, mogao je žene uhvatiti nespemne, jer bi sebi previše dopuštale. Gospa Smaragda postala je previše samozadovoljna, hvaleći se kako je tu djevojku ukrotila jednom jedinom rečenicom: »Sutra ujutro poslat ću te natrag na selo.« Tek tada se tvrdoglava mazga slomila i zamolila za oprost.

Cassia je bez riječi stajala pokraj nje. Gospu Smaragdu je razljutila njezina očigledna ravnodušnost. »Da je Cassia uistinu pokušala zabavljati gosta, izgubile bismo obraz - zacijelo bi pomislio da smo proste kad držimo djevojku s tako ružnim nogama«, rekla je, a onda se okrenula Cassiji i dodala: »Skinu cipele da gospodar Chang vidi kakve noge imaš!«

Cassia bi najradije pobjegla, ali prijetnja gospe Smaragde još joj je bila svježja u sjećanju. Nije se usuđivala ponovno je uvrijediti. Bespomoćno je skinula cipele i od nelagode savila prste na nogama. Na blistavu podu noge su joj izgledale kao u strankinje: velike i ružne u usporedbi sa sićušnim nožicama gospodarice, lijepim poput zlatnih ljiljana. Ispunio ju je neizmjeran stid.

No , preko ruba kreveta visjele su noge gospodara Changa, još krupnije i nespretnije od njezinih, prekrivene debelim crnim dlačicama. Njezine su bile tanke i bijele, nokti su blistali, a drugi prst na nozi bio joj je gotovo isto tako dugačak i uredan kao i palac. Bila je očarana i činilo joj se da je u transu.

»Zar joj nije suđeno da s takvim nogama ostane obična kućna pomoćnica? Pogledajte je samo, sažalila se sama nad sobom. Bez obzira na to kako izgleda, očekivanja su joj bila viša od zvuka brodske sirene na rijeci Huangpu!« Istinski zabrinuta zbog djevojke, gospa Smaragda je uzdahnula: »*Aiyaa!* Kamo će me to odvesti?«

Te su riječi naposljetku trgnule gospodara Changa. »Hajde, hajde, nemojte se istresati na djevojci!«, osmjehnuo se. »Recite joj da se ponovno obuje!« Tada je gospa Smaragda zapazila da gospodar Chang više ne zuri u Cassiju, nego da ju je uštipnuo za nogu. Zaprepastila se. Zar je mogao i pomisliti da se ta djevojka po izgledu uopće može usporediti s njom? S ljepoticom koju su nekad smatrali najljepšom od četiri najljepše kurtizane u Šangaju?

Gospa Smaragda je nevoljko napravila što joj je rekao i naglasila da bi tako ružna djevojka pokvarila apetit drugih gostiju u kući. Cassiji je dobacila hladan pogled i strogo joj naložila da izađe.

Cassia je obula cipele i zlovoljno složila pribor za čaj. Krenula je prema vratima. Gospodar Chang je uzeo zdjelicu za čaj iz gospinih ruku, počeo piti i rastreseno promatrati Cassijina okrenuta leđa. Nešto se probudilo u njemu. Ta je sluškinja nosila pretijesnu odjeću. Tkanina se čvrsto obavila oko nje, tako da su joj se ramena doimala previše širokima, iako joj je struk bio vitak i nježan. Nije bila uobičajena ljepotica. Među zabavljačicama na koje je navikao Cassia je predstavljala rijedak prizor.

Posjedovala je još nešto, svojevrstu bezazlenost i čvrstinu seljačke djevojke, nešto što je dobro poznao dok je bio mlađi.

Podsjetila ga je na vlastitu prošlost. Pomislio je da u njoj ima nečega jako poznatog. No, zar je mogao biti u iskušenju zbog samo jednog pogleda na tu djevojku? Zašto mu je srce tako snažno udaralo?

Tada se prisjetio: Cassia je izgledala upravo poput zapadnjačke ljepotice koju je toga dana vidio na pornografskoj fotografiji kako nosi vrč s vodom.

Možda je se prisjetio zato što je i Cassia bila visoka i što joj se košulja prilijepila uz donji dio leđa, podsjećajući na vodu koja se slijeva niz stablo. Košulja joj se rastezala dok se kretala. Umjesto da ravno pada, donji je dio košulje prijanjao uz stražnjicu i leđa. Široke hlače su joj lelujale. Cijelo joj je tijelo treperilo. Izgledala je poput slike koja samo što nije iščezla pred očima.

Iznenada je gospodar Chang progovorio snažnim glasom: »Stani!« Cassia samo što nije izašla u hodnik. Kad je čula njegovu zapovijed, ukočila se, oklijevajući. No, nije se osvrnula. »Čekaj!«, dodao je gospodar Chang.

Cassia je bespomoćno spustila glavu i oborila pogled. Tada se napola okrenula prema muškarcu i ženi u sobi i uspravila se, čvrsto držeći pladanj, toliko uplašena da gotovo nije mogla disati.

Gospa Smaragda već se spustila s kreveta i upravo je namjeravala ispiti čaj. I sama se skamenila, ne znajući što namjerava gospodar Chang.

»Rekla si da nije prikladna čak ni za služavku?« Gospodar Chang okrene se gospi Smaragdi i polagano izusti: »Onda je daj meni. Koliko bi to koštalo?«

Gospu Smaragdu toliko su zaprepastile te riječi da samo što nije ispustila šalicu. No, budući da je bila upoznata s onim što se događa između muškaraca i žena, bilo joj je jasno koliko nerazumne mogu biti muškarčeve žudnje te im je uvijek bila spremna udovoljiti.

Spusti šalicu i smireno reče: »Gospodaru Chang, cijeloga ste života bili junak. No, ako želite iskušati nešto malo drukčije, pazite, mudro birajte. Koja djevojka ovdje nije bolja od nje? Dvije djevojke koje su vam prije bile omiljene sada su postale uistinu jako popularne. Mogli biste imati bilo koju djevojku iz Šangaja, kako one poznate, tako i one neukroćene. Pa zar ćete uzeti djevojku nepovezanih nogu? Smijalo bi vam se cijelo bratstvo!«

No, riječi su joj presušile kad je uvidjela da je Chang Lixiong uopće ne sluša, jer nije mogao odvojiti pogleda s Cassijinih bradavica, skrivenih ispod košulje. Bio joj je posve jasan izraz njegova lica.

Gospa Smaragda je zamahnula rukavima i promijenila taktiku, prikazavši se velikodušnom. »Vi ste ovdje glavni. Ako želite sluškinju, ništa lakše. Samo je uzmite!«

Gospodar Chang hitro odgovori: »Ne šalim se. Ne smijete poreći vlastite riječi.«

Nije mogla vjerovati da gospodar Chang ne shvaća što mu pokušava reći. Jednostavno se pretvarao da ne čuje ono što nije htio čuti. Bila je svjesna da bi, kad bi svojim oštrim sluhom u razgovoru naslutio slabost ili proturječje, bio dovoljno moćan da pobijedi u bilo kakvu sukobu i uništi protivnika jednom jedinom riječju, iako se doimao snažnim i šutljivim. Takva čovjeka nije bilo uputno razljutiti.

Gospa Smaragda se zacrvenjela. Prišla je Cassiji i pažljivo je promotrila. Tada se primakla Changu Lixiongu, zaustila da nešto kaže, ali se predomislila. Naposljetku reče uz osmijeh: »Gospodaru Chang, ako vas to raduje, povedite je u svoj dom. Imat ćete još jednu sluškinju koja će dvoriti jednu od vaših brojnih žena. No, nemojte reći da vas nisam upozorila: ta je djevojka glupa i nespretna. Mogla bi vam razbiti krhki porculan«.

Chang Lixiong sjeo je na krevet i obuo cipele. Tada je pročistio grlo. Gospa Smaragda zastane istog trenutka. Gospodar Chang stajao je iza svih kockarskih poslova i sveukupne prostitucije u Šangaju. Javna kuća kao što je bio Vojvotkinjin paviljon potpuno je ovisila o njemu. Koliko god njihov odnos bio intiman, ona se nikako nije mogla suprotstaviti njegovu autoritetu.

»Ne namjeravam je odvesti kući. Ostat će ovdje kod vas. Odredite joj sobu, dvije sluškinje, platite joj isto što plaćate drugim djevojkama. Nabavite joj novu odjeću. Sobu uredite prema njezinu ukusu.«

Nije bio grub, ali su mu riječi navirale tvrde i brze i nisu ostavljale nimalo mjesta kompromisu. Obraćao joj se izravno. Zapovjedni, strogi zvuk njegova glasa izazvao je nervozu u gospi Smaragdi. Znala je da gospodar Chang uvijek ozbiljno govori. Nije bila toliko ljuta da bi ga uvrijedila zbog obične sluškinje. »Dobro, bit će kako gospodar Chang želi.«

No, Cassia se okrene i pogleda Changa Lixionga ravno u oči: »Ali ja nisam rekla da pristajem.«

Gospa Smaragda poskoči: dobila je potreban izgovor. Zamahnula je kao da će udariti djevojku. Kako jedna od njezinih vlastitih sluškinja može biti tako besramna?

Chang Lixiong je uhvati za ruku, navuče kratak kaput, pride Cassiji i blago joj se obrati: »Dobro, sad te pitam. Jesi li voljna...«, sporo je izgovarao riječi, »ili nisi?«

Cassia se zacrvni. Podigne glavu, pladanj joj ispadne iz ruku i istrči iz sobe. Zvuk razbijenog posuda bio je tiši od odjeka njezinih koraka.

Chang Lixiong se gromoglasno nasmije.

Cassia je protrčala kroz hodnik, sjurila se niz stube i našla u tamnom prolazu. Samo što se nije sudarila s nekim mladićem.

Jedva da ga je bila i zamijetila, sve dok mu se nije izmaknula s puta trenutak prije nego što su se sudarili. Mladić se zagledao u njezina krhka leđa dok je uplašeno bježala.

G O S P A S M A R A G D A je sjela i počela pripremati lulu za gospodara Changa. Kako li je samo neuljudna djevojka koja pobjegne kad gospodar Chang pokaže zanimanje za nju, reče. Mora ju se kazniti u skladu s kućnim pravilima.

Chang Lixiong odgovori da se ne želi nasilno nametati djevojci. U tome nema nikakva zadovoljstva.

Gospa Smaragda se znatiželjno zagleda u gospodara Changa i stade sporo govoriti i zadirkivati ga: »Dakle, gospodar Chang u bludilištu želi pronaći ukus i osjećaje? Želi se udvarati poput stranaca? Eto, kako se svijet mijenja!«

Chang Lixiong ju potapše po obrazu: »Mnoge smo godine proveli zajedno. Zar nismo uživali u osjećajima i ukusu?« Oči gospe Smaragde se ovlažiše kad je čula kako priznaje njihovu uzajamnu bliskost.

Ustao je i zagledao se kroz prozor. Napola objašnjavajući, napola optužujući, rekao je da je odnedavno toliko zaokupljen poslovima da ne bi imao vremena ni pogledati neku djevojku, makar to bila i Xishi, čuvena ljepotica glavom. Način na koji je gospa Smaragda predstavila Cassiju pobudio je u njemu zanimanje. U tome trenutku zamijeti da se stubama uspinje njegov mladi pomoćnik te istoga trenutka naloži gospodi Smaragdi da ih ostavi same: bila mu je potrebna soba za razgovor.

Ljuta na sebe, gospa Smaragda se taktično povukla. Svakoga se dana bavila prodajom ženskih tijela, pa su je neke novine nazivale »glavnom menadžericom svjetskih ljepotica«. Prije dvadeset godina, kad su je smatrali najljepšom od četiri najčuvenije šangajske kurtizane, isticala se ne samo svojim izgledom, nego i time što je znala mudro raspravljati o pojmu ljepote, o tome kakva bi žena mogla zaslužiti naslov ljepotice. Kako li je samo pretjerano naglasila ružnoću sluškinje kad je uspjela razljutiti gospodara Changa i navesti ga da iznese takav nečuven zahtjev!

Zar sam izgubila razum? Uštipnula se za nogu, pitajući se nije li sve to samo ružan san.

Gospodar Chang za to vrijeme izađe u hodnik i pozdravi Yua Qiyanga, svog pomoćnika: »Što se događa, Yu? Kakve mi vijesti donosiš?«

Mladić je bio u crnom, perčin je savio ispod šešira i nosio je pištolj i bodež zataknut za pojas. Požurio je prema gospodaru Changu i naklonio se.

Zajedno su ušli u sobu i zatvorili vrata. Tek tada Yu progovori: »Vratio se treći gospodar. Sa sobom je iz Japana doveo Huanga Peiyua. Huang tvrdi da u gostionici Broj 16 ima previše ljudi te se preselio u hotel u Ulici Carlton na stranom teritoriju.«

Kad je prišao stolu pokraj kreveta, gospodar Chang primijeti da strani teritorij ne mora nužno biti i siguran. Stranci imaju mnoštvo uhoda. Ako se požele umiješati, odmah će izravno prići. Također bi mogli ignorirati zahtjev za izručenjem kineskih vlasti. Ured kineskog guvernera zapravo je slab i u njemu vlada zbrka.

Yu zausti da nešto kaže, ali ga Chang Lixiong zaustavi pokretom ruke. To što je upravo rekao bio je samo savjet povjerljivom pomoćniku. Tada se vrati važnijem poslu: »Što kaže glavni savjetnik?«

»Glavni savjetnik je rekao da je zahtjev gospodara Changa, da se bratstvo Qing pokori bratstvu Hong, odavno izrečen, a sve dosad je Huang Peiyu tvrdio da o tome ne vrijedi ni razmišljati. Čak ni njegov zapovjednik, Sun Yatsen, nacionalistički vođa, ne bi mogao zapovijedati bratstvu Qing, a kamoli on sam.«

»Sasvim razumljivo«, suglasi se Chang Lixiong.

Yu nastavi, rekavši da ga je glavni savjetnik poslao da izvijesti kako je Huang te večeri, čini se, promijenio mišljenje. Rekao je da se sada o svemu može pregovarati i istaknuo da su bratstvo Hong i Društvo saveza sada, sve dok se međusobno slažu, jedna obitelj. Budući da se bratstvo Qing pokorava nalozima Društva saveza, samim tim će se pokoravati i bratstvu Hong. Huang Peiyu se oduvijek smatrao pripadnikom bratstva Hong. Na kraju krajeva, u slučaju krajnje nužde, čovjek se mogao osloniti samo na pripadnike bratstva Hong. Bio je jako zahvalan gospodaru Changu što je poslao čovjeka da ga doprati iz Japana u Šangaj.

»Napokon prave riječi.« Gospodar Chang ustane: »Ali ipak samo riječi. A što je s detaljima?«

Prišao je prozoru i, iako je zapravo samo naglas razmišljao, izgledalo je kao da se obraća Yuu. Bio je svjestan da revolucionari žele iskoristiti moć bratstva Hong. Bio je svjestan da se pripremaju za ustanak. Naposljetku se okrenuo Yuu Qiyangu: »Reci glavnom savjetniku da pažljivo prati Huanga Peiyua, ali da malo popusti u pregovorima. Vidjet ćemo tko će prvi popustiti.«

»Da odem glavnom savjetniku?«

»Ostavi to za sutra. Zatraži od njega da s našim protivnikom ponovno ode na Tai Chi.« Potapšao je Yua po ramenu: »Yu, ti si dobar čovjek. Sjedni i popij nešto.«

Yu oprezno sjedne: »Da, gospodaru Chang.«

Chang Lixiong se osmjehne. »Zašto se ne znaš opustiti?«, upita. »No, nije važno. Možda je za ljude kao što smo mi bolje da su uvijek na oprezu. Sada imaš sedamnaest godina: zašto u ovom paviljonu s mnoštvom ljepotica ne bi odabrao neku ljupku djevojku?«

Yu se zastidi i odgovori: »Gospodaru Chang, premlad sam za ženidbu.«

Chang Lixiong pažljivo promotri svog pomoćnika: zbog otmjena držanja i oštromnosti mladić je više nalikovao službeniku nego čovjeku koji surađuje s organiziranim kriminalom. Uistinu je dobro postupio što ga je primio i poslao na školovanje.

»Dobro, pred tobom je budućnost puna obećanja.«

Yu ustane: »Nikada se ne bih usudio zaboraviti ono što je gospodar Chang napravio za mene.«

»Hajde, hajde!« Chang Lixiong ga pogleda sa zadovoljstvom: »Možeš ići.«

U dvorištu nije bilo mira još dugo poslije ponoći. Cassia je ležala u krevetu, ali nije mogla spavati. Odjenula se i lagano odgurnula vrata. Zlatne ribice u jezercu na mjesecini su bljeskale poput tajanstvenih plamičaka. Pričalo se da se ispod breskvinog stabla objesila jedna djevojka. Njezin je duh ostao ondje pa se nitko čak ni tijekom dana nije usuđivao proći ispod toga stabla. No, gospa Smaragda je zabranila da ga posijeku, tvrdeći da neće preostati nijedno stablo ako nakon svakog samoubojstva posijeku jedno.

Ali Cassia se ondje ugodno osjećala. Bilo je smireno. Netko je zakašljao i učinilo joj se da je na zgradi preko puta zapazila sjenu. Ipak, kad se sakrila iza stabla i ponovno pogledala, nigdje nije bilo nikoga.

Tada je ugledala gospodara Changa kako se spušta niza stube. Znatiželja ju je navela da izviri iz tame. Zastala je ispod svjetiljke gdje ju je mogao vidjeti. Zabrinut glas gospe Smaragde odzvanjao je s vrha stubišta: »Sretno putujte, gospodaru Chang!«

Changa Lixionga pratila su dva tjelohranitelja: jedan ispred njega, a drugi iza. Njihova je kočija odavno stigla te je čekala odmah ispred kapije, a tjelohranitelji uz nju.

Primijetivši Cassiju, gospodar Chang zastane. Nekoliko je trenutaka proteklo u tišini.

Dok je promatrala kako njegova kočija nestaje u tami, nije se ni pomakla. Osjetila je kako je ispunjava ljutnja. Vratila se u svoju sobu i legla. Čim je zagnjurila lice u jastuk, prisjetila se dana kad je stigla u Šangaj.

Doputovale su trajektom i u gostionici Broj 16 naručile kočiju. Pripazivši da je gospa Smaragda ne vidi, Cassia je skočila s kočije i krenula pješice, osvrćući se znatiželjno oko sebe. Kočije su se često zaustavljale i Yu je uskoro i sam iskočio s jedne od njih.

Skupina pijanih, bučnih stranih mornara upravo je sišla s trajekta i teturavo se probijala kroz gomilu, uputivši se prema obližnjoj javnoj kući. Gospa Smaragda je cijelim putem pričala o gospodaru Changu i Cassia više nije mogla susprezati znatiželju: »Tko je gospodar Chang?«

Gospa Smaragda je pokazala prema čajani na drugoj strani ulice: »Ondje!«

Cassia je podigla glavu i zagledala se: dva su muškarca sjedila pokraj prozora čajane i promatrala ulicu. »Koji od njih?«, ponovno je upitala.

Gospa Smaragda je zagladila zalutali pramen kose iza uha. »Zar je to važno? Gospodar Chang je glavni u Šangaju. On nema nikakve veze s tobom.«

Sada joj se to činilo poput davnašnjeg sna. Ne samo što je sad »imala ne-kakve veze s njim«, nego će postati njegova. Ali ta je pomisao nije razvedrila, nego se okretala i prevrtala u krevetu, opterećena tegobnim mislima.

Bilo je rano ujutro i sluge su već radile punom parom. Čim se Cassia umila, gospa Smaragda se pojavila u služinskim odajama i izdala nalog: »Slijedi me!«

Neki je sluga meo dvorište i raščišćavao visoke naslage lišća koje je vjetar oborio sa stabla. Metla od bambusa šuškala je po pločama dvorišta. Djevojke još nisu bile ustale i zato se nije smjelo glasno govoriti. Iako se sunce odavno uzdiglo, još su se mogle čuti ptice kako cvrkuću na sav glas.

Cassia je bez riječi išla za gospom Smaragdom. Ne bi joj bilo teško preteći gospodaricu, ali se morala potruditi da ostane korak iza nje.

Kad su ušle u prostoriju, pokraj vrata su već čekale dvije čiste i uredne žene. Iako su joj se činile poznate, Cassia ih nije prepoznala. Pravila Vojvotkinjina paviljona nalagala su da ne smije postojati blizak kontakt između sluškinja i sobarica koje su brinule o kurtizanama.

Gospa Smaragda je pokazala prema višoj ženi, staroj oko dvadeset osam godina: »Ovo je Li Yu.« Lagano je okrenula glavu na stranu i dobacila pogled mlađoj djevojci: »A ovo je Xiu Fang, dvije godine starija od tebe. Vas dvije ćete od sada brinuti o gospođici Cassiji.«

»Da, gospodarice«, odgovorile su Li Yu i Xiu Fang u isti glas.

Naposljetku je Cassia shvatila da je postala »djevojka« koju će služiti drugi. Gospa Smaragda postupila je kako je to gospodar Chang zatražio od nje. Uхватила ju je vrtoglavica, a u srcu je osjetila toplinu.

Promotrla je sobu u kojoj se našla. Za razliku od drugih djevojaka, od kojih je svaka imala dnevnu sobu i spavaonicu, ona je dobila stančić koji se doimao prostranijim od drugih soba. Paravan s lotosovim cvjetovima i pticama razdvajao je prostoriju na spavaonicu i dnevnu sobu. Na rubu kreveta ležao je uredno složen svežanj prekrivača, ukrasnih jastuka i jastuka za spavanje.

Zrcalo s krilima visjelo je iznad toaletnog stolića pokraj kreveta, pretrpanog puderima, ruževima, rumenilom i olovkama za obrve. Bili su tu čak i stakleni svijećnjaci i sat. Svilena tkanina zavjesa vedro je blistala, a s poruba su visjeli lijepi ukrasi.

»Vidiš, ova je soba mnogo ljepša od soba drugih djevojaka«, gospa Smaragda se okrenula Cassiji. »Zar se mama ne brine dobro o tebi?« Govoreći O sebi kao »mami«, željela je izraziti svoje prijateljstvo.

»Hvala vam, mama«, žurno je odvrtila Cassia.

»Nemoj onda biti tako turobna. Zar se o tebi ne priča da se ljupko osmjehuješ?«

Cassia je spustila pogled. Nije izustila ni riječi. S nelagodom se pitala kakvu će cijenu morati platiti za takvu bestidnu raskoš.

Gospa Smaragda se nasmije, ne obraćajući pažnju na izraz Cassijina lica. Okrene se Li Yu: »Idi po krojača i dovedi ga u Cassijinu sobu. Neka joj napravi nekoliko haljina. Koliko god sam štedljiva, ipak moramo misliti i na vanjski dojam.« Zastala je usred razmišljanja. »Pitam se kad će gospodar Chang doći i zatražiti ono što mu pripada. Moraš biti spremna. Tigar bi se u bilo kojem trenutku mogao baciti na nas, a kad stigne, tražit će svoj obrok.«

Boja je nestala s Cassijina lica. Iako je znala da je gospa Smaragda samo pokušava zadirkivati, ipak je bila zastrašena.

Gospa Smaragda se glasno nasmije: »Znaš, žene koje je gospodar Chang okusio i odbacio preko noći su se deset puta proljepšale. Svježije i slasne poput latica cvijeta, nego!«

Cassia je skinula odoru sluškinje i zamijenila je haljinom nježne zelene i plave boje. Preobrazila se. Kao da je postala druga osoba. I sama je jedva mogla povjerovati da je ta bogata gospa plemenita izgleda koja je promatra iz zrcala ona ista djevojka koja je nekoć svakog dana čistila svinjce.

Dok je živjela na selu, često je čistila izmet. Zadah bi se zadržao na njoj. Čak i nakon što je došla u Vojvotkinjin paviljon morala je iznositi noćne posude iz djevojačkih soba prije nego što bi stigla kola koja su skupljala noćnu prljavštinu. Trebalo je skinuti poklopce s posuda prije nego što bi ih se opralo i izvana i iznutra, zajedno s poklopcima, a onda ih je trebalo temeljito nadimiti mirisnim dimom, ali zadah se ipak zadržavao. Sada će taj zadatak obavljati neka druga kućna pomoćnica, a ne više ona sama.

Više ništa nije morala raditi za sebe. Netko je drugi pospremao krevete, netko ju je drugi češljao. No, osjećala je nelagodu i bilo joj je dosadno. Lišene svrhe, ruke su joj bile besposlene.

Gospa Smaragda joj je savjetovala da uči vesti. Razmislila je o tome i poslala Xiu Fang da joj kupi pribor za kaligrafiju: papir, tintu i kistove. Prije nego što

su joj roditelji umrli dobila je nekakvo obrazovanje, ali prošlo je mnogo vremena otkako je pokušala pisati kako treba. Obuzimala ju je nervoza.

Prošao je tjedan dana, a gospodar Chang se nije pojavljivao. Cassija je postala nemirna. U prolazu kroz hodnik ugledala je gospu Smaragdu kako posve sama jede sjemenke dinje. Dok je prolazila, gospa Smaragda je okrenula glavu prema njoj. Uputila joj je tako neobičan osmijeh da je Cassiju obuzela još veća nelagoda nego što bi je osjećala kad bi njezina gospodarica zadržala svoju uobičajenu hladnu pribranost.

Li Yu, koja je od Cassije bila starija i više od deset godina, pokušala ju je utješiti: »Morate biti strpljivi i čekati. Gospodar Chang je veliki gospodar bratstva Hong. Iznimno je važan u Šangaju. Mnoge bi mu se djevojke željele približiti, ali im to ne uspijeva. Gospodar Chang je istodobno i junak, muškarac kojega obožavaju tisuće ljudi. Kad postanete njegova prilježnica, zacijelo ćete se uzdići iznad svih ostalih.«

Kad je Cassia ponovno prošla pokraj vrata gospe Smaragde, ona joj dovikne: »Sutra rano ustani! Otići ćemo se pomoliti u hramu Chenghuang. Povedi Li Yu i Xiu Fang. Mogu ići s nama.«

Sljedećega jutra četiri su žene krenule u dvjema kočijama u hram Chenghuang kako bi se pomolile Buddhi.

Brojne kočije već su se bile natiskale na cesti popločanoj kamenom. Duge suknje djevojaka iz javnih kuća, ukrašene zvoncima, širile su ugodan zvuk.

Zbog užurbanog komešanja na ulici u blizini hrama izgledalo je da su se našle na tržnici. Skočile su iz kočija i krenule pješice. Cassijin pogled odlutao je pokraj zabavljača koji su gutali mačeve i stajali djeci na trbuhu, jer su je privlačili štandovi s hranom poslagani duž ceste. Miris vrućeg kruha punjenog mariniranom patkom osjećao se i nekoliko ulica dalje, a od mirisa pirjanih riječnih puževa pošla joj je voda na usta.

Upravo tada je Cassia primijetila Yua koji je žurio prema njima. Nije izgledao kao da je upravo izašao iz hrama. Istoga joj je trenutka palo na pamet da će on zacijelo znati što Chang Lixiong namjerava, te se uputila prema njemu i pozvala ga: »Yu!«

No, Yu je nije čuo i nestao je u gomili. Okrenula se, ponovno ga uočila i potrčala za njim. Čekao je pokraj jedne kočije.

»Yu«, zaustila je, ali nije se uspjela nagnati da izgovori ono što je željela. Izgledalo joj je da se Yu Qiyang pretvara da je nije čuo.

Zacrvenjela se kad ga je podsjetila da je to ona, Cassia iz Vojvotkinjina paviljona. Upitala ga je zašto ih proteklih dana nije posjetio.

Naposljedku se Yu okrenuo prema njoj i hladno odgovorio: »Pa to ste vi! Kakva slučajnost!« Skočio je na kočiju koja se približila i dobacio joj da je u žurbi, a onda je potaknuo kočijaša da ubrza te uskoro nestao u gomili.

Cassia je shvatila da ju je Yu namjerno ignorirao. Osjećala se poniženom, a bila je i ljuta. Zapravo ga nije željela prisiliti da joj kaže nekoliko riječi o gospodarstvu Changu, ali nije joj palo na pamet da bi je taj pomoćnik gospodara Changa želio izbjeći. Stajala je nepokretno, osamljena nasred ulice. Nikada se nije osjećala tako bijedno. Imala je dojam da je pala u dubok, hladan zdenac.

Sustigla ju je Li Yu, njezina sobarica. »Tu ste, dakle. Jako sam se zabrinula.«

Cassia se prisilila na osmijeh i upitala misli li gospa Smaragda da je pobjegla. Li Yu, koja je imala oštar vid, zamijetila je Yua kako nestaje iza ugla. »Sreli ste se, dakle, s tim momkom.«

Li Yu je povelu Cassiju oko mosta s devet zavoja na ulazu u hram i rekla joj da mnogo toga zna o Yuu Qiyangu. Bio je dijete kurtizane u Vojvotkinjinu paviljonu. Nitko ne zna tko mu je otac. Majčina je ljepota s vremenom izbljedjela te je morala napustiti Paviljon i zadovoljiti se jeftinijim kućama. Čuli su da se toliko srozala da je počela obilaziti ulice. Na kraju joj se zameo svaki trag. No, dijete je ostalo u Paviljonu i o njemu su se starale sobarice koje su brinule i o njegovoj majci. Kad je porastao, počeo je pomagati u Paviljonu, preuzevši ulogu »kornjačice«, dječaka koji u javnoj kući obavlja sitne poslove.

Cassia je zabrinuto upitala: »A njegova se majka nikada nije vratila?«

»Zacijelo je odavno preminula. I prije nego što je umrla vjerojatno je bila u prilično tešku stanju te ga nije mogla doći vidjeti. Eto, u ovom poslu nitko ne živi dugo!« Li Yu je uzdahnula: »Čak ni kad doživi najbolji kraj, kad se uda, bludnica se ne usuđuje spomenuti dijete rođeno pod takvim okolnostima. Plašim se da se ta majka odavno odrekla prava na svoje dijete.«

Jadni Yu! Ni on nije imao obitelji, kao ni ona sama. Cassia više nije bila ljuta. Možda je zapravo prilično zabavno živjeti njegovim životom kad ni za koga nisi vezan, pomislila je.

BI LI IJEDNA NOĆ mogla biti ljepša od te? Nebo je prošarala grimizna sjenka plavog, a zrak je bio tako svjež da ga se dugo nije moglo zaboraviti. To je bilo povoljno znamenje. U ulicama i uličicama iza Si Malua uzdizale su se brojne čajane i restorani, a većinom su radili za javne kuće toga kraja. Na mnogima su bili istaknuti raznoliki znakovi s imenom, dok su na nekima bila ispisana i privlačna imena najpopularnijih djevojaka, obasjana svjetiljkama s crvenim odsjajem koje su stajale pokraj vrata. Gosti su kroz vrata između raznobojnih svjetiljki prolazili kao da su kod svoje kuće, smijući se i dovikujući, katkad u malim skupinama.

Zamor je bio osobito glasan u zgradi u središtu ulice. Prostrana blagovaonica toga restorana bila je pretrpana gostima. Djevojke koje su onamo došle pjevati stajale su ili sjedile, ali pažnja svih bila je usmjerena na čuvenu kurtizanu odjevenu u zelenu izvezenu bluzu i crvenu haljinu ispod čijeg su se obruba nazirale njezine sitne povezane nožice. Djevojka je svirala na žičanom instrumentu *pipa* i pjevala jasnim glasom, polaganim tonovima koji su se uzdizali. Njezini su tanki prsti prebirali po žicama, nježan glas joj je utihnuo do šapata, a izgledalo je da svaka nota barem tri puta kruži iznad glava gostiju:

»Stalo ti je do mene - papirnati ždral nisko leti na jesenjem vjetru, ne sputava ga uzica. Mjesečina oblijeva cvijet čije se latice otvaraju i prebrzo blijede. Preklinjem te - opijmo se večeras.«

Osim što su ulijevale vino i stavljale gostima hranu na tanjure, zabavljačice su uvijek pokušavale stvoriti pogodno ozračje. Dok su se intimno naslanjale na goste, trudile su se pokazati da su očarane i da pažljivo slušaju. Davale su sve od sebe da najzavodljivijim glasom pomažu muškarcima dok su ovi izvikivali stihove napitnice. Praveći se da su se opile, dobacivale su im izazovne primjedbe i poticale njihov smijeh.

Upravo kad se gozba počela zahuktavati, gospodar Chang, koji je sjedio na mjestu tradicionalno određenom za najvažnijeg uzvanika, ustane i ispriča se domaćinu: zamoli za oprostaj, ali te večeri ima još posla i mora malo ranije otići.

Domaćin također ustane, pokuša zadržati svog gosta, a debeli muškarac pokraj njega ustane i reče: »Gospodaru Chang, ne možete još otići. Nikada još niste otišli tako rano. Djevojkama ćete slomiti srce.«

Djevojke jednoglasno uzviknuše: »Gospodaru Chang, ne možete otići, jer bez vas više ništa neće biti isto!«

No, Chang Lixiong se nakonio i povukao.

Gosti stadoše šaptati među sobom: što je gospodara Changa moglo navesti da tako odlučno napusti gozbu?

»Čuo sam da se gospodar Chang zagledao u neku djevicu.«

Neki muškarac upita glavnog savjetnika s ožiljcima od vodenih kozica zna li nešto, ali on ne odgovori ni riječi. Muškarac je bio uporan: »To je neka nova djevojka koja još nije procvjetala, zar ne?«

Načuvši njegove riječi dok se spremao da ode, gospodar Chang se nasmije kao da potvrđuje.

Gosti stadoše klicati: kako je samo strastven i odan, ali kakva šteta što mora otići!

Gospodar Chang izjavi da je spreman ispiti tri šalice rižina vina kao kaznu te stade sam sebi točiti i ispijati jednu za drugom. Tada se okrene i napusti stol.

Kad je izišao iz sobe, Yu Qiyang izroni iz mraka da ga otprati. Krenuše kroz hodnik pun svjetiljki, iziđoše iz restorana i nađoše se na sjajno osvijetljenoj ulici. Yu je morao gotovo trčati da održi korak s gospodarom Changom čiji su koraci postajali sve dulji, dok mu je košulja lepršala na vjetru.

Još od onoga jutra kad je u Vojvotkinjin paviljon stigla poruka o posjetu Changa Lixionga, Cassia se morala prepustiti uljepšavanju: kupali su je, preodijevali i uređivali joj kosu. Gospa Smaragda se iznenadila. Chang Lixiong je volio dolaziti nenajavljen, i to ne samo zato što nije volio gužvu, nego i zato što nije htio da drugi znaju gdje se nalazi. To što je najavio svoj dolazak bilo je toliko neočekivano da je gospa Smaragda odmah shvatila što to znači: želio je da djevojka bude spremna.

Li Yu, Xiu Fang i Cassia nisu imale ni trenutka odmora. Cijela je soba, od prozora do kreveta i od ormara do zida, bila ukrašena crvenom bojom.

Cassia, koja nikada prije nije nosila crveno, otkrila je da joj ta radosna boja uistinu pristaje. Isticala je njezinu mladenačku, bijelu kožu, tako da se doimala blažom i nježnijom.

Usne su joj bile vlažne i crvene, pa nije bilo potrebe za ružem. No, Li Yu joj je pažljivo iscrtala oči i obrve, što se Cassiji dogodilo prvi put u životu. Prepuštala se čitavom tom poslu čvrsto zatvorenih očiju. Pa ipak, kad je Li Yu sve obavila, kao da se nije uspjela prepoznati u zrcalu. Osobito su joj oči bile drukčije: blistale su, tamne i jasne. Srce joj je neobuzdano udaralo. Tijekom posljednjih nekoliko dana izgubila je na težini i to joj je dobro pristajalo.

Ušla je gospa Smaragda, izvrsno raspoložena. Osvrnula se oko sebe: zašto nisu upaljene svijeće?

Cassia, koja je sjedila na krevetu, skočila je da zapali svijeću, ali ju je gospa Smaragda zaustavila, rekavši da bi mogla iznerediti svoju izvezenu odjeću. Xiu Fang ih je čula i požurila sama upaliti svijeće. Gospa Smaragda prođe pokraj paravana i strogo se zagleda u Cassiju: »Kočija gospodara Changa mogla bi stići svakog trenutka, a čim on dođe, poslat ću vam hranu. Uljudno ga posluži i nagradit ću te. No, budeš li neposlušna, znaš pravila. Sjeti se tko je on: čak mu ni ja nisam ni do koljena!«

Cassia nervozno kimne. Gospa Smaragda mahne rukom i napusti njezinu sobu. Djevojka je sjela, stala promatrati sve jači plamen svijeća i osluškivati hitru kočiju koja je jurila širokom ulicom, potkove konja koje su udarale i žurile, obavijene nevjerojatnim bojama. Približavale su se Ulici malih zapadnih vrata i uskoro će biti pred kapijom Paviljona. Sklopila je oči, pokušavajući svim silama suspregnuti vrisak, ne želeći vidjeti što rade drugi oko nje.

Iznenada je gospodar Chang stajao u sobi pokraj nje, a crvene su svijeće žarko gorjele oko njih. Iako je Cassia sjedila na krevetu, potpuno okružena navučenim zastorima, gospodar Chang ih hitro razmakne i ugleda otmjeno i ljupko odjevenu djevojku sličnu božici. Gotovo da je nije prepoznao. Zagleda se u nju, a ona okrene glavu da izmakne njegovu pogledu. Nagne se prema njoj i zagrlj je, iako se otimala. »Još nisi voljna?«, upitao je.

Pruži joj zdjelicu čaja i Cassia je prihvatila, očekujući da će se naljutiti na nju. No, umjesto da je prekori, gospodar Chang dohvati drugu šalicu čaja i otpije iz nje. Zurila je u šalicu u svojim rukama, ne znajući što da učini. Plašljivo izusti: »Zaslужila sam kaznu.«

»Zašto? U čemu si pogriješila? Ta rođena si slobodna, ispunjena buntovnim duhom«, osmjehne se. »Ali danas je riječ samo o strahu, zar ne?«

Cassia kimne, još se ne usuđujući podići pogled prema njemu.

»Tada ćemo još malo pričekati«, odvratio je i legao u krevet.

Cassia je ispijala čaj, puna neobičnih osjećaja. Na prstima je prišla krevetu kad je shvatila da gospodar Chang već hrče. Razmaknula je zastore i zagledala se u njegovo smireno lice. Taj je čovjek držao riječ. Ugasila je svijeće, a onda sjela na krevet i prepustila se mislima. Naposljetku je skinula cipele i legla pokraj njega.

Okrenula se prema usnulom muškarcu, polako mu se počela približavati sve dok naposljetku nije sakupila hrabrost i spustila ruku na njegovo rame.

Sat je neumoljivo odbrojavao vrijeme. Mnoge su noći prošle. Jedne noći Cassia je osjetila žeđ i spustila se s kreveta, navukla papuče i počela pažljivo poravnavati zastore oko kreveta.

Kad se spustila u kuhinju, zamijetila je da mjesec visi na nebu poput srpa. Nadaleko i naširoko vladala je tišina. Iako bi povremeno prošla poneka kočija, zvukovi kao da su dopirali izdaleka.

Cassia je ponijela pladanj sa čajem uza stube, a sa svakim korakom njezina se sjena sve više uzdizala na zidu. Kosa joj je nesputano padala preko ramena. Moglo je već biti i praskozorje, pa iako su mnogi prozori u dvorištu još bili osvijetljeni svjetiljkama, vrata i prozori bili su čvrsto zatvoreni. Možda je sve vino već bilo ispijeno, možda su otišli oni koji su se morali vratiti kućama, ali noć se još nije namjeravala pokoriti vlastitu kraju.

Bez ijednog šuma kliznula je u sobu, ispila čaj i vratila se u krevet.

Nježna svjetlost provukla se kroz zastore na krevetu i obasjala usnulog gospodara Changa koji je tiho hrkao. Cassia se probudila. Pomno je promatrala njegoa naga prsa. I prije je zamijetila njegovu tetovažu, nježnu poput svile. Sada ju je mogla posve jasno vidjeti: na lijevoj strani prsa nalazio se feniks, a na desnoj zmaj. Zelena i plava boja tetovaže pretapale su se, a kandže feniksa i zmajevе krljušti stvarale su prekrasan uzorak. Boje su blistale. Gospodar Chang joj je rekao da je nekoliko mjeseci trpio krvarenje kako bi postigao tako lijep dojam.

Dok su se njegoa prsa uzdizala i spuštala, polagano su se gibali i zmaj i feniks. Cassia se osmjehnula, u želji da ga dotakne, da se uvjeri koliko duboko seže boja i je li tetovaža ostavila ožiljke. U tome ju je spriječila samo bojazan da ga ne probudi.

Okrenuo se i dugačka kosa koja mu je bila omotana oko glave spustila se i prekrila mu lijevi obraz. Pružila je ruku da mu je odmakne s lica. U tome trenutku iznenada se probudio i uhvatio je za ruke. Tada ju je pogledao i uz osmijeh je spustio na jastuk.

Protrljala je zglob koji ju je zabolio i požalila se: »Nezahvalniče jedan.«

Uhvatio ju je za bolni zglob i protrljao ga: »Ne ljuti se. Muškarac poput mene mora spavati s jednim otvorenim okom.«

Prihvatio je šalicu koju mu je pružila i pridigao se da popije čaj. Kad mu je pripremila opijum, spustio je šalicu, uvukao dim iz lule i rekao joj kako ima mnogo neprijatelja, a da i ne spominje vladu, upozorivši je da mu se ne bi smjela približiti a da mu se ne najavi.

»Pa tko bi i poželio biti pokraj tebe?«

Namjeravala je uzeti iglu da pročisti začepljenu glavu lule, ali ju je on odložio i privukao je u naručje: »Tvoja gospa kaže da ništa ne vrijediš. Pa zašto onda imam osjećaj da si najbolja? Uvijek znaš što želim. Bila si tiha čak i tijekom naše prve radosne noći. Svaka druga djevojka od straha bi bila zbunjena i nervozna.«

Pocrvenjela je od njegovih riječi i okrenula glavu na drugu stranu. Rekla mu je da je bila uplašena i da nije znala da će krvariti.

Potapšao ju je po obrazu i rekao da je u tom trenutku samo naglo udahнула te da ju je i zbog toga počeo gledati drukčije. Osim toga, prije toga dana gotovo da i nije imao vremena poslati joj koju poruku te, iako nije mogao znati kako se ona osjeća, nikada se nije žalila. Tako je shvatio da je pouzdana.

Pomislila je u sebi: pametan je to čovjek, shvaća kako se osjećam i još me namjerno zadirkuje. Svoje je misli izgovorila naglas: »Uistinu imam sreće što mogu služiti gospodaru Changu. Duboko sam zahvalna na tome.«

Ponovno ju je potapšao po obrazu. »Kako su ti samo slatka usta! Znaš kako se trebaš ponašati da muškarcu ne izazivaš nevolje. Važno je samo da nemaš osjećaj da sam ti se na silu nametnuo.«

Ustao je da otpije još malo čaja. Inače nije volio razgovarati kad bi ga obuzela želja, kao sada s njom, ali nije mogao sebi pomoći: želio je usrećiti tu jadnu djevojčicu.

»Odaberimo prikladan datum pa ću se oženiti tobom«, rekao je, zadovoljan sam sobom i privukao je ponovno u naručje.

Naslonila se na njega. »Sve dok gospodar Chang svakoga dana može dolaziti u posjet«, rekla je, »ništa više ne mogu poželjeti na ovome svijetu.«

Obećao joj je da će dolaziti svakoga dana. I ne samo to, želio ju je povesti sa sobom kamo god krenuo.

Stavila mu je prst na usta. »Kakve koristi možete imati od djevojke s velikim nogama?«

»Znaš mi se uvući pod kožu«, rekao je i spustio ruku na prsa. »Trideset sam godina stariji od tebe. Kako li je život čudan! Svidjela si mi se onoga dana, onoga trenutka kad sam te ugledao, a sada, što te više gledam, sve sam zadovoljniji. Zar ne osjećaš to? Sljedećeg mjeseca naložit ću svom savjetniku da odabere sretan datum i onda ću se oženiti tobom. U povorci će biti osam nosiljki. Neka svečanost uistinu bude veličanstvena!«

Te je noći već drugi put spomenuo brak i Cassia je tek tada povjerovala da se gospodar Chang uistinu želi oženiti njome. Znala je, dakako, da ne bi bila njegova prava supruga, nego samo jedna od njegovih prilježnica. Ipak, nije se prema njoj odnosio kao prema bludnici.

Bilo je to posve neočekivano: junak bratstva Hong uistinu je osjećao da je ona njegova srodna duša. Slušala je dok su drugi pričali o njegovu životu i što je više saznavala, to mu se više divila.

Nakon neuspješne pobune Društva malog noža protiv dinastije Qing 1855. godine, većina šangajskih pripadnika bratstva Hong junački je poginula za svoj cilj. Preživjeli članovi raštrkali su se po drugim pokrajinama i nisu se usuđivali vratiti u Šangaj. Zbog toga je bratstvo Hong, koje je postojalo samo nešto manje od tristo godina, gotovo izumrlo. Upravo je Chang Lixiong ponovno uspostavio Bratstvo u Šangaju, stavljajući glavu na panj i izlažući se tegobama, a pritom je izbjegao nekoliko pokušaja uhićenja. Zahvaljujući njegovu trudu, bratstvo Hong ponovno je imalo čvrsto tlo pod nogama.

Cassia je njime bila iznimno zadovoljna i nije se ni obazirala na razliku u godinama. Možda je to bila sudbina. Možda se tako i trebalo dogoditi.

Te neiscrpne noći, ispunjene mirisom encijana, uhvatila ga je za ruke i zagledala mu se u oči: »Gospodaru Chang, vi ste jako ljubazni prema meni. Jedina mi je želja da vam služim do kraja svoga života.«

»Mlada si, ali mudra. Dogovorili smo se dakle - vjenčat ćemo se. Samo je pitanje vremena kad ćeš postati nevjesta.« Uhvatio ju je za ramena, malo odmaknuo od sebe i stao ju netremice promatrati. Tada je promrmljao ispod glasa: »Kako je samo gospa Smaragda mogla toliko pogriješiti?«

Dugo nije spustila pogled pred njegovim očima, a onda se stidljivo osmjehnula. Malo je razmislila o njegovim riječima i rekla mu da je to možda zato što ne zna pjevati.

»Zar uopće ne znaš pjevati?« Opustio je stisak. »Samo seljačke balade. 'Trinaest prodaja'.« »Ha! Kakve vrste prodaja?«

Razmislila je i nevoljko odgovorila: »Da vam otpjevam 'Vodeni kesten'?«

»Neka bude 'Vodeni kesten'. Čekam.«

»Samo mi se ne smijete smijati, jer zaista ne znam dobro pjevati.« »Pa u krevetu smo, a ne u kazalištu!«

Veselo ga je udarila, a onda ispod njega izvukla svoju svilenu košulju boje crvene breskve i prebacila je preko ramena. Otpila je gutljaj čaja, uspravila se i zanijela u pjesmu:

»Djevojka je u jezercu tražila crvene vodene kestene,

A dječak je s obale bacio suknju na nju. Dječaće, što to radiš?

Evo ti vodenih kestena ako si po njih došao, Ali ne nadaj se ničemu drugome. Roditelji mi mogu kupiti i dugu i kratku suknju, Ali jedno znam: ako odjenem ovu crvenu, Tada ti se moram predati.«

Bila je to poznata seoska balada iz šangajskih predgrađa, koju je Cassia otpjevala s naglaskom sličnim onome iz Songjianga, otkuda je potekao Chang Lixiong. Njemu se ta melodija učinila još ljupkijom, jer je izvirala iz Cassijinih usta. Dugačka i nestalna melodija pjesme dodirnula mu je srce i probudila zadovoljstvo u njemu.

Cassia je oduvijek voljela pjevati, ali se u Šangaju usuđivala pjevušiti samo dok je prala posuđe ili mela podove. Nije željela ispasti glupa u tako otmjenoj kući gdje je vladala *pipa*.

No, kad je vidjela kako je gospodar Chang promatra, opijen i nježan, pjesma joj je postala još osjećajniya. Nije ni znala da bi takva balada mogla biti toliko ispunjena osjećajima.

Zanijeli su se oboje te je Chang Lixiong zaboravio na sve, uzeo njezinu lijevu ruku u svoje i blago u ritmu zalupkao po njezinu dlanu. Kad je otpjevala, uspravio se i čvrsto je zagrlio. »Tvoja je pjesma bila još ljepša od onih pjesama koje sam slušao dok sam bio dijete.«

»Gospodaru Chang...« Izenenada se zaustavila.

»O čemu je riječ?«

Nije mogla izustiti ni riječi, previše se zacrvenjela. »Što ne valja?«

»Ponovno vas želim«, šapnula je. Okrenula se od njega pokušavajući sakriti svoje rumeno lice, a istodobno se tuđila pronaći i izgovor: »Možda je tome kriva pjesma.« No, u njoj se počela buditi radosna drhtavica, a val vrućine oblio joj je obraze i počeo se spuštati prema vratu i prsima.

»I ja tebe želim, a sve to samo zbog tvoje pjesme!« Priljubio ju je uz prsa i spustio se na jastuk, kidajući s nje crvenu svilu kojom se tek zaogrnila. »Ti, mala vještice!«

Tijela su im se njihala u ritmu kazaljki na satu. Koliko god su se pokušavali oduprijeti, bili su bespomoćni. Cassia nikada u životu nije bila sretnija. Kad su dotad vodili ljubav, nije znala što da učini s vlastitim osjećajima te je doživljavala samo naznaku radosti. No, sada je već bila svjesna da joj ta radost pripada i da će je ona ponijeti sa sobom, sve dok prema muškarcu pokraj kojega leži osjeća želju.

Činilo joj se da galopira na konju. Drhtala je cijelim tijelom, ispunjena grčevima zadovoljstva. Konj je galopirao sve brže, taj konj na kojega ju je podigao gospodar Chang. Jurio je preko kreveta, preskočio zid i prelazio jednu rijeku za drugom, dok se nije stao uspinjati uz visoki brijeg. Pred njima se uzdizao vrhunac brijega, a konj je jurio prema njemu, ne uspijevajući se zaustaviti.

Oboje su glasno uzviknuli i skočili s konja koji je počeo lebdjeti, uzdizati se i spuštati na vjetru. Cassijina duša nikada nije doživjela takav mir.

Nisu znali kad su se spustili natrag na zemlju, niti kad su se probudili. Kad je otvorila oči, Cassia je osjetila da se oznojila i da po njima puše hladan povjetarac.

Otišla je po vrući ručnik i obrisala lice i tijelo gospodara Changa. Sat je pokazivao da su već tri sata. Gospodar Chang se nagne prema njoj i nekako je neobično upita: »Koliko si me to puta noćas poželjela?«

Cassia radosno odgovori: »Osjećala sam takvo zadovoljstvo da mi se činilo kao da letim.« Pogledala ga je i zamolila da ne kaže više nijednu riječi ili će ponovno poželjeti da vode ljubav. Zarinula je zarumenjeno lice u jastuk i nije htjela podići pogled. Nikada nije mogla ni naslutiti da bi se mogla tako osjećati. Nikada nije ni naslutila da bi odnosi muškaraca i žena mogli biti ispunjeni takvim zadovoljstvom.

»U meni budite takvu radost da mi se čini da bih na vrhuncu mogla umrijeti bez žaljenja!«

Gospodar Chang se glasno nasmije i reče da nikada nije upoznao djevojku poput nje. Itekako je znala uživati u tjelesnim odnosima.

To ju je uistinu uznemirilo. Zar je zaista toliko neobična? Kako bi se trebala osjećati? Bepomoćno se zagledala u gospodara Changa.

»Ne brini!« Ponovno se nasmijao, uzeo ručnik i obrisao je. »I ja se razlikujem od ostalih muškaraca. Oboje smo drukčiji od ostalih. Isti smo.«

»Ali, previše sam dekadentna. Jesi li siguran da sam ti još draga?«, plašljivo upita.

»U svom sam životu spavao s mnogim ženama, ali nijedna me nije zadovoljila kao ti. Sviđaš mi se kao osoba. Volim tvoje pjevanje. A osobito mi se sviđa to što želiš letjeti sa mnom kad god možeš«, radosno je rekao i potapšao jastuk: »Dođi ovamo, mala Cassia.«

»Zašto?«

»Dobro se ispavaj, i u snovima reci majci da si pronašla dobrog muškarca koji će te usrećiti za čitav život. Sve su tvoje brige prošle.«

Čim je spustila glavu na jastuk, utonula je u dubok san. U cijelom svom životu nikada se nije osjećala tako bezbrižnom. Svaki sljedeći dan bit će isto tako lijep, a svaka noć koja uslijedi bit će isto tako ispunjena srećom. Nije se pitala zašto joj je suđena takva sreća, a nije se ni morala pitati. Sve dok se može naslanjati na snažna prsa toga muškarca, sve će biti kako valja.

Okvir kreveta bio je ukrašen zrcalima i Cassia se zagledala u njih kao u snu. Ponekad je imala osjećaj da kroz zrcala može razgovarati s mrtvim srodnicima.

Kad je bila djevojčica, majka ju je odvela u hram da upale svjetiljku sa sedam zvijezda. Muškarci u hramu rekli su majci da će se Buddha brinuti za njezinu djevojčicu: pogledajte samo kako svjetiljka prekrasno plamti, pogledajte to mnoštvo iskrica u obliku cvjetova!

Napokon je Cassia povjerovala da Buddha uistinu brine za nju i blagonaklono je promatra.

Nedugo poslije toga došao je glavni savjetnik kroz izmaglicu blage kišice, s kišobranom od voštanog papira. Zastao je pokraj kamenih ploča na rubu dvorišta, sklopio kišobran i okrenuo ga naopako da otrese kišne kapi. Tek tada ga je predao nadstojnici Vojvotkinjina paviljona. Široko lice glavnog savjetnika, s krupnim očima i brkovima, kao da je donosilo sreću. Ožiljci na njegovu licu nisu bili upadljivi. Nadstojnica ga je povela kroz uzak hodnik u stražnjem dijelu kuće i donijela mu zdjelu Longjing čaja. »Molim vas, pričekajte trenutak. Idem obavijestiti gospodaricu.«

Uskoro je došla gospa Smaragda. Da ne bi pokisla, prešla je preko dvorišta.

Glavni savjetnik joj se obrati: »Moram vidjeti gospodara Changa. Bio sam kod njegove kuće, a ondje su mi rekli da ovih dana rijetko kad navraća. Pretpostavio sam da je u Vojvotkinjinu paviljonu.«

Gospa Smaragda se osmjehne: »Znate, gospodar Chang se zanio djevojkom s velikim nogama i neće ustati prije nego što sunce odskoči na visinu od tri bambusova štapa.«

»Chang Lixiong pravi je sretnik. Svi smo mu zavidni.« Savjetnik zamoli gospu Smaragdu da obavijesti gospodara Changa o njegovu dolasku. Morao je s njim obaviti jako hitan posao koji ne trpi odgodu.

»Ali, ne mogu ga prekinuti dok se zabavlja. Nikada nisam vidjela da ga je neka žena tako zatravila!« Gospa Smaragda popravi kosu. »Ako uđem k njima, naljutit će se. Poslat ću mu sobaricu. One su navikle na takve prizore. Da budem iskrena, već me uznemiruju zvukovi koji dopiru iz njihove sobe.«

Glavni savjetnik pogladi brkove i taktično se osmjehne. Odmahne rukom, dajući joj do znanja da mu se ne žuri baš toliko. Na kraju krajeva, zašto bi gospodaru Changu pokvario zabavu?

Gospa Smaragda zatraži od nadstojnice koja je čekala pred vratima da potraži Xiu Fang. Pozvala je glavnog savjetnika da objeduje i sama mu pripremila čaj. Pažljivo se pridržavajući običaja, prvu je šalicu prolila i tek kad je drugi put natočila čaj, pružila ju je gostu. Skrene pogled prema katu i reče: »Ta dva golupčića nisu doručkovali, a niti objedovali. Ne znam samo od čega žive!«

Savjetnik, kojemu se zapravo žurilo i koji nije mogao biti beskrajno dugo strpljiv, pravio se da ne shvaća mrzovolju u njezinu glas. Kad je ispio gutljaj čaja, više nije mogao čekati. »Zar ne mislite...«

Gospa Smaragda je znala što namjerava reći, ali namjerno nije progovorila ni riječi.

»Idite i pogledajte kako stoje stvari!« Dopustio je sebi da doda: »I pobrinite se da gospodar Chang ne bude previše iscrpljen.«

No, prije nego što je uspio dovršiti rečenicu, Chang Lixiong ude u sobu zakopčavajući kaput, nakon što je čuo glas glavnog savjetnika. Uistinu je izgledao kao da je upravo ustao iz kreveta.

No, daleko od toga da je bio iscrpljen. Zapravo je blistao, a lice mu je obasjavao osmijeh. Nisu mu promakle prigušene riječi savjetnika i gospe Smaragde. Glasno se nasmijao i okrenuo savjetniku: »Iako ste potratili pola svog života putujući svijetom, gotovo ništa niste naučili o odnosima muškaraca i žena! Zar ste mislili da ću oslabiti?« Dobacio je pogled gospi Smaragdi, a onda se ponovno okrenuo savjetniku: »Muškarac imenom Huang iz Japana ne može više čekati, zar ne?«

Ustrašena, gospa Smaragda nije se usuđivala uzvratiti pogled Changu Lixiongu. »Gospodari, ostavljam vas da nasamo raspravljate o svojim poslovima«, reče potišteno, prilazeći vratima.

»Tko još ima snagu kao gospodar Chang!«, požuri savjetnik. »Vidim da je gospodar Chang iskoristio ovu vezu da prisili Huanga na čekanje. No, vratio se brat kojega smo poslali da uhodi Huanga i kaže da su stvari počele sjedati na svoje mjesto. Izgleda da će i oni nešto poduzeti. Huang gori od želje da se sastane s gospodarom Changom, a i izgleda kao da mu se žuri. Rekao je da ono što tražimo ne bi trebalo predstavljati poteškoću: spreman je sastati se s nama oči u oči.«

CHANG LIXIONG I GLAVNI savjetnik sjedili su za stolom u Feniksovoj dvorani Vojvotkinjina paviljona. Iza njih su stajali osmi gospodar i tri pomoćnika. U dvoranu je ušao i treći gospodar kojega su također pozvali. Još nije bio navršio tridesetu i doimao se isto tako visok i snažan kao i sam Chang Lixiong. Kad god je moglo doći do nasilja, on je bio glavni pomoćnik gospodara Changa. S njim je stigla ekipa ubojica, oboružana bodežima i pištoljima.

»Treći brate, još nema potrebe da se prihvatimo oružja. Svi ćemo se pridržavati pravila bratstva Hong«, reče glavni savjetnik. »Jesu li to shvatila sva braća?«

»Razumijemo!«, odvratiše pomoćnici jednoglasno.

Kad je poslovni razgovor završio, gospodar Chang se zaputi do kraja hodnika i uđe u Cassijinu sobu.

Odjevena u tamnozelenu haljinu, stavljala je cvjetove u kosu. Na toaletnom stoliću nalazilo se mnoštvo ukrasa, a Xiu Fang joj je pomagala da odabere neke od njih. Kroz prozor se ulijevala sjajna sunčeva svjetlost. Paravan s lotosima i pticama premješten je uza zid i soba je zbog toga izgledala veća.

Xiu Fang diskretno se povukla, a gospodar Chang u tom trenutku ispod madraca izvuče mali crni paket i otvori ga. U njemu se nalazio pištolj u koricama. Otkrio ga je i napunio, a onda iz kožnih korica izvukao bodež - one vrste koju obično koriste pripadnici bratstva Hong.

Cassia mu pristupi. »Bojiš li se?«, upita gospodar Chang.

Odmahnula je glavom i sjela pokraj njega.

Gospodar Chang se osmjehne i objasni joj da se veliki gospodar Bratstva tim bodežom tradicionalno koristio za zaštitu, kad je prethodni veliki gospodar potaknuo ustanak pod imenom Društva malog noža. Pokazao joj je dršku: »Napravljena je od zelenog žada. Ako podigneš bodež prema svjetlosti, vidjet ćeš da su na oštrici urezane riječi 'Borba protiv Qinga i obnova Minga'«. Iznenada uzvikne: »Pogledaj, slova su zablistala. To je povoljan znamen!«

Fascinirana, Cassia se naslonila na njega.

Gospodar Chang je promotrio Cassiju, a onda kimnuo. Prišao je vratima i zamolio Li Yu da pozove gospu Smaragdu.

Došla je trenutak-dva poslije. Li Yu je donijela čaj i vodenu lulu, a onda se povukla. Pušeći, gospodar Chang se obrati gospi Smaragdi: »Hoćeš li Cassiju naučiti pravilima bratstva Hong i pobrinuti se da ih nauči što brže? Na raspolaganju imate samo jedan dan. Sva će vam pravila biti potrebna sutra navečer, stoga moraš biti sigurna da će ih naučiti napamet.«

Gospa Smaragda se zbunila. »Sva pravila? Mislite li da ih može sve zapamtiti?« Prodorno je pogledala Cassiju i u nevjerici odmahнула glavom.

»Ne brinite, mama«, odvratila Cassia glasno. »Napraviti ću sve ono što gospodin Chang zatraži od mene.«

Sljedećega je dana dnevna svjetlost naglo iščezla. Spuštao se suton. Dok se mračilo, muškarci iz javnih kuća, koji su prebacili privlačne bludnice preko ramena, žurili su kroz gomilu i nosili ih njihovim mušterijama. Crni automobil je zakočio ispred Vojvotkinjina paviljona. Iz unajmljena automobila iziđe sredovječni muškarac s crnim šeširom. Vozač se pridržavao uputa i zaustavio vozilo uz jednu stranu ceste. Muškarac nije morao provjeravati vrijeme na džepnom satu - znao je da je stigao na vrijeme.

Ispred Paviljona stajalo je nekoliko muškaraca u dugim haljinama, kao i uobičajeni stražari u košuljama sa zavrnutim rukavima. Ozračje je bilo drukčije nego inače. Yu Qiyang je bio svježe ošišan i odjeven u dugu, tek uštirkanu haljinu. Lice mu je bilo ukočeno od nervoze.

Pred velikom crvenom kapijom Paviljona treći gospodar je dočekaо sredovječnog muškarca. Pridržavajući se protokola, sredovječni muškarac nije sa sobom poveo svoje pomoćnike. Treći gospodar pljesne rukama ispred njegovih prsa u znak pozdrava: »Gospodine Huang, odavno vas već očekujem. Moj vas gospodar poziva da uđete!«

Huang Peiyu kimne, ali mu se pogled nije dugo zadržao na trećem gospodaru. Zastao je na kapiji i zbunjeno se ogledao oko sebe. Zašto je gospodar Chang odabrao takvo mjesto? Bilo je jasno da je riječ o javnoj kući, iako se zvala »Paviljon«. »Vojvotkinjin paviljon«! Kad je pročitao natpis, samo što nije prasnuo u smijeh.

Treći gospodar naslutio je njegova razmišljanja i pažljivo mu objasnio. »Glavni savjetnik je rekao da je u tu zgradu lako ući i lako izići, što je prikladno za sve, budući da je smještena na granici između kineskog i stranih područja. Nadam se da će gospodin Huang oprostiti što se sastaju na takvu mjestu.«

Huang Peiyu nije bio sklon opraštanju i riječi su mu bile grube. »No, zapravo hoćete reći da odavde možete brzo pobjeći, zar ne? Vaš gospodar očigledno ne zna otkud ja dolazim. Prisilio me da čekam danima. A kad pogledam ovo mjesto, izgleda mi da nije spreman da mi pruži dostojanstven doček koji zaslužujem.«

Treći gospodar bio je svjestan da nije njegov posao da nudi objašnjenja, te da taj čovjek možda namjerava biti nepristojan samo prema njemu, a da neće na sličan način biti nepristojan i prema gospodaru. »Molim vas, gospodine Huang«, izustio je. »Moj gospodar čeka.«

Huang Peiyu imao je trideset šest godina i smatrali su ga visokim za Šangajca. Preko dugačkog kaputa nosio je kožni prsluk. Brkovi su mu bili uredno podrezani. Perčin koji je izvirivao ispod njegova šešira očigledno je bio lažan. Prilazeći vratima, predao je šešir Yuu Qiyangu. Tako gologlav izgledao je elegantno i vidjelo se da je iskusan muškarac koji zna što želi. Prestao je biti grub i pristupio je blaže, uz nježan osmijeh. Mnogi bi ga smatrali otmjenim učenjakom.

Yu je Huang Peiyuu dobio pogled koji je posjetitelj istoga trenutka shvatio. Izvukao je pištolj iz nedara i predao ga Yuu, a onda podigao obje ruke.

Yu ga je detaljno, uljudno i hitro pretražio, iako nije propustio niti jedno mjesto na kojemu bi oružje moglo biti sakriveno. Pretraživanje je spadalo u temeljnu obuku zaštitara. Kad je završio pretraživanje, iznimno ponizno je rekao: »Gospodine Huang, ispričavam se ako sam vas uvrijedio.«

Tada je iz zgrade izašao savjetnik i pljesnuo rukama u znak pozdrava. Otrpao je Huang Peiyua niz hodnik. Na vrhu stubišta dočekali su ih peti i osmi gospodar te su zajedno ušli u Feniksovu dvoranu.

Iza vrata dvorane sve se više čuo odjek koraka, no Chang Lixiong nije izišao pred njih, nego je ostao stajati s rukama podignutim visoko iznad glave i pljesnuo je na pozdrav. U očima mu se pojavio strog, ubilački pogled. Nije progovorio ni riječi, niti je pozvao posjetitelja da sjedne.

Huang Peiyu ušao je u dvoranu i također pljesnuo rukama u znak pozdrava. Pogledi su im se susreli. Obojica kao da su ispitivala skrivene misli drugoga. U bratstvu Hong stranca se ritualno dočekuje prijetnjama, a tek nakon njih slijedi uljudnost. Huang Peiyu, iako već odavno svjestan da mu neće biti lako, nije očekivao da će uzvišeni gospodar biti tako snažna osobnost. Pomalo se uplašio. Plašio se da će ga gospodar razotkriti. No, taj se strah nije odražavao na njegovu licu. Sada je iza njega stajalo nekoliko pripadnika bratstva Hong koji su ga s lakoćom mogli oboriti na tlo.

Iza gospodara Changa stajala je gospa Smaragda strogog izraza lica. Cassia je nepomično stajala iza nje, kose savijene u punđu, bez ikakvih drugih ukrasa osim narukvice od žada, u običnoj tamnoj haljini.

»Što gost želi?«, melodiozno je upitao gospodar Chang.

Huang Peiyu je odvratio: »Doći i pridružiti se našem cilju.«

Tek što je Huang Peiyu izgovorio te riječi, gospodar Chang postavi sljedeće pitanje: »Zbog čega?«

Huang Peiyu morao je brzo odgovoriti: »Zbog Bratstva.«

»Tko te je poslao?« Gospodar Chang nije mu davao mogućnost za razmišljanje.

»Sudbina.«

»Jedan od Qinga koji se želi pridružiti Hongu nalik je šaranu koji želi preskočiti zmajevu kapiju«, izustio je gospodar Chang gotovo prijeteci.

»Vidio sam zlatni lonac ispunjen cvijećem, i ne mogu zamisliti da bi Qing i Hong mogli biti odvojeni.«

Gospodar Chang se glasno nasmijao Huangovim riječima i njegov je smijeh odzvanjao dvoranom. Iznenada se zaustavio, polagano ustao, podigao ruke i učinio nešto neuobičajeno. Najprije je obje ruke stavio ispred prsa tako da su mu se dlanovi dodirivali, a onda ih je raširio. Podigao je oba placa, a ostale prste skupio u šaku. Lijevu je ruku podigao iza glave, desnu ispružio preda se te zamahnuo njome tri puta gore-dolje. Tada je desnom nogom iskoračio naprijed i savio je u koljenu, a lijevom zakoračio unazad i također je savinuo. Ponovno je desnom rukom zamahnuo gore-dolje tri puta. Obje je ruke privukao prsima, onda ih skupljene podigao iznad lijevog ramena i tek ih tada vratio u prvobitni položaj. Koraci i pokreti bili su mu gipki i blagi. Bilo je očito da je to čovjek goleme meditativne i tjelesne snage.

Huang Peiyu se nije ni pomaknuo, nego je, ne skidajući pogleda s gospodara Changa, podigao obje ruke: »Prednji luk, strijele u pozadini, feniks kima glavom tri puta. Vaša uzvišenost očigledno pripada velikom naraštaju. Molim vas, oprostite mi ako sam vas uvrijedio!« Okrenuo se i zagledao u dvije žene iza gospodara Changa. »Zašto su prisutne te dvije žene?«

Gospa Smaragda je ispružila ruke i pokazala znak poznat kao »tri i pol mirisna štapića«. Prekrižila je ruke i zakoračila naprijed desnom nogom koja joj je bila stajala ispred lijeve.

Huang Peiyu se osmjehne: »Shvaćam. Vi ste četvrti gospodar, Zlatni feniks. Oprostite što vam nisam izrazio poštovanje.« I sam je ispružio desnu ruku sa stisnutom šakom, a lijevom je rukom napravio znak »tri i pol mirisna štapića«. Ispružio je i lijevu ruku, a onda je stavio na lijevu stranu prsiju. Izveo je prednji luk i stražnju strijelu, kao i tri kimanja feniksa, a onda se povukao.

Gospodar Chang se ponovno nasmije: »Dobro, dobro. Pouzdana desna ruka glavnog uzvišenog gospodara.« Mahnuo je rukom i pozvao Huang Peiyua da sjedne, davši tako do znanja da je posjetitelj preskočio prvih nekoliko prepreka te da se sada prema njemu mogu odnositi na uljudan način.

Sjeli su svaki s jedne strane stola. Cassia je iznijela pladanj s vinom koji je ranije pripremila i stavila ga na stol. Gospodar Chang je uzeo šalice i rasporedio ih u neobičnu obliku.

Držeći u ruci vrč s vinom, Cassia bi natočila vino svaki put kad bi gospodar Chang postavio šalicu. Bili su dobro uigrani. Sve su šalice bile napunjene i prostoriju je ispunio miris rižinog vina. Na stolu je ležao »oblik mača od sedam zvijezda«, jedan od trideset šest oblika prema kojima su se mogli prepoznavati pripadnici bratstva Hong.

Huang Peiyu je bezizražajno promatrao što se zbiva. Kad je Cassia spustila vrč na pladanj, ispružio je ruku i premjestio dvije šalice iz najnižeg reda u sredinu.

Uzeo je prvu šalicu i ispio je, a onda polagano podigao drugu i ponudio je gospodaru Changu.

Huang Peiyu nije nimalo oklijevao i lice gospodara Changa se opustilo. Prihvatio je šalicu, ispio je, a onda je spustio na stol. Izgledalo je da ga itekako zanima je li taj prekomorski pripadnik bratstva Hong u stanju pridržavati se stotinu godina starih običaja Bratstva. S osmijehom je premjestio šalice i pričekao. Cassia je napunila dvije prazne šalice kad je gospodar Chang promijenio položaj dviju punih. Njihov je položaj predstavljao produženu verziju »oblika mača sa sedam zvijezda«, još kompliciraniji oblik karakterističan za Bratstvo. Samo su dugogodišnji upućenici Bratstva mogli pamtititi proširene verzije tajnih oblika.

Prisutni su netremice zurili u Huanga Peiyua koji je bio svjestan da je to posljednji ispit koji mora proći. Geslo bratstva Hong oduvijek je glasilo »borba protiv Qinga i obnova Minga«. Pripadnici saveza smjeli su ljudima izvana zaniijekati da uopće pripadaju bratstvu, dok je ubacivanje ljudi izvana bilo apsolutno zabranjeno. Bratstvo se pridržavalo strogih mjera kojima je sprečavalo ubacivanje u organizaciju. Za razliku od njih, bratstvo Qing nikada se nije željelo suprotstavljati vladajućoj strukturi i davalo je sve od sebe da se što više širi. Prema ljudima izvana postupalo je suprotno od bratstva Hong: dopuštalo im je da se priključuju organizaciji, a njegovi članovi nisu imali obavezu tajiti svoj identitet.

Ovaj je put Huang Peiyu malo oklijevao. Činilo mu se da ne smije dotaknuti dvije vanjske šalice, ali nije bio posve siguran. Na kraju krajeva, te je običaje morao naučiti u jako kratkom vremenu. Ali sad više nije bilo vremena za oklijevanje. Morao je riskirati. Sve su oči bile uperene u njegove ruke, kao da ga promatra tigar. U onih nekoliko trenutaka koliko je oklijevao, Cassia je naslutila ubilački pogled koji se pojavio u očima gospodara Changa.

Huang Peiyu osjećao je snagu pogleda koji su se zalijepili za nj. Drhtale su mu noge i upravo je namjeravao pomaknuti šalicu na samom kraju reda, kad je krajičkom oka uhvatio Cassijin znak. Jednom je trepnula i Huang Peiyu istoga je trenutka shvatio da je pogriješio. Pružio je ruku prema drugoj šalici od kraja.

Ispio je vino i smireno podigao šalicu iz sredine, podižući je prema gospodaru Changu.

Gospodar Chang ju je prihvatio i radosno se osmjehnuo: »Sjajno! Izvrsno!«

Huang Peiyu duboko je udahnuo. Cassia je nakratko podigla pogled prema nebu. Brzo se smračivalo i postajalo je tmurno. Učinilo joj se da pada blaga kiša. Lijevi kapak joj je jednom zatreprio.

Ne sumnjajući više u položaj Huanga Peiyua u bratstvu Hong, gospodar Chang se neprestano osmjehivao, iako mu se obratio u šiframa. »Najjednom brdu može živjeti samo jedan tigar.«

Huang Peiyu odvrati: »Čovjek je tek dašak, a Buddha je mirisni štapić.«

Gospodar Chang hitro ubaci: »Devedeset devet je važan broj, ali nikada mu ne treba dodavati još jedan.«

Huang Peiyu podigne ruke kao da donosi zaključak. »Sve je moguće, ali nikada ne sumnjaj u posjetitelja.«

Tada se gospodar Chang nasmije te su se svi prisutni mogli opustiti i ponovno lakše disati. Gospodar Chang upita Huanga Peiyua je li istina da je Sun Yat-sen uistinu vođa bratstva Hong.

Huang Peiyu se lagano nagne naprijed i reče da je Sun Yat-sen uistinu vođa, čovjek koji je jedva dočekao položaj petog gospodara u ogranku Dvorane Zhigong. Divi se gospodaru Changu i posebno je poslao Huanga Peiyua k njemu da ga pozdravi. Bratstvo Hong postoji otprilike 350 godina i sada je došao trenutak da ostvari svoj cilj od kojega, usprkos krvi i patnji, nikada nije odstupio. Domoljubi cijele Kine samo čekaju da gospodar Chang podigne ruku i povede ih u ostvarenje njihova cilja.

Dok je odgovarao na tako velika očekivanja, gospodar Chang je uzdahnuo. Nije držao Huanga Peiyua za riječ. Huang Peiyu odlučno zavrne rukave i ogoli zapešća. Dobacio je pogled gospi Smaragdi: »Mogu li od vas nešto posuditi?«

Gospa Smaragda pogleda gospodara Changa, a kad joj je kimnuo, iz rukava izvuče blistav nož i preda ga Huangu Peiyuu. On spusti nož i skine poklopac sa staklenke s vinom, a onda ponovno podigne nož i brzo napravi rez na podlaktici. Ispustio je nekoliko kapi krvi u dvije šalice vina na stolu, a onda ponovno spustio svoje duge rukave. Ponudi gospodaru Changu da uzme jednu od njih, a sam uze drugu te zajedno ispiše.

Gospodar Chang uzbuđeno ustane i mahne rukom muškarcima koji su stajali ispred dvorane, vodećim pripadnicima bratstva Hong. Svi su nagrnuli u prostoriju. Gospodar Chang im objavi da je Huang Peiyu njegov blizak pouzdanik te da su svi koji vjeruju u načela bratstva Hong braća. Tek što je izgovorio te riječi, svi se nakloniše Huangu Peiyuu.

Gospodar Chang tada pokaže na vinske čaše na stolu te zamoli svu prisutnu braću da popiju. Ubuduće se prema gospodinu Huangu trebaju odnositi kao da je jedan od njih. Huang Peiyu reče da bi sve dao za Bratstvo.

Glavnog savjetnika i trećeg gospodara gospodar Chang zamoli da ostanu te s njim i Huang Peiyuom popričaju o poslu. Ostali taktično siđoše u prizemlje da se posvete gozbi koja je bila pripremljena za njih.

Ta se noć nije razlikovala od ostalih noći, osim u jednom: gospodar Chang nijednom nije pogledao Cassiju. Bila je prisutna prema njegovim uputama. Gospi Smaragdi je naložio da Cassia treba biti nazočna takvim prigodama. Trebalo bi ih biti još nekoliko sljedećih dana te mu je bila potrebna sposobna osoba na koju se mogao osloniti.

Sve dok su se poslovi odnosili na bratstvo Hong, gospa Smaragda se bezuvjetno pokoravala gospodaru Changu. Bratstvo je obuhvaćalo mnoštvo ljudi različita podrijetla, a njegov je prihod uglavnom potjecao od naknade za zaštitu na području kockanja i prostitucije. Imenovavši svoju ljubavnicu četvrtim gospodarom, gospodar Chang je uzrokovao priličan nemir. No, zbog snage njegova karaktera nitko se nije usuđivao izraziti nezadovoljstvo. Gospa Smaragda je na tome bila zahvalna i stoga je strpljivo poučavala Cassiju. Cassia je brzo učila i mogla je brzo i detaljno primjenjivati pravila. To se svidjelo gospi Smaragdi koja je shvatila da je djevojka pametna. Dani su ugodno prolazili.

Cassia je pomogla gospi Smaragdi da u kuhinji pripremi hranu za dva stola. Braća su objedovala u velikoj dvorani u prizemlju, dok su u Feniksovoj dvorani oko jednog stola sjedila četiri poglavara. Gospa Smaragda je od kuharice zatražila da pripremi posebno jelo, slatko-kiselu ribu sa Zapadnog jezera. Da bi se sačuvala tajnost, sva je jela donosila sama Cassia. Gospa Smaragda je pomogla u uređivanju stola. Njih su se dvije brinule za muškarce, pazeći da se dobro najedu, a na kraju su sve pospremile.

Kad je objed bio poslužen, Cassia je izišla, a gospa Smaragda ju je upozorila da čeka pred vratima i nikome ne dopusti da uđe. Ako muškarci nešto požele, može otići i donijeti im jelo ili čaj iz kuhinje. Ako im bude potrebno bilo što drugo, treba otići po gospu Smaragdu iz dvorane u prizemlju.

Cassia je kimnula, a gospa Smaragda je izvadila rupčić kako bi otrla znoj sa čela. Cassia se vratila tri koraka do vrata i provjerila jesu li čvrsto zatvorena. Posljednje što je čula iz dvorane bile su riječi glavnog savjetnika: »Dakle, gospodine Huang, hoćemo li nastaviti?«

Hvatao se mrak i osim četvorice u tajnoj odaji braća su završila s jelom i pićem te se odvojeno razišla svojim kućama. Stražari gospodara Changa su ostali. Cassia, koja je čekala vani u hodniku, bila je toliko pospana da je jedva držala

oči otvorene. Trgnula se kad je izišao savjetnik s ožiljcima na licu i zamolio je da im donese čaj.

Dok se spuštala niza stube, vidjela je da Yu sjedi u tami ispod njih, iako se pretvarao da je ne vidi. Znala je da je zaokupljen poslom pa je i sama postupila na isti način. Kad je izašla kroz vrata ispod nadsvođenog prolaza, krenula je nalijevo uskim putem i ušla u kuhinju, oslanjajući se na svjetlost koja je dopirala sa suprotnog prozora. Yu Qiyang je neobičan čovjek, razmišljala je. Kad god bi je pogledao, pogled mu je bio hladan i uvijek je bio pretjerano uljudan. No, čim bi mu okrenula leđa, osjećala je na sebi njegov pogled, kako je intenzivno prati, što je u njoj izazivalo nelagodu.

Nekoliko večeri ranije bio je zaspao ispod breskvinog stabla, otežalog od plodova. Nije znao da se ondje zadržava duh. Gurnula ga je da se probudi.

»Budan sam.« Yu se okrenuo, sjeo i ljubazno objasnio: »Ljudi poput nas uvijek spavaju s jednim otvorenim okom.«

Gospodar Chang je iz noći u noć ostajao u Vojvotkinjinu paviljonu s njom i Cassia se pitala nije li Yu možda nesretan zbog toga, ali je u njegovu pogledu uspijevala nazrijeti samo poštovanje.

Cassia je izašla iz kuhinje noseći velik crveni drveni pladanj na kojemu je, osim svježe pripremljenog čaja longjing, nosila i *dim sum*, pripremljen na Suzhouški način, te pecivo sa sezamom. Nakon kratka oklijevanja vratila se u kuhinju, a kad je ponovno izišla, na pladnju je nosila dodatni tanjur. Dok je prolazila pokraj stuba šapnula je Yuu: »Zacijelo ste gladni. Ovo je za vas.« Ne mareći za to hoće li ga prihvatiti ili neće, gurnula mu je tanjur s *dim sumom* u ruke.

Bilo joj je neobično kako joj se još nedavno uopće nije sviđao zbog tajanstvene suzdržanosti koju je pokazivao prema njoj. Sad, kad je postala djevojka njegova gospodara, počela ga je sažalijevati.

Uspela se stubama. Dvorište je bilo preplavljeno tamom. Raznobojna svjetiljka koja je obično visjela na vratima te večeri nije bila upaljena. Znala je da toga dana nije došla nijedna mušterija. Djevojkama je bilo rečeno da moraju izići ako žele nekoga zabavljati. Osjećalo se da u kući ne vlada uobičajeno ozračje, onaj miris vina pomiješan s vrelin dahom, pjesmama i šaptanjem ljubavnika. Cijela je kuća bila obasjana prigušenim svjetlom te je ozračje bilo tajanstveno i tajnovito.

Jednom je rukom primila pladanj, a drugom pokucala na vrata. Nakon nekoliko trenutaka tiho je šapnula: »Ja sam, Cassia.«

»Uđite!«, odgovorio je glavni savjetnik.

Ušla je. Huang Peiyu i Chang Lixiong su šaptali, ali su naglo prestali. Treći gospodar i glavni savjetnik zagledali su se u nju. Bila je svjesna da je pokucala,

ali su se muškarcu u prostoriji ponašali kao da je nahrupilo nekakvo nepoznato stvorenje. Niz kralježnicu su joj se spuštali hladni trnci. Četiri muškarca u tišini su je promatrala dok je skupljala korištene šalice čaja na pladanj i stavljala pred njih uzavreli čaj i tanjur s *dim sumom* nasred stola.

Bez riječi se naklonila i povukla, držeći pladanj u rukama.

Yu Qiyang je do kapije otpratio savjetnika koji je morao rano otići. »Yu«, naložio mu je glavni savjetnik, »kad bude spreman, dovezi gospodara Changa ravno k meni. Noćas će ostati kod mene, jer imamo nedovršenih poslova.«

Gospa Smaragda se u dvorištu nagnula nad lonac s već rascvjetanim orhidejama i promatrala ih pod svjetlom koje je dopiralo iz prostorije na kat. Ne podigavši pogled, obratila se Cassiji:

»Koliko si im pladnjeva sa čajem odnijela?«

»Ovo je tek drugi«, odvrtila je Cassia. Zatreptao joj je lijevi kapak, kao i kada je Huang Peiyu sjedio s gospodarom Changom nad poslanim šalicama. Izustila je: »Čula sam da treperenje desnog kapka označava bogatstvo, a lijevog da donosi nesreću. Mama, plašim se da će se dogoditi nešto loše.«

Gospa Smaragda se uspravi i pogleda djevojku ravno u oči. »Možda si u pravu. Sve dok si ti ovdje to neće biti najnesretniji dan koji ćemo doživjeti«, gorko odvrati.

Cassia nije razumjela što je time htjela reći. Zagledala se u gospu Smaragdu, ali u mraku joj nije mogla jasno razabrati izraz lica. Ipak je osjetila da je zabrinuta.

Noć je odmicala. Vrapci su se povukli u svoja gnijezda. Huang Peiyu izvuče sat iz džepa i primijeti da je već kasno. »Sad, kad smo se dogovorili u glavnim crtama, trebao bih otići.« Vrata su se otvorila i gospodar Chang ga isprati. »Molim vas, recite svom poštovanom gospodaru da su naša krv i meso rezervirani za one koji poznaju njihovu vrijednost.«

Huang Peiyu također je izgledao svečano. »To je naša prilika da obnovimo Huang i uništimo Qing.«

»Evo, dolazi automobil gospodina Huanga.« Zabrinut, Yu je požurio uza stube. Tiho je šapnuo gospodaru Chang: »U ulici i na stražnjim vratima nasuprot nalaze se uhode.«

Huanga Peiyua to je zateklo i htio se okrenuti, ali ga je gospodar Chang povukao unutra i isključio sva svjetla u kući. Na brzinu je pogledao kroz prozor i hitro naredio: »Brzo, moramo izjuriti van. Ne smijemo im dati priliku da nas se svih dočepaju.« Yu je hitro vratio Huang Peiyuu njegov pištolj.

Cassia je ušla u sobu i uhvatila gospodara Changa za rukav. »Molim te, budi oprezan!«, tjeskobno je izustila. No, on ju je samo potapšao po ramenu i hitro

prošao kroz hodnik. Oslonivši se rukom na ogradu, skočio je niz stubu u jednom jedinom koraku i pojurio naprijed.

Ostali su užurbano sišli, a usput su svi otkočili sigurnosne zaponce na pištoljima.

Cassia je uplašeno provirila kroz prozor. U prozračnoj su se noći komešale nejasne sjene. Tamna sjena kretala se uz zid sve do krova, kao da hoda po ravnom tlu. I ne razmišljajući, pojurila je iz sobe i spustila se niz stubu. Ukočena od straha, gospa Smaragda stajala je na vrhu stubišta. Itekako je bila svjesna da nije pravi trenutak za paničarenje, ali je njezine nožice nisu mogle daleko odnijeti. Očajnički je vikala na svoje slugu: »Požurite, izađite i zaštitite gospodara Changa!«

Noć je i dalje bila tiha i mirna. Vrata svih trgovina bila su zatvorena, a automobil kojim se dovezao Huang Peiyu stajao je parkiran pokraj vrata, razrezanih guma. Na upravljaču je ležala okrvavljena glava vozača. Meci su dolijetali sa svih strana. Gospodar Chang se povukao, zaklonio se iza okvira vrata i nekoliko puta opalio iz revolvera, izvikujući naredbe: »Dovezite moju kočiju! Brzo!« Pucnji su odzvanjali posvuda oko njih. Kad je začuo kotrljanje kočije koja se približavala, gospodar Chang se povuče i zapovijedi trećem gospodaru: »Vi zaštitite gospodina Huanga. Krenite prvi! Ja ću vas pokrivati.«

»Ne, ja ću pokrivati vas«, uzvratio je treći gospodar.

»U opasnosti smo. Poslušajte moju naredbu!«

Uspjeli su se povući do kočije koja im je prišla. Huang Peiyu odgurne kočijaša i skoči na njegovo sjedalo. Treći gospodar i Yu Qiyang skočiše na stepenice kočije, ne prestajući pucati. Kad je gospodar Chang opalio iz pištolja stojeći iza kočije, konj ustukne, preplašen pucnjima. Izbezumljeni kočijaš ga uhvati za glavu i potrči u smjeru iz kojega su dopirali meci. Jedan ga je pogodio i on padne na tlo s glasnim uzvikom.

Huang Peiyu zgrabi uzde i kad je konja opleo bičem, konj se baci u samo središte pucnjave. Trojica ubojica pojurila su naprijed, pokušavajući zaustaviti kočiju, ali su bili pogođeni čim se kočija probila.

Nakon naglog nestanka kočije, gospodar Chang je ostao posve izložen. Povuče se do automobila, ali već idućeg trenutka svi su počeli pucati prema njemu. Otkotrlja se od automobila kad ga metak pogodi u nogu. Počeo je puzati uz zid i uzvraćati paljbu.

Ispred zamračenog Vojvotkinjina paviljona čuli su se ženski krici. Gospodar Chang se kretao uza zid, pokušavajući stići do kapije. Kad se uspravio, metak ga pogodi u prsa s desne strane i obori na tlo.

Iz Vojvotkinjina paviljona iznenada zasja svjetlost. Cassia se uspjela osloboditi Li Yu i Xiu Fang i pojurila prema kapiji. Stala je usred kiše metaka namijenjene gospodaru Changu i viknula: »Prestanite!«

Metak joj se zario u lijevo rame. Zateturala je, ali se održala na nogama. »Svi su mrtvi. Čemu onda još pucate?«

Paljba je polagano utihnula. Kao da su ubojice shvatili da je žena u pravu. Nekoliko muškaraca u tamnim košuljama pokupilo je svoje mrtve i nestalo u pokrajnjim uličicama.

Cassijino lice bilo je krvavo, a krv joj je tekla i niz odjeću.

Okrenula se, čučnula pokraj gospodara Changa i naglo ga privukla na prsa. Gospa Smaragda također je istrčala i svjetlo svjetiljke obasjalo je umirućeg čovjeka. Bio je prekriven krvlju, a iz prsa mu je krv tekla kao iz vodoskoka. Cassia pritisne ruku na ranu i vruća joj krv poteče kroz prste. Pokušavala se smiriti i suzdržati suze.

Gospodar Chang je pogleda i otvori usta, ali ne uspije izgovoriti ni riječi. Teško je disao. Pomakne ruku kojom je držao pištolj. Nije spuštao pogled s Cassije i izgledalo je kao da joj želi reći nešto važno. No, tada mu se disanje zaustavi, a oči mu ostadoše širom otvorene.

»Gospodaru Chang!«, vikne Cassia, a onda je iznenada svlada vrtoglavica te se bez svijesti sruši na njega.

Iz daljine se čuo glas Xiu Fang. »Gospođice! Gospođice!«

»Brzo, odnesite ih oboje u kuću«, zapovjedi gospa Smaragda.

Cassia nije mogla progovoriti niti otvoriti oči, ali je čula glasove u blizini, iako su se sve više udaljavali. Posljednje što je čula bile su riječi gospe Smaragde: »Idi po glavnog savjetnika! Dovedi ga ovamo!«

CASSIA JE LEŽALA U krevetu samo u donjem rublju. Li Yu joj je rekla da su tijelo gospodara Changa još te iste noći prenijeli u njegov obiteljski dom, gdje je otvorena dvorana žalosti. Poslala je Li Yu i Xiu Fang onamo s darovima u svoje ime.

Vratile su se i ispričale joj da su njezini darovi prihvaćeni zahvaljujući domaćici gospodara Changa, Lao Wu. Njegove bi ih prilježnice vjerojatno izbacile iz kuće. Cassia je bila svjesna da ju je gospodar Chang previše volio. Nije bila prilježnica, pa čak ni prava kurtizana u Paviljonu. Bila je samo sluškinja koja je proteklih mjesec dana gotovo svakog dana spavala s gospodarom Changom. Kakav je položaj zbog toga imala? Pretvarala se da ne zna pravila i da se zato usudila poslati darove.

»Kuća gospodina Changa uistinu je velika. Ima tri kapije. Ne mogu se ni sjetiti koliko smo se puta izgubile. A koliko samo ima posjetitelja!«, pričala je Li Yu.

Cassia se pravila da ne čuje. Gospodar Chang je imao drugi »dom«. To nije mogla ni zamisliti.

Prva supruga gospodina Changa imala je pedesetak godina. Uspravno je stajala ispred kovčega pretrpanog svježim cvijećem, od glave do pete odjevena u prikladnu žalobnu odjeću, s komadom bijele tkanine na glavi i očiju natečenih i crvenih od plača. Kovčeg od sandalovine bio je najskuplji u Šangaju. Prilježnice, kao što je bio običaj, nisu bile prisutne.

Glavni savjetnik s ožiljcima na licu i nekoliko drugih poglavara bratstva Hong pomagali su u kući, a povremeno bi najvažniji pripadnici šangajskog društva slali sluge s darovima. Neki su čak slali zlato i srebro. Huang Peiyu osobno je došao s elegičnim stihovima: »Junak svog doba čije ime nikada neće prekriti zaborav. Miris njegove baštine stoljećima neće propasti.« Posljednji stih je glasio: »Velika bijaše njegova vizija koja ostade neispunjena.«

Pripadnici bratstva Hong klečali su na podu i naklonili se kovčegu, a onda i supruzi gospodara Changa. Nakon toga su jedan za drugim otišli u dvije pokrajnje dvorane. U jednoj prostoriji su se okupili glavni savjetnik i drugi stariji pripadnici Bratstva.

Netko je savjetniku na uho došapnuo što radi bratstvo Qing.

Bilo je to iznimno važno i glavni je savjetnik činjenice objavio okupljenoj braći tek nakon što se uvjerio u njih. Iako bratstva Qing i Hong nikada nisu surađivala, rijetko se kad događalo da napadaju jedno drugo. Bilo je jasno da iza svega toga stoji netko drugi, ali to su mogli saznati samo ako uhvate jednog ili dva pripadnika bratstva Qing. Glavni savjetnik mahnuo je rukom: »Treći i peti brate, ubijte kukavice! Prinesimo žrtvu našem starijem bratu. Osvetit ćemo ga!«

Xiu Fang i Li Yu tiho su raspravljale o svojoj gospodarici. Činilo im se da nije dobro što nije ni zaplakala, što samo leži u krevetu, niti usnula, niti budna. Cassia ih je čula i sama sebi postavila isto pitanje: »Zašto ne mogu plakati?«

Xiu Fang je rekla svojoj gospodarici da se mora isplakati, inače se nikada neće osloboditi unutarnje boli. »No, ono što mi se dogodilo nije nešto zbog čega bih mogla plakati«, razmišljala je Cassia. Navečer je uspjela popiti malo juhe.

Rano sljedećeg jutra iz francuskog teritorija izišla je pogrebna povorka predvođena kočijom koju je vukao konj. Iza nje su se slijevale rijeke ljudi. Čak ni stogodišnjaci nikada nisu vidjeli tako veličanstvenu ceremoniju. Svi žalobnici nosili su crne košulje i crne hlače, a preko konja, kočija, vijenaca i žrtvenih darova bila je prebačena bijela svila.

U dugačkoj su povorci u pravilnim redovima i polaganim koracima hodali samo muškarci. Izgledalo je da uopće nije riječ o pogrebnoj povorci, nego prije o svojevrsnom maršu kakav bi uslijedio nakon objave rata. Huang Peiyu bio je među ljudima koji su marširali, držeći štap, bezizražajna lica. Povorku je predvodio taoistički redovnik koji je mahaio mačem u koricama. Sva su braća iz Bratstva, osim glavnog savjetnika, bila odjevena u košulje, s oštrim oružjem za pojasom. Lica su im bila svečana.

Xiu Fang je potajno išla za povorkom, također odjevena u crno. Jesenja kiša šibala je zastave kojima je bio prekriven kovčeg i papirnate novčanice koje su ljudi bacali na njegov put. Neke su padale uz cestu, a neke u obližnju rijeku.

Kiša je naposljetku prestala, iako je nebo i dalje bilo mračno. Nekoliko muškaraca koji su slijedili pogrebnu povorku vratilo se u Vojvotkinjin paviljon. Bilo je već podne. Paviljon je bio zastrt bijelim platnom. Sluge su poskidale sve raznobojne svjetiljke i toga dana nijedna kurtizana nije radila.

Cassia je pokušala ustati, ali ju je Xiu Fang, koja se upravo vratila s pogreba, blago gurnula natrag u krevet. Rekla je Cassiji da će gospodar Chang biti pokopan u svom rodnom gradu Songjiangu, kamo su ga otpratili njegova prva supruga, obitelj i domaćica.

Cassia je naložila Xiu Fang da ode i odmori se. Kad je otišla, Cassia je, ostavši posve sama u cijeloj kući, navukla odjeću i prišla toaletnom stoliću da se pogleda u zrcalo. Lice joj je bilo previše blijedo, usne bezbojne. Uzela je češalj i provukla ga kroz svoju dugačku crnu kosu.

Svi su još uvijek bili zauzeti. U pucnjavi dvije noći prije dva su čuvara Paviljona bila smrtno ranjena, kao i kočijaš, koji je umro rano ujutro iste noći. Cassijino ranjeno lijevo rame najprije su liječili melemom Dlaka zlatnog lava, što je zaustavilo krvarenje. Tek je drugog jutra liječnik imao vremena za nju. Dezinficirao je ranu i stavio na nju lijek i oblog. »Sva sreća da su meci prošli i

nisu oštetili nijednu kost«, rekao je liječnik, »ali ne smijete ni dodirnuti hladnu vodu i trebali biste se odmarati. Inače više nikada nećete moći podići tu ruku.«

Dok je tužno zamišljala kako tijelo gospodina Changa premještaju s mjesta na mjesto i zakapaju ga negdje gdje ona više nikada neće moći doći do njega, Cassia je ustala. Spotaknula se i naslonila na toaletni stolić da se opusti. Li Yu je ušla s pladnjem i žurno joj pomogla da se vrati u krevet.

»Zašto dva dana ništa niste jeli?«

»Nemam teka.«

Li Yu ju je prisilila da popije malo juhe od lotosova sjemena i usoljena jaja, od čega se bolje osjećala. Uskoro se na hodniku začuo poznat korak koji se polagano približavao njezinoj sobi. »Mama me napokon dolazi vidjeti«, promrmljala je Cassia za sebe.

Gospa Smaragda je ušla u sobu, zaobišla paravan i stala pokraj njena kreveta. Bila je odjevena u bijelu košulju s bijelom svilenom vrpcom na glavi. U usporedbi sa svojom uobičajenom ukrašenom odjećom, sada je izgledala mnogo elegantnije. Kad se spustila na krevet, rekla je Li Yu da ode do ljekarne i donese Cassiji kinesku anđeliku i crvene datulje. Rekla je da je Cassia izgubila previše krvi i da joj treba dobra hrana.

Kad je Li Yu otišla, gospa Smaragda se primakla bliže Cassiji i objasnila joj da dotad nije mogla doći i posjetiti je, jer je tijekom protekla dva dana bila jako zauzeta.

Cassia je uočila neobičan izraz njezina lica i uspravila se na krevetu. Rekla je da bi se gospa trebala dobro odmoriti.

Gospa Smaragda je uzela Cassijinu desnu ruku u svoje i rekla da sada, kad je gospodar Chang otišao, njih dvije moraju biti posve iskrene. Hoće li joj Cassia oprostiti ako načas bude iskrena?

Cassia je željela povući ruku, ali je stisak gospe Smaragde bio čvrst.

»Bio je ljubazan prema tebi. Zašto onda i ja ne bih bila? Ali, teško mi je lijepo postupati s tobom. Bilo bi mi lakše biti gruba.« Gospa Smaragda je naposljetku izrekla nešto što joj je već dugo ležalo na srcu te je zbog toga izraz njezina lica postao blaži.

Objasnila je da je Chang Lixiong bio čovjek kojega je u svom životu najviše poštovala i o kojemu je najviše ovisila. Jednom je u Šangaju bila uvrijedila »prvu kurtizanu«, Lin Daiyu, koja se željela nadmetati s njom. Objavljeno je da se ona od njih koja izgubi natjecanje mora zauvijek povući iz šangajskog društva. Iako je to trebalo biti natjecanje u ljepoti i nadarenosti, zapravo je bila riječ o natjecanju u ekstravaganciji. Ako je Lin Daiyu svoju sliku ukrasila zlatnim listićima, tada je gospa Smaragda svoju morala uresiti dragim

kamenjem. Gospa Smaragda je pobijedila u natjecanju zahvaljujući gospodaru Changu i postala glavna između četiri najveće kurtizane. Tada je sebi nadjenula

ime gospa Smaragda, »Nova Daiyu«, koje je koristila sve dosad. Nakon toga je mogla visoko podići glavu u šangajskom društvu i naposljetku preuzeti Paviljon. Oči su joj se zacrvenjele: »Sada ti je jasno da je moja sudbina uvijek bila u njegovim rukama!«

Cassia je tada prvi put čula kako gospa Smaragda govori o svojim ljubavnim vezama, a to ju je podsjetilo na vlastito slomljeno srce. Gospodar Chang je otišao kao da ga nikada nije ni bilo. Kako li se samo brzo sve to dogodilo!

Uvijek je imala osjećaj da je doživjela preveliku sreću s gospodarom Changom da bi to moglo potrajati, a doživjela je i znak zbog kojega se nikada nije usudila biti previše sretna. Sad se sudbina okrutno poigrala s njom. Prvi put ju je uhvatio strah. Gospodar Chang je otišao. Što će se sada dogoditi s njom?

Ne obraćajući pažnju na Cassijine osjećaje, gospa Smaragda je prišla okruglom stolu i zapalila lulu s duhanom. Zagledala se u Cassiju. »Kad ti je gospodar Chang oduzeo djevičanstvo trebao mi je platiti posebnu naknadu koja se za to plaća, a usto mi je trebao platiti i za sve one noći tijekom proteklog mjeseca u kojima je uživao u tvom društvu. Zbog svog je položaja toj svoti trebao dodati barem deset tisuća srebrnjaka.«

»Mama...« Cassia je bila čula gospodara Changa kako sam kaže da je ispisao ček na deset tisuća juana za gospu Smaragdu, ali bojeći se da će izazvati nezadovoljstvo, Cassia nije željela razgovarati o novcu.

Gospa Smaragda je spustila lulu i rekla da joj je gospodar Chang uistinu napisao ček. No, Cassia nije znala da je prije otprilike dvije noći gospodar Chang rekao kako je taj novac potreban Huangu Peiyuu za njegov posao, pa je gospa Smaragda Changu vratila ček, a on ga je pak predao Huangu Peiyuu. Gospodar Chang je rekao da će joj ga vratiti nakon nekoliko dana, ali sad kad je otišao više ne postoji dokaz da je taj novac pripadao njoj. Gospa Smaragda je na kraju i sama izgubila veliku svotu novca, a usto je morala plaćati i dvije sobarice.

»Mama, dakle želi reći... «

»Ti jako dobro znaš što hoću reći. Sada više nitko u Changovu domaćinstvu ne želi ni čuti za tebe, a to znači da ću morati razmisliti što da napravim s tobom. Ne mogu te uzdržavati kao da si gospođa Chang, zar ne?«

»Razumijem. No, čak i da sam voljna, znate da ne mogu zabavljati goste. Ne znam pjevati i imam velike noge.«

Gospa Smaragda ukočeno izusti: »Čekaj malo! Nisi me dobro shvatila. Otkako si došla u Paviljon stvari su krenule nizbrdo. Gospodar Chang je tako bijedno skončao zato što je susreo prokletnicu poput tebe.«

Koliko god dugo živjela, Cassia nikada o sebi ne bi razmišljala na takav način. Izgledalo joj je da je gospa Smaragda pokušava okriviti zbog nečega što nije učinila. Tek je mnogo godina kasnije shvatila što joj je gospa zapravo htjela reći.

Gospa Smaragda reče: »Bila sam slijepa. Nisam uspjela uvidjeti da ne pripadaš ovamo. Tvoja je sudbina previše teška, privučeš nesreću i onda kada si sretna!«

»Mama, moram otplatiti svoje dugove.« Cassia pokuša ustati i obuti cipele. Pretražila je svoje kutije i kovčege, izvadila sav svoj nakit i istresla ga na krevet.

Gospoda Smaragda ju je počela ljubomorno zadirivati: »Vidi, vidi kako mora da je gospodaru Changu bilo stalo do tebe! Kakva hrpa zlata i srebra! Ja nikada nisam imala toliko sreće.«

Cassia zamota nakit u svilenu tkaninu, ne obraćajući pažnju na riječi starije žene. Nije bila raspoložena za sitničave svade s gospom Smaragdom. Ta žena nikada ne bi mogla shvatiti njezin očaj. »Xiu Fang i Li Yu su također ovdje, namučile su se brinući o meni pa i one zaslužuju moju zahvalnost.«

Gospa Smaragda se okrene i ugleda Xiu Fang i Li Yu kako stoje pokraj paravana, jedna s pladnjem, a druga sa zdjelama za juhu. Ostale su kao skamenjene kad su čule okrutne riječi koje je gospodarica izgovorila Cassiji. Cassia je znala da su se Li Yu i Xiu Fang brinule za nju zato što su obožavale gospodara Changa, a usto su se divile hrabrosti koju je pokazala kad ga je pokušala spasiti. Bila je svjesna da im nisu potrebne riječi, ali je željela da gospa Smaragda shvati kako se ona osjeća.

»Mama, odveli ste me sa sela u Šangaj, a sada mi dopuštate da se odmaram dok sam bolesna. Mnogo vam dugujem.«

Četiri žene su nekoliko trenutaka šutjele. Iz prizemlja se čula pjesma, zajedno sa zvukom prpe - neka je djevojka svirala sama sebi. Nebo je iznenada poprimilo tamnocrvenu boju i ponovno je počela kiša praćena žestokim vjetrom, koja je na nekih sat vremena bila prestala. S krova se u dvorište slijevala voda kao iz kabla.

Gospodar Chang je uistinu bio dalekovidan. Znao je kakva će biti Cassijina sudbina kad njega više ne bude. Svaki put kad bi joj poklonio neki dio nakita, pitala se zašto to čini. Sada je shvatila. Želio je biti siguran da ima izlaz.

Cassia je predala svileni svežanj gospi Smaragdi, a onda skinula narukvicu od žada s ruke i stavila je na vrh svega. »Taj nakit nije dovoljan da njime

Chiarissima

otkupiš svoju slobodu!«, rekla je gospa Smaragda, podigla svežanj i napustila prostoriju.

TJEDAN DANA kasnije u posjet je stigao nadzornik gospodara Changa, tanak, elegantan muškarac. Pratili su ga muškarci koji su nosili dvije kutije svile.

Nadzornik je rekao da je sve obavljeno kako treba. Rođaci gospodara Changa iz Songjianga pomogli su da se odabere povoljno mjesto za njegov grob, koje obiluje povoljnim znamenima. Na dan pogreba lagano je kišilo, a prema riječima učitelja kojega su pozvali da predvodi ceremoniju, to je bio dobar znak. Blagoslovljena je kiša došla s istoka, a to je pokazivalo da će duša gospodara Changa štititi sve koje je poznao.

»To je lijepo«, primijetila je gospa Smaragda i zamolila nadzornika da sjedne.

Nadzornik joj skrene pažnju na dvije kutije svile. Paviljon je predao iznimno skupocjene darove i toga dana, sedmoga nakon pogreba, dana kada, u skladu s tradicijom, duša gospodara Changa uistinu odlazi, prva supruga zamolila je nadzornika da odnese svilu na poklon. Pridržavala se tradicije dijeljenja darova. Zamolila je gospođu Smaragdu da od te svile napravi novu odjeću.

Gospa Smaragda je osobno pripremila čaj nadzorniku, tvrdeći da je prva supruga i previše ljubazna. Ona sama uvijek je imala koristi od naklonosti gospodara Changa i na tome je duboko zahvalna.

Cassia je prošla pokraj njezinih vrata i pomislila da nadzornik vjerojatno nije došao samo zato da bi donio darove. Zacijelo je imao i nešto drugo na umu.

Uskoro su njezine sumnje bile potvrđene. Nekoliko minuta kasnije došao je glavni savjetnik, a s njim treći gospodar i ostali starješine. Vrata prema dvorani su se brzo zatvorila i nitko im nije smio prići ni blizu. No, nije prošlo mnogo vremena i svi su se razišli.

Među njima je bio i Yu Qiyang. Izgledao je mršaviji i tamniji. Dok je prolazio dvorištem, podigao je glavu. Cassia je pomislila da je pozdravlja i kimnula je, ali tada je shvatila da je ležerno bacio pogled prema nebu.

Gospa Smaragda na katu je već preodjenula košulju i požurila niz stubište. Pred kućom ju je čekala nosiljka.

Toga poslijepodneva Paviljon je ponovno bio ispunjen žamorom. Nadzornica je zabavljala goste. Cassiji se činilo da djevojka koja je prebivala po žicama *pipe* svira po strunama njezina srca. No, strpljivo je čekala, a svjetiljka koja se vidjela u zrcalu još je uvijek jasno svijetlila. Nesvjesno je pokušavala zamisliti za koga ta djevojka svira svoj instrument.

Nadzornica je bila zaokupljena bilježenjem dolazaka i odlazaka i uz to je glasno i melodiozno uzvikivala: »Gospođica Shuangyu se priprema za posjet restoranu Mareličin cvijet!« »Gospođica Lianzhu upravo odlazi u restoran Lao Zheng Xing!« »Gospodar Wang održava gozbu u Vrtu obilja i moli da mu gospođica Junyi učini zadovoljstvo i bude prisutna!«

Cassia se nikada nije uspjela sprijateljiti s djevojkama u Paviljonu. Kad ju je gospodar Chang uzeo za sebe, sve su je prezrele. Ipak su joj se pokušavale umiliti i plašile su se da je ne uvrijede ako kažu nešto pogrešno.

Sada, kad je gospodar Chang otišao, Cassia je shvatila da je postala kontroverzan lik. Djevojke su se držale podalje od nje. Tijekom pucnjave skrivale su se ispod svojih kreveta, a kasnije su se nasmrt uplašile krvavih tijela.

Zacijelo je bila jedna od najčudnijih žena koja je ikada živjela u šangaj-skim javnim kućama. Sad joj je bilo stalo samo do jednoga: što gospa Smaragda namjerava učiniti s njom? Što će napraviti?

Xiu Fang iznenada dotrči u sobu i zastane pokušavajući doći do daha. Cassia je zamolila da priđe krevetu. Xiu Fang stavi ruku na prsa i reče da je na uglu ulice susrela gospu Smaragdu koja je imala strog izraz lica. »Gospođice, bojim se da će se dogoditi nešto ružno«, reče.

Cassia razmakne zastore na krevetu. »Stvari se približavaju svom prirodnom okončanju. Vrijeme je da odem.«

»Ali što će se dogoditi sa mnom kad odete?«

Cassia odmahne glavom i odgovori da ni nju ni Li Yu ne može povesti sa sobom, jer ni sama ne zna što će biti s njom. Kad bi ostale u Paviljonu, barem ne bi gladovale. »Jednoga dana, kad ponovno budem imala sreće, možda ćete mi ponovno biti potrebne.«

Suze su se pojavile u očima Xiu Fang. Cassia, koja je sjedila na krevetu, dodaje: »Sve je u redu, Xiu Fang. O sutrašnjem danu brini tek kad dođe.«

Ostala je sjediti pokraj kreveta, nadajući se da će doći gospa Smaragda.

No, umorila se od čekanja i vratila u krevet. Prostorija je bila zastrašujuća tama. Širom je otvorila oči, očekujući da će čuti tihe i sitne ženske korake. Koliko god povezane nožice gospe Smaragde mogle tiho koračati, Cassia ih je uspijevala čuti. No, uskoro su joj kapci otežali i samo je željela sklopiti oči.

Izenada je shvatila što se događa. Razumjela je zašto je gospa Smaragda potpuno zaboravila provesti svoju odluku nakon što je prethodnog dana izgubila strpljenje. Cassia je pomislila da je vidjela sve i namirisala sve tragove, pa je shvatila što se zbiva.

Neki je muškarac izišao iz plesne dvorane i dok je ulazio u svoju kočiju, izboli su ga noževima. Ukočio se dok mu je nož prolazio kroz prsa. U ljekarni u

ulici Si Malu dvojici muškaraca netko je odrezao desne ruke i odsjekao glave, točno tim redom. Netko je razorio jazbinu u kojoj se pušio opijum, a ugušilo se petero ljudi koji su bili unutra.

Gotovo da se nije čuo nijedan pucanj. Jedini predvodnici bratstva Qing koji su te noći pobjegli bili su oni ranjeni.

Jedini pucnji čuli su se na francuskom teritoriju. Stanovnici toga kraja nisu znali što se dogodilo. Vidjeli su samo kako neki ljudi očajnički pokušavaju pobjeći dok ih drugi nasmiljeno progone. I jedni i drugi bacali su noževe i vikali. Željeli su proviriti kroz prozor da bolje vide, ali su se plašili zalutalih metaka.

Dojurila je policijska patrola francuskog teritorija i zapucala kako bi rastjerala gangstere koji su tada hitro nestali.

U cijelom je Šangaju vladalo ozračje krvi i osvete. Cassia se nije usuđivala zaspati. Tek što bi joj se oči sklopile, obuzimao ju je nemir. Otprilike u četiri sata ujutro začula je kretanje iz prizemlja, žurno ustala i odjenu se te na vrhovima prstiju izašla na vrata.

Nebo je postajalo bijelo poput ribljeg trbuha. Puhao je hladan vjetar. Kad je zakoračila niz dvije stube, ukočila se. Yu Qiyang je sjedio na stubama ispod nje, naslonjen na ogradu. Imala je osjećaj da se vratila u onu noć kad je gospodar Chang bio smrtno ranjen, osim što Yu sada nije zurio nekamo pokraj nje. Promatrao ju je, kao da joj želi reći nešto važno.

Cassia je požurila niz stube i shvatila da mu je odjeća natopljena krvlju i blatom. Zaprepaštena, prišla mu je bliže i bolje ga pogledala. Yu joj na brzinu objasni da ga progoni policija. Čelo mu je blistalo od znoja.

Cassia ga zgrabi za ruku. Pokušavala je što hitrije smisliti kako bi ga mogla sakriti, kad se iza njih začuo glas gospe Smaragde: »Yu, previše si lakovjeran. Došao si na pogrešno mjesto. Prvi sukob Qinga i Honga odvio se upravo ispred Paviljona. Policija će svakog trenutka biti ovdje. Idi dok još ima vremena, idi i sakrij se u Broju tri. Požuri!«

Yu je mogao samo na trenutak pogledati Cassiju, a onda odjuri.

Ali Cassia je bila brža. Odmah se našla pokraj kapije i izvirila na ulicu. Nigdje nije bilo ni sjene. Neka je mačka ukoso skočila na kamenu stubu preko puta kapije i nervozno se zagledala u njih. Tek tada Cassia gurne Yua kroz kapiju.

Okrenula se i ugledala gospu Smaragdu kako stoji pokraj lonca s orhidejama i mrmlja za sebe. »Gospodaru Chang, sada napokon možete počivati u miru!«

Cassia nije željela rasplitati mrežu osvete u koju su svi bili uvučeni. Jedino joj je bila važna činjenica da duša gospodara Changa sada konačno može otići svojim putem.

Naslonila se na kapiju. Gospodar Chang je uistinu otišao, a ona je željela samo jedno: otići s njim. Priljubila je lice uz kapiju i pritisnula kvaku, čeznući za toplinom koju su ostavile ruke preminulog.

Zvuk konjskih potkova iz uličnog ugla jasno je odzvanjao. Policijska patrola je projahala pokraj kapije.

Cassia se oporavila od tuge i provirila kroz pukotinu u vratima. Policajci se nisu zaustavili, pa je zaključala kapiju.

Gospa Smaragda držala je već vlažan rupčić. Oči su joj bile crvene od dugotrajnog plakanja. Duboko uzdahne i mahne rupčićem: »Sada je Paviljon postao krvavo mjesto. Idi! Svi se gubite! Idi!«

Cassia još nije uspijevala potpuno shvatiti riječi gospe Smaragde te je sa suzama u očima pažljivo pratila što se događa.

Gospa Smaragda se počela uspinjati stubama, napravila je dva koraka i okrenula se, kao da joj je iznenada sve postalo jasno. »Odlazi! Ne tražim da otkupiš svoju slobodu. Vрати se u Pudong, vrati se na selo otkud si i došla. Idi i udaj se za seljaka i živi mirnim životom.«

Cassia joj ne odgovori.

»Ne želiš se vratiti na selo?« Gospa Smaragda je to smatrala nerazumnim. »Ipak želiš ostati u Šangaju? Šangaj nije mjesto za seljake kao što si ti.«

Cassia joj odvrati da više nije ona ista djevojka koju je gospa Smaragda povelala sa sobom.

»Razmišljam samo o onome što bi za tebe bilo najbolje.« Gospa Smaragda zastala je na vrhu stuba i spustila pogled prema djevojci pokraj kapije. »Onda ću ti morati naplatiti dugove.«

Cassia je prešla dvorištem i zastala pokraj kamenja na njegovu kraju. Riječi su joj pobjegle iz usta bez razmišljanja: »Danas me pronašao jedan novinar. Htio je razgovarati o gospodaru Changu. Tada sam se sjetila da bih mogla ispričati što se sve događa između muškarca i žene. No, nisam mu rekla ništa. Ali sada razumijem. Ako me uistinu želite otjerati u selo, morat ću progovoriti!«

Sama se sebi iznenadila. Zagledala se u gospu Smaragdu koja ju je zlokobno promatrala. Izgledalo je da se sve oko njih zaledilo.

Nekoliko glava izvirilo je kroz otvorene prozore i gledalo iza zavjesa. Najsmionija je bila Shuangyju, glavna djevojka u Paviljonu. Uvijek je voljela promatrati nevolju neke druge djevojke.

»Što ti zuriš?« Gospa Smaragda nije čak ni okrenula glavu prema prozoru. Naglo ju je obuzela ljutnja. »Šangaj nije mjesto za malu seljanku.« Samo što nije počela vrištati. Udarila je nogom o pod i viknula: »Nestani, odlazi odavde!«

Cassia iznenada klekne ispred gospe Smaragde: »Ako me ne želite ovdje, prodajte me onda javnoj kući kojoj neće smetati velike noge.« Sjetivši se kako se našla u tako ponižavajućem položaju, obuzela ju je tuga i spustila je glavu, ali u njezinu glasu nije bilo ni traga poniznosti.

»Djevičanstvo mi je oduzeo gospodar Chang. To zacijelo vrijedi nekoliko srebrnjaka.«

Gospa Smaragda je već podigla ruku da je udari, ali se naglo zaustavila. Bila je ona iskusna žena i mnogo je toga vidjela. Bila je svjesna da ne smije pretjerati, čak ni kad je riječ o osveti.

Prekinulo ih je žurno kucanje na kapiji. Desetak policajaca sa stranog teritorija, predvođenih kineskim pomoćnicima, nahrupilo je u dvorište. Narednik je tvrdio da istražuje gangsterski obračun od prethodne noći, kao i ubojstvo koje se nedavno dogodilo ispred Paviljona. Kao što je gospa Smaragda i pretpostavljala, posumnjali su da su ta dva slučaja povezana, ali nisu, dakako, imali nikakvih dokaza za to.

Na imanju na zapadnoj strani grada, tajnom sastajalištu Društva saveza, nekoliko je muškaraca sjedilo u vrtu i poput Engleza pilo poslijepodnevi čaj.

»Gospodine Huang, netko vas želi vidjeti«, objavi sluga kad je ušao u vrt. Huang Peiyu je sjedio među okupljenim muškarcima i izgledalo je kao da im podnosi izvještaj.

»Tko me traži?«

»Kaže da je glavni savjetnik bratstva Hong.«

Huang Peiyu istoga trenutka ustane i reče muškarcu koji je sjedio njemu nasuprot: »Vidite, kao što sam vam rekao, došao me je potražiti.«

Krenuo je za slugom prema vratima u prednjem dijelu kuće, a odande požurio prema kapiji. Kad je sam otvorio vrata, uzviknuo je: »Gle, gle, pa to je glavni savjetnik glavom i bradom! Kakva čast! Dobrodošli! Uđite, molim vas!«

Glavni savjetnik doimao se mrzovoljno i prisilio se na osmijeh. Ne mareći za uljudnosti, sjeo je i odmah objasnio zašto je došao. Mladi brat imenom Yu Qiyang toga je dana uhvaćen na granici između dva teritorija. Otkrili su ga dok je bježao uz rijeku u krvavoj odjeći. Prijavili su ga policijskoj patroli u obilasku. »Moramo zamoliti gospodina Huanga da nam pomogne u ovoj prilici.«

Huangu Peiyuu je odlanulo i on vedro upita: »Niži pomoćnik? Čemu onda žurba? Ako je nekoga ubio, tim bolje. Na svakoj strani mora pasti nekoliko glava, jer je jedino tako pošteno.«

»Iako je bio samo jedan od mlade braće«, odvrati savjetnik, »bio je odan pomoćnik gospodara Changa i previše toga zna. Ako ga kojim slučajem izruče kineskoj vladi, pomislite samo na mučenja... hoću reći, to nitko ne može

podnijeti. O njemu ovisi nekoliko života. Ako ne budemo pažljivi, cijelo će se šangajsko Bratstvo naći u nevolji!«

Vidjevši da još nije uspio uvjeriti Huanga Peiyua, koji se doimao kao da mu smeta što su ga prekinuli zbog tako nevažnih stvari, savjetnik doda: »Kad je gospodin Huang doputovao u Šangaj, taj je mladić bio vaša veza. Ne bi bilo dobro kad bi i vaše ime bilo upetljano u taj slučaj.«

»Sad se sjećam tko je taj momak.« Huang Peiyu ustane i napravi nekoliko koraka. Nakon dugačke stanke ponovno progovori: »To je malo neugodno. Gdje se ovoga trenutka nalazi?«

»U policijskom zatvoru na stranom teritoriju.«

Huang Peiyu spusti ruku na savjetnikovu: »Dobro, dajte da to pokušam riješiti. Strancima nije uvijek jasno što se događa u Šangaju. Slučajno imam poslovnog suradnika Engleza. No, moram vas upozoriti da su stranci pohlepni, a vaš je pomoćnik okrvavio ruke.«

»Novac ne predstavlja nikakvu poteškoću«, primijeti glavni savjetnik.

Huang Peiyu priđe stolu i natoči čaj svom posjetitelju. Na prozor je sletjela vrana i Huang Peiyu podigne pogled prema njoj, nalije u čaj malo mlijeka i doda žličicu bijelog šećera. Kad je promiješao čaj, s poštovanjem ga pruži savjetniku. »Glavni savjetniče, molim vas, kušajte malo ovog stranog čaja!«

Savjetnik popije gutljaj, ali prošlo je nekoliko trenutaka prije nego što je kimnuo i pohvalio ga.

Nekoliko braće čekalo je ispred zatvora Tilanqiao. Dvojica stražara odgurnula su veliku željeznu kapiju i kroz nju je izašao Yu u poderanoj odjeći. Na licu mu se vidjela tamna ozljeda i modrica, kosa mu je bila raščupana i bio je obrastao gustom bradom bez sjaja. Ispred kapije čekala je kočija koja je iznutra bila obojena sjajnom crnom bojom. Vrata kočije se otvoriše i netko pruži ruku da uvuče Yua unutra. Zagrlili su se.

Glavni savjetnik priredio je gozbu u restoranu Xin Banqi kako bi pomogao Yuu da prebrodi teško iskustvo. Prisutni su bili poglavari bratstva Hong, a među njima i Huang Peiyu, kao i treći i peti gospodar te nekoliko drugih ljudi. Kad se Yu ponovno pojavio, bio je okupan i posve drukčiji. Stol je bio pun bogatih jela i probranih vina, a konobar je iznosio delikatese kao što su morski puž i jastog.

Glavni savjetnik bio je izvrsno raspoložen dok je predstavljao najvažniju karakteristiku toga restorana: namirnice su kuhane u umacima od svinjskih, ribljih i pilećih kostiju. Jela su bila izvorna i savršena za oporavak osobe s ozljedom od noža.

»Odavno sam čuo za ova jela, a danas ih mogu i kušati, zahvaljujući Yuu Qiyangu«, izjavi Huang Peiyu stavljajući hranu na Yuov tanjur. »Hajde, uzmi

ovu riblju glavu! Pogledaj se samo kako si mršav! Moraš puno jesti! Napatio si se u zatvoru i sada te moramo njegovati.«

Yu je kleknuo i naklonio se Huangu Peiyuu: »Vi ste spasili moj nevrijedan život i zauvijek sam vaš dužnik.«

Huang Peiyu ga povuče na noge i podigne čašu: »Prijatelj otvara novi put, dok neprijatelj podiže zid da zatvori i stari.«

Savjetnik također podigne čašu: »Gospodar Chang je poginuo, ali naša braća iz bratstva Hong nisu se plašila zakrvariti svoje noževe dok su ga osvećivala. Svi ste vi junaci!« Okrenuo se prema Huangu Peiyuu. »Zahvaljujem gospodinu Huangu koji nam je pružio potporu. Sada je bratstvo Hong obnovljeno i čvrsto stoji na svojim nogama.«

Svi za stolom podigli su čaše u znak zahvalnosti Huangu Peiyuu: »Gospodin Huang nam je u Šangaju spasio obraz!«

Kad su svi nazdravili, savjetnik pročisti grlo i ozbiljno izjavi da bratstvo Hong ne može biti bez poglavara. Prije nego što je poginuo, gospodar Chang je rekao da je gospodin Huang jedan od pripadnika Bratstva. Nije važno otkuda potječe. Samo bi gospodin Huang mogao obraniti bratstvo Hong.

To je bilo posve neočekivano i riječi glavnog savjetnika zaprepastile su braću. Neki su u tišini spustili glavu, drugi su skrenuli pogled, ali nitko ništa nije rekao.

Huang Peiyu shvati situaciju i glasno odvrati: »Braćo, Šangaj je najveća kineska luka i samo je izuzetan junak poput gospodara Changa mogao čvrstom rukom vladati njome. Previše sam nevrijedan da bih mogao prihvatiti takav zadatak.«

Ni sada nitko nije odgovorio. Glavni savjetnik reče da u šangajskom ogranku bratstva Hong, za razliku od situacije u unutrašnjosti, već odavno postoji neslaganje u pogledu ranga. Svako tajno društvo mora ići ukorak s vremenom i ne bi se trebalo pridržavati zastarjele tradicije odabiranja najboljeg čovjeka za poglavara.

Nijedan od poglavara još uvijek nije rekao ni riječi. Huang Peiyu uporno je odbijao savjetnikov prijedlog. Savjetnik je ponavljao svoj zahtjev sve dok se nije učinilo kao da se svađaju te je ozračje postajalo sve napetije.

Naposljetku Huang Peiyu ustane i kimne svima. To je pitanje previše važno, rekao je, da se o njemu odlučuje na brzinu. Želio bi načeti drugu temu razgovora. Municipalno vijeće stranih teritorija namjerava uspostaviti položaj kineskog guvernera, za koje se on namjerava natjecati i zato sada traži pomoć bratstva Hong. »Ako me izaberu, svakako ću brinuti o svima vama. Ako želimo čvrsto stajati na svojim nogama, stožer bratstva Hong mora se preseliti na strani teritorij. Ondje se nalazi pravi novac. Ako ne budem izabran, povući ću se u svoj rodni grad Tiantai u Zhejiangu, a ujedno ću se povući i iz društva.

Tada će zahtjevan zadatak upravljanja bratstvom Hong u Šangaju prirodno biti predan nekom sposobnijem čovjeku.«

Glavni savjetnik isto tako ustane i gorljivo reče: »Gospodin Huang je uistinu dalekovidan. Čvrsto stajati možemo samo na našem tlu u okviru stranih teritorija! Šangajski ogranak bratstva Hong već odavno ide nizbrdo. Prošlu slavu možemo vratiti samo ako uđemo na strane teritorije.«

Vidjevši da je Huang Peiyu sam sebi postavio težak zadatak te da toga trenutka još ne moraju donijeti odluku, prisutni poglavari promijeniše temu razgovora, pokazujući na taj način i bez riječi da su suglasni s dogovorom.

ŠEST GODINA kasnije jesen je bila krcata događajima. Dinastija je propala, iako je car i dalje bio živ. Republikanska revolucija se okončala, a jedna druga je započela. Uspostavljen je nov režim za kojeg je dominiralo dugo i kratko oružje. No, Šangaj se promijenio u tolikoj mjeri da oni koji su bili ondje prije šest godina gotovo da se više i ne bi mogli snaći.

Čim je došlo do pada dinastije Qing, Bratstvo je izronilo iz podzemlja. Krajem proljeća 1913. godine njegova je snaga uvelike ojačala. Huang Peiyu je u svibnju počeo otvoreno regrutirati nove članove u čajani Lao Shun kojom je upravljalo samo Bratstvo. Iako je revolucija došla i prošla i odbacila mnoge običaje dinastije Qing, preživjeli su još odijevali dugačke haljine, unatoč frizurama koje su im bile sasvim različite: neki su se kratko šišali, a drugima je kosa padala do ušiju. Nitko više nije nosio perčin, simbol carskog ugnjetavanja.

U Šangaju je bratstvo Hong tada prvi put otvoreno primalo nove članove. Poslovi su se obavljali nešto opuštenije nego pod strogim pogledom vlade u doba dinastije Qing. Tada su se morali skrivati iza države ili barem podmićivati njezine službenike da okrenu glavu na drugu stranu. Sada je utemeljivanje društava bilo dopušteno zakonom, i sve se moglo obavljati u javnosti.

Čajana Lao Shun imala je prostranu dvoranu. Pet velikih svijeća bilo je zapaljeno na oltaru, a drugi red svijeća, umotanih u crveni papir, stajao je ispred njih. Dim se spiralno uzdizao iz svijeća i vladalo je ozbiljno ozračje. Kosa na sljepoočnicama glavnog savjetnika je posijedjela. Bio je odjenut u haljinu s crnim cvjetovima na plavoj podlozi, preko koje je odjenuo mandarinski podstavljeni kaput. Nosio je crne cipele. Svečanost je započeo pjevanjem pjesme pohvalnice.

Huang Peiyu je također bio odjeven u haljinu, ali je na njoj nosio znak za »dugovječnost«. Doimao se elegantnijim i pristalijim nego prije šest godina. Sjedio je u naslonjaču, pokraj njega su sjedili treći i peti gospodar, a drugi poglavari oko njih. Uvjerivši se da su svi pristigli, glavni savjetnik glasno izjavi: »Sada su otvorena vrata Bratstva.«

Oni koji su čekali pred vratima dvorane navrli su unutra noseći crvene papire. Savjetnik je otpjevao pjesmu zahvalnicu koja se u bratstvu Hong prenosila s jednog naraštaja na drugi.

»Dveri Bratstva ovoga se radosnog dana otvoriše, junaci sa sve četiri strane svijeta ovdje se okupiše. Djeca su različitih majki, ali danas nakon zakletve Svi postaju jedna obitelj, bliskiji od braće.«

Muškarci su posljednji stih otpjevali u isti glas: »Bliskiji od braće«, a onda uputili naklon Huang Peiyuu. Savjetnik je nastavio s pjesmom.

»Upalite mirisne štapiće!«

»Kleknite!«

»Postavite pitanje!«

Huang Peiyu je pročistio grlo i oštrim pogledom prešao preko dvorane, postavljajući pitanje:

»Jeste li svi ovdje od svoje volje ili vas je netko prisilio da nam se pridružite?«

»Svi smo ovdje od vlastite volje«, odvrtila je skupina klečeći pred njim.

»Pravila Bratstva nepromjenjiva su. Ako prekršite pravila, neće biti milosti. Jeste li toga svjesni?«

»Pravila će nas obvezivati i kunemo se da ćemo ih se pridržavati.«

Kad je ceremonija završila, započela je gozba. Tek oko ponoći, kad je završila i gozba, Huang Peiyu i savjetnik ušli su u sjajno osvijetljenu dvoranu u stražnjem dijelu čajane. Huangu Peiyuu se sviđala čajana Lao Shun. Bila je smještena na prikladnom mjestu, u blizini mosta Ni Cheng. U njoj je održavao sastanke i koristio je kao mjesto zabave za pripadnike Bratstva, vjerujući da je dostojanstvenija od javne kuće kojoj je bio sklon gospodar Chang.

Zapravo, nikada nije previše razmišljao o gospodaru Changu. Takvog junaka koji se ponašao kao odmetnik morala je zadesiti nesreća. Najvažnije je bilo to što je Huang Peiyu sada, kad se i sam uključio u politiku, shvaćao da je politika lažna, a da političari samo iskorištavaju Bratstvo. Chang Lixiong je, pak, istinski vjerovao u načelo »Borba protiv Qinga i obnova Minga«, i to je načelo platilo vlastitim životom.

Huang Peiyu skinje haljinu ispod koje je nosio zapadnjačku košulju, hlače s pojasom i kožne cipele. Uzeo je paketić cigareta *Da Paotai* sa stola, a zgodna i koketna žena koja ga je dugo čekala ispruži ruku s upaljačem. Promatrao je ženin bijeli vrat s bisernom ogrlicom i izgledalo je kao da se izgubio u mislima. Savjetnik sjedne na stolac i uzme šalicu čaja. Huang Peiyu uvuče dim, a onda domahne ženi: »Hajde, odlazi! Moramo poslovno razgovarati.« Žena poslušno iziđe.

»No, šesta gospodarica je tek stigla. Zašto tako brzo odlazi?«, upita treći gospodar kad je ušao.

»Žene nas mogu ometati u poslovima. Bratstvo Hong je u svojim redovima nekada imalo Zlatnog i Srebrnog feniksa, a to je samo izazivalo nevolje. Ne volim kad su prisutne žene. Gospodaru Changu je bilo previše stalo do njih.« Kad se odjednom sjetio da su muškarci oko njega nekoć bili sljedbenici Changa Lixionga, Huang Peiyu se zaustavi. Sada su bili odani njemu, jer se valjalo dokopati novca, ali kritizirati gospodara Changa pred njima bilo bi isto kao kad bi im rekao da su glupi.

Stoga se okrene savjetniku: »Budući da više nije zabranjeno osnivati društva, plašim se da će bratstvo Hong privući muškarce koji nisu dovoljno hrabri.« Na taj je način kritiku pretvarao u pohvalu.

Savjetnik kimne: »Uistinu, to su sada sve poslovni ljudi.«

Huang Peiyu primijeti da su se vremena promijenila i da tu nitko ništa ne može učiniti. Ako će im u budućnosti biti potrebni pištolji i noževi, neće imati koga pozvati da se njima posluži. Plašio se da se moraju potruditi i privući vode sindikata, tako da, ako dođe do neslaganja između radnika i kapitalista, imaju ljude na obje strane koji bi mogli djelovati kao posrednici.

Savjetnik se potpuno slagao s njim. Dok su razgovarali ude Yu. Više nije bio nimalo sličan mladom pomoćniku otprije nekoliko godina. Da bi izbjegao osvetu, Huang Peiyu ga je bio poslao u Hong Kong na trogodišnje školovanje. Odjeven u zapadnjačko odijelo, doimao se zgodan i elegantan, vrlo sličan kineskom posredniku za strane poslove. Prilično je dobro govorio engleski i uglavnom se u ime Bratstva bavio strancima na stranim teritorijima.

»Što ti je nosati rekao?«, upita Huang Peiyu.

Yu odgovori: »Novoimenovani šef uporno zahtijeva, kao što bi to učinio svaki novi službenik, da se zabrani opijum, kockanje i prostitucija.«

»Da se zabrani?« Huang Peiyu se okrene prema njemu i iznenađeno upita: »U svojoj vlastitoj zemlji nikada ne zabranjuju takve stvari – pa zašto su onda, za ime svijeta, došli u Šangaj napraviti tako nešto?«

Yu se ogorčeno nasmije: »Da, rekao je da ih želi zabraniti, kao i ovo: ako gospodin Huang uspije okončati trgovinu opijumom, kockanje i prostituciju na svom teritoriju, svakako će vas preporučiti da i dalje ostanete kineski guverner municipalnog vijeća.«

»Pokvarenjak!« Huang Peiyu bijesno ustane i okrene se prozoru, osluškujući kapanje blage kiše po lišću bambusa u vrtu. Ako ne obrati pažnju na tog stranog gospodara, mogao bi izgubiti svoj položaj. Ne bi bilo teško pronaći drugog kineskog guvernera: u Šangaju je bilo mnogo onih koji su mu zavidjeli.

Morao se pretvarati da pažljivo sluša, što god taj stranac poželio. Sada je zavidio političarima. Oni bi barem mogli vikati koliko god ih grlo nosi: »Dolje s imperijalistima!«

»Dobro, ako taj strani gad želi da se poigramo s njim, tada ćemo se zaista poigrati. Zabranit ćemo prostituciju. Ne, napraviti ćemo pravu senzaciju: zabranit ćemo pjevanje!« Zagledao se u tek primljene članove oko stola i rekao Yuu: »Napravi gužvu. Napravi veliku gužvu!«

Cassia pomisli: eto, tu smo. Luka Lujiazui. Prije šest godina ona i gospa Smaragda ondje su čekale da se ukrcaju u trajekt. S druge obale rijeke Huangpu promatrala je šangajski Bund. Svijet na drugoj obali predstavljao je beskonačne

snove i maštarije. Tadašnja šesnaestogodišnja djevojčica je posjedovala nevinost svake druge djevojčice te dobi. Beskorisnu nevinost, poput šangajskog neba iznad nje. Nije bilo onako čisto plavo kao u ribarskom seocetu u Chuanshi, jer je gradska šuma dimnjaka ispuštala dim, ali koga briga?

Mladići i djevojke koji su doputovali s njom bili su odjeveni u seljačku odjeću. Vičući iz svega glasa, nadglasavali su jedno drugo i uzbuđeno promatrali prizor na Bundu. Gomile ljudi uspinjale su se na trajekte, noseći prtljagu, dozivajući djecu i njihove majke. Vladao je kaos. Okrenula se i prekorila svoju skupinu: »Pripazite na svoju prtljagu! Ovdje ima loših ljudi. Mislite li da je Šangaj mjesto gdje se jednostavno možete opustiti i diviti se njegovim ljepotama?«

Promatrajući ih kako se smiruju, izraz lica joj se malo ublažio.

Već gotovo tisuću godina moglo se promatrati golemu, međunarodnu izložbu brodova koji plove desecima kilometara od utoka rijeke Huangpu do brodogradilišta Jiangnan i natrag. Koliko se drugih svjetskih luka može pohvaliti tako spektakularnim vidikom?

Svaki bi čovjek koji prvi put posjeti Šangaj uživao u takvu prizoru, a kako ne bi njezine djevojke i dječaci koje je vukla sa sobom, tijekom dobra dva sata dok brod plovi niz Huangpu, od Wusong Kou do pristaništa kod gostionice Broj 16. Promatranje te velike izložbe - utoka rijeke, uskog prolaza kroz koji svijet ulazi u Kinu, spektakularnog čuda koje je sastavila ljudska ruka od željeza i čelika – pružalo je izniman užitek.

Divovske željezne školjke brodova raspadale su se iako su ih ljudi bojali. Bile su daleko lošije od drvenih džunki. Šangaj je bio umjetna tvorevina - veliko okupljalište svega stvorenog ljudskom rukom.

Doputovavši u Šangaj, Cassia je bila prisiljena ukloniti »prirodno potamnjelu kožu« seljačke djevojke i postati žena iz Šangaja - a to je umijeće zahtijevalo podosta mašte.

Sada toj istoj preobrazbi mora poučiti ove mlade ljude, ali ne mogu svi ljudi živjeti i ugodno se osjećati među tolikim neprirodnim stvarima.

Okrenula se rijeci. Sunce joj je obasjavalo lice te je podigla ruku da zakloni oči i stisnula kapke. Iako je tek navršila dvadesetu godinu, postala je prekrasna mlada žena – sabrana, elegantna i visoka, punih prsa i tankog struka. Zračila je privlačnošću. Šest godina ranije njezina je ljepota bila dar mladosti, a sada je sazrela.

Gostionica Broj 16, s rijekom Huangpu na istoku, predstavljala je središte sveukupnog vodenog i kopnenog prometa. Na zapadu se pružao razrušen gradski zid. Kasna zima i rano proljeće bili su slaba sezona za brodsku in

dustriju. Prodavači karata za brodske tvrtke dolazili su u pristanište gdje su karte prodavali na zelenoj tržnici.

»Uzmite kartu Chaori Wana i dobit ćete besplatnu tubu paste za zube i sapun!«

»Ali uz kartu za brod *Lafuli* dobit ćete ručnik i dva jastuka!«

Zelena tržnica nalazila se u blizini. Od rana jutra kupci i prodavači podjednako su vikali iz petnih žila, tako da je tržnica podsjećala na kavez prepun pilića.

Cassia je strpljivo pričekala da se tržnica raščisti. Naposljetku su svi otišli, iako se još osjećao miris trulog povrća. Smeće nagomilano na tlu i riblje ljuske lijepili su se za štandove. Prosjaci su skupljali odbačeno lišće povrća, gazeći blatnim nogama po pocrnjelom smeću. Tada je Cassijina skupina počela postavljati opremu. Svakoga dana u to doba živci su joj bili napeti kao strune. Svaki član njezine ekipe mladih šegrta imao je vlastiti određeni zadatak: neki su podizali pozornicu, drugi udarali u gong i bubnjeve, a Cassia je stajala u središtu.

Odjenula se poput seljanke, iako se lako moglo uočiti tko je vođa skupine. Nanijela je ruž na svoje lijepe usne, a oko vrata je objesila nekoliko komada nakita. Njezin je izgled privukao mnoštvo prolaznika. Čulo se bubnjanje. Pjesma koju su pjevali bila je jedna od narodnih pjesama omiljenih u Pudongu, koje su bile poznate pod nazivom »balade iz Dongxianga«. Prolaznicima su se osobito sviđale riječi te su se mnogi smijali na sav glas, privlačeći tako još veću gomilu:

»Slatka je lubenica, nježan je korijen lotosa, ljeto je, a djevojka i njezin dragi mladi su. Ispod krevetskih zastora leže jedno uz drugo, Voleći se kako se ljubavnici vole. Djevojka reče:

'U jednoj smo noći doživjeli toliko oblika ljubavi da smo umorni kao da smo hranili svilce i sadili rižu'.«

Ispred izvođača ležao je komad plave, prastare tkanine na koju su padali bakreni novčići.

Cassia se uskoro umorila i zamolila svog šegrta da nastavi, a sama se naslonila iza pozornice i zabrinuto podigla pogled prema nebu. Navlačili su se tamni oblaci, ali je drugi dio neba bio zastrašujuće vedar. Kao da se nebo nagnulo na jednu stranu.

Iznenada se spustio pljusak, zagrmjelo je, a gomila ljudi koja se okupila zahvaljujući naporima izvođača naglo se raspršila. Skupina je žurno pokupila

svoje stvari, podigavši usput i ono nekoliko novčića koje su im gledatelji dobacili i sklonila se ispod štandova za prodaju povrća.

Cassia je ostala gdje je i bila, dok su joj kišne kapi veličine graha padale po glavi i licu. Dok se stigla osvrnuti oko sebe, već je bila potpuno mokra. Proljeće je tek stiglo i budući da joj se vlažna odjeća prilijepila uz hladnu kožu, nelagodno se osjećala. Njezini su je izvođači dozivali, ali izgledalo je da ih i ne čuje.

Pokraj nje su žurili ljudi s kišobranima, pogledavajući tu neobičnu ženu kojoj kao da nije smetala kiša. Bogatašice koje su prolazile u svojim kočijama s visine su zurile na nju, prezirući tu seljanku koja nije izgledala mnogo bolje od prosjakinje. No, nije se vratila u Šangaj da bi podnosila dodatne uvrede, niti da bi iskušavala vlastito strpljenje. Još je manje htjela ostati ulična zabavljačica. Takvu vrstu nastupa Šangajci su nazivali »kucanjem po golom tlu«. One koji su se time bavili smatrali su tek nešto boljima od lutalica koji hodaju od ulice do ulice, bez ikakva spomena vrijednog zvanja. Mrzila je što joj posao ovisi o prolaznicima i borila se da zaradi za život.

Udarila je nogom o tlo, potrčala do štanda za povrće i obratila se svojim učenicima: »Danas više nećemo pjevati. Kad prestane kiša, vratite se u gostionicu. Nemojte lutati naokolo!«

Okrenula se i pošla, kad nekoliko djevojaka potrči za njom. »Kamo idete?«

»Idem posuditi novac. Nekako moramo ući u kazalište.«

Kiša je počela blaže padati te je Cassia kroz izmaglicu požurila cestom koja se pružala duž gradskog zida. Toga dana zbog hladnog vjetera i jake kiše na ulicama nije bilo gotovo nikoga. Dva su je huligana primijetila još na tržnici i krenula za njom. Odmakli su naprijed prelazeći prečkama te joj zapriječili put.

Najprije su joj oduzeli novac iz džepa, a onda je zgurali u kut. Pokušala je jednoga ogrepsti po očima, ali ju je pljusnuo i počeo joj kidati odjeću. Drugi, koji je držao stražu, također se približio, vidjevši da nikoga nema u blizini. Dvojica muškaraca bacila su je na prljavo, kišom natopljeno tlo.

Ne uspijevajući im se oduprijeti, preostalo joj je samo da se zagleda u zelenu mahovinu na kamenom zidu i dopusti im da je iskoriste. No, uskoro su se počeli međusobno svađati, pokušavajući što prije otkopčati pojas na hlačama, i počeli su se nervozno osvrutati prema obližnjim ulicama. Iskoristila je njihovu nepažnju, skočila i pokušala se probiti između njih dvojice, oborivši jednoga na tlo.

Trčala je raspuštene kose što je brže mogla uz stari gradski zid prema sjeveru. Jedan je muškarac odustao, ostavši bez daha, ali je onaj kojeg je srušila na tlo bio bijesan. Izvukao je bodež i pojurio za njom.

Pred njom se našao gradski zid i više nije imala kamo bježati niti se negdje skloniti. Našla se u slijepoj ulici. Muškarac se okrutno nasmijao i pohitao prema njoj, zamahujući nožem.

Stala je i okrenula se prema njemu. Vrisnula je poput vučice. Muškarac se zagledao u nju i zaustavio. Pomislio je da je možda luda. Bili su u blizini gradskog središta. Možda i ne bi imao nekakve osobite koristi od žene koja vrišti. Razočarano je otišao.

Posve iscrpljena srušila se na tlo, teško dišući. Dugo joj je trebalo da se oporavi. Uхватила se za zid i uspjela ustati i izići iz uličice. Kiša je prestala.

Iznenada je prepoznala ulicu. Samo ju je jedna ulica dijelila od Paviljona od žada. Nije bila ni svjesna da se vratila na posljednje mjesto gdje je radila. Kišnica se slijevala i preplavila uličicu.

Nakon nekoliko minuta našla se pred Paviljonom od žada. Raznobojna svjetiljka od prethodne noći još je gorjela, sa zapisanim djevojčinim imenom. Nije pokucala, nego je zavirila kroz pukotinu u kapiji. Sve je bilo kao i prije. Nepoznata djevojka stajala je pokraj prozora u trećoj spavaonici na prvom katu kuće *shiku*, sagrađene napola u kineskom, a napola u zapadnjačkom stilu. Unutra je netko prebirao žice *pipe*, pjevajući melodije iz Suzhoua. Povremeno su se čuli muški glasovi.

Pravilo zabave u paviljonima bilo je posve jasno: počinjalo se čajem, nakon čega je slijedila glazba, a onda gozba. Tek kad bi ta tri koraka bila obavljena na zadovoljavajući način, moglo se početi razgovarati o sjedinjenju. No, Cassia je bila previše skromna sluškinja da bi se mogla uzdići do ta tri koraka.

Dok je stajala ondje ispred svjetiljke, osjetila je kako joj se vraćaju gorke uspomene.

Prisjećala se patnje tijekom godine dana nakon što je gospodar Chang poginuo, nakon što se oporavila od ozljede, kao i od komplikacija koje je liječnik otkrio tijekom jednog od kasnijih pregleda. Gospa Smaragda bila je ljubazna prema njoj, činilo joj se. Nije dopustila da umre od gladi, iako je bila izdvojena čak i od svojih bivših sobarica, Li Yu i Xiu Fang, u jeftinoj sobici koju je gospa Smaragda unajmila čekajući da se razriješe svi neočekivani problemi koji su bili posljedica njezine veze s gospodarom Changom. Gospa Smaragda je na kraju ponovno poprimila poslovan ton, podsjećajući Cassiju na činjenice koje mora prihvatiti djevojka u njezinu položaju. Cassia nije prihvatila njezin savjet da se vrati u Chuanshu i pronađe seljaka koji bi je oženio. Neka joj bude. Bila je, dakle, slična svim ostalim odbačenim djevojkama, kao što je Yuova majka i mnoge druge prije nje. Kad joj je gospa Smaragda oduzela zamotuljak u kojemu bijaše sve što je Cassia voljela, grubo joj je rekla: »Ženske radosti - dom i majčinstvo - nisu za žene poput tebe koje nemaju sreće. Prihvati svoju sudbinu. I pokušaj ne razmišljati o onome što je moglo biti.«

Bacila se na tlo i preklinjala gospu Smaragdu, klanjala joj se sve dok joj koljena nisu počela krvariti, ali je gospa Smaragda nepomično stajala držeći

svežanj i hladno je promatrala. Tada joj je okrenula leđa. Cassia se onesvijestila. Kad je nakon dugog vremena došla svijesti, pošla je potražiti gospu Smaragdu, ali su vrata bila zaključana. Udarala je po vratima vrišteći: »Vratite mi ono što je moje! Vratite mi ono što je moje!« Ali nitko nije odgovarao. U tome je trenutku imala osjećaj da joj je život okončan.

Idućega dana gospa Smaragda je zaključila dogovor s Paviljonom od žada, čija je vlasnica bila jedina koja nije obraćala pažnju na Cassijine velike noge, jer ju je iz nekog neobjašnjivog razloga inače smatrala privlačnom.

Cassia se morala prodavati po još nižoj cijeni nego prije. Naknada obične prostitutke iznosila je samo jedan *yuan* za čaj s klijentom, dva za vino, a tri za spavanje s njim. Sasvim svjesna da nije tako umješna kao ostale djevojke, željela je dodatno smanjiti vlastitu zaradu, ali se vlasnica nije složila, rekavši: »Mi ne uslužujemo tako bogate mušterije kao Vojvotkinjin paviljon, ali ipak moramo misliti na svoju čast. Ne možeš kršiti pravila.«

Morala je biti strpljiva. Naposljetku, kad je pronašla mušteriju, dala je sve od sebe da taj muškarac shvati da bi ga mogla nagraditi iznimno senzualnom uslugom ako nije previše sitničav. Uopće nije imala prava biti izbirljiva. Ako ne bi mogla raditi, ne bi mogla davati novac svojoj vlasnici, a tada bi uistinu mogla potonuti na samo dno i početi lutati ulicama ili iznajmiti kolibu u lošem stanju i svrstati se među najniže bludnice. Samo ju je mali korak dijelio od očaja.

Kako bi izbjegla tu sudbinu, izgledalo joj je da joj je jedina mogućnost da napusti Šangaj, a to nije željela učiniti. Nije bila riječ o tome da se ne želi vraćati u selo i mučno raditi na poljima. To je ne bi uništilo. Riječ je bila samo o tome što više nije imala dom u koji bi se mogla vratiti. Jedini joj je izlaz bio probiti se u Šangaju.

Pričalo se da u Paviljonu od žada živi nova djevojka koja možda ne izgleda osobito profinjeno, ali je izvrsna u krevetu. Kad su se vijesti proširile, počele su dolaziti mušterije. Neki su bili redovne mušterije Paviljona od žada, a neki su bili novi.

Također je naučila i poseban jezik koje prostitutke usvajaju dok piju s muškarcima - par mandarinskih pataka, dvorana ispunjena crvenim ukrasima, dva izdanka proljetnih cvjetova, pet latica šljivinog cvijeta. Bili su to cvjetni, dekorativni simboli i fraze koji su upućivale na istinsku ljubav, uspjeh, ljepotu i druge povoljne životne događaje. Nijedan od muškaraca s kojima je odlazila u krevet nije joj pružio zadovoljstvo. Razmišljala je da će jednoga dana možda susresti nekoga sličnog gospodararu Changu, ali nikoga nije bilo.

S vremenom se njezina čežnja za gospodarom Changom samo pojačavala. Prisjećala se svakog prizora iz njihova zajedničkog života, svake izgubljene kapljice sjećanja koja se u njezinim mislima počela preoblikovati, stvarajući novu sliku. Ako bi katkad i pokušala odbaciti takve uspomene, slike bi se

jednostavno preobrazile i ponovno vraćale, jedna za drugom, kao da posjeduju vlastitu volju.

Posljednji pogled koji joj je gospodar Chang uputio postajao je sve stvarniji i nanosio joj tešku patnju. Jako ju je mučilo što je umro otvorenih očiju.

No, kako god se lože osjećala, nikada nikome nije željela reći da je nekada bila ljubavnica velikog gospodara bratstva Hong.

Znala je da bi joj bilo lakše kad bi se to saznalo, ali nije mogla. Mogla je prodavati svoje meso, ali ne i svoje srce. Jednom kad se svađala s gospom Smaragdom zaprijetila je da će to učiniti, ali je postala svjesna da, koliko god nisko pala, ne može okaljati dragocjene uspomene koje nosi u srcu. Kad bi to učinila, život bi joj postao bezvrijedan.

Jednoga su je dana pozvali na posao izvan Paviljona. Uzela je nosiljku do mjesta koje se zvalo Paviljon Qing Yuan. U prizemlju je bila čajana, a na katu javna kuća. Bilo je to čuveno okupljalište uličnih prostitutki. Zašto bi onamo zvali djevojku iz drugog dijela grada?

Pokazalo se da je poslovni čovjek sa sjevera Suzhoua došao do nešto novca i želio se malo razmetati. Čuvši za njezin ugled, pozvao ju je da mu se pridruži na gozbi, zajedno sa četiri prostitutke koje je pronašao i koje su pristajale spavati sa strancima.

Prema običajima javne kuće, Cassia se kao prostitutka drugog ranga nije trebala družiti s običnim prostitutkama još nižeg ranga, ali je takva pravila smatrala besmislenima. Sve dok poslovni ljudi plaćaju potrebnu naknadu, pretvarala se da ništa ne zna o protokolu i na gozbu je ušla sa svojim najboljim osmijehom. Sve su obične prostitutke imale male nožice. Znale su i pjevati i svirati, pa čak i pravilno pjevati arije Pekinške opere.

Vidjevši to, pomalo se uplašila. Mogla se osloniti samo na vlastitu mladost. Za pet godina, a možda i manje, njezina će mladost nestati te više neće moći zarađivati za život.

Plašila se da će poslovni čovjek, kad vidi koliko se razlikuje od ostalih, izgubiti zanimanje za nju, stoga se što više trudila da mu udovolji i ponašala se kao da se zaljubila u njega. Kad je gozba završila, poslovni je čovjek pozvao kočiju da je otprati kući, a kad su se dovezli do Paviljona od žada, ponudila mu je mirisan čaj i čašicu ugrijanog vina. Preodjenula se da bi ga zabavljala.

Na kraju je poslovni čovjek upitao može li ostati preko noći, a vlasnica je zgrabila priliku da poveća zaradu. Suglasili su se da će platiti trideset *yuana* za jednu noć. Te joj je noći, budući da se Cassia za njega dobro brinula, ostavio i deset *yuana* napojnice, što je bilo uistinu velikodušno.

Poslovni se čovjek tako vezao uz Cassiju da je u gradu ostao čitav tjedan i htio ju je otkupiti, ali nije mogao prije nego što završi poslove u Yang Zhou. Rekao joj je da će se vratiti po nju i zamolio je da ga strpljivo čeka.

Gospa je od Cassijine mušterije primila novac koji bi dostajao za nekoliko dana i svjesna koliko je to dobar izvor prihoda, došla joj je čestitati. »Sretan je to kraj za bludnicu kad postane prilježnica«, rekla je.

Prošla su samo tri dana, a onda je osjetila što će se dogoditi. Shvatila je da je to bila samo kratka veza. Taj se čovjek neće vratiti da je otkupi. Razlog je bio posve jednostavan: poslovni čovjek iz Yang Zhoua, kao ni bilo koji drugi poslovni čovjek, nije mogao za prilježnicu uzeti ženu s tako velikim stopalima, jer bi izgubio čast.

Čekala je pola godine, a od poslovnog čovjeka nije stigla niti jedna riječ. Naposljetku je odustala. Nije bila od onih osoba koje nemaju planova za budućnost. Takvom se vrstom zanata nije mogla dugo baviti. To je bio samo način na koji je mogla potratiti vlastitu mladost.

Nevolja je bila u tome što nije imala nikakvih drugih vještina osim onih tjelesnih. Druge su djevojke znale pjevati, ali ona to nikada nije naučila. Iako je počela učiti pjevanje, nije mogla dosegnuti standard čak ni najobičnijih uličnih prostitutki.

Shvatila je da najprije mora otkupiti vlastitu slobodu. Bez obzira na to kakav je put čeka, morala je prije svega ostaviti to mjesto.

Budući da nije imala mušterija koje bi je željele otkupiti, kao ni vlastita novca, morala se pretvarati da je bolesna, da se razboljela od nepoznate bolesti zbog koje bi povratila sve što bi pojela. Cijeloga se dana pretvarala da je boli čitavo tijelo. To ju je podsjećalo na učenje glume, ali jednom, kad je počela igrati tu ulogu, uistinu se razboljela. Uskoro je dobila visoku temperaturu i groznicu koja je trajala danima.

Vlasnica javne kuće morala ju je otjerati. Cassia se više nije mogla kretati, ali joj vlasnica ipak nije dopustila da ostane. Bacila je sve Cassijine stvari na pod i rekla da je njezina bolest zarazna.

Ponijevši ono nekoliko svojih stvari, Cassia je napustila Paviljon od žada. Te je noći nabasala na gostionicu Xinyuan, najjeftinije mjesto koje se može zamisliti, i zamolila gostioničara da joj dade zdjelu rižine kaše. Noću je ponovno dobila visoku temperaturu te joj se odjeća, potpuno mokra od znoja, priljepila za tijelo.

Umrijet ću, i to na tako bijedan način! Očajnički se hvatala za okvir kreveta. Nije se plašila same smrti, ali takva je sudbina bila gora od sudbine prosjaka. Nije željela umrijeti na takav način.

Tijekom druge polovice noći je zaspala i sanjala gospodara Changa. Držao ju je na svojim prsima. Govorio joj je da je nije smio ostaviti i nanijeti joj bol, da ju je barem trebao vjenčati kao što joj je obećao, tako da ipak ima svojevrstan ugled. Plakao je govoreći joj takve riječi, a budući da ga u stvarnom životu nikada nije vidjela u suzama, ni sama se nije mogla suzdržati od plača. Možda gospodar Chang nikada nije imao priliku zaplakati pred njom. Možda ni ona nikada nije imala priliku zaplakati pred njim. To je bilo prvi put nakon njegove smrti da je zaplakala. Razodjenula ga je i shvatila da stoje u blizini obale. Povukla ga je k sebi i njihova su se tijela stopila ondje, na obali rijeke. Nije mu dopuštala da je pusti iz naručja. U snu je uzviknula: »Ponovno ću poletjeti!« Tada ju je podigao te su se zajedno uzdigli visoko iznad oblaka i još više, stotinama i tisućama kilometara. Dugo je vremena prošlo prije nego što su ponovno sletjeli.

Vrisnula je i probudila se na vlažnom jastuku. Godinama nije sanjala tako živopisan san. Najčešće je sanjala lice gospodara Changa dok je njegova sjena blijedjela, kao one noći kad je jednim jedinim korakom preskočio cijelo stubište. Bilo je neobično to što joj se groznica povukla i više nije imala glavobolju. Bolest je nestala.

U takvim su situacijama stari ljudi znali reći: jin i jang će se sukobiti. Ako netko sanja o vođenju ljubavi s mrtvom osobom, razboljet će se od smrtne bolesti. Kako se onda moglo dogoditi da se Cassia zapravo izliječila sanjajući o ljubavi s gospodarom Changom? Za druge je takvo što bilo zabranjeno, ali je njoj pomoglo: gospodar Chang je brinuo o njoj s drugog svijeta i, uvidjevši u kakvoj je nevolji, spasio ju je pomogavši joj da ponovno oživi dane koje su zajedno proživjeli.

Sada je ponovno stajala ispred Paviljona od žada, prestrašena i oblivena hladnim znojem. Stvarnost života s kojim se morala suočiti plašila ju je više nego silovatelji koji su jurili za njom. Donijela je odluku: koliko god visoka cijena, mora posuditi nešto novca i uvesti svoju družinu u zatvoreno kazalište. Da bi u Šangaju postigla uspjeh, bila je spremna na sve.

DANGUI BROJ jedan bilo je najvažnije mjesto u okviru stranih teritorija, najdojmljivije i najudobnije. Druga mjesta, kao što su čajana Jinxuan i vrt Radosna sreća, također su bila dobro poznata i smatralo ih se prilično dostojanstvenim. U tim kazalištima izvodila se Pekinška opera i nastupali su čuveni glumci.

Paviljon mira, također smješten u užurbanom središtu grada, smatrao se kazalištem, iako nije izgledao poput kazališta. Kapija mu se gotovo urušila, jer je nitko nije održavao. Najamnina je bila relativno niska u usporedbi s drugim kazalištima. Novac koji je Cassia posudila od lihvara bio je dovoljan samo za najamninu za jedan jedini mjesec. Ipak, napokon će moći nastupati u kazalištu i napokon su bili u stanju da na kapiju postave znak:

»Cassia predvodi kazališnu družinu Ruyi u pjevanju lokalnih balada: 'Drobljenje tofua', 'Razbijanje smeđeg šećera' i 'Arbida se vraća kući'.«

Ljudi su se čudili Cassijinu imenu. Ona sama bila je zadovoljna zbog toga. Ime joj je jasno odzvanjalo i napisano je dobro izgledalo.

Unutrašnjost Paviljona mira bila je još otrcanija nego njegov vanjski izgled. Jedino osvjetljenje na pozornici dolazilo je od reflektora na prednjem dijelu pozornice. Umjesto sjedala bile su postavljene dugačke, jednostavne drvene klupe. No, to je kazalište ipak imalo jednu prednost: smještaj u uglu Južne ulice Zhejiang, gdje su bili smješteni strani konzulati, nedaleko od starog grada. Sve dok Šangaj ostane otvorena luka, predstavljat će mjesto gdje se miješaju ljudi iz svih dijelova zemlje. Ljudi iz obližnjih pokrajina ulazili su u grad i brzo postajali takozvani »domaći«. U Šangaju su bili više »domaći« nego bilo gdje drugdje.

Svakog poslijepodneva oko četiri sata na tom su se području okupljale gomile ljudi. Neki su prodavali slastice, a drugi bacali noževe. Bilo je tu cirkusa s majmunima i gatara. Neki bi se znatiželjni prolaznici zaustavljali i komentirali krupno ispisane crvene riječi »Domaće balade«, jer nikada prije nisu čuli za takvu vrstu glazbe. Smioniji su kupovali karte, ali ih je svejedno malo ulazilo u samo kazalište. Cassia je završila s nanošenjem šminke i strpljivo je čekala iza pozornice. Odjenula je haljinu za obične žene iz riječnog grada: širok kaput s pucetima na desnoj strani, a oko struka malu nabranu pregaču. Dvije šarene vrpce spuštale su joj se niz leđa gotovo do koljena. Ispod suknje je nosila hlače od crnog platna i izvezene platnene cipele sa zaobljenim prednjim dijelom. Iza zavjese je tjeskobno izvirivalo nekoliko mladih ljudi

»Samo mirno! Dobro pazite na rekvizite: sve smo ih iznajmili i ne smijemo ih oštetiti«, obratila im se Cassia.

U kazalištu još nije bilo mnogo ljudi i zavjesa se još nije podigla. Cassia je zamolila mladu djevojku i dječaka da izađu na pozornicu i otpjevaju pjesmu »Branje lotosa«, u pratnji *yueqina* sa četiri žice i *bangué*, malog bubnja, kako bi brže prošlo vrijeme do početka. Privučeni tim zavodljivim pjevanjem, oni koji su ušli više nisu mogli otići:

»Sestra je u vrtu brala lotos, a smioni joj mladić baci ciglu u vrt.

Djevojka reče: 'Ako ti je stalo do lotosa, mladiću, imam ga mnogo u svojoj odaji. Ali ako tražiš ljubav, tada se vrati noću'.«

Zadirkivanje dvoje lijepih mladih ljudi i njihovo izražajno koketiranje navodili su posjetitelje na smijeh. Čak i oni koji su u žurbi prolazili pokraj ulaza zaustavljali su se kao ukopani.

»Stablo široke krošnje uzdiže se pokraj kuće moje, a ti se penješ preko njega i preskačeš preko ružičastog zida.

Zdjela i papuče ostavljene su lijepo i uredno Da bi se mogao oprati i ugrijati. Razmakni zastor, podigni moj pokrivač i Zajedno ćemo na jastuku uploviti u san.«

Lijepo odjevena žena, koja joj se činila neobično poznatom, uđe u kazalište i uputi se ravno u stražnji dio iza pozornice. Zbunjena, Cassia je nije uspjela odmah prepoznati. Tek kad joj se žena približila shvatila je da je to gospa Smaragda.

Cassia naglo reče: »Dali su mi mjesec dana vremena, a to još nije isteklo. Ne mogu me već tražiti da im vratim dug, zar ne?« Gospa Smaragda odmahne glavom.

»Tada je zacijelo mama zabrinuta«, ljutito nastavi Cassia. »Trideset posto kamata mjesečno, a godišnja kamata još je 3,3 puta veća. Čista pljačka. Zabrinuti ste da neću moći platiti svoje dugove, da ćete i vi imati neprilika kao jamac? Ne brinite, sve ću vratiti.«

Gospa Smaragda, na kojoj su se vidjeli znakovi starenja, nije odgovorila Cassiji. Pažljivo koračajući na svojim malim nogama sjela je na drveni stolac naslonjen na zid. Stolac je zaškripio te je uplašeno ustala: »Srušit će se! Dragi Bože, za koga je napravljen taj stolac?«

»Za ljude poput mene! Ako vas to brine, onda nemojte sjesti na njega.«

»Ali, moram negdje sjesti. Uostalom, vitkija sam od tebe.«

Ponovno je sjela i stolac je samo jednom zaškripio. Spustila je glavu i provjerila u kakvu je stanju. Kada se umirila, izvadila je svoj ruž i puder te popravila šminku, a onda hitro spustila te sitnice i uzdahnula:

»U kakvu to svijetu živimo! Mi iz Vojvotkinjina paviljona svirale smo samo na mekanim strunama *Suzhou* i na puhaćim instrumentima. Imale smo ukusa. A pogledaj sebe! Kad već nisi mogla postati prostitutka prve klase, postala si drugorazredna prostitutka, a kad si i u tome doživjela neuspjeh, postala si obična prostitutka, ali kad čak ni to nisi mogla raditi, tada si postala glumica! Ne samo što nećeš moći platiti dugove na kraju mjeseca, nego ćeš morati nekakvoj javnoj kući prodati cijelu družinu da otplatiš dugove. Možda čak ni to neće biti dovoljno!«

Cassia nije imala srca da joj uzvрати na te okrutne riječi, jer je u sebi uistinu bila smrtno zabrinuta. Povremeno bi podigla zavjesu da vidi koliko je ljudi došlo u kazalište, iako je na licu zadržala smiren izraz. Cijela ju je družina Ruyi promatrala i kad bi ona pokazala strah, te bi mlade ljude obuzeo užas.

Gospa Smaragda je dobacila pogled dječacima i djevojkama koji su sjedili na rubu pozornice držeći *erhu* i male gongove, te naposljetku ponovno pogledala Cassiju. Odmahnula je glavom: »Uopće nisi uvjerljiva, čak ni kao glumica! 'Arbida se vraća kući'? Kako se usuđuješ prikazivati takve primitivne seljačke drame ovdje, u Šangaju? Trebala bi se vratiti u svoje selo Chuanshu i ondje nastupati! Tada bi barem mogla dovoljno zaraditi da se prehraniš!«

Cassia nije odgovorila. Riječi gospe Smaragde uistinu su bile zlobne, ali je Cassia i željela privući upravo seljake koji su tek napustili selo i doselili u Šangaj.

»Previše si pametna da bi to bilo dobro za tebe. Sve one priče koje ja pjevam prenose se već naraštajima. Mi nikada nismo pjevale takve stvari. Uistinu si krenula pogrešnim putem.« Gospa Smaragda uzdahne.

»Za mene nema drugog puta kojim bih mogla krenuti!« Bijesna zbog riječi gospe Smaragde, Cassia se sve više ljutila. Dok je stajala u uskom, zagušljivom prostoru iza pozornice, prisjećala se strašnih dana kad je radila kao drugorazredna prostitutka. Jedino što je bilo još nepodnošljivije bila su dva dana koje je provela u svom rodnom gradiću u Chuanshi.

Većina ljudi koji su se vraćali u njezin mali grad bili su oni koji su uspjeli u poslovima i željeli se pohvaliti. Čak su se i djevojke koje su radile kao obične kućne pomoćnice vraćale kući s darovima. Cassia je doživjela neuspjeh. Iako nitko u malom gradu nije znao da je postala drugorazredna prostitutka, svakako su znali da je služila u javnoj kući, što se teško moglo smatrati

poštovanja dostojnim poslom. Još ju je više ponižavalo to što se vratila dobivši otkaz. Ipak, visoko je podigla glavu i ušla u svoj gradić.

U gradiću je Cassijin otac vodio mali dućan. Kad je imala sedam godina roditelji su joj oboje iznenada umrli, a dućan je otada vodio njezin jedini ujak.

Gradić je imao samo jednu usku ulicu. U toj ulici popločenoj kamenom sve je bilo posve isto kao i kad je otišla. No, čim se proširio glas da se vratila, vrata dućana su se zatvorila.

Pokucala je i rekla ujni da se ne ljuti što ju je prodala u javnu kuću, da se vratila samo da vidi svoj stari dom.

Ujna joj je bila sitna, četrdesetak godina stara, odjevena u platnenu košulju s cvjetnim uzorkom. Otvorila je vrata i ostala stajati na pragu. Odgurnuvši svog supruga iza sebe, nije ni zastala niti pokušala birati riječi. »Nije riječ o tome da te ne želimo vidjeti, nego da te se ne usuđujemo primiti! Vрати se odakle si i došla!« Povukla se i zalupila vrata Cassiji u lice.

Cassia je ponovno pokucala: »Ujnice, u ime moje mrtve majke, molim te, posudi mi malo novca!«

Vrata su se otvorila i njezina je ujna progovorila s podrugljivim smiješkom na usnama. »Uistinu si besramna. Kako se uopće usuđuješ spomenuti novac kad ništa nisi donijela?«

Cassia je rekla da će svakako vratiti sve što joj posude.

Ujna ju je nakratko promatrala, a onda upitala: »Kako bi ga mogla vratiti s takvim blijedim licem? Budimo iskrene: od ovoga trenutka ti nisi naša nećakinja i mi više nismo u rodu.«

Cassia se pokušala usprotiviti: »Molim te, ujnice, nemoj...«

No, vrata su se zatvorila. Iznenada je shvatila da ju je okružila velika gomila ljudi. Mladi ili stari, nitko joj se od njih nije osmjehnuo. Posrćući je izišla na ulicu, a gomila je krenula za njom. Žene su čvrsto držale kćeri uza se da ih Cassia ne bi okaljala. Šaptale su među sobom i zurile, neke su pljuvale na nju, a neke su joj dobacivale uvrede, zajedno s trulim povrcem.

»Jeftina droljo!«

»Prosjakinjo! Slana repo u prljavoj vodi!«

»Ti si besramna krpa koja posvuda širi svoj smrad!«

Na kraju ulice pružala su se polja koja su seljaci orali volovima. Cassia je bila i žedna i umorna, ali nitko joj nije dao ni kap vode. Potrčala je do bunara gdje su se dva dječaka zlobno šalila i pokušavala je odgurnuti dok je pila. Iako su je samo htjeli zaplašiti, uhvatili su je nespremnu i samo što nije pala u bunar. Prije je planirala da će ostati prespavati kod stare susjede i odmoriti se

jednu noć prije nego što krene dalje, ali sada je shvatila da je ponižavanje tek započelo. Bilo joj je mrsko i pomisliti što bi joj se moglo dogoditi da ostane.

Seljaci su mislili da je takvo siromaštvo pravi trn u oku. Preostalo joj je samo jedno: da otiđe iz gradića i pokuša u nekom obližnjem gradu smisliti novi plan.

Gospa Smaragda je odmahivala glavom. »Prije šest godina rekla sam ti da se trebaš udati za seljaka dok si još mlada. Nisi me htjela slušati. Ja sam kriva što sam te dovela u Šangaj. Tek što si stigla, počela si izazivati nevolje, a uvijek sam ja morala dovoditi stvari u red, čak i kad je trebalo baciti tvoje prljavo rublje.« Cassijine oči su bljesnule na tu uvredu. Željela joj je dobaciti: »Ti si meni oduzela život!«, ali se, kao i uvijek, suzdržala i zadržala osmijeh na licu.

Gospa Smaragda, nesvjesna uvrede koju je nanijela Cassiji, nastavi: »Misliš li da je lakše biti glumica nego prostitutka? Svatko tko ude u kazalište mora imati potporu. Što je pokrovitelj moćniji, to je glumica popularnija. To u Šangaju znaju čak i trogodišnja djeca. Uistinu si odabrala pogrešno vrijeme da postaneš glumica - time si se trebala baviti još dok je gospodar Chang bio živ.«

Uistinu ima pravo, pomisli Cassia. Bila je sama žena koja vodi kazališnu družinu. Previše je bilo teško probijati se u tom zanatu kojim upravlja podzemlje.

Nakon što je u rodnom gradiću doživjela poniženje, jedino mjesto koje je mogla nazvati domom bio je grad u kojemu je bio pokopan gospodar Chang. Songjiang je bio čuven, drevan riječni grad i ondje je, kad se raspitala kod nekoliko ljudi, naposljetku pronašla njegovu grobnicu.

Bila je veličanstvena i smještena na brežuljku obraslom bambusima. Na tlu oko grobnice skupljala se voda. Naokolo je bilo kamenja i blata i razrasla se divlja trava. Izgledalo je da obitelj gospodara Changa ne dolazi često. Raščistila je kamenje i blato, oslobodila zarobljenu vodu i pustila je da oteče niz strmu padinu. Zapalila je tri mirisna štapića, kleknula ispred grobnice i tiho zaplakala.

Puhnulo je topao vjetar, a negdje u daljini netko je pjevao pjesmu »Prodajem crvene vodene kestene«:

»Bila suknja dugačka ili kratka, moji mi roditelji mogu kupiti sve. Ali znam, ako odjenem tu crvenu suknju, tada ti se moram predati!«

Prateći pjesmu do njezina izvora, našla se pokraj čajane na obali rijeke. Ispred nje je visjela zastava, a iznutra je dopirao radostan smijeh. Čamčić kojim se vozila zašao je iza zavoja i kroz otvoren prozor ugledala je prostranu, mračnu sobu. S jednoga od zidova visio je paravan od bijela platna na kojemu su se vidjele sjene lutaka koje su prikazivale majmuna koji pravi nered na nebu i udara nebeske vojnike i vile.

Jedne noći, u danima očajanja dok je radila kao drugorazredna prostitutka, sanjala je kako pjeva seljačke balade gospodaru Changu, ali on se samo osmjehnuo i nestao.

Izenada je shvatila. »Zar mi gospodar Chang nije to rekao? Ta vrsta balada je lijepa! Ako drugi mogu pjevati pekinšku operu i operu iz Suzhoua, zašto ja ne bih mogla pjevati domaće balade? Takve pjesme nisam mogla pjevati svojim mušterijama. To bi snizilo ne samo moj vlastiti položaj, nego bi okaljalo i njihov ukus. Gospa bi me kaznila. No, ako je gospodar Chang volio takve pjesme, tada negdje u Šangaju zacijelo postoji netko kome će se također svidjeti, osobito onima koji su došli iz obližnjih gradića i sa sela.« Cassia je istoga trenutka donijela odluku. Organizirat će vlastitu predstavu. Posjet tom riječnom gradu, rodnom mjestu gospodara Changa, prema njezinu shvaćanju potvrdio joj je da je pjevanje domaćih balada dobra zamisao.

No, trebat će joj previše vremena da prikupi novac za takav pothvat. Kako bi uspjela organizirati takvu izvođačku družinu?

Založila je svoju odjeću i nakit i dobila za to malo srebra. Platila je najamninu u gostionici u kojoj je odsjela. Kad se vratila u Chuanshu gdje je odrasla, odabrala je nekoliko ljepuškastih seljačkih djevojčica i dječaka iz gradića i sela u tom kraju. Odabrala je mlade koji znaju pjevati domaće balade i birala ih kao što je gospa Smaragda prije mnogo godina odabrala nju samu. Bila je odlučna u jednom: u obzir su dolazile samo djevojke s velikim nogama.

Svakoj je obitelji platila malu naknadu i obećala im da će u budućnosti, kad družina zaradi dovoljno novca, njihove plaće biti pristojne. To su bili sinovi i kćeri siromašnih obitelji, ljudi koji su prodali vlastitu zemlju i radili kao najamnici na imanjima bogataša, ljudi koji nikada nisu ni pomislili da bi pjevanje domaćih balada moglo predstavljati izlaz i dovesti nekoga u tako prekrasno mjesto kao što je to bio Šangaj. Svi su bili i više nego sretni zbog Cassijina plana.

Za tu vrstu glazbe odabrala je naziv »domaće balade«. »Domaće« je bila prava riječ: predstava za domaće ljude iz samog Šangaja.

Njezin je pothvat doživio svojevrsan uspjeh. Družina je prilično brzo uspjela održavati predstave u kazalištu, ali uskoro su se našli do grla u dugovima. Posuđivanje od lihvara bilo je kao da pokušava hodati po užetu s omčom oko vrata. Ako bi joj pad donio smrt, smrt bi je mogla dočekati i ako nastavi hodati. Ti su seljački dječaci i djevojke vjerovali da će im Cassia u Šangaju priuštiti pravu zabavu, a neki su čak vjerovali da će ih naučiti pjevati. Ispunjeni tako velikim nadama, marljivo su radili i nikada se nisu umarali od vježbanja.

Kako bi uštedjeli novac, iselili su se iz jeftine gostionice Xinglong u kojoj su neko vrijeme živjeli i spavali na pozornici kazališta. Cesto su bili gladni, a

ponekad su preskakali obroke. Kad bi Cassia ponekad izašla, sačuvali bi joj dio hrane. No, kad bi se vratila i vidjela da su neki od njih još gladni, rekla bi da je već jela te bi im prepustila svoj dio.

Nije željela ni razmišljati o tome što bi se dogodilo ako nitko ne bi dolazio na njihove predstave. Čelo joj se orosilo znojem.

»Sto se to događa s tobom? Ne osjećaš se dobro?«, upita gospa Smaragda.

»Sve je u redu.« Cassia sklopi oči.

»Poznato ti je moje mišljenje. Sebe sam uvijek smatrala hrabrom ženom, ali ti, ti si još tvrdoglavija od mene. Više ti ne mogu pomagati.«

Iz gledališta je dopirala sve veća galama. Otvorila je oči, približila se zavjesi i malo je odmaknula da pogleda. U gledalištu je sada bilo mnogo više ljudi, bilo je gotovo popunjeno. Odmah se osjetila bolje. Izgledalo je da joj je uspio plan za privlačenje publike. Uбудuće bi pjesmu »Branje lotosa« mogli pjevati malo duže. Možda bi mogla razraditi sadržaj i tako privući još više ljudi.

Okrenula se gospi Smaragdi. »Mama, molim vas, ne brinite! Nikada nikome neću reći da sam radila u Vojvotkinjinu paviljonu. Neću okaljati vaše dobro ime.«

Gospa Smaragda odmahne glavom. »Nemoj mi sada ni spominjati Vojvotkinjin paviljon. Posao je odavno krenuo nizbrdo.« Ustala je i prišla Cassiji. »Možeš li mi pokazati kako je zacijelila rana od metka?«

Cassia pogleda gospu Smaragdu, a onda svuče kaputić, razodjene se u donje rublje i razotkrije lijevo rame. Na koži joj je bio jednostavan cvijet kasije. Gospa Smaragda uplašeno uzvikne: »Tetovaža na ženi!«

Cassia spusti glavu i odvrti: »A što ste drugo mogli i očekivati? Da svima ispričam kako sam ranjena? Koliko se ljudi još sjeća gospodara Changa!«

Gospa Smaragda se rastuži i oči joj se zacrvenješe. »Mnogo je vode otada proteklo ispod mosta, uistinu. Gospodar Chang je žrtvovao svoj život, a zbog čega?« Izbliža se zagledala u Cassiju, a onda, vidno potresena, reče: »Nikada ne govoriš o gospodaru Changu, nikada ne pokušavaš iskoristiti njegovo ime. To je zaista za svaku pohvalu!«

No, gospa Smaragda nije imala namjeru duže ostati. Rekla je da nije sigurna bi li htjela pogledati predstavu. Otišla je čim je predstava počela, vjerna svojoj riječi. Cassiju je ispunio neobičan osjećaj. Bila je svjesna da su za gospu Smaragdu, koja je dobro poznavala nježnu operu iz Suzhoua, domaće balade nešto što je vrijedno prezira, iako to nije mogla reći Cassiji u lice. Takvu je vrstu zabave smatrala jeftinom razbibrigom kojoj se seljaci kao što je Cassia moraju prikloniti ako žele zarađivati za život.

Počeo je komad »Arbida se vraća kući«. U njemu svekrva zabranjuje svojoj mladoj snahi da se vrati svome domu i posjeti roditelje te se njih dvije

posvađaju. Cassia je, razumljivo, preuzela ulogu svekrve, jer je bila najstarija u družini, a ta je uloga bila i najvažnija u predstavi.

Uvod u pjesmu bio je stih koji se pjevao na melodiju »Wangwang«:

»Žuto je zimsko Sunce dok žena iz kuće Li razmišlja o svojim kućnim poslovima. Ime joj je Li Jiuguan i često odlazi prodavati svinje.«

Uloga ženskog klauna koju je igrala Cassia izazvala je gromoglasan smijeh u cijelom gledalištu, ali ona se iznenada postidi. Taj je stih uistinu bio grub, čak je i ona toga bila svjesna. Njezina je družina težila popularnosti, ali se zbog spominjanja »prodaje svinja« pred publikom osjećala niska i prosta. Predstava je završila. Iako je publika pljeskala iz sve snage, osjećala se osamljenom.

Osjećala se još jeftinijom nego dok je radila kao sluškinja.

IZVEDBA KAZALIŠNE družine Ruyi bila je jednostavna: dijalozi i pjesma zajedno su tvorili priču. Sve su pjesme bile stare balade. U publici su još bili seljaci iz predgrađa i obližnjih pokrajina. Nisu zaboravljali svoje korijene, dolazili su u kazalište slušati pjesme uz koje su odrastali. Cassia im je mogla priuštiti izvornost. Na njezinu sreću, tvornice i trgovine svakoga su dana trebale sve više ljudi, tako da je sve više »domaćih« prelazilo živjeti u grad.

Nijedna druga mjesna pjevačka družina nije se usuđivala nastupati s glumicama. Ženske su uloge po tradiciji preuzimali muškarci, pa su joj neki dobronamjernici savjetovali da bi trebala slijediti njihov primjer. Odgovarala im je da ne može drukčije postupati, jer je i sama žensko.

Sad, kad su prestali biti novina, mnogi su dolazili isključivo zato da gledaju »izvedbu oba spola« kazališne skupine Ruyi. Oni su u takvim predstavama otkrivali nešto izazovno i senzacionalno.

Družina se još oslanjala na pozajmicu s visokim kamatama, a prihod joj je bio dovoljan samo da bi mogla otplaćivati trideset posto mjesečnih kamata. Uspijevali su se prehraniti i ne pasti u stečaj. Možda nikada neće moći vratiti glavnice, a kamoli i zaraditi. Cassia je pažljivo razmišljala o svemu tome i odlučila uzeti još jedan zajam s visokim kamatama. Možda nikada neće uspjeti pronaći izlaz ako ne postignu veći uspjeh.

Dva mjeseca kasnije preselili su u kazalište Guanyi koje je bilo relativno dobro opremljeno. Unajmili su i još nekoliko ljudi iz područja Chuanshe i Songjianga. Oni su donijeli svoje glazbene instrumente i družina je izradila profinjenije kostime. No, iako su ta njihova ulaganja bila uistinu sitna, vjerovnici su počeli zahtijevati isplatu, optužujući Cassiju da im nije platila dugove kad je imala novac. Zbog toga samo što nije izgubila ugled pred družinom. Nakon napornog pregovaranja uspjela je uvjeriti vjerovnike da će tijekom sljedećih nekoliko mjeseci ostvariti veliku zaradu i biti u stanju svima vratiti dugove. Vjerovnici su prijetili da će se vratiti krajem mjeseca i tvrdili da tada više neće imati izlike da im ne isplati cijelu svotu.

Grube riječi kojima su je obasipali legle su joj na srce teško poput svinjske glave.

No, u kazalištu Guanyi posao je napredovao. Nakon vrućeg ljeta vrijeme je postalo ugodno. Noću su padali pljuskovi s grmljavinom koji bi do jutra prestali. Ulice su bile čisto umivene, a nebo plavo. Vladalo je iznimno ugodno raspoloženje. Već dugo nije bilo tako lijepog vremena. Čak i oni koji nikada nisu izlazili iz kuće sada bi došli pogledati novi spektakl o kojem su stalno slušali. Žene i djeca bili su još više oduševljeni i mnogi su često pjevušili uz svaku pjesmu u predstavi.

Cassia se zaputila u Ulicu šaha i Ulicu Wang Ping da potraži novinare iz Shenbaoa i Hubaoa, nadajući se da bi pristali napisati članak o njoj. Nijedan od njih nije bio previše oduševljen njome, a bilo ih je vrlo malo koji su je uopće zamijetili. Usprkos tome, nije odustajala. Dijelila je besplatne karte i molila ih da dođu i pogledaju njezinu predstavu.

Na njezinu sreću, kazalište Guanyi bilo je prilično blizu Ulice Wang Ping. Novinar koji je pisao kolumnu za časopis *Saturday*, najčešće o Pekinškoj operi, odavno je već tragao za nečim neobičnim o čemu bi mogao pisati. Diveći se toj prelijepoj ženi koja se usudila postaviti novu predstavu sa sela i koja je na njega ostavila dojam svojom smionošću, a budući da te večeri nije imao drugog posla, odšetao je do kazališta.

Ugodno se iznenadio, možda i zato što nije očekivao bogzna što. Glumci su melodiozno pjevali, a gluma im je bila kvalitetna. Donekle ih se moglo usporediti s drugim stilovima balada koje su se probile u Šangaju, kao što su »skupina Dijia« iz Shaoxinga i balade iz Ningboa.

Novinar je napisao članak u kojem je osobito hvalio Cassijine vještine i glas. Dijelom u šali, poslužio se zapadnjačkom frazom opisujući je blistavim bojama kao »sjajnu zvijezdu koja se rađa«. Nakon takva izvještaja najpopularnijeg šangajskog zabavnog časopisa drugi časopisi koji su se bavili umjetnošću i kulturom krenuli su njegovim stopama. Novinari su nagrnuli u kazalište i pokušali intervjuirati glumce.

Njihove su riječi bile posve konvencionalne. Hvaleći Cassiju, pisali su prilično neozbiljnim tonom: njezin bi izgled mogao »postidjeti Mjesec i natjerati ga da nestane iza oblaka ili navesti cvijet da odbaci svoje latice«, »njezin vam šarm oduzima dah« i slično tome. No, u jednome su se svi slagali: njezin je glas bio najbolji.

Domaće su predstave bile jako uspješne u ranijim danima Republike i gotovo su dosegnule svoje slavne dane prije nego što je Konfucije uredio *Shijing* – *Klasičnu zbirku ranog pjesništva*.

No, većina domaćih balada nije uspijevala doseći standarde Pekinške opere, a njihovi su se zapleti ponavljali. Samo se domaća Šangajska opera usuđivala ići vlastitim putem. Njihov je stil balada, poznat pod nazivom »Cvjetni bubanj«, »Melodija iz Dongxianga« i »Domaći Tanhuang«, bio iznimno skromnog podrijetla, a budući da nisu bili zadovoljni položajem unuka Pekinške opere, više su se voljeli povezivati s modernim predstavama, pa čak i s filmovima. Na kraju krajeva, povijest Šangaja nije bila duga. Bilo bi neobično čuti stare ljude kako govore šangajskim narječjem.

Kakve god bile okolnosti, to što se Cassia usuđivala biti originalna i osmisliti takav novi žanr bilo je znak smionosti i vrijedno svake hvale!

U namjeri da se na trenutak odmorim od iznimne Cassijine pripovijesti, stavila sam na gramofon jednu od njezinih starih ploča. Kvaliteta snimanja iz toga doba uistinu je vrijedna žaljenja, ali ipak se može doživjeti dojam izvorne izvedbe. Sumnjam da bilo koja druga pjevačica može oponašati način na koji je Cassia, dok je pjevala svojim jakim naglaskom, kombinirala sentimentalnost i nježnost.

Mogu samo zamisliti koliko je mnogo »novih doseljenika« gledalo takve predstave. Muškarci su se prisjećali svojih supruga, a žene bi, sa suzama u očima, sjedile pokraj radioprijamnika sa smetnjama i slušale Cassijine neodoljive pjesme sve dok ih ne bi naučile napamet. Oni koji bi poželjeli barem nakratko vidjeti samu pjevačicu ne bi odustajali sve dok ne bi posjetili sve njezine predstave.

No, dosta je! Ispričavam se što sam odlutala od svoje priče u spomen na Cassijine neodoljive pjesme.

Jedan je dječak u ruci držao list papira, a drugi ljepilo i za nekoliko trenutaka ispred kazališta Guanyi pojavili su se novi plakati:

»Domaća zvijezda Cassia Xiao sa svojom će kazališnom družinom Ruyi večeras izvesti predstavu 'Gnječenje tofua'.«

»Gnječenje tofua« priča je o ljubavnom trokutu između dobrog i lošeg čovjeka te budalaste žene koja ih, dakako, ne može procijeniti sve dok ne bude prekasno. Na kraju se ispaćeni ljubavnici sjedinjuju i zauvijek žive sretno. Najbolji dio predstave je prizor u kojem se melje tofu, ispunjen osobitim ritmom toga posla, a muškarci i žena koketiraju. Taj je prizor postao jako omiljen.

Cassia je poslala jednog momka iz družine gospi Smaragdi da se raspita bi li Xiu Fang i Li Yu, njezine sobarice iz starih dana, voljele doći i pomoći joj.

Drugoga dana nakon što je poslala poruku došle su dvije žene, svaka sa zamotuljkom odjeće. Na prvi pogled su izgledale kao i prije, ali kad bi ih se pogledalo izbliza, vidjelo bi se da Li Yu ima bore oko očiju. Postala je udovica. Xiu Fang je, pak, procvjetala u prekrasnu djevojku. Cassia ih je uhvatila za ruke i svima su im se ovlažile oči.

»Biste li uistinu željele ostati sa mnom?«, upita Cassia.

Li Yu reče da je posao u Vojvotkinjinu paviljonu počeo slabiti kao sunce na zalasku. Gospa Smaragda je već odlučila dići ruke i samo je tražila izlaz. Njih

su dvije bile zahvalne gospođici Cassiji što ih se sjetila i imala povjerenja u njih te im pružila mogućnost da odu. Xiu Fang je rekla Cassiji da joj je otac umro prije pola godine te da kod kuće više nema nikoga o kome bi trebala brinuti. Odlučila je živjeti s Cassijom te ponovno biti njezina sobarica.

Kad su li Yu i Xiu Fang stigle, Cassia je osjetila olakšanje. Podsjećale su je na razdoblje koje je provela s gospodarom Changom. Sada je imala nekoga s kim se mogla posavjetovati kad bi se našla u dvojbi, nekoga tko će brinuti o njoj. Na kraju je izgledalo da sve kreće nabolje.

Nekoliko dana kasnije u gledalištu je prije početka predstave vladala neuobičajena buka. Cassia je osjetila da nešto nije kako treba i istrčala je iz svoje male garderobe koja se nalazila iza pozornice. Čuvari na kapiji zabrinuto su joj ispričali da neki od posjetitelja opasnog izgleda ne izgledaju kao da su došli pogledati predstavu i da im se čini kako nešto skrivaju u džepovima.

Cassiju je obuzeo nemir. Odnedavno se u novinama pisalo o tome kako municipalno vijeće stranih teritorija želi zabraniti opijum, kockanje i prostituciju. Budući da su se takve vijesti često ponavljale, nitko ih nije shvaćao previše ozbiljno. U jednim novinama su osuđivali domaće balade u kojima su muškarci i žene zajedno nastupali na pozornici. U drugim kazališnim društinama mladići su igrali ženske uloge. U starim predstavama nerijetko su se koristile uvredljive riječi, ali to nije smetalo sve dok su svi glumci bili muškarci. Na kraju krajeva, to su samo predstave. No, kad su se na pozornici zajedno pojavljivali i muškarci i žene, to je bilo nešto sasvim drugo, to je značilo da su njihove riječi stvarne, kao da uistinu koketiraju! Takva dekadencija mora se zaustaviti. Da bi se ljude spasilo od moralne iskvarenosti, moraju se zabraniti takve izvedbe u kojima zajedno sudjeluju i muškarci i žene, inače će zavladati kaos, glasio je zaključak članka. Otkako su novine objavljivale takva mišljenja, Cassia je imala osjećaj da bi netko mogao doći i napraviti im nepravilike.

»Gospođice, popijte nešto«, reče Li Yu donoseći joj šalicu čaja, s posve smirenim izrazom lica. Cassia je znala da joj njezina pouzdana sobarica pokušava popraviti raspoloženje. Uzela je šalicu i otpila velik gutljaj, što ju je smirilo. Dok je stajala iza zavjese zavirila je u gledalište, pokušavajući odlučiti što da napravi. U posljednjem redu uočila je muškarca s tamnim naočalama i u zapadnjačkom odijelu. Nekako joj je bio poznat. Razmislila je na trenutak, a onda ponovno pozvala Li Yu i razmijenila s njom nekoliko riječi prije nego što se okrenula stražaru: »Idi i pozovi onoga gospodina s tamnim naočalama da dođe iza pozornice.«

Stražar je napravio samo nekoliko koraka kad ga je Cassia ponovno pozvala: »A ako ne želi doći, reci mu da ga poziva stara poznanica iz Vojvotkinjina paviljona.«

Kazalište nije bilo veliko i stražar je za tren oka stigao do stražnjeg reda i s poštovanjem se poklonio gospodinu.

»Moja gospodarica poziva gospodina na sastanak iza pozornice«, rekao je.

Muškarac je djelovao oholo. Ne samo što je zaista odbio poći, nego je ljutito uzviknuo: »Odlazi! Nemoj me gnjaviti!«

Tada mu je stražar rekao što mu je poručila Cassia. Muškarac se iznenadio. Razmislio je o tome, a onda ustao i krenuo za stražarom iza pozornice.

Cassia je spustila ugaio zavjese, okrenula se i radosno pljesnula rukama. Napravila je nekoliko koraka, a onda je ostala čekati. Kad je muškarac ušao, osmjehnula se: »Yu, pa gdje si bio svih ovih godina? Zar si toliko uspješan da me ne poznaješ?«

Yu Qiyang je skinuo naočale i upitao s oklijevanjem: »Cassia, zar ste to vi?« Ponovno se osvrnuo po jednostavnoj prostoriji. »Vi? Zar ste vi ta glumica koja pjeva domaće balade?«

»Jesam. Zar ne izgledam tako?«

Cassia je skinula seljački šal koji je koristila kao dio kostima.

Yu Qiyang se lupio po čelu, kao da ju je iznenada prepoznao. Zagledao se u nju, kao da se tek počinje prisjećati starih dana. »Nikada nisam mogao ni zamisliti da ćete izgledati tako... « Odmjeravao ju je od glave do pete, ali nije uspio završiti rečenicu, kao da pokušava pronaći prikladnu riječ. Mnoge su godine prošle od njihova posljednjeg sastanka i na trenutak nije znao što bi rekao.

»Ni ti ne izgledaš kao 'mladi Yu', mali pomoćnik iz onog davnog vremena. Izgledaš kao da bi mogao odlučivati o nečijem životu ili smrti!« Cassijin glas bio je osobito ugodan. Za razliku od glumica Pekinške opere iz tog doba koje su govorile tankim, oštrim glasovima, njezin je bio blag i ritmičan. U svojim cipelama s visokim petama bila je visoka gotovo kao i sam Yu Qiyang.

»Još sam uvijek tuđi sluga, ali vi...«, Yu se zagleda u Cassijin šarmantan izgled i lik i zaveže jezik. »Izgleda da vam je zauvijek suđeno da vam se drugi dive.«

Cassia se osmjehnula i rekla da pripazi s takvim nagovještajima. »Ne moraju sve žene koje napuste Vojvotkinjin paviljon postati obične prostitutke!«

Yu je žurno pljesnuo rukama. Rekao je da nikako nije mislio takvo što. Jednostavno nije mogao zamisliti da će postati tako lijepa i da će joj jezik postati tako oštar.

»I, kako to da sada imaš vremena slušati seljačko pjevanje? Ako danas dođe do nekakve gužve«, Cassia se nagnula bliže k njemu i izravno rekla: »ti s time nećeš imati nikakve veze, zar ne?«

Začuvši neugodne uzvike iz gledališta, zagledala se ravno u Yua. »Zar je uistinu došlo do toga: sluga iz Vojvotkinjina paviljona došao je uništiti sluškinju istoga Paviljona?«

Yu poskoči i htjede nešto reći, kad je došlo do izbijanja kaosa. Jedan muškarac je bacao trula jaja uvaljana u crno blato, zbog čega se cijelim kazalištem raširio zadah. Drugi je vikao: »Muškarci i žene na istoj pozornici! Kakva sramota! Zovite policiju!« Drvena je klupa doletjela na pozornicu i oborila svirača koji nije stigao dovoljno brzo pobjeći. Uplašeni glumci i glumice stisnuli su se u malom prostoru iza pozornice. Zastrašena publika pojurila je prema izlazu. Čuo se plač i vikanje. Skupina muškaraca nasilno se probila do pozornice i namjeravala je razbiti.

Yu Qiyang je požurio i nije imao vremena za objašnjenja. Probijajući se između glumaca i glumica dojurio je na pozornicu, a onda skočio u gledalište, vičući bez prekida: »Stanite! Prestanite!«

Upravo su namjeravali porazbijati glazbene instrumente i rekvizite, ali su ih Yuove riječi zaustavile pa su se povukli.

Cassia je u tišini sklopila ruke. Napokon je imala priliku da otplaćuje tih prokletih trideset posto mjesečnih kamata. No, hoće li uspjeti preći i tu prepreku ovisilo je o onome što će se tek dogoditi.

Zavjesa je već bila spuštena, a u kazalištu je još vladao kaos.

Cassia je zamolila Li Yu da otrči do Ulice Wang Ping i Ulice šaha te da obavijesti novinare da se u kazalištu dogodio incident, da su huligani pokušali sve razoriti i da ima ozlijeđenih. Čim su saznali da ima nekakvih vijesti, urednici su poslali novinare i Cassia je nadugačko razgovarala s njima. Rekla je da bi se prema svim predstavama trebalo odnositi na isti način. Zašto policija nije zabranila predstavu You Xianglana »Dapiguan – razbijanje kovčega« koju je davalo kazalište Xinxin? Zašto nije zabranjena Yao Yuyuova predstava »Pan Jinlian – Priležnica« u Krovnom vrtu Xianshi? Zašto ne ostave na miru domaće balade? Zar samo zato što se domaće balade smatraju sasvim običnima? Municipalno vijeće je odlučilo maltretirati obične ljude. Koliko će još predstava uništiti? Imaju li možda i popis? »Zapravo, nema nikakve potrebe da unište naše kazalište«, izjavila je. »Sami ćemo prestati raditi.«

Novinari su pred sobom vidjeli osamljenu, ali neustrašivu ženu koja se usudila suprotstaviti municipalnom vijeću kojim upravljaju stranci. Izazivala je suosjećanje i divljenje. Bila je to dobra priča. Sljedećega jutra sve su novine objavile članke s dodatnim detaljima. Cassijino ime istoga se trenutka raširilo ulicama Šangaja. Žena koja pjeva domaće šangajske balade osmjelila se suprotstaviti stranim gospodarima.

Dok je čitala novine, Cassia je bila svjesna da bi moglo izgledati kao da se upustila u rizik, iako je zapravo zgrabila priliku da se ponovno poveže s bratstvom Hong. Sada više nije imala nikakve veze s Bratstvom. U novom Bratstvu više nije bilo gospe Smaragde, a za nju bi bilo beskorisno da vlastitu vezu s gospodarom Changom iskoristi kako bi se ponovno povezala s njima.

Jedina postojeća poveznica bio je Yu Qiyang. Prethodnoga dana kao da ga je sam Bog poslao. Dok je bila očajna, često je razmišljala o svim svojim starim poznanicima i povremeno bi se prisjetila mladog pomoćnika gospodara Changa. No, Šangaj je velik grad. Gdje bi ga mogla početi tražiti? Čak ni gospa Smaragda nije vidjela Yu Qiyanga otkako je nestao. Sada je doveo ljude da unište pozornicu na kojoj je davala svoju predstavu i činilo joj se da je još nečiji pomoćnik i da još služi u bratstvu Hong. On bi mogao biti poveznica koja joj je bila očajnički potrebna. Željela se uvjeriti kako će se ponašati prema staroj poznanici.

Prisjećajući se njihova sastanka prethodne večeri, prošla je pokraj mjesta gdje su zajedno stajali i iznenada je shvatila da joj drhte ruke. Bio joj je poput dragog člana obitelji kojeg je smatrala izgubljenim, a sada ga je ponovno pronašla, kao da joj je stariji brat. Prošlost nije u potpunosti nestala. Morala je dopustiti da se vrati ono čemu je bilo suđeno da se vrati.

Bila je načula da je novi poglavar bratstva Hong elegantni Huang Peiyu, muškarac kojega je Chang Lixiong na kraju pristao vidjeti, zbog čega je i poginuo. Imala je osjećaj da joj je suđeno da se ponovno poveže s tim podzemnim svijetom koji se uvijek samo napola razotkrivao. Ključ budućnosti skrivao se u pitanju hoće li se osmjeliti da uhvati uže koje joj je sudbina dobacila u tom prostranom moru.

Te noći nije mogla spavati. Nije se mogla otresti misli. Užurbano je razmišljala i kad je svanulo. Razmišljala je o mnogim stvarima koje su je godinama zbunjivale.

Srce joj je snažno udaralo, kao da je popila neki neobičan biljni lijek. Ipak je predosjećala da je naposljetku naišla na zlatnu žilu.

Yu Qiyang je ušao u rezidenciju Huang. Tratina je bila nisko pokošena i uredna poput tepiha, a tamnozeleno stabla imala su oštre obrise kao da ih je oblikovao tesar. Vila je nalikovala privatnim vlastelinskim kućama engleskih

plemića. Yu je bio omiljen u obitelji Huang i tek što je zakoračio u dnevnu sobu, sluga mu je donio šalicu čaja Longjing. Druga i treća priležnica izišle su ga pozdraviti kad su čule da je stigao i toplo su se raspitivale o njegovu zdravlju.

Glas šeste priležnice, Lu Xianglan, čuo se prije nego što se pojavila. »Došao je Yu Qiyang. Dođite, ostanite i objedujte s gospodarom Hungom! Samo recite što želite, naložit ću kuharima da vam pripreme.« Odijevala se kao plemkinja, a kosa joj je bila zaglađena visoko na glavi. Druga i treća priležnica su se ispričale i napustile sobu.

Yu je ustao da je pozdravi. »Hvala vam, šesta gospodarice. Žao mi je što moram odbiti vašu ljubaznu ponudu. Večeras imam dosta posla.«

Huang Peiyu je svoje goste poslao kući i došao pozdraviti Yua. Zajedno su otišli u dvoranu za sastanke na kraju hodnika. Tek što su sjeli, šesta priležnica je sama donijela čaj za Yua i na izlasku zatvorila vrata za sobom.

Yu se obrati Huang Peiyu: »Željeli smo ubrati mekani plod da napravimo kašu. Tko bi pomislio da ćemo se ubosti na trn? Zna li tko je ta pjevačica domaćih seljačkih balada?«

»Tko?«

»Cassia, djevojka iz Vojvotkinjina paviljona!«

Huang Peiyu usklikne: »Seljančica s kojom je živio gospodar Chang?«

Yu Qiyang kimne. Nakon nekoliko minuta tišine reče da nije htjela prikriti što se dogodilo, nego je obavijestila novine. Toga dana, negdje oko objeda, poslala je poruku: željela je da joj se gospodar Huang osobno ispriča.

»Kakve to veze ima sa mnom?«

»Vidjela me toga dana i shvatila otkud sam došao.« »Vrlo smiona glumica!«

»No, mislim da zapravo ne želi vašu ispriku«, dodao je Yu. »Namjerno je preuveličala cijelu priču kako bi izazvala nemir. Vjerujem da se pokušava nagoditi s vama.«

Obrve Huang Peiyua iznenađeno se podigoše. Zar je ta glumica poludjela? Ako tako poželi, mogao bi samo pucnuti prstima i narediti da zauvijek bez traga nestane iz Šangaja.

No, Yu primijeti: »Isto tako mislim da nas je namjerno zaštitila. Novinarima je rekla samo dio priče, ali nijednom nije spomenula vaše ime, kao ni činjenicu da sam ja doveo te ljude onamo.«

Huang Peiyu malo razmisli i progovori ugodnim glasom: »Dobro, pravi se muškarac ne bori protiv žena. Otići ću i ispričati joj se. Zanima me kako se obična glumica usuđuje govoriti poput nje. Htio bih vidjeti kakva je.« Protrljao je ruke.

»Samo je rekla da bi željela razgovarati s municipalnim vijećem. Odlučno je tvrdila da je upravo vijeće izazvalo nered«, doda Yu. »Izgleda da je jako razumna žena.«

Huang Peiyu slušao ga je sa zanimanjem. »Dobro, dobro. Pronađi joj još nekoliko novinara s kojima može razgovarati! Zamoli je da za nas priredi scenu.« Razmišljao je nekoliko trenutaka o tome i rekao Yuu: »Kad se to dogodi, onaj nosati gad morat će se spustiti sa svog visokog konja. Tada ćemo moći povećati naknade za upravljanje zabavljачkim poslovima koje dajemo vijeću i to za 20.000 *yuana* mjesečno, a to će ga svakako usrećiti.«

»Divim se gospodarevom mudrom planu«, reče Yu Qiyang, a u njemu se nešto pokrenulo. Izgledalo je da bi Cassia za tren oka mogla doprijeti do njegova srca. Prisjetio se onoga što mu je Chang Lixiong jednom rekao, da Bratstvo osigurava prihvatljivu vrstu poretka, da sve uprave različitih naroda u Šangaju znaju da bi trebale računati na Bratstvo da uvede sigurnost i red, umjesto da se oslanjaju na kinesku vladu ili lokalne ratne poglavare. Nakon takva incidenta municipalno vijeće bit će još sigurnije u mudrost takva pristupa.

Huang Peiyu se okrene i krene prema vratima, razmišljajući naglas. »Uvijek me zbunjivalo zašto bi se takvu muškarcu kao što je bio Chang Lixiong svidjela seljanka zbog koje nije mario za ono što su drugi mislili. Kako li je samo mogla privući takvog junaka! U to se želim sam uvjeriti.«

Mjesec dana kasnije u rasprodanom kazalištu Guanyi davala se nova predstava pod nazivom »Prigovor raspuštenice«. To je bio prvi slučaj da je lokalna šangajska kazališna družina nastupala i u zapadnjačkim odijelima i u tradicionalnoj kineskoj odjeći *qipao*. U predstavi je bilo i pjesme i dijaloga. Prije nego što se udala, ženu je zaveo jedan muškarac tako što joj je dao drogu u piću. Muž kasnije ima ljubavnicu i noću se ne vraća kući. Žena sjedi na niskom kauču i čeka da se vrati, držeći u rukama primjerak klasične romantične drame »Xixiangji: Priče iz zapadne odaje«. Pjeva uz melodiju pod nazivom »Fan Yinyang«:

»Nalik sam korijenu vilinske kose, umočene u pelin, žalim samo što ljepota često vodi nevolji. Prirodno je stoga da susjedi ogovaraju.

No, tko bi mogao zamisliti nevolju koja naglo dolazi: dao mi je opijum da me uništi.

Kao da mi se suho brašno uhvatilo za suhe dlanove: kako da se izbacim iz te nevolje?«

Cassijin glas bio je donekle promukao i melankoličan. Melodija je potjecala iz narodnih pjesama Jiangnana, a pjevala ju je ljupko kao da teče voda i davala tako pjesmi posebnu melodioznost.

Huang Peiyu je sjedio i promatrao je, dok su sva sjedala oko njega zauzeli njegovi tjelohranitelji. Čak ni u kazalištu nije skinuo šešir s obodom, nego ga je navukao na čelo da ga ne bi netko prepoznao. Bio je naumio doći i nasmijati se smiješnom naglasku pjevačice, kao i farsi koju je napravio Chang Lixiong izabравši seljanku. No, očarala ga je glumica koju je ugledao na pozornici. Imao je dojam da nikada, u cijelom svom životu, nije vidio tako prekrasnu ženu.

Zaplet je bio složen. Izgubivši djevičanstvo, žena je bila obuzeta žaljenjem. Cassia je njezin lik prikazivala na takav način da je kod publike izazvala suosjećanje prema »posrnuloj« ženi. Iz priče je izvirala istinska strast, a bilo je u njoj i krvi i nasilja. Posljednji je prizor bio ispunjen srećom, ali za tu se sreću trebalo namučiti te su svi gledatelji bili u suzama.

Kad se spustila zavjesa, Huang Peiyu je prvi ustao i počeo pljeskati. Svi su se ugledali na njega. Kad se zavjesa ponovno podigla, žena koja je progutala otrov da se ubije, a onda se oporavila, stajala je i pozivala ostale izvođače da iziđu na prednji dio pozornice i zahvale se publici. Na pozornicu su nagnuli njezini obožavatelji, zasipajući je košarama cvijeća.

Huang Peiyu se iznenada uozbilji i podigne ruku da bolje namjesti šešir. Tada mahne rukom. »Odlazite!« Ne čekajući da se glumci još koji put naklone, poveo je svoje čuvare iz kazališta. Cassia je uočila njegov odlazak i srce joj je počelo brže udarati. Što je namjeravao?

Sljedećega dana nakon predstave Yu Qiyang je, uredno odjeven u zapadnjačko odijelo i sa šeširom na glavi, krenuo prema pozornici. Cassia je iza pozornice skidala šminku. Zapitala je Li Yu koja je donijela Yuovu poruku: »Misliš li da su Yuove namjere dobre ili loše?«

Li Yu je odvratila: »Izgleda da se sada visoko uzdigao, ali mi se čini da vam ne misli nanijeti nekakvo zlo.«

»Jesi li sigurna?«

Li Yu kimne. »Jučer, dok vas je promatrao na pozornici, u njegovim se očima vidjelo divljenje prema vama, a lice Huang Peiyua bilo je bezizražajno.« »Tada pusti toga dobronamjernika da uđe!«

Yu nije gubio vrijeme na formalnosti ili na uljudne riječi, niti se ispričao zbog toga što je za vrijeme svog posljednjeg posjeta uništio kazalište. Došao je kao glasnik. »Gospodin Huang Peiyu poziva gospođicu Cassiju Xiao na večeru u hotel Licha.«

»Tako.« Cassia se okrenula da ga pogleda. »Namjerava li mi se ispričati?«

Pogled njegovih očiju bio je drukčiji nego mjesec dana prije, kad su se prvi put susreli. Tada se doimao ugodno iznenađen, a sada je izgledao kao da se trudi zadržati na udaljenosti. Barem na njegovu licu nije bilo nikakva izraza. Cassia je zamijetila da se prema njoj ponaša kao i prije šest godina.

Nastupila je neugodna tišina, jer Yu nije odgovorio na Cassijino pitanje. Samo je ponovio poruku: »Potrebna je prisutnost gospođice Cassije Xiao koja će učiniti čast gospodinu Huangu Peiyuu. Automobil čeka ispred kazališta.«

Cassia je nekoliko trenutaka razmišljala, a onda reče: »Dobro, idemo na večeru. Moram se spremiti. Možeš li me pričekati?«

Yu je prišao toaletnom stoliću. Prostorija nije bila velika, a cijelu su je zauzele košare sa cvijećem koje su joj slali njezini obožavatelji. Još ga nitko nije odnio. Yu nije imao gdje stati, a Cassia ga nije zamolila da sjedne. Zavirio je u zrcalo i vidio da Cassia skida ruž s usana, tamno sjenilo i nacrtane obrve. Njezino lice s napola skinutom šminkom nije imalo nikakva izraza, no povremeno bi joj pogled skrenuo prema njemu da ga prouči. Oboje su šutjeli. Osjećala se ukočenost i nelagoda. Prekriživši ruke, Yu je ležerno dobacio: »Tko bi se mogao natjecati s Cassijom! I prije šest godina bili ste oštrij od mene.«

Samo je čekala da progovori. »Oštija? U to doba vjerojatno ne bih odgovorila čak ni da si mi se obratio kao gospodarici. Čini mi se da je mali lakaj odrastao. Mnogo je dostojanstveniji nego prije. Sada se barem odijevaš kao da si netko i nešto. Usto dobro znaš kako riječima pogoditi ravno u srce.«

Njezina ga je oština iznenadila i na trenutak nije znao kako bi joj odgovorio. Nije bio načisto treba li se naljutiti ili joj grubo odgovoriti. Razmišljao je o tome i shvatio da ne bi odgovaralo ni jedno ni drugo, ali je zaključio da želi biti posve siguran za što ga optužuje. »Gospođice Xiao, mogu li znati kako sam vas uvrijedio, da bih mogao zatražiti vaš oprostaj?«

»Previše oklijevaš da bi me mogao uvrijediti«, odvrtila je Cassia.

Yu se okrenuo zrcalu, skinuo šešir i razmislio o tome. Frizura mu je bila posve moderna, zaglađena voskom i blistava. Odmah je vratio šešir na glavu. »Svijet se promijenio«, primijetio je.

»Uistinu se promijenio.«

Cassia je nehotice ispustila češalj na pod. Yu se sagnuo da ga podigne. Sudarili su se. Brzo je spustio češalj natrag na stol, a Cassia je osjetila njegov strastveni pogled na sebi. Srce joj je naglo poskočilo, ali su se oboje istoga trenutka sabrali. Okrenula se prema zrcalu i pogledala svoj odraz, a glas joj je bio neuobičajeno hladan.

»Yu, hoćeš li, molim te, nazvati hotel Licha i zamoliti gospodara Huanga da ima strpljenja. Mora mi dati barem malo vremena da skinem šminku.«

H U A N G P E I Y U je pozvao Cassiju na večeru u hotelu Licha koji je bio uređen u engleskom stilu. U raskošnoj i profinjenoj blagovaonici na prvom katu služila se zapadnjačka hrana. Pričalo se da je najbolja na Dalekom istoku.

Cassia je zakoračila u veličanstvenu, prostranu dvoranu dok joj je elegantno odjeven konobar otvorio vrata. Lijepo joj je pristajao dobro skrojen tradicionalni *qipao* od svile boje bijele kave s tamnim uzorkom. Imao je visok razrez na jednoj strani i uzak struk, a izrez na haljini ostavljao joj je ramena izložena. Tri cvijeta gardenije ukrašavala su njezinu nakovrčanu dugu i valovitu kosu, a dugačke bijele mrežaste rukavice sezale su do lakata.

Bila je posjetila robnu kuću kako bi kupila »*brassiere*« kakve nose stran-kinje, vjerujući da je to isto što i platno kojim je gospa Smaragda omatala svoja prsa. No, kad ga je odjenula i preko njega navukla *qipao*, zastrašeno se zagledala u vlastiti odraz u zrcalu. Prsa su joj se previše isticala. Morala je odbaciti grudnjak.

Dok je prolazila kroz blagovaonicu, mnogi su se okretali za njom. Dvojica zapadnjaka su ustala, potpuno zbunjena. *Qipao* boje bijele kave tijesno joj se ovijao oko tijela poput druge kože i u potpunosti joj razotkrivao figuru. Njezina je ljepota posjedovala punoću bisera i glatkoću žada, a tijelo joj je bilo zaobljeno i jedro. Uvijek je znala što treba odjenuti u pojedinim okolnostima. Trebalo joj je dosta hrabrosti da od posuđenog novca dađe sašiti *qipao* koji je odjenula, budući da je jedva uspjela platiti kamate za taj mjesec. No, bilo je prijeko potrebno da na taj način potroši novac. Kad su joj uništili kazalište, bila je svjesna da će ga morati potrošiti.

»Izgleda da sam veća Šangajka od pravih Šangajaca«, pomislila je rugajući se samoj sebi. »Ne plašim se odmazde neba, nego da ću pasti i oderati haljinu. Sada na sebi imam sve što uopće posjedujem.«

Usne su joj se rastegle u osmijeh. Klizila je pokraj muškaraca kao da ih ni ne zamjećuje. Ne obraćajući pažnju na dizalo, uspela se širokim stubištem od bijeloga mramora na desnoj strani. Svi gosti hotela zurili su za njom dok je koračala stubištem u svojim visokim petama i divili se njezinu valovitom hodu i nenametljivoj ljepoti. Bila je svjesna da je pred njom važna uloga koju mora dobro odigrati. U uglu stubišta se osvrnula i nakratko se pogledala u visokom prozoru ukrašenom uzorkom cvijeća, a onda se nastavila uspinjati.

Huang Peiyu nestrpljivo je čekao u rezerviranoj sobi, odjeven u svilenu haljinu i neprestano je provjeravao svoj džepni sat. Predugo ju je čekao i uskoro bi mogao izgubiti čast. Ljutilo ga je što ga ponižava nekakva bijedna glumica. Upravo toga trenutka Cassia je ušla u sobu. Podigao je pogled. Iako jednostavno odjevena, srce mu je zbog nje počelo jače kucati. Potpuno je

zaboravio na ljutnju koja je kipjela u njemu. Hitro je ustao i izvukao joj stolac. Osmjehujući se, Cassia je sjela, a on je sjeo preko puta nje.

Huang Peiyu imao je osjećaj da u cijelom svom životu nikada nije ugledao takvu ženu: ženu koja bi na taj način zračila ljepotom, koja bi se usudila odjenuti haljinu istovremeno i smionu i posve prikladnu. Na trenutak nije znao što bi rekao. Došao je konobar, stavio šalice za čaj i ubruse, narušivši neugodnu tišinu.

Kad se povukao, Huang Peiyu reče: »Čast mi je što je gospođica Xiao naposljetku pristala da se sastane sa mnom!«

»Čast je i meni, jer je gospodar Huang bio dovoljno velikodušan da me ne odvede na policiju«, odvratila je Cassia, zadirkujući ga.

Prihvativši tu temu razgovora, Huang Peiyu reče da je riječ o potpunom nesporazumu. »Ako bi gospođica Xiao htjela da joj se ispričam, spreman sam dati izjavu bilo kojim novinama. Predstava gospođice Xiao umješna je i majstorska, a izvođenje domaćih balada pridonosi društvenom moralu. Trebali bismo joj biti zahvalni i pohvaliti je.«

Zastao je, možda shvaćajući da previše govori, te joj pružio elegantan jelovnik ispisan zlatnim slovima i upitao je bi li htjela jesti kinesku ili zapadnjačku hranu.

Cassia uopće nije imala osjećaj da je previše rekao. Zapravo, već je odavno čekala da čuje te riječi. Hung Peiyu kojega je toga dana ugledala bio je daleko elegantniji, uljudniji i smireniji nego onaj kojeg je davno upoznala i ostavio je ugodan dojam na nju. Zauzvrat mu se ljupko osmjehivala, a izraz lica joj se ublažio. Ugledavši njezin osmijeh, Huang Peiyu nije mogao umiriti vlastito srce. Ne obraćajući pažnju na jelovnik, Cassia blago reče. »Kad je riječ o ponoćnom domjenku, više volim zapadnjačku hranu. Bit će mi dovoljan puding od breskve.«

Huang Peiyu pljesne rukama i konobar, koji je čekao pred vratima, požuri unutra te se zaustavi ispred njihova stola. Huang Peiyu mu preda narudžbu i pošalje ga da se pobrine za hranu.

Hotel Licha bio je smješten na raskrsnici rijeke Huangpu i njezine glavne pritoke, potoka Suzhou, a s njegovih se prozora pružao pogled na Suzhou. Tisuće svjetiljki sjalo je na drugoj obali rijeke, a brodovi su prolazili poput pletaćih igala. Nešto dalje nalijevo vidjela se rijeka Huangpu i preookeanski brodovi usidreni u pristaništu. Neonske ulične svjetiljke ispred hotela blistale su ispod njihovih nogu.

No, Cassia nije imala vremena za razgledavanje. Potaknula je Huanga Peiyua da se nadoveže na svoju posljednju rečenicu. »Od gospodara Huanga bih voljela čuti kako bi mi 'pokazao zahvalnost' i 'pohvalio' me.«

Huang Peiyu se ponašao kao da je već unaprijed razradio plan. Možda se uistinu našao u nebranom grožđu, ali bio je to pametan čovjek koji je nagoniski znao što bi moglo uzbuditi ženu pred njim. Lagano se nagnuo prema Cassiji i počeo joj tečno izlagati.

»Razradio sam tri plana. Ponajprije, već sam se dogovorio s vlasnikom Krovnog vrta Xianshi da kazališna družina Ruyi može nastupati ondje. Osim toga, pripomažem u izgradnji Svjetskog zabavnog parka, i vjerujem da bi ondje trebalo podići posebnu Dvoranu domaćih balada tako da Ruyi može nastupati i ondje kad park bude sagrađen. Nema potrebe da unaprijed određujemo najamninu ni na jednom od ta dva mjesta. Ako uspijete, tada ćete nam platiti trideset posto svog prihoda i na taj način smo svi na dobitku.«

Već je i sam prvi prijedlog Cassiju ispunio radošću. Okončat će se mučenje s lihvarima. No, samo se blago osmjehnula. Pripazila je da ni na koji način ne pokaže da je izvan sebe od radosti. Njezin je osmijeh ukazivao da je Huang Peiyuove riječi primila kao nešto što se samo po sebi razumije.

»A kakav je drugi plan?«, upitala je.

»Prema mom mišljenju, domaće balade razlikuju se i od Pekinške i od Kun opere, a na neki način podsjećaju na zapadnjačke predstave. Razmišljao sam da bi bilo dobro pozvati nekoliko studenata koji su bili u inozemstvu da za vas osmisle nekoliko novih predstava, kako bi se poboljšao taj žanr.«

Te su riječi našle put do Cassijina srca. Huang Peiyu volio je strane stvari. Točno je znao kako će joj udovoljiti. Bila je dirnuta i ugrizla se za donju usnu. Na oči samo što joj nisu navrle suze i morala se jako usredotočiti na žuti cvjetni obrazac na rubu svoje šalice za čaj. Nakon što se nekoliko trenutaka pokušavala sabrati, reče:

»Izgleda sjajno. A to je s trećim planom?« No, prije nego što je Huang Peiyu uspio odgovoriti, nastavila je, ne uspijevajući se suzdržati. »Naša vrsta predstava oduvijek se naziva imenima kao što su melodije Huangpua', melodije Dongxiana', ili jednostavno 'domaće balade'. Uopće nemaju pravog imena. Ne bi ih se zauvijek smjelo smatrati seljačkim predstavama. Mi se bavimo izvornim šangajskim kazalištem: to su predstave za ljude iz Šangaja.«

»Dobro.« Time je probudila zanimanje Huang Peiyua. »Kako ćemo onda nazvati takvo kazalište?«

»Kunqu se smatra najuzvišenijim oblikom opere, izvorištem svih ostalih, pa ćemo naše kazalište nazvati 'Shenqu' ili 'Šangajska opera'!«, odvrtila je Cassia samopouzdan.

»Tada bismo mogli osnovati kazališni klub za reformu Shenqua i napisati manifest«, reče Huang Peiyu. »Koliko vam je novca potrebno?« Izgledalo je kao da namjerava izvaditi čekovnu knjižicu.

»Riječ gospodara Huanga vrijedi koliko i careva«, značajno primijeti Cassia, a onda, nasmijavši se od radosti, doda: »Ako vi kažete da nešto želite, kako bi se itko usudio odbiti vas?«

»To je točno. Ako vas ja postavim za kraljicu Šangaja«, izlaze Huang Peiyu, »tada ste vi kraljica Šangaja.«

Cassia se namršti na takvo hvalisanje. Uzela je šalicu i otpila iz nje. Nakon poduže stanke, reče: »A tko je onda kralj Šangaja?«

Ne skidajući pogleda s nje, Huang Peiyu polagano progovori: »Cijeli Šangaj zna odgovor na to pitanje. Ja sam kralj!«

Tijekom cijeloga razgovora Cassia je vjerovala da može odigrati tu ulogu. Tek kad joj je Huang Peiyu dobacio te posljednje riječi shvatila je da je već sišla s pozornice i skinula šminku. Dugo je bila posve zbunjena. Tada je spustila šalicu, iznenada ustala i napustila stol, dok joj je rumenilo oblijevalo lice i spuštalo se prema prsima. To je bio stvaran život, a ne gluma. Nije se postidjela zbog njegova otvorenog udvaranja, nego zbog njegova cjelokupnog pristupa: najprije je hvalio njezinu umjetnost, a onda se pričinilo da joj nudi poslovni sporazum. Takav pristup bio je pomalo sirov. Bilo je to gore nego baviti se mušterijom u javnoj kući. Ponos joj je bio povrijeđen.

»Da izađem iz sobe ili ne?«, pitala se. Naravno da ne, nagonski je odgovorila. Nije se zbog jedne jedine rečenice jednostavno mogla odreći prilike koju je čekala godinama.

No, morala mu je pokazati da ipak ima ponosa, inače bi taj muškarac mogao pomisliti da bi svojim novcem od nje mogao kupiti sve. Ljutito je prišla prozoru, promatrajući blistava svjetla na drugoj strani potoka Suzhou, koja su tekla sve do Bunda i prema rijeci Huangpu.

Huangu Peiyuu je bilo drago što se naljutila. Sto se više ljutila, on se više uzbuđivao. »Zar ja nisam dostojan da imenujem kraljicu Šangaja?«

Cassia se okrenula prema njemu i s toplim osmijehom odvratila. »Čini mi se da ste posve sigurni da ću prihvatiti vaš prijedlog i postati vaša kraljica.«

»Budući da ste svjesni što želim, nadam se da ćete se složiti sa mnom!«

Huang Peiyu je govorio posve drukčije od svih muškaraca koje je dotad susrela: pametno, tečno i donekle agresivno. Pomalo razdražena, Cassia mu odbrusi: »Izgleda da me još uvijek smatrate bludnicom iz Vojvotkinjina paviljona, ženom za koju je fraza 'prodajem svoju umjetnost, ali ne i sebe' samo prazna riječ.«

»Ne, ne, naravno da nije tako. To su potpuno različite stvari.« Huang Peiyu je tek tada shvatio da se Cassia uvrijedila. Bio je previše zadovoljan samim sobom. »Ja se divim umjetnosti gospođice Xiao. Divim se i njezinoj ljepoti.« Zastao je, a onda značajno pripomenuo: »No, što je najvažnije od svega, nikada

nisam mogao zaboraviti onaj trenutak kad ste mi jednim jedinim treptajem oka spasili život, dok sam birao šalice s vinom.«

Izraz Cassijina lica se ublažio. »Dakle, sjećate se...«

»To neću zaboraviti dok sam živ. Spasili ste mi život.«

»Nisam pokušavala pomoći vama. Pomagala sam gospodaru Changu da ostvari svoj veličanstveni plan.« Raznježena, dobacila je kratak pogled Huangu Peiyuu. Oči su joj se ovlažile. Treptala je, pomislivši kako nema mnogo ljudi koji bi zapamtili one koji su im učinili uslugu.

Ruke Huang Peiyua smiono su se pružile prema Cassijinim ramenima. Dubok izrez *qipaoa* koji je nosila razotkrivao je polovicu tetoviranog cvijeta na njezinim ramenima. Nježno je pogladio ožiljak. »Što ste skromniji, to je moje poštovanje prema vama dublje. Gospođica Xiao je junakinja. Obdarena je i hrabrošću i mudrošću. Nakon što je upozao gospodar Chang nije živio uzalud. Prije nego što ste došli pitao sam se zašto je gospodar bio tako očaran vama. Sada razumijem. Okružuje vas nešto neopipljivo. Čim se nađem pokraj vas, izgubim se. Gospođice Xiao, ne možete me kriviti što vas smatram privlačnom.«

Huang Peiyu uistinu je bio pametan čovjek. Pomislila je da bi mogla biti malo popustljivija. Stoga je rekla da gospodar Huang uistinu zavređuje da ga nazivaju »kraljem Šangaja«. Sposoban je osvojiti i prijestolja i žene. Oduvijek mu se divila i radovala se susretu s njim.

»Ako je to uistinu tako, tada između nas postoji duboka povezanost koju ne možemo razoriti. Vidite kako smo se na kraju pronašli!« Glasno se nasmijao, očigledno jako sretan.

»I ja vjerujem u sudbinu.« »Tada se slažete sa mnom?« »Hoćete li se lijepo odnositi prema meni?«

»Dakako. Kunem se da ću napraviti sve što zatražite, samo ako je to u mojoj moći!« Bio je izvan sebe od radosti, zamahnuo je rukom iznad glave i uzviknuo da je uistinu pravi sretnik. »Idem naručiti vino! To moramo proslaviti!« Požurio je do vrata i otvorio ih. »Idi i donesi nam bocu vašeg najboljeg šampanjca!«, doviknuo je konobaru pred vratima.

Tada se polagano vratio do Cassije, uzeo njezine ruke u svoje i poljubio ih. »Prekrasne ruke. Večeras je prekasno, ali sutra vam moram pronaći prsten koji će govoriti o mojim osjećajima.« Osmjehnuo se.

Izgledalo je da Huang Peiyu nije uvijek onako pametan i pun razumijevanja kakav je trebao biti. Cassia se okrenula, spustila pogled i prošla pokraj njega. Vratila se do stola, teško uzdahnula i sjela na stolac. »Što se dogodilo?«, upitao ju je Huang Peiyu.

Osmjehnula se: »Ja junakinja? Previše mi laskate. No, zar da postanem vaša sedma prilježnica? Zar se ne plašite da bih mogla ubiti sve vaše ostale supruge?«

Te su riječi još više uzbudile Huanga Peiyua. Stao je iza Cassijina stolca. »Naravno da se plašim. One nisu dostojne ni da vam skinu cipele.« Obuhvatio ju je rukama i sagnuo se prema njezinoj kosi. Osjetio je miris gardenije.

»Ne morate živjeti u mojoj kući.« Oslonio se bradom na njezino rame i strastveno rekao: »Kad sam vas one večeri vidio na pozornici, cijele noći nisam mogao spavati. To mi se nikada prije nije dogodilo. Molim vas, vjerujte mi, želio bih vam kupiti najljepšu kuću i prepisati je na vaše ime. Dat ću sve od sebe da vam udovoljim, ljepotice moja.« Uistinu je bio iskren.

Cassia se iznenada okrenula prema njemu. Osmjehivala se, ali riječi su joj bile oštre: »Ne moramo se oženiti? Zgodan aranžman, zar ne? Znači, radije biste platili malo više i uzeli me za svoju ljubavnicu?«

Huang Peiyu je istoga trenutka odgovorio da to nije u redu, da ona neće biti njegova ljubavnica.

Cassia je ustala i vedro se nasmijala. »Ali, to mi ne smeta. Svidjelo bi mi se da me zovu ljubavnicom! Ništa mi ne morate objašnjavati.«

Na vratima se začulo tiho kucanje, ali njih dvoje nisu obraćali pažnju. Cassia mu je spustila ruke na ramena. »Ljubavnica zvuči bolje od prilježnice. Romantičnije je.« Izgledalo je kao da je o svemu dobro razmislila. »Samo što je to previše lako za vas.«

Huang Peiyu ju je privukao k sebi. Pokušala se oduprijeti, ali ju je još čvršće stegnuo. »Znači, dogovorili smo se«, primijetio je. »Vi ste pametna žena i znate da ću dobro postupati s vama.«

Obuhvatila mu je glavu rukama i dopustila mu da je poljubi.

Huang Peiyu ju je zamolio da provede noć s njim. Pomilovao joj je lice i rekao da mu nije stalo do običaja.

Umjesto odgovora, Cassia ga je poljubila u uho i lagano puhнула u njega. Njezina smionost ga je uzбудila. Pomilovao ju je po licu.

»Ne moramo žuriti«, šapnula je Cassia i zaustavila njegove ruke, iako je spuštala usne od njegovih brkova prema Vratu.

»Ne moramo žuriti?« Spustio je ruke s njezina lica na tijelo, nestrpljiv da joj otkopča *qipao*. Zasmotala mu je draguljima ukrašena igla. Ispunjen strastvenom žurbom, dodirnuo je usnama haljinu na njezinim prsima, milujući je po cijelom tijelu.

Kucanje se i dalje čulo. Konobar je na kraju odlučio otvoriti vrata i donijeti šampanjac. Kada je začuo zvukove, Huang Peiyu se htio odvojiti od Cassije, ali je shvatio da ne može olabaviti stisak oko njena struka, jer ga je ona jednostavno okrenula da se suoči s muškarcem koji je ulazio u sobu.

Yu Qiyang je u stopu slijedio konobara, otvorenih usta, kao da se sprema progovoriti. Vidjevši što se događa u sobi, naglo se zaustavio. Konobar je žurno spustio pladnjeve i vino te se povukao zajedno s Yuom. Dok je zatvarao

vrata, vidio je Cassiju koja je još držala Huang Peiyua uza se. Pogledala ga je i vragolasto mu namignula.

Zastrašen i zbunjen, zatvorio je vrata i podigao ruku na svoje srce koje je naglo udaralo.

Te noći je Huang Peiyu u hotelu Licha unajmio sobu 303. Konobar je otvorio dvostruka unutarnja vrata, uključio stolnu svjetiljku i povukao se.

Nisu zaspali sve dok nisu bili potpuno iscrpljeni. Čim se sljedećeg jutra probudio, ponovno se bacio na nju. Kasnije, dok je promatrao iz blizine njezino nago tijelo, nije mogao a da mu se ne divi. »Tijelo ti je uistinu moderno. Sada razumijem kakvo je oštro oko imao gospodar Chang.«

I prije je čula takve riječi, ali nikada nije mogla shvatiti zašto se muškarci toliko čude. Zar su mislili da se oblik ženskog tijela mijenja u skladu s modom? Poslijepodne se kupala u kupaonici kad je Huang Peiyu otišao. Kroz vrata joj je doviknuo: »Već sam rezervirao sobu za još jednu noć.« Vrata su se zatvorila i znala je da je otišao.

Oprala je kosu, a onda pažljivo isprala svaki njegov trag sa svoga tijela. Osušila se ručnikom i počela četkati kosu. Žena u zrcalu nije se previše razlikovala od djevojke otprije šest godina. Još je bila ona sama.

Osjećala se pomalo umorno. Iz kupaonice je izišla naga i legla na krevet. Više nije mogla odjenuti *qipao*: kad ga nije uspio otkopčati, Huang Peiyu ga je razderao.

Nije bilo rano. Pokušala je telefonirati u kazalište da vidi bi li joj netko mogao poslati nekakvu prikladnu odjeću. No, začulo se kucanje te se omotala u plahtu i bosonoga otišla do vrata da otvori. Na vratima je stajao konobar, držeći u rukama veliku kartonsku kutiju.

Zatvorila je vrata i otvorila je. U njoj se nalazila dugačka crna haljina stranog kroja, a ovratnik i rubovi bili su ukrašeni lotosovim lišćem. Konobar joj je rekao da krojač čeka na recepciji hotela. Haljinu joj je poslao da je iskuša. Ako joj ne odgovara, prilagodit će je. Huang Peiyu ju je uistinu želio vidjeti odjevenu poput strankinje. Puhнула je kroz nos i odnijela odjeću u spavaonicu. Savršeno joj je pristajala.

Kao da ju je iz zrcala promatrala neka druga žena. Ako nije uzela u obzir kosu, izgledala je kao strana plemkinja. Jedino joj je nedostajala biserna ogrlica.

Poslala je krojača kući i legla na ležaj. Poslije je pozvala taksi da je odveze u kazalište. Spremila se i izašla na vrata. Kad se našla na vrhu stuba, stiglo je dizalo. Jedan čovjek je izišao iz njega, a ona je ušla. Pritisnula je tipku za prizemlje, ali se dizalo nije počelo spuštati. Nakratko je razmislila, a onda zatvorila željezna vrata. Dizalo se počelo spuštati.

Dok je čekala taksi u predvorju, zamijetila je da su na prozorima dva sloja zavjesa. Jedne su bile boje bijele kave, a druge tamnosmeđe. Bila je to prostrana, elegantna prostorija. U vazi od bijelog porculana stajao je tamnocrveni cvijet pijetlove kreste, a na zidu je visjelo veliko i veličanstveno zlatno zrcalo. Neka je plavokosa žena raširila haljinu i ljupko sjela ispred raskošnog, crnog velikog glasovira.

Kad je ušla u taksi, još joj je u ušima odzvanjala glazba koju je svirala plavuša. Ta je strankinja svirala »umjetničko djelo«, a ona sama je pjevala »balade«. Nije bilo važno to što je odjevena poput strankinje. Nije imala krupan nos, a ni duboko utisnute oči. Govorila je kineski jezik i pjevala domaće balade. Zašto bi uopće željela oponašati strankinju?

Ali, s druge strane, zašto i ne bi? Nasmijala se sama sebi. Ako muškarcu misle da je strani način odijevanja moderan, tada će se i ona pridržavati mode. Zar se i sam Šangaj nije razvio na taj način?

CASSIJI SE UČINILO da se za tren oka vratila do kazališta Guanyi. Kad je izašla iz taksija, vidjela je da je čekaju Li Yu i Xiu Fang. Povjerile su joj da su jednostavno znale da će uspjeti. Rekle su joj da se vidi da se odmorila bolje nego inače i da u toj novoj odjeći izgleda poput strankinje! Cassia se osmjehnula i pružila Li Yu složeni *qipao*. Li Yu ga je pogledala i namrštila se sa žaljenjem. »Trebam li naručiti drugi u istom stilu?« »Da, ali ne u nekoj blijedoj boji.« »Koju boju želite?«

Cassia nije odgovorila, nego je krenula prema svojoj garderobi. Odgurnula je vrata i ispred svog toaletnog stolića ugledala karanfile. Pokazala je prema cvijeću i odvrtila: »Grimiznu«. Xiu Fang i Li Yu su isplazile jezik od čuđenja.

»Da, grimiznu«, oduševljeno je ponovila Cassia svojim pouzdanim so-baricama. »Želim crvenu i grimiznu, da proslavimo kraj siromaštva.« Tada je na trenutak razmišljala i dodala: »To je gotovo sigurno, ali drugima još ništa nemojte govoriti.«

Zatvorila je vrata iza sebe, zavalila se u stolac i duboko uzdahnula. Skinula je usku haljinu, odjenula dugački ogrtač i počela nanositi šminku. Netko je zakucao na vrata. »Otvoreno je«, nestrljivo je dobacila.

Ušao je Yu Qiyang. Zaprepastila se. »Sve si češći gost ovdje.«

»Izgleda da nisam došao u dobar čas«, izusti Yu.

»Ti nikada ne dolaziš u dobar čas«, odvrtila mu je.

Pretvarao se da je nije čuo. »Vidite kako je lijepo aranžirano ovo cvijeće. Dobro izgleda.«

Tek je tada Cassia zamijetila da je gotovo sve cvijeće, koje je prethodnog dana bilo nagomilano na podu, razmješteno u boce i vaze. Yu je prešao na svrhu svog dolaska. Automobil gospodara Huanga čekat će Cassiju nakon predstave da je odveze do hotela. Gospodar Huang poziva je na večeru.

»Zar neće doći pogledati predstavu?«

Yu je namjeravao nešto reći, ali se zaustavio.

Cassia je ustala i prišla mu. Rekla mu je da je gospodar Huang obećao da će, kad završi neke poslove, doći da pogleda njezinu predstavu.

Yu se zapanjio. Nije očekivao da će Cassia to tako ozbiljno shvatiti. No, bio je svjestan da će pogriješiti što god da kaže, pa je na lice pažljivo navukao smiren izraz.

Cassia je znala da nema smisla ustrajavati na tom pitanju. Tek je drugi dan otkako su zajedno, a Huang Peiyu već je prekršio obećanje. Što će tek biti u budućnosti? Svoje je tijelo muškarcima predavala zbog praktičnih razloga, zbog novca i moći. Ako nije željela predati i svoj ponos, nije smjela izgubiti obraz. Nasmijala se i podigla crnu stranu haljinu sa stolca. Navukla je haljinu preko glave. »Izgledam li dobro u ovoj haljini?«

»Naravno.«

»Ali ja mislim da je ružna.« Odbacila je haljinu na stolac.

Sada se Yu Qiyang osmjehnuo. Ako bi mu gospođica Xiao mogla oprostiti uvredu, to je platno na zapovijed gospodara Huanga odabrao on sam. »Rekao sam krojaču vašu veličinu«, dodao je Yu. »Možda je sašivena u prevelikoj žurbi te nije napravljena onako dobro kako je trebala biti.«

»Imaš ti dobro oko, i znaš moju visinu i veličinu. Hvala ti.« Cassia mu je željela pružiti mogućnost da se izvuče. Naravno da je razumjela smisao koji su nagovještavale Yuove riječi. Mogla ih je shvatiti kao uvredu, ali i kao potvrdu njegove inteligencije i razumijevanja. Barem je zasad morala laskati ljudima oko Huanga Peiyua kako bi dobila ček koji joj je obećao. Tek tada će sebi moći dopustiti da svede račune.

»Doći ću večeras po vas.«

»Vidimo se večeras«, odvratila je i osmjehnula se.

Već je bio pokraj vrata, ali joj se ponovno približio. »Ne bih to smio reći, ali mislio sam da biste željeli znati«, tiho je rekao zatvarajući vrata garderobe.

Cassia je pažljivo slušala osmjehujući se. Rekao joj je da nije riječ o nečemu osobito važnom, nego samo o tome da šesta priležnica posvuda traži gospodara Huanga, od čajane Lao Shun do municipalnog vijeća. Bila je i kod samog Yua koji joj ništa nije rekao. Sada je u kući Huanga Peiyua i druga priležnica počela dizati galamu. Gospodar Huang je i prije često ostajao vani preko noći i na to su svi bili navikli. Netko je ovaj puta zacijelo nešto rekao ženama kad su se počele buniti.

Cassia je dobro znala što Yu želi reći: da ne bi smjela povećavati poteškoće gospodara Huanga. Pogledala ga je i zahvalila mu.

Samo joj se osmjehnuo. Shvatila je da nema smisla tražiti njegove pogreške. On je uvijek marljivo radio, imajući na umu njezinu dobrobit. Možda je bio i previše marljiv, gotovo poput svodnika koji bludnici predstavlja potencijalnu mušteriju. Zbog toga je i bila nesretna. No, bila je itekako svjesna što joj je potrebno u okolnostima u kojima se nalazi, kao i to da nema nikakva prava biti mrzovoljna i neraspoložena žena.

Upravo mu je namjeravala nešto reći, ali je on već otvorio vrata i izišao. Ništa ne može prigušiti ženski instinkt. Šesta priležnica Huanga Peiyua,

njegova omiljena, bila je zelena od ljubomore. Huang Peiyu je naglo donio odluku da prenoći u hotelu, a osim Yua i nekoliko drugih tjelohranitelja, nitko joj nije dao isti odgovor na to gdje se nalazi. Tako se otkrila istina.

No, Cassia nije trebala brinuti. Huang Peiyu nije bio muškarac kojega bi žene mogle zastrašiti. Šesta prilježnica tek je odnedavno uznemirivala njegovo domaćinstvo u kojem je već živjelo mnoštvo drugih prilježnica, jer je za njega bila udana tek pola godine. Sada su se i sve ostale počele boriti za vlastiti položaj.

Budući da je Huang Peiyu poslao Yua da je obavijesti o njegovoj namjeri da se sastanu, Cassia je morala samo čekati da vidi kako će se ponašati.

Te se večeri zavjesa kao i obično spustila u pola deset, dok je kazalištem odzvanjao pljesak. Cassia je požurila u garderobu. Li Yu joj je pomogla da skine šminku i preuredila joj je frizuru. Xiu Fang joj je pomogla da skine kostim. Cassia je stavila ogrlicu koju je obično nosila i naušnice, obula cipele s visokom petom, a onda se umila u zdjeli vruće vode, prije nego što je na lice nanijela kremu i laganu šminku, sa samo tankim slojem ruža.

Pola sata nakon toga izišla je iz kazališta odjevena u plavi satenski *qipao* i nosila je u ruci malu kožnu torbu. Huang Peiyu ju je već čekao u svom automobilu. Vidjevši je da dolazi, izišao je i otvorio joj vrata. Vozač je pokrenuo motor te su se odvezli prema Bundu. »Gdje ćemo večerati?«, uzbuđeno je upitala Cassia.

U retrovizoru je ugledala Yua Qiyanga i druge muškarce kako ulaze u drugi automobil.

Huang Peiyu ju je uhvatio za ruke i upitao zašto ne nosi haljinu koju joj je poslao. Zar nije zadovoljna njome?

»Pomalo je uska«, odvrtila je i ipak mu zahvalila.

»Tada ću morati dati da ti naprave istu kao što je ona poderana. Bi li ti se to svidjelo?«

»Zakasnio si. Već sam zatražila da mi to naprave.«

»Oduzela si mi priliku da ti udovoljim«, zadirkirivao ju je Huang Peiyu. Potapšao ju je po ruci i predložio da posjete tek otvoren restoran koji je pripadao Bratstvu. Ako nakon toga Cassia ne bude umorna, otići će ponoćnim trajektom u obilazak rijeke Huangpu. Ponašao se kao da se ništa nije dogodilo, kao da nije prekršio vlastito obećanje da će pogledati njezinu večerašnju predstavu. Takav muškarac nije polagao račune nikome osim sebi.

Te su noći Cassia i Huang Peiyu ponovno prenoćili u hotelu Licha. No, ovaj put su iznajmili raskošan apartman na četvrtome katu, čiji su prostrani prozori u obliku svoda gledali na most Waibaidu. U tome apartmanu cijeloga je dana bilo

vruće vode i Cassia se mogla okupati u bilo koje doba. Već je i zbog toga bila radosna.

Huang Peiyu ju je pogledao i gotovo razdražljivo rekao: »Druge žene nisu poput tebe.«

»Kako to misliš?«

»Tebi je svakoga dana osmijeh na usnama«, primijetio je. »Ne pokazuješ da si ogorčena, nikada ne prigovaraš. To je ono što najviše volim. Gotovo nikada nemam vremena da se opustim, a ako mi žena dosađuje dok sam s njom, kakva onda korist od nje?« Izvadio je zlatni prsten, privukao Cassijinu lijevu ruku i stavio joj prsten na prst.

Cassia se ljupko osmjehnula i zahvalila mu, misleći kako mu je od svih onih obećanja koje joj je dao najlakše bilo održati obećanje da će joj dati prsten. Koliko će još mjeseci ili možda čak godina morati prodavati svoje tijelo da bi postigla sve ono što želi? Bila je napeta i tjeskobna poput moljca kojeg privlači plamen, ali je morala zadržati smirenost. To je bio najbolji način odnošenja prema muškarcima.

Huang Peiyu je svaku od sljedeće tri noći proveo s njom. Treće noći, prije nego što su otišli u krevet, rekao joj je da je pronašao kuću s vrtom u Ulici Connaught, u zapadnom dijelu Šangaja. Zamolio ju je da je ode pogledati, a ako joj se sviđa, neka ga nazove.

Četvrtoga dana Cassia je u dogovoreno vrijeme došla u sobu 407, ali od Huanga Peiyua nije bilo ni traga ni glasa. Nestrpljivo je čekala u sobi i povremeno prilazila prozoru da baci pogled na most Waibaidu. Nakon nekog vremena isključila je svjetlo. Čekala je do jedanaest sati, a tada je zazvonio telefon. Nije upalila svjetlo, odmah je podigla slušalicu.

»Jako mi je žao. Ne mogu te doći vidjeti večeras. Moram nešto obaviti kod kuće.«

»Nije važno.« Cassia je shvatila da je u njegovu dvorištu buknuła vatra. Mogla je sebi dopustiti da pokaže razumijevanje, a čak je željela ostaviti dojam velikodušnosti. »Navikla sam biti sama. Krevet je toliko velik da mogu zamišljati kako plivam u njemu.«

Huang Peiyu se suzdržano nasmijao na drugoj strani telefonske žice, ali se činilo da nije raspoložen za šale.

»Sviđa li ti se kuća?«

Cassia se i dalje ponašala kao da je dobro raspoložena. »Jako je lijepa, gospodaru moj. Od srca sam zahvalna.«

»Poslat ću ti ljude iz tvrtke za selidbe«, rekao je Huang Peiyu.

»Sjajno. No, gospodaru Huang, ti znaš kako malo stvari imam. Sva moja imovina jedva da bi ispunila jedan kovčeg. Stoga nemoj da mi se ti ljudi smiju.«

Huang Peiyu se nasmijao. »Otiđi u trgovinu i kupi namještaj«, rekao je. »Sve kupljeno stavi na moje ime. Reci ljudima iz dostave da sve pošalju u novu kuću.«

»Sve ću organizirati po tvom ukusu, a onda ću te pozvati da dođeš pregledati.«

»U posljednje sam vrijeme bio jako zauzet, i jako mi je drago što imaš razumijevanja!«

Spustila je slušalicu i dugo vremena sjedila u mračnoj sobi. Naposljetku je uključila svjetlost. On neće doći. Moći će mirno spavati. Kuća će biti skupa, ali i ona se ubrajala u stvari koje će joj lako pokloniti. Morala je biti strpljiva i čekati da ponovno dođe. Jako je dobro znao da ona čeka da ispuni i treće obećanje.

Kazališna družina Ruyi ne bi mogla još dugo preživjeti od kredita. Ili im je netko nešto rekao ili su ta djeca sa sela postajala pametnija. Znali su da gospodarica Xiao daje sve od sebe da im osigura dobru budućnost. Svi su ponavljali čarobne riječi: »Krovni vrt Xianshi« i »Jedan svijet«. Nisu ih se usuđivali izgovarati pred njom, iako im je u očima mogla pročitati da su mnogo nestrpljiviji i zabrinutiji od nje. Ona je prva morala otići i početi živjeti u raskoši. To joj je najviše smetalo i to će joj biti najteže objasniti.

Hotelska soba bila je prekrivena tapetama s klasičnim cvjetnim uzorkom. Krevet nije bio velik, ali je bio mekan. Preko puta prozora stajao je golem, izrezbaren toaletni stolić u stranom stilu. Dva ležaja bila su smještena jedan nasuprot drugom. Zavjese su se spuštale preko smeđih drvenih kapaka. Most Waibaidu bio je iznimno tih, a u to doba noći stišao se i potok Suzhou. Nekoliko je svjetiljki treperilo na drugoj obali i odražavalo se u vodi. Na nebu nije bilo zvijezda, jer su ga pritiskali teški oblaci.

Muškarac koji krši obećanje. Promatrala je tmurno nebo, osjećajući da će odsada vjerojatno biti još takvih dana, trenutaka kao što onaj kad je izišla iz dizala i sama ušla u tu sobu. Na dolasku je prolazila dugačkim hodnicima i nekoliko puta zakrenula za ugao. Pod je bio ulašten, jako je blistao i isticao njezin osamljen lik. Samo je ona poznavala zvuk svojih cipela s visokim petama, kojima kao da je gazila po vlastitu srcu. Kakvog bi smisla imalo ostati u hotelu? Potražila je cipele.

Nije našla taksu. Hotelski vratar joj je rekao da Centralna engleska trgovačka taksi tvrtka pruža cjelonoćnu uslugu, ali kad im je telefonirao, rekli su mu da još neko vrijeme neće biti slobodnih taksija. Pomislila je da može otići i pješice.

Već poduže nije hodala. Neobično se osjećala tako izložena noćnom vjetru. Mnogo je puta prešla most Waibaidu, ali sada oko nje nije bilo nikoga drugog, pa čak nisu prolazili ni automobili. Vladala je mrtvačka tišina. Prisjetila se prve noći koju je provela s Huangom Peiyuom: pili su šampanjac i, kad su ulazili u sobu, oboje su bili crvenog lica. Cassia je popila malo više od Huanga Peiyua. Sve joj se činilo kao u snu: i vanjski svijet s balkonom, rijekom i trajektima, i

unutrašnjost sobe, svjetiljke i dvostruki kreveti. Sjetila se kako je skinula cipele s visokom petom, kako je od stolca prišla radnom stolu i zastala pokraj prozora. Huang Peiyu ju je uzeo na ruke i spustio na krevet.

»Samo sam razmišljala o tome da se osvježim u rijeci. Što bi mi tada napravio?«
Bila je pijana i uštipnula je Huang Peiyua za nos. Huang Peiyu joj je odvratio:
»Vidjet ćeš.«

Sada se osvrnula prema hotelu. Balkon je bio elegantno izbočen iznad ulice, s pogledom na rijeku. Vidjele su se zavjese koje su lagano lelujale na blagom vjetru i svjetlost koja je prodirala kroz njih. Prešla je točno osamdeset koraka i nalazila se na sredini mosta Waibaidu. Nakon sljedećih osamdeset koraka našla se na drugoj strani mosta. Krenula je uz potok Suzhou koji joj je bio zdesna. Postupno se navikla na grad nakon godina koje je proživjela u Šangaju. Prošla je mnogim ulicama i uličicama te se bolje upoznala s tim divovskim gradom nego s vlastitim rodnim gradićem.

Zašla je u uličicu koja je vodila prema jugu i koja je bila ispunjena oblacima slatkog mirisa. Mjesec je izvirivao između oblaka i blagom svjetlošću obasjavao kamenom popločenu ulicu. Noć je odmicala. Noćni stražari su udarali štapovima kako bi ljude podsjetili na prelaženje vremena. Kada je zaokrenula u drugu uličicu, ispred kuće je ugledala krevet od bambusa u kojemu je netko spavao i hrkao. Iz te je uličice ušla u drugu, veću.

»Bijeli šećer! Kaša od lotosa!« »Cvijet osmantusa! Juha od mungo graha!«

Prodavačev glas zvučao joj je poznato i toplo, a riječi »šećer« i »cvijet« stvarale su jeku. Krenula je za zvukom i ugledala prodavača koji je raširio svoju robu. Kad se pojavila, toplo ju je pozvao da nešto kuša. Bila je gladna i zamolila je zdjelicu juhe od mungo graha. Oduvijek ju je voljela. U usporedbi s mnogo skupljim delikatesama, juha od mungo graha uvijek ju je najviše opuštala i vraćala joj snagu.

Polu sata kasnije ušla je u jednu uličicu i pokucala na prednja vrata kuće. Li Yu se iznenadila što je vidi u tako kasni sat.

»Zauzet je«, kratko je objasnila.

Bila je to obična šangajska gradska kuća. Imala je tri kata, a kazališna družina Ruyi iznajmila je četiri sobe na dva kata. Samo je Cassia imala vlastitu sobu. U jednoj su boravili mladići, a u drugoj djevojke. Prva soba u koju se ulazilo bila je zajednička kuhinja. Na policama su bili nagomilani željezni lonci i posude od bambusa.

Cassia i Li Yu prošle su kroz kuhinju i jedna za drugom krenule uskim i mračnim stubištem. Skrenule su za ugao i našle se na drugom katu te otišle u Cassijinu sobu. Bila je malena, ali jako uredna. Zbog dviju vaza s ružama na prozorskoj dasci doimala se udobnom. Bilo je ugodno vratiti se u vlastitu kuću. Cassia se srušila na krevet, a Li Yu joj je prišla da joj izmasira vrat, leđa i

ramena i nasmijavala je. Ako je njezinoj gospodarici teško zaspati, zadirkivala ju je, otići će i pronaći muškarca da je zabavi.

»Nema potrebe, namjerno sam otišla od njega«, odvrtila je Cassia. »Zamisli ti to. Bio me je u stanju napustiti čak i u žaru ljubavi. Ne smijem prihvaćati sve što radi kao njegove druge žene. Ako budem takva, ubrzo će se umoriti od mene. Ako dođe ovamo potražiti me, reci da nisam tu.«

U podne sljedećeg dana Li Yu je shvatila smisao Cassijinih riječi. Začula je kucanje na vratima i sišla u prizemlje. Drugi stanovnici kuće već su otvorili vrata i ona ugleda Huanga Peiyua kako stoji pred njima. Padala je kišica. »Je li se gospodarica vratila?«, upitao je.

Li Yu mu nije odgovorila ni riječi, nego se vratila na kat. Željela je vidjeti koliko se Huang Peiyu može zabrinuti. »Zar nije ovdje?«, ponovno je upitao dok je išao za njom. »Ili je izašla i još se nije vratila?«

Li Yu se nije zaustavila, pretvarala se da ga nije čula. Xiu Fang je stajala na stubama i pjevušila stih-dva iz jedne od njihovih predstava. Srdačno je rekla: »Moja je gospodarica u svojoj spavaonici.« Kada se spustila stubu niže, upitala je Huanga Peiyua bi li trebala probuditi gospodaricu.

Huang Peiyu je odmahnuo glavom. Nikada se prije nije našao u takvoj situaciji. Na trenutak je razmislio, a onda rekao da će pričekati dok se sama ne probudi. Pitao je može li pričekati u njezinoj sobi. Nijedna se sobarica nije usudila da ga zaustavi.

Ušao je u sobu i sjeo na krevet. Cassia se zaogrnila prekrivačem i zagrlila ga. »Probudio si me«, izustila je. »Zašto si došao? Zašto si tako moker?« Skinula mu je kaput i osušila mu kosu ručnikom, a onda ga gurnula na krevet i pokrila prekrivačem. Razmišljao je o njoj. Tražio ju je u hotelu i saznao da je otišla. Tada se posvetio svojim poslovima u municipalnom vijeću, a onda ju je pronašao u njezinoj kući.

Putem je počelo kišiti i pokisnuo je.

Cassia mu se ispričala, rekavši da nije mogla spavati sama prethodne noći, pa se zato vratila kući. Pričekala bi ga samo da je znala da će se na kraju vratiti u hotel.

Malo je razmislila o tome i pitala se zanima li ga možda je li bila sama u krevetu u hotelskoj ili vlastitoj sobi. Možda ju je htio iznenaditi. Bio je sumnjičav i nikome nije vjerovao.

Cassia je uočila da izgleda malo čudno. Možda se uistinu nije osjećao dobro. Popipala mu je čelo i pomislila da bi mogao imati temperaturu. »Boli li te glava?«

»Malo«, priznao je Huang Peiyu.

Zamolila ga je da malo odspava, a onda ustala i odjenula se. Li Yu je naložila: »Možda se gospodar Huang prehladio. Priredi mu zdjelicu jake juhe od dumbira.« Sjela je pokraj njega i pažljivo se brinula o njemu, otirući mu znoj i hraneći ga juhom od đumbira.

Zaspao je, a ona je ostala pokraj njega. Probudila ga je tek kad je došlo vrijeme da se pripremi za predstavu i poslala ga kući.

Osim što je odlazio u municipalno vijeće na stranom teritoriju, Huang Peiyu je svakoga dana pokušavao pronaći vremena da posjeti posebnu prostoriju koja je bila rezervirana za njega u čajani Lao Shun. Ondje je provodio od pola sata do čak šest sati. To je nazivao »vremenom za čaj«. Međutim, ondje je najčešće kockao.

Njegov ured u stražnjem dijelu čajane gledao je prema nasadu bambusa. U njegovoj kući bilo je previše ljudi, a žensko ogovaranje bilo mu je nepodnošljivo. On je, na kraju krajeva, bio obrazovan muškarac. Volio je dolaziti u svoj ured gdje je vježbao kaligrafiju i povremeno rješavao poteškoće drugih ljudi. Između ostalog, kupovao je i prodavao opijum, rješavao sukobe između kockarnica, određivao otkupnine za javne kuće, rješavao krađe nakita, ubojstva i paleže, a uz to je dogovarao iznose mita za ljude koje je uhitila policija.

No, najveći posao koji se odvijao u stražnjoj prostoriji čajane Lao Shun bio je kockanje. Ta je čajana bila najveća kockarnica u Šangaju, ali nije bila otvorena za javnost. Čovjek je mogao postati član samo ako bi podnio molbu ili putem preporuka. Tamo su se igrale kockarske igre koje su predstavljale kombinaciju kineskih i zapadnjačkih igara, kao što su *mahjong* i domino, a bilo je ondje i aparata za igru i velikih kotača za rulet oko kojih bi se okupljali bučni kockari. Najpopularnija igra bio je ajnc u kojemu se odmah znalo tko pobjeđuje, a tko gubi.

Kad bi se pojavio pravi igrač, Huang Peiyu bi nerijetko osobno došao i preuzimao ulogu djelatnika. Samo je on bio dovoljno moćan da navede gubitnika da prizna poraz. Ta je kockarnica bila najveći izvor prihoda Huanga Peiyua.

Kad god je Huang Peiyu sudjelovao u kockanju, Yu Qiyang je stajao iza njega i čuvao mu leđa. U ključnim trenucima davao bi jedva zamjetljiv nagovještaj, ali samo pogledom, a nikada pokretom ruke.

Svake je noći od otprilike deset sati Huang Peiyuova kockarnica vrvjela od ljudi. Oko svakog stola za rulet sjedile su skupine kockara. Te je večeri, elegantno odjeven i s lulom u uglu usta, Huang Peiyu igrao s velikim zanimanjem. Žetoni na stolu bili su nagomilani u mala brdašca. Ostale je kockare uhvatila nervoza.

Iza Huanga Peiyua tiho se pojavila Cassia. Okrenuo se i bilo mu je drago kad ju je ugledao. Ponesen trenutkom, gurnuo je sve svoje žetone na stol, stavio ih u središte i na četiri ugla kvadratića s brojem dvadeset dva.

Svi za stolom iznenađeno su se zagledali u njega. Yu tiho šapne: »Gospodaru?«

Huang Peiyu potapše Cassiju po ruci. Uopće nije obraćao pažnju na Yua. Muškarci za susjednim stolovima istegli su vratove da vide veliku predstavu koju je pripremao Huang Peiyu. Oko njegova stola okupila se gomila ljudi. Djelitelj je upravo namjeravao dati znak za početak, kad jedan od gostiju reče: »Mogu li i ja sudjelovati?«

Krupije pogleda Huanga Peiyua koji velikodušno mahne rukom. »Izvolite, bit će dobra bilo koja loptica.«

Cassia priđe nekoliko koraka bliže. Umjesto da uzme lopticu, ona se sagne i puhne u nju. »Dvadeset dva. Moje godine. Život i imovina gospodara Huanga u mojim su rukama.«

Svi se glasno nasmijaše i atmosfera postade malo opuštenija. No, loptica je odmah pojurila i svi su zadržali dah. Nekima od onih koji su se pridržavali za rub kotača zadrhtaše ruke.

Loptica je nekoliko puta obišla kotač, svaki put kao da će se spustiti, a naposljetku se počela spuštati prema središtu. Na kraju se zaustavila na broju dvadeset dva.

»Prava čarolija!«, vikala je gomila jednoglasno.

Jedan muškarac koji je izgubio nije htio priznati poraz. »Gospodaru Huang, ako vam ne smeta, volio bih rastaviti stol i pregledati njegovu unutrašnjost.«

Huang Peiyu velikodušno mahne rukom, ali su njegove riječi nosile težinu: »Naravno, samo naprijed. No, ako ga rastavite i ne otkrijete prevaru, morat ćete kupiti novi stol da zamijenite ovaj. Posao ne smije trpjeti.«

Na to se okrene i spusti ruku na Cassijina leđa. Poveo ju je prema prostoriji u unutrašnjosti kuće. »Netko mi je rekao da je tvoj jin previše snažan i da muškarcima donosi nevolje. Danas sam ga namjerno želio iskušati. No, čim si se pojavila, ja sam osvojio veliku svotu! Ionako ne vjerujem u takve gluposti. Taj novac pripada tebi.«

Cassia se ljupko osmjehne. »Ako je jang gladak, tada će gladak biti i jin. Moj jin pomaže tvom jangu.« No, u sebi nije bila tako smirena, nego je pomislila: »Hvala nebesima. Sutra će družina Ruyi moći vratiti svoje dugove i svi će dobiti plaću!«

Sljedećega dana Cassia je dobila poziv od kazališta Krovni vrt Xianshi koje ju je pozvalo da popričaju u ugovoru i o preseljenju kazališne skupine Ruyi. Kao što je bilo i predviđeno, nije morala platiti polog, a najamnina je bila

podijeljena 30 prema 70. Naposljetku je Cassia nadvladala teret lihvarskog zajma. Konačno je doživjela ostvarenje obećanja za kojim je najviše čeznula.

No, još ju je nešto mučilo u pogledu Huanga Peiyua. Nekoliko dana ranije, kad ju je došao potražiti u njezinoj kući, pitala se je li uistinu žudio za njom.

OTKAKO SE PRESELILA U svoju neobičnu, stranu kućicu u Ulici Connaught broj 54, Cassia jedva da je i osjetila zimu. Kao da se kraj jeseni jedne godine izravno pretopio u početak proljeća sljedeće. Otkako je bila dijete zimi je patila, prstiju smrznutih poput štapića mrkve. No, te je godine bilo drukčije. To je pokazivalo koliko se dobro osjećala. Sve je išlo u skladu s njezinim željama.

Sama kuća nije bila osobito velika, ali je bila iznimno elegantna. Imala je dva kata. U prizemlju je bila prostrana dvorana s po jednom spavaonicom na obje strane i kuhinjom. Ondje su živjele Xiu Fang i Li Yu. Na katu je bila glavna spavaonica s kupaonicom i još dvije sobe. U kući iza kuhinje bio je smješten grijač za vodu. Grijanjem na ugljen moglo se zagrijati dovoljno tople vode za nekoliko kupki.

Napokon je Cassia mogla uživati u toaletu s tekućom vodom i u vlastitoj kupaonici. Bila je prava raskoš okupati se svake večeri prije spavanja. Za djevojku koja je običavala saditi rižine sadnice na naplavljenim poljima preplavljenim izmetom, ta je topla voda do koje je gotovo previše lako došla predstavljala nešto na što se nije mogla potpuno naviknuti.

U jednoj od soba na katu Xiu Fang je, s nakovrčanom kosom i šiškama na čelu koje je savila pomoću ulja za kosu, izgledala ponosna poput ždrala. Spremila je Cassijinu zimsku odjeću u kožnu kutiju i krenula na poseban izlet do dućana da kupi loptice od kamfora. Tada je otišla do Ulice Wang Ping i od dječaka koji ih je ondje prodavao kupila i manje i veće novine. Kad se vratila kući, odmah je zamotala loptice kamfora u komade platna koje je gurnula u hrpu odjeće da je sačuva od kukaca.

U vazi na drvenom stoliću za čaj bilo je nekoliko cvjetova kane. Xiu Fang je sjela na ležaj i otvorila novine, tražeći vijesti o Cassiji. Tih se dana njezino ime gotovo svakodnevno pojavljivalo u svim novinama. Tada je Xiu Fang glasno uzviknula.

Cassia je bila u kupaonici pokraj kade i prala kosu. Zbog tekuće vode nije mogla čuti što joj Xiu Fang dovikuje. Xiu Fang je s novinama ušla u kupaonicu, pokazujući joj nešto.

Cassia se odavno prestala uzbuđivati zbog takvih stvari, ali se Xiu Fang dugo nije mogla smiriti.

Dok čitam te novine u arhivima, i sama sam oduševljena kao što je bila Xiu Fang. Mogu samo zamišljati kako su žene toga doba pričale o Cassiji, slušajući njezine pjesme i pregledavajući njezine slike.

Popularni časopis *Budoar* objavio je veliku Cassijinu fotografiju na kojoj drži najnoviji tip telefona, odjevena u stranu večernju haljinu s nakovrčanom dugačkom valovitom kosom. U članku se govorilo o tome kako se odijeva i šminka. Odjeća se izrađivala za nju, a ona joj je ulijevala život.

Farmaceutska tvrtka koja se proširila na pet kontinenata za svoje je proizvode »kapsule s esencijom ulja od ribljih jetara« i »zamjensku ginsengovu pastu« objavila reklamu na kojoj je Cassia odjevena u kožu, kao utjelovljenje bogate udane žene, elegantnog držanja, moderne i privlačne.

Lice joj se pojavilo čak i na prednjoj strani kutija s mjesečevim kolačima tvrtke Guanshengyuan Food, gdje su je nazvali »prvim cvijetom Šangaja«.

Uprava stranog teritorija pozvala je Cassiju, čuvenu glumicu, da presiječe vrpcu pri otvaranju ojačanog betonskog mosta u Ulici Sichuan preko koje je bila položena tramvajska pruga. Isto tako su je, kao »kraljicu šangajskog Shenqua«, pozvali da presiječe vrpcu na otvaranju Velikog šangajskog zabavišta.

Kad je u Hubeiju i Hunanu došlo do poplava, Cassia je tri dana predvodila karitativne predstave sa svojom izvedbom »Vez na džepnoj torbici«. Odazvale su se druge slavne osobe i tajkuni te je prikupljeno 20.000 *yuana* koji su donirani unesrećenom području. Sve su novine objavile izvještaj o tom događaju. Cassia je odjenula tamni *qipao* i s vedrim osmijehom stala pokraj zvijezdi Pekinške opere i Kunqua.

Zvonca tramvaja koji su škripali bučnom ulicom Nanjing ugodno su odzvanjala kad bi se zaustavili da pakupe putnike: Cassia je postala čuvena »zvijezda« na teritoriju stranih koncesija koje je obuhvaćalo petnaestak kvadratnih kilometara.

Od smrti njezinih roditelja prošlo je šesnaest godina. Te je godine na blagdan Qing Ming Cassia konačno osjetila da je postigla dovoljno velik uspjeh da se vrati kući i uredi im grobove.

Njezin je stari rodni grad Chuansha još uvijek bio isti stari obalni gradić. Do grobova izvan grada dovezla se s dva automobila. Vozač joj je otvorio vrata automobila boje vrhnja te je izišla u svojim cipelama s visokim petama. Nosila je kaput od kuninog krzna, a na dugim i lijepim nogama prozirne čarape. Bilo ju je lako zapaziti između čuvara i pomoćnika.

Taoistički redovnici obavili su obrede i položili darove. Biješe su zastave lepršale na vjetru. Ceremonija je bila ujedno i veličanstvena i zastrašujuća. Cassia je kleknula i prinijela mirisni štapić na dar, poklonivši se svojim preminulim roditeljima.

Iako je izbjegavala otići u gradić, ubrzo su je opazili na groblju.

Vijest da se Cassia vratila odmah je odjeknula gradićem.

Okružena čuvarima, uspjela je dovršiti ceremoniju, a da je nitko nije ometao. Pa ipak, iz mjesta je nagnula velika gomila ljudi. Sprijeda su trčale djevojčice, a njihove majke, iako ne tako šašave kao njihova djeca, odložile su igle i konce te se pridružile okupljenima. Cassijini čuvari bezuspješno su pokušavali zaustaviti djevojčice koje su dotrčale do Cassije i koje su je željele uhvatiti za ruke. »Gospođice Cassia, gospođice Cassia, povedite me u Šangaj«, uzviknula je jedna djevojčica. »Ja znam pjevati balade o cvijeću!« Dojurili su i dječaci: »I ja lijepo pjevam. Dajte da vam nešto otpjevam. Poslušajte me, molim vas!«

Pomoćnici su gurali djevojčice, a neke su čak pale. S teškoćom su se probili kroz podivljalu gomilu. Li Yu i Xiu Fang su sjele s Cassijom na stražnje sjedalo automobila te su oba automobila krenula u gradić, praćena gomilom djece. Cassia je prošla glavnom gradskom ulicom, dugačkom ulicom do kuće svojega ujaka.

Dućan je bio otvoren. Sve je izgledalo kao i dok su njezini roditelji još bili živi, kad je Cassia imala sedam-osam godina i trčala oko oca, pomažući mu u svođenju računa. Povremeno bi se pokušala popeti majci u krilo. Kad je ne bi mogla pronaći, majka bi je dozivala razvlačeći riječi: »Cassia! Cassia, dođi kući!«

Cassia je krenula prema kući. Kad su je ugledali, ujak i ujna su djelovali zaplašeno. Toplo ih je pozdravila. Rekla im je da se vratila urediti grobove roditelja i posjetiti rođake.

Ujna je izustila: »Mala nam je Cassia znači oprostila što smo u prošlosti bili grubi. Jako smo zahvalni na tome.«

»Mi smo ista obitelj i vi ćete zauvijek biti moja ujna i ujak.«

Okružila ih je gomila znatiželjnika. Cassia je zamolila Li Yu da iz automobila donese darove. Donijela je na metre platna, dvije boce vina vrhunske kvalitete, par zlatnih naušnica i dvije zlatne ogrlice. Susjedi su je na sav glas hvalili: »Cassia je uistinu obzirna djevojka! Jako velikodušna djevojka!« »Ona je prva zvijezda u Šangaju!«

Dječak u prsluku, star pet-šest godina, smiono je izjurio iz sobe i potrčao Cassijinoj ujni. Znatiželjno je promatrao Cassiju i progovorio jasnim glasom: »Mama, ova tetica je zaista lijepa.«

»Kakvo krasno dijete! Je li to moj rođak?« Cassia je kleknula pokraj djeteta i uzela ga za ruku.

Ujna je pomilovala dječaka po glavi. »Ona ti nije tetica, nego tvoja sestra. Zovi je sestra!«

»Sestro!«, pozvao je dječak Cassiju nježnim glasom, kao da je poznaje.

Cassia se sagnula i gurnula dva srebrnjaka u dječakovu ruku. »Nisam znala da ću te susresti«, rekla je. »Idući put donijet ću ti poseban dar.«

»Ujače, kad god ti dosadi ovaj gradić, dođi u grad«, reče Cassia i zamoli ga da je odvede u mjesnu dvoranu predaka.

Dvorana je bila ispunjena muškarcima istog klana. Stražari su ih sve izgurili van. Nije bilo nikakve dvojbe da su se okupili samo zato da vide Cassiju.

Poglavar klana progovorio je glasno i jasno: »Mi inače ne dopuštamo ženama da uđu u dvoranu predaka, ali gospođica Cassia je junakinja među ženama i njezino je ime poznato u cijelom Šangaju. Donijela je sreću našem klanu i cijela joj je obitelj Chen zahvalna.«

Muškarci su sklopili ruke na prsima u znak iskrenog pozdrava. No, umjesto da im uzvрати, Cassia je jednostavno kleknula ispred oltara na kojemu su stajale ploče s imenima predaka. Naklonila se tri puta, ustala i u knjigu donacija upisala: »Petsto komada srebrnjaka za pomoć u izgradnji gradske škole.«

Dvoranom su se provalili uzvici iznenađenja i pohvale. »Pet stotina! Pet stotina!«, uzvikivali su glasovi. Čak su se i stražari nakratko zbunili, a djevojčice, koje su izvana pokušavale vidjeti što se događa, zgrabile su priliku i probile se između njih. Navrle su u dvoranu i ispunile je vikom i vrištanjem.

Cassia je nakon povratka iz Chuanshe dva dana ležala u krevetu. Bila je iscrpljena. Nije imala groznicu, ali ni teka. Noću nije mogla spavati. Huang Peiyu joj je želio pronaći liječnika, ali ga je spriječila. Nedostajali su joj roditelji i bila je tužna.

Huang Peiyu je sjeo na kauč i upalio cigaru, a pepeljara mu je stajala na dasci od prozora. Razočarao se. Želio je povesti Cassiju u čajanu Lao Shun i navratiti u kockarnicu. No, ona mu se nasmiješila i uz ispriku mu rekla da nema želju izlaziti.

»Kad mi bude malo bolje, doći ću i promatrati kako veliki kockari u jednom jedinom potezu odbacuju cijelo svoje bogatstvo.«

»Ili kako ja osvajam bogatstvo u jednoj jedinoj okladi! Tko bi bio spreman izgubiti ako ne bi dobio priliku da osvoji veliku svotu?«

»Dakako, ti to najbolje razumiješ«, primijetila je.

Huang Peiyu žestoko je opsovao: »No, neki ne misle tako. Kažu da kockam neoprezno, i to s kapitalom drugih ljudi.«

»To su pokvareni ljudi. Jednostavno nemoj obraćati pažnju na njih.«

»U pravu si«, reče Huang Peiyu. »Bratstvo Qing još mi uvijek otežava život. Nije to ništa važno, samo neprestane sitne svađe. Iako govore da su Qing i Hong ista obitelj. Mislim da ima nekih ljudi izvana koji pokušavaju uništiti i jedno i drugo bratstvo.«

Cassia ustane, uznemirena tim riječima. Promatrala je kako Huang Peiyu podiže ruku jednim elegantnim pokretom. Kad se naslonio na prozor, malo se smirio. Bratstvo Hong oduvijek se, od svojih skromnih početaka s ljudima koji

su u golim rukama stezali noževe, pridržavalo svoga načela »Borba protiv Qinga i obnova Minga«, usprkos tome što su mnogi pripadnici zbog toga žrtvovali svoj život. No, bratstvo Qing uvijek se rado miješalo s vlastima. Otkako je Li Hongzhang, ministar trgovine cara Qinga, utemeljio Poslovni ured kako bi potaknuo pomorsku trgovinu, bratstvo Qing izgubilo je svoju potporu i temelj. U to se doba bratstvo Hong u Šangaju još oporavljalo i još nije uspjele obnoviti svu svoju moć. Stoga je bratstvo Qing iskoristilo situaciju da zavlada Šangajem.

»Znači da izreka Qing i Hong su ista obitelj predstavlja samo puke riječi kojima je cilj primiriti obje strane?«, upita Cassia.

»Uvijek si bila pametna žena. Bratstvo Hong sada držim u šaci, a koliko mogu vidjeti, između Qinga i Honga samo privremeno vlada primirje.« Na to Huang Peiyu ugasi cigaru i ode.

Tri dana poslije Cassia se oko podneva kočijom odvezla do restorana Xishi. Kočija gospe Smaragde stigla je u istom trenutku. Obje su došle točno u dogovoreno vrijeme. Cassia je izgledala mnogo bolje nego prije, a u skladu s modom, odjenula je nabranu haljinu povezanu crvenom vrpcom. Gospa Smaragda bila je potpuno našminkana i nosila je svileni šal s mnoštvom ukrasa.

Kad su sjele u restoran, gospa Smaragda izvadi kutiju i preda je Casiji: »Danas ti je rođendan. Nemam ti što drugo dati, osim ovoga.«

»Zato ste me, znači, htjeli vidjeti danas!«, osmjehne se Cassia. Otvorila je kutijicu i u njoj ugledala narukvicu od žada, poklon gospodina Changa otprije mnogo godina. Nije mogla vjerovati vlastitim očima. Navrle su joj suze. Polagano je prikopčala narukvicu na desni zglob: »Mama, to zaista nisam očekivala. Jako ste ljubazni!«

»Tada si me natjerala da je uzmem, a sada ti je jednostavno vraćam«, odvrati gospa Smaragda.

Obje su se malo previše rastužile, kao da nešto pokušavaju sakriti jedna od druge. Pozvale su konobara i naručile specijalitet toga restorana: prženo pile na proljetnom luku i sušeni tofu s kikirikijem. Uz to su uzele i lonac rižinog vina iz Shaoxinga kako bi proslavile.

»Ne možeš zauvijek biti glumica. Prije ili poslije morat ćeš se za nekoga udati«, reče gospa Smaragda i pripali cigaretu. »Hajde, uzmi jednu, papirnate su cigarete mnogo prikladnije.«

»Ali, ne želim se udati.« Cassia je prihvatila cigaretu, uzela šibice i pripalila je. Pretvarala se da uvlači dim, jer je željela ugoditi gospi Smaragdi. »Ne želim pripadati nijednom muškarcu. Osim toga, ni vi se nikada niste udavali.«

»Nemoj se ugledati na mene«, odvrati gospa Smaragda. Proučavala je Cassiju. »Svaki put kad te vidim uvjereni sam da ćeš proći bolje od mene. Ti uistinu možeš napraviti nešto ni od čega.«

»Nije mi bilo lako«, reče joj Cassia. »Kad jednoga dana budem slobodna, pronaći ću učitelja koji će me naučiti neki strani jezik. Mogu se osloniti samo na sebe. Sva sreća što dobivam bonus od kazališnog prihoda. Od vas sam naučila mnoge poslovne vještine«, nastavila je, »tako da se pitam hoću li se ikada moći zadovoljiti da radim kao budala koja samo dobiva nadnicu.«

»Sva sreća što prije šest godina nisi bila moja glavna djevojka. Zamisli samo da sam zaradu morala dijeliti s tobom!«

»Mama mi se ruga. No, ja moram uzdržavati veliku skupinu ljudi. Trenutačno uspijevam u tome. Huang Peiyu je ispunio svoja obećanja. No, mislim da od njega više ne mogu očekivati ni novčića.«

»Mi žene«, gospa Smaragda promijeni temu razgovora, »mi žene moramo prihvatiti vlastitu sudbinu. Ne možemo se boriti protiv nje. Primjerice, ja: vlasnica sam javne kuće. Oni za koje bih se udala ne žele se oženiti mnome. Zašto bih onda tražila nevolju i udala se za nekoga s kim ne bih željela živjeti? Odavno sam se odrekla braka. To je moja sudbina i ja sam joj se pokorila.«

»I sama bih mogla reći to isto«, primijeti Cassia.

Stol su im obasjavale zrake svjetlosti. Postajalo je mračnije i na nebu su se gomilali tamni oblaci. Vrijeme je brzo prolazilo i njima dvjema je ovladao je osjećaj bespomoćnosti. Premetale su kikiriki po tanjuru, ne želeći se još rasti. Tada gospa Smaragda primijeti Yua Qiyanga koji je s nekom ženom ulazio u restoran. Konobar ih je odveo uza stube. Skrenula je pogled prema Cassiji koja se okrenula i također ih zapazila. Žena nije bila osobito lijepa zbog pjega, ali izgledala je dobro njegovana.

Gospa Smaragda predloži: »Dopusti mi da odem po Yua. Ni ti ni ja nismo ni dotakle tog malog pjetlića. Možda bi nam on mogao pomoći!«

Cassia se osjećala neugodno. »Nisam ni znala da možete tako ismijavati ljude.«

»Njemu si se uistinu sviđala.«

Cassia je prasnula u smijeh: »Prestanite! Kakva besmislica!« »Jesam li te rastužila?«

»Ne, zašto? Mislite li da ja nisam dovoljno dobra za njega, ili da on nije dovoljno dobar za mene?«

Shvativši da je pogriješila, gospa Smaragda požuri izgladiti stvar s Cassijom. »Nisam tako mislila.«

»Jasno vam je da to nije moguće. Ja sam rođena da bih prodavala svoje tijelo, a on da bi prodavao svoju snagu. Ako se prodamo jedno drugome, nijedno od nas neće više ništa vrijediti.«

Na to su se obje nasmijale. Podigle su šalice, kucnule se i ispile vino. No, Cassiji zapravo nije bilo do smijeha. Nije bila ni u malo boljem položaju nego dok je radila za gospu Smaragdu. I dalje je služila muškarcima. A i Yu Qiyang

bio je u istom položaju kao i prije, običan sluga šefa bratstva Hong. Nijedno od njih dvoje nije pred sobom imalo svijetlu budućnost.

Gospa Smaragda izusti: »Uvijek sam imala osjećaj...«, ali nije završila rečenicu.

Cassia joj dobaci pogled: »Mama, ili recite što mislite, ili ništa nemojte govoriti.«

»Ti si pametna djevojka. Zašto bih trošila riječi?«

Cassia ponovno napuni obje šalice i pogleda gospu Smaragdu: »Često sanjam gospodara Changa.« Podigla je čašu. »Mama, njegova smrt donijela mi je veliku tugu. Moram otkriti što se krije iza nje, jer ću tek tada biti slobodna.«

Kad se rastala s gospom Smaragdom, Cassia sjedne u svoju kočiju. Osjećala se turobno. Kući je krenula zaobilaznim putem, pokraj vrta Zhang. Zamolila je vozača da stane i ušla u vrt. Ondje su se često održavale vrtne zabave. Zapadnjački stil zgrada u vrtu razlikovao se od kineskog koji je dominirao tim područjem. Taj ju je prizor osvježilo.

U vrtu je bilo jezeraca na kojima je plutalo lotosovo lišće. Bilo je rijetkih i skupocjenih stabala. Cassia je prešla preko drvenog mosta. Sve ju je to pomalo podsjećalo na šume u rodnom gradu Changa Lixionga.

Svaki put kad bi posjetila vrt sjećala bi se gospodara Changa, prvog muškarca u svom životu. No, kad Huang Peiyu nije bio uz nju, potpuno bi zaboravila na njega. Huang Peiyu bio je obrazovan čovjek, trebao je biti još pametniji i imati više razumijevanja od gospodara Changa. No, nikada nije bila posve sigurna što on uistinu misli. Huang Peiyu možda ju je posjedovao kao što bi posjedovao grm ruža u vrtu: bez ikakvih stvarnih osjećaja.

Uvijek je želio biti iznad nje, pritišćući je svojom težinom. Nije prihvaćao nijedan drugi oblik vođenja ljubavi. Grizao bi tetovirani cvijet na njezinu lijevom ramenu dok ne bi vrisnula od boli. Vrhunac bi doživio promatrajući njezino iskrivljeno lice.

Jednom, kad je zamijetio da nije osobito raspoložena, rekao joj je da u poslovima mora mnogo toga podnositi, ali da se u krevetu s njom želi potpuno opustiti. To joj je bilo razumljivo. Otada je uvijek pazila da ga dobro podvori, od kad su vodili ljubav dok ne bi zaspao. Pokušavala je zatomiti vlastite osjećaje i ne pokazati bilo kakvo negodovanje.

Taj osjećaj posjedovanja Huang Peiyu nije gajio samo prema njoj, nego je jednostavno bio takav. Upravo zbog toga se u njezinu srcu sve više uzdizao lik Changa Lixionga. Dok ju je Huang Peiyu pritiskao svojom težinom, često je zamišljala da je s njom u krevetu gospodar Chang.

Počela je shvaćati: kad žena uistinu voli muškarca, tada na vrhuncu radosti odlebdji u svijet mašte. Kad je bila s Changom Lixiongom, gotovo bi uvijek

izgubila svijest. Za tih nekoliko trenutaka doživljavala je neobična priviđenja. Jedne se maštarije jasno sjećala: čekala je Changa Lixionga na starom, razorenom gradskom zidu. Vrbe su se lagano lelujale na vjetru. Prošlo je dosta vremena dok se nije pojavio. Iznenada je shvatila da bi se trebala razodjenuti. Kao što je i očekivala, ruke gospodara Changa obgrlile su je s leđa čim je ostala naga i gotovo je zdrobile. Bez riječi ju je ponio te su zajedno skočili sa zida i otkotrljali se nizbrdo, kliznuvši u jezerce prepuno tek procvalih lotosa. Čvrsto zagrljeni, preobrazili su se u dvije kapi vode na cvjetovima. Nogama je udarala po Ušću koje se podizalo i spuštalo. ,

Onoga je davno prošlog mjeseca u Vojvotkinjinu paviljonu gotovo svaki dan provela u krevetu s gospodarom Changom. Jednoga je dana gospa Smaragda nahrupila u sobu sa zdjelom juhe. Zastori oko kreveta nisu bili spušteni te je vidjela kako vode ljubav. Chang Lixiong bio je u gornjem položaju, a Cassia ispod njega, rumena lica, i pokušavala je izbjeći pogled gospe Smaragde. Ali Chang Lixiong nije je htio pustiti. Ponašao se kao da nije ni vidio gospu Smaragdu. Bio je snažan muškarac i još je čvršće stegnuo ruke oko Cassije.

»Donijela sam vam juhu.« Gospi Smaragdi bilo je neugodno. Kao vlasnici javne kuće nije joj smetalo kad bi naišla na takav prizor. No, njih dvoje bili su tako čvrsto zagrljeni kao da su slijepljeni. Shvatila je da joj je teško prihvatiti činjenicu da je muškarac koji leži na ženi zapravo gospodar Chang glavom. Pokušavajući se izvući iz neugodne situacije, ponovila je: »Donijela sam juhu.« Gospodar Chang je obuhvatio rukama Cassijina prsa i uzviknuo: »Juha! Izvrsno. Daj mi malo!«

»Tu je, na stolu.«

»Gdje? Ne vidim je. Žedan sam i zauzet. Nahrani me!«

Gospa Smaragda nije imala drugog izbora nego da priđe i sjene pokraj kreveta, nagne se nad gospodara Changa i nahrani ga juhom. Popio je jedan gutljaj, a drugi iz svojih usta ispustio u usta djevojke koja je ležala pod njim. Nisu mogli prestati, a gospa Smaragda nije mogla ni otići ni ostati. No, zbog dramatičnog, voajerskog čina Changa Lixionga, djevojci pod njim je zalupalo srce kao bubanj. Taj put njihov se val zadržao na vrhuncu sve dok se nijedno od njih nije moglo suzdržati od glasnog, uznemirujućeg vriska. Od posljednjeg grča koji ih je preplavio oboje su ostali znojni i bez daha. Prije nego što su oslobodili jedno drugo iz čvrstog stiska, oboje su se opustili i zajedno pali na krevet. Cassia je nekoliko minuta bila u nesvjestici, odsanjavši dugačak san. Srce joj je bilo poput neba, nije imalo ni središta ni rubova. Sunce je preplavilo more i beskrajne valove koji su nailazili jedan za drugim. Nježno se osmjehnula toj maštariji. Gospa Smaragda, iako navikla na ljubavne priče, bila je posve zbunjena tim prizorom.

Kasnije je zaustavila Cassiju i kiselim joj glasom rekla: »Zbilja si se dobro provela, mala jeftina droljice!« I kasnije bi povremeno zadirkivala Cassiju zbog toga događaja, obraćajući joj se neobičnim glasom: »Kad bi Huangu Peiyuu pružila samo trećinu zadovoljstva koje si osjetila onoga dana, kosti bi mu se pretvorile u hladetinu.«

S Huang Peiyuom je to bilo nalik vretencima koja skakuću po vodi. Osim onoga prvog susreta u hotelu, kad je bio uzbuđen zbog prvog dodira, jedva da je ikada poslije u jednoj noći doživio više od jednog vrhunca. Da bi mu udovoljila, i da bi sebi pružila malo radosti, trudila se što je bolje mogla, ali nikada nije uspijevala. Tijelo joj je bilo poput bolesne ribe koja gotovo da ne može ni plivati. Uvijek bi izgubila snagu prije nego što bi stigla na vrhunac.

U srcu je imala osjećaj da je nešto izgubila. Njezina su najranija seksualna iskustva bila previše lijepa i previše uzbudljiva. Od nesretne smrti gospodara Changa nikada više nije bila u stanju ponovno oživjeti to prekrasno iskustvo. Koliko god sebi govorila da to radi u znak zahvalnosti prema Huangu Peiyuu, jer je bio dobar prema njoj, sve je bilo uzalud, usprkos tome što mu je uistinu bila zahvalna.

U vrtu Zhang nije bilo mnogo ljudi. Ušla je u paviljon i na drugoj strani jezera ugledala zgradu punu ljudi. Iz zgrade je izlazila prava gomila. Prešla je most i krenula između njih. Ondje je žena kratke kose s naočalama, profinjanih i nježnih crta lica, držala govor. Slušale su je uglavnom žene, a neke su od njih bile strankinje.

Govornica je imala tridesetak godina, a glas joj je bio jasan i prodoran. »Ovo je muški svijet. Muškarci ne žele da žene budu 'nadarene'. Tvrde da je u tome naša 'krepost'. No, što je s nama samima? Nedostaje nam ambicija. Kratkovidne smo i nedovoljno oštromne. Preklinjemo muškarce da nam budu gospodari. Mi smo samo gomila nekorisnih ropkinja, koje bi bile nesretne bez svojih gospodara!«

»Tko je ta žena?«, upita Cassia studenticu kratke kose koja je stajala pokraj nje.

No, svi su napeto promatrali govornicu, pazeći se da ne propuste nijednu riječ. Ponovila je pitanje i studentica se okrenula prema njoj, hitro je odmjerila, uputila joj prijezir zbog njezine bogate odjeće, a onda joj ponovno okrenula leđa, ne obraćajući više pažnju na nju.

Govornica je postajala sve uzbuđenija: »Moramo uništiti nejednakost i muški šovinizam! Naše se društvo mora otarasiti načela prema kojemu muškarci upravljaju ženama, a u svojim obiteljima moramo odbaciti načelo prema kojemu muževi vladaju suprugama!«

Cassia je pričekala kraj govora, a onda je prišla govornici, okruženoj gomilom ljudi. Zapitala je može li postaviti pitanje. Zacijelo nije bilo puno

slušateljica poput nje, pa joj je govornica kimnula. Cassia upita: »Vaš je govor uistinu bio temeljit, ali ne razumijem zašto ste izbjegavali spomenuti seks? Recite mi, hoćemo li moći ukinuti i običaj da muškarci budu gore, a da im žene samo udovoljavaju?«

Iznenadena takvim pitanjem, žena je pažljivo odmjerila Cassiju. Nakon duže pauze primijetila je: »To je dobro pitanje. Muškarac se prema ženi ne bi smio odnositi kao prema pukom instrumentu za udovoljavanje svojim seksualnim porivima. No, to ne možemo isticati, zato što bismo tako izazvali ljude da kritiziraju pokret za oslobođenje žena.« Namjeravala je upitati Cassiju za ime, ali ju je uto neka druga žena iz publike povukla sa sobom da je nešto upita. Već se smračivalo i Cassia više nije mogla ostati, pa se uputila prema kazalištu.

No, žena koju je vidjela u vrtu Zhang na svoj rođendan ostavila je na nju dubok dojam. Nije mogla ni sanjati da će se njih dvije ponovno susresti nakon mnogo godina, kako bi povele borbu protiv društva.

Kraljevsko kazalište sagrađeno u engleskom stilu, s odvojenim odjeljcima i ložama u koje je moglo stati gotovo tisuću gledatelja, trebalo je biti završeno u rujnu te godine. Bit će opremljeno najsuvremenijom scenskom opremom, a sve zajedno trebalo je biti spremno za Cassijinu novu predstavu.

Oko jedanaest sati ujutro Liu Ji, muškarac kojega su pozvali na razgovor o operi *Madame Butterfly*, završio je govor. Uključio im je gramofonsku ploču s jednom od čuvenijih arija, »Lijep dan«. Cassia je pjevala uz ploču i uspjela bez greške otpjevati čuvenu visoku notu. Svi prisutni su joj zapljeskali.

»Prekrasno«, reče ona, »ali nisam sigurna sviđa li mi se priča. Istočnjakinja koja osamljeno čeka muža Zapadnjaka? Nikako ne bi valjalo.«

Gospodin Liu Ji bio je srednje visine i nosio je naočale. Strpljivo joj je odgovorio: »Nije riječ o čekanju, nego o intenzitetu življenja i umiranja dvoje ljubavnika koji se vole. *Madame Butterfly* čuvena je zapadnjačka opera!«

»No, ne bih željela glumiti takav lik«, odvrati Cassia. »Čak ni ako je riječ o čuvenoj operi. Jednostavno mi se ne sviđaju glupe žene.«

»Tada mi dopustite da vam ispričam nešto o Wildeovoj drami *Lepeza lady Windermere*,«

Liu Ji se tek bio vratio iz Francuske gdje je četiri godine studirao dramu. Preporučili su ga Cassiji za direktora kazališne družine Ruyi.

Bilo mu je teško prihvatiti činjenicu da su čak i u takozvanim »civiliziranim predstavama« ženske uloge glumili muškarci. No, Cassia je dopuštala muškarcima i ženama da glume na istoj pozornici, ne mareći za tuđe primjedbe. Njezine su predstave najčešće govorile o životu običnih ljudi, a život ljudi u Šangaju postajao je sve sličniji zapadnjačkom načinu života. Nijedna pravilno prilagođena zapadnjačka predstava ne bi se ondje doimala neprikladnom.

Imao je dojam da je Cassijina družina kao stvorena za njega. Nadilazila je sva njegova očekivanja.

Cassiji je pažljivo objasnio dramu. Priča se odvija tijekom samo jednog dana, na rođendan mlade udane žene. Suprug joj za rođendan poklanja lepezu, a ona sumnja da muž ima ljubavnicu, sve dok ne otkrije da uistinu održava vezu, i to s njezinom majkom, za kojom ona godinama uzaludno traga.

»To i nije loša priča«, odmah odgovori Cassia, »ali moramo promijeniti imena. Strana imena čudno zvuče, a bit će još besmislenija ako ih otpjevamo na šangajskom dijalektu. Mogli bismo sve likove promijeniti u Šangajce. Neka to bude šangajska priča. Promijenimo i naslov. Mogla bi se zvati 'Lepeza mlade gospodarice'.«

»Sjajna zamisao!«, uzvikne Liu Ji s divljenjem. »Odmah ću je sutra početi prilagođavati. Neka lepeza bude od sandalovine, a gospođa Windermere bir će mlada gospodarica. Gospođa Erlynne kao bludnica? Možda ipak dama iz visokog društva. Lord bi trebao biti mlada ništarija.«

Cassia ga nadopuni: »Suprug je snob, a iskvareni lord može biti zavodnik. Mladu gospodaricu, koja je pobjegla s njim, namjerava prodati u javnu kuću.« Takva mogućnost ju je uzbuđivala: nikada prije nije imala nekoga tko bi za nju adaptirao zapadnjačku dramu. »Što mislite, kad biste ju mogli napraviti? Tekst treba popratiti melodijama. Možda bi bilo dobro da ga najprije sastavite, a onda ćemo ga pokušati uskladiti s melodijama.«

»Radit ću i danju i noću!«, uzvikne Liu Ji.

Cassia je htjela da odmah popričaju o novcu. Liu Jia su zapravo zamolili da ode do Cassije na razgovor o predstavama, a ne o njihovoj adaptaciji. Zapitala ga je što misli o tome da kazališna družina Ruyi s njim potpiše ugovor i plati mu deset posto od prihoda od prodaje karata.

Činilo mu se da nije pristojno na samom početku govoriti o novcu. Pokušao je biti skroman i odbiti, ali je u sebi pomislio da ta svota ni u kom slučaju ne bi mogla biti osobito velika.

Vidjevši da oklijeva, Cassia predloži: »A što kažete na ovo: mislim da nije pošteno ako od vas zatražim da bilo što riskirate. Isplatit ćemo vam jednokratnu svotu. Ako riječi pjesama budu smislene i ritmične, platit ćemo vam naknadu od 500 *yuana*.«

Liu Ju se oduševio. Godišnja profesorska zarada u to vrijeme iznosila je 200 *yuana*, a takva je svota izazivala zavist. On sam bio je tek navršio dvadesetu godinu i nikada prije nije imao iskustva s tako golemim iznosom.

Toga je dana otišao sjajno raspoložen. Cassia je bila velikodušna poslodavka. Kazališna družina Ruyi zaposlila ga je kao književnog savjetnika i željeli su da ih nauči nekim stvarima. Svakoga im je tjedna pričao o sadržaju zapadnjačkih

drama, kao što je *La Traviata*. Trebao je dobiti 500 *yuana* za adaptirani scenarij koji još nije ni napisao: imao je osjećaj da mu se uistinu nasmiješila sreća. Bio je izvan sebe od radosti. Kasnije je zažalio što je prihvatio takvu »golemu« jednokratnu isplatu, jer je predstava postala jako popularna i dugo se davala. Da je prihvatio deset posto od prodaje karata, zaradio bi više od nekoliko tisuća *yuana*. No, budući da je nakon brižljivog razmišljanja sam donio odluku, nije mogao kriviti nikoga drugoga.

Otada su on i velikodušna, izravna Cassia postali dobri prijatelji. Liu Ji je gotovo stalno bio u kazalištu kao umjetnički savjetnik družine Ruyi. Prvi je put seljačko kazalište tipa Shenqu imalo vlastiti scenarij i redatelja. Pozornicu su uredili u modernom stilu i pozvali majstora za osvjetljenje da ugradi nova svjetla u raznim bojama. Kazalište Shenqu potpuno se promijenilo i postalo čuveno pod nazivom »Šangajska opera«.

Novinski naslovi kao što su »Mlada gospodarica začarala Šangaj« pokazivali su da revoluciju Shenqua predvodi Cassia. »Veze između majke i kćeri su neuništive, a naklonost između muža i žene nevjerojatna«, pisalo je u drugim novinama. Nova predstava sa svojim neobičnim, zanimljivim zapletom bila je rasprodana unaprijed za idućih stotinjak dana.

Cassijina veličanstvena garderoba bila je pretrpana košarama s cvijećem svih boja i mirisa. Kad je zazvonio telefon, izjavila je: »Ne namjeravam se javiti.«

Li Yu je podigla slušalicu. Saslušala je sugovornika, prekrila slušalicu, okrenula se i rekla: »Gospođice, zove vas gospodar Huang.«

Budući da je u rukama držala lopticu vate s puderom, a kosa joj bila prepuna ukrasa, Cassia je zamolila Li Yu da joj pridrži telefon. Ljupko se obratila Huang Peiyu: »Sari moj, moraš doći barem jednom i bodriti me u ovoj novoj predstavi. Sigurna sam da će ti se svidjeti. Znam, zauzet si. Dobro, nakon predstave idem ravno kući. Naravno da ćeš mi nedostajati. Nedostaješ mi svaki put kad otvorim oči, a tebe nema tu.«

Mahnula je rukom i pokazala Li Yu da poklopi slušalicu.

Znala je da je Huang Peiyu pažljiv prema njoj samo zbog uljudnosti. Više mu nije bila privlačna kao prije i počeo se pretvarati.

ULICA CONNAUGHT bila je jedna od najelegantnijih u stranom dijelu Šangaja. Većina koncesijskih područja pretvorila se u trgovačka, bankarska i industrijska središta, ali neka područja u zapadnjačkom Šangaju ostala su stambene četvrti. Kineska stabla sa širokom krošnjom obrublivala su ulicu s obje strane, a krošnje su im se dodirivale, stvarajući tako gustu sjenicu ispod koje je prolazilo malo automobila i još manje prolaznika.

Prošle su dvije godine otkako se Cassia preselila u kuću na broju 54. Voljela je svoje mirno susjedstvo. Kad su se smjestili, poslala je Xiu Fang da kupi dvadeset dva grma bijelih ruža te da ih posadi oko kuće. Rekla je da će pričekati do svoje dvadeset treće godine da vidi kakve joj znakove daju ruže.

Te godine navršila je dvadeset četvrtu, a sve su ruže preživjele. Proljeće je već bilo prošlo i ruže su lijepo izrasle, s mnoštvom rascvjetanih cvjetova i pupoljaka. Grane su im se penjale uza zid. Ružini su grmovi te godine cvjetali mnogo raskošnije nego prethodne.

»Sada, kad ovdje cvjetaju ruže, ova je kuća prikladna za moju gospodaricu.« Xiu Fang bila je zadovoljna svojim novostečenim vrtlarskim vještinama. Bila je odjevena u haljinu od mekane, tanke svile sa širokim rukavima u obliku trube. Protekla tri dana padala je kiša, a nebo je poprimilo tamnoplavu boju. Svjež vjetroć ugodno im je hladio lica.

Dvije su žene izašle iz crnoga automobila na uličnom uglu. Poslale su automobil natrag i krenule u potragu za kućom broj 54. Spuštala se večer. Sve su kuće u toj ulici imale vrt i s prednje i sa zadnje strane. Nije bilo prolaznika koje bi mogle zamoliti za pomoć. Trebalo im je dosta vremena dok nisu pronašle kuću s njezinom crnom kapijom okovanom željezom i s mnoštvom sitnih, plavih divljih cvjetova koji su već veličanstveno cvjetali.

Jedna je žena bila snažna i čvrsto građena, a druga tanka i elegantna. Pronašle su kućni broj, odgurnule željezna vrata kapije i pozvonile. Iznutra se začuo glas: »Tko je?«

»Mi smo iz kuće gospodara Huanga«, odgovorila je snažnija žena.

Xiu Fang je samo odškrinula vrata, ali ih je žena gurnula i širom otvorila. Xiu Fang je zaustila da se usprotivi, kad ju je žena snažno pljusnula po licu, a druga joj je naredila: »Makni mi se s puta!«

Elegantan i profinjen namještaj u dnevnoj sobi dodatno je razbjesnio sitniju ženu. »Sve razbij!«, vrisnula je. Na njezine se riječi krupnija žena bacila na luđačko razaranje.

Sitnija se uputila uza stube i putem uključila svjetla. Uočila je mnogo Cassijinih slika iz različitih predstava koje su visjele u svim hodnicima i prostorijama kuće. Na koncu se zaustavila ispred golemo francuskog kreveta koji je stajao ispod velikog zrcala. U zrcalu su se nazirali odrazi tri manja zrcala koja su stajala na toaletnom stoliću pokraj zida. Žena se podrugljivo nasmijala, počela izvlačiti ladice toaletnog stolića i preokretati ih. Sadržaj je bacala na pod.

Na noćnom ormariću nalazio se golem album s fotografijama, prepun novinskih isječaka, primjedbi i recenzija o Cassiji. Žena je zapazila fotografiju iz časopisa na kojoj su Cassia i Huang Peiyu bili zajedno, a pokraj njih je bilo još nekoliko drugih poznatih osoba iz javnog života u Šangaju. Ispod fotografije je pisalo:

»Reformističko društvo Shenqu održalo je svoj prvi godišnji sastanak. Na fotografiji su zvijezde i čuvene šangajske ličnosti.«

Cassia i Huang Peiyu stajali su prilično blizu jedno drugome. U stranoj crnoj večernjoj haljini i sa skupocjenom ogrlicom, Cassia se doimala smirena i ljupka.

Žena je pocrvenjela i zarežala. Počela je kidati album s fotografijama, ali stranice su bile čvrste i nije ih bilo lako raskinuti. Morala je otkidati jednu po jednu stranicu i izvlačiti iz njih i fotografije.

Čula je kako se ispred kuće zaustavio automobil uz škripu kočnica. Zacijelo se kučka vratila, pomislila je žena, ali bez ikakva straha. Još se žešće uhvatila albuma.

U sobu je dotrčalo nekoliko ljudi. Prije nego što je snažno građena žena, koja je bila sluškinja, uspjela otvoriti usta, dobila je udarac i srušila se. »Šesta...«, viknula je, pokušavajući upozoriti svoju gospodaricu, ali joj je Li Yu gurnula čarapu u usta. Cassia je bacila samo jedan pogled na razbijeni porculan u hodniku. Otišla je do kuhinje, gdje je također zatekla istu sliku razaranja. Krenula je uza stube. Xiu Fang i Li Yu kao da su je namjeravale slijediti, ali im je mahнула da ostanu.

Bila je svjesna da će prije ili kasnije morati doći do sukoba. No, nije mogla ni zamisliti da bi neka žena na taj način mogla silom prokrčiti put u njezin dom. Cassia je najprije pomislila da je riječ o prvoj supruzi, od koje se najprije moglo očekivati da povuče prvi potez. Koliko je Cassia znala, prvu suprugu odabrala je majka Huang Peiyua. Bila je bliska s Huangom Peiyuom i poklonila mu tri sina. Njezina je obitelj bila čuvena sjeverno od Zhejianga. Nje se Huang Peiyu pomalo pribojavao.

Druge su prilježnice bile zadovoljne što mogu na miru jesti svoje obroke i cijele noći igrati *Mahjong*, i više nego svjesne da nijedna od njih ne bi mogla zadržati Huang Peiyua samo za sebe. Za njih je bilo bolje to što je pronašao

ženu izvan kuće, nego da se ponovno oženio i doveo je među njih. Stoga se nisu ni trudile da mu naprave poteškoće.

To je smetalo samo Lu Xianglan, šestoj priležnici. Nekoć je bila čuvena zvijezda Pekinške opere i miljenica Huanga Peiyua. Kako bi bio siguran da će Lu Xianglan dobiti naslov »kazališne kraljice«, Huang Peiyu je dvije godine ranije dao otrovati drugu čuvenu glumicu, tako da joj je glas bio uništen. Zbog toga je Lu Xianglan postala »kraljica«, kako je i željela. No, čim se udala za njega, više joj nije bilo dopušteno pjevati pred publikom, nego samo na privatnim skupovima. O tome su se suglasili još prije vjenčanja.

Cassia se bila zaprepastila kad ju je Xiu Fang nazvala. Pozvala je Li Yu i tri pomoćnika, a onda požurila kući.

Da nije čula što je viknula sluškinja, Cassia bi pomislila da je došla prva supruga. No, s obzirom da se radilo o šestoj priležnici, morala je promijeniti taktiku. Prvoj ženi Huanga Peiyua možda bi i mogla sve potanko objasniti, ali sa šestom se priležnicom morala ponašati kao budala.

Dok se penjala uza stube, razmišljala je kako bi se mogla uhvatiti ukoštac s tom situacijom. Kad je ušla u spavaonicu, začula je kako lupaju ladice i ormarići. Odgurnuvši vrata, vidjela je da je pod zatrpan papirima, a šesta priležnica još je pokušavala poderati isječke iz novina. Cassia se bezbrižno oglasila: »Samo naprijed, poderi sve! Nemoj izostaviti nijednu stranicu!«

Ne očekujući takve riječi, žena se ukočila i od bijesa ostala bez daha.

Cassia je udarila nogom tvrde korice albuma za fotografije. »Taj album zapravo i nije moj. Pripada starome. Zatražio je da se svakog dana pregledavaju novine i da se napravi album.«

Kao da je bila znatiželjna, Cassia se sagnula i podigla nekoliko poderanih komada papira. Svaki je nakratko pogledala, osmjehnula se, a onda ih odbacila. »Stari je volio listati taj album, ali meni nije osobito stalo do njega.

Tko bi se nakon mjesec-dva sjećao takvih stvari? Porculan, antikne vaze i namještaj u prizemlju također nisu moji. Nemaju nikakve veze sa mnom. Što se mene tiče, možeš zapaliti čitavu kuću - nije mi stalo!«

»Cassia Xiao!«, bijesno je viknula šesta priležnica, »ti si samo beznačajna sluškinja kojoj se posrećilo. Kako se samo prljava seljačka sluškinja iz javne kuće usudila da me pokuša istisnuti!«

Cassija je odgurnula nogom razbacanu šminku koja joj se našla na putu i prišla toaletnom stoliću. Smireno je sjela na ležaj pokraj prozora. »Potpuno ste u pravu, šesta gospodarice. Kako bih se usuđivala uspoređivati s Lu Xianglan, kazališnom kraljicom, pravom damom iz dobre i učene obitelji, s onom koja je umješna u glazbi, šahu, kaligrafiji i slikanju? Kako bi se balade iz Dongxianga

mogle uspoređivati s Pekinškom operom koju je najviše voljela i njezino veličanstvo kraljica udova Cixi?«

Cassijine pomirljive riječi iznenadile su šestu priležnicu. »Misliš da si jako rječita, je li? Misliš da se vještinama koje si naučila u javnim kućama možeš služiti zauvijek kako bi zaludivala muškarce?« Šesta priležnica na sav glas ju je proklinjala: »Dani kurve su odbrojeni!«

Sad kad joj se približila, Cassia je mogla bolje pogledati šestu priležnicu Lu Xianglan. Zacijelo je imala dvadeset sedam ili dvadeset osam godina. Na večernjoj svjetlosti izgledala je upravo poput ljepotica iz Pekinške opere: uopće se nije morala šminkati. Oči su joj bile izdužene i bademastog oblika, malena usta crvena kao trešnja, a lice u obliku lubenice. Bila je prava klasična ljepotica. Takvo je lice savršeno lijepo kad je potpuno našminkano. Lako je bilo zamisliti koliko je morala biti prekrasna dok je bila mlađa. Nije ni čudo što se Huang Peiyu želio oženiti njome i povesti je svojoj kući.

Možda je tada dobro razmislila o svemu i shvatila da ne može zauvijek biti »kraljica«. Možda je zato pristala napustiti karijeru i udati se za Huanga Peiyua. Kad su se vjenčali, njihova je svadbena gozba bila najraskošnija i najekstravagantnija u cijelom Šangaju. Bilo je postavljeno stotinu stolova. Bile su pozvane stotine zvijezda Pekinške opere i Kunqua sa sjevera i juga zemlje. Tri su dana zvijezde zajedno nastupale na pozornici kako bi proslavile vjenčanje i udovoljile željama svojih obožavatelja. Novine su pisale da takve gozbe nije bilo više od trideset godina. Svi su mladencima čestitali što su tako prekrasan par. Cassia je čula za taj događaj koji se odigrao dok je bila u najtežoj situaciji. U to je vrijeme nekoliko puta lutala pokraj rijeke Huangpu, osjećajući poriv da se baci u njezine dubine.

Šesta priležnica izgubila je dah: »Kako si samo uredila ovu sobu, kao da je javna kuća! Zrcala si stavila da se gledaš u njima dok spavaš s muškarcima! Lukavice jedna! Misliš li da ga možeš zadržati samo za sebe?« Umorila se i spustila na krevet. »Znaš li što je muškarcima s vremenom potrebno? Potrebna im je elegancija, dobar ukus. A gdje su tebi profinjenost i elegancija?« Podigla je novinski isječak, zagledala se u fotografiju na njemu i bacila ga s prijezirom prema Cassiji:

»Pogledaj se u toj večernjoj haljini! I u njoj izgledaš kao seljanka. Samo si upropastila haljinu. Pogledaj se u ogledalu da vidiš kako izgledaš!«

Cassia nije obratila pažnju na papire koje je šesta priležnica bacila prema njoj. Iskreno je rekla: »Ne moram se pogledati u ogledalo. Svjesna sam da se ne mogu uspoređivati s vama. Da budem iskrena, zapravo mi je drago što smo se susrele. Divim vam se još otkako sam bila dijete. Uvijek sam jako željela gledati vaše predstave, ali nismo sebi mogli priuštiti da kupimo karte. A sada sjedite preda mnom. Dobro je da smo se napokon upoznale.« Vidjevši da šesta

priležnica bez riječi zuri u nju, Cassia je postala još iskrenija i ozbiljnija: »Mislim da ste me možda pogrešno shvatili. Nikada ne bih mogla posjedovati muškarca, a to nikada ne bih ni željela.«

»Svjesna si svojih ograničenja?« Šesta priležnica nije znala što bi rekla.

»Dakako. Mi ne pripadamo istoj klasi«, primijeti Cassia. »Kako to misliš?«

Cassia ustane i priđe šestoj priležnici, a tada povjerljivo reče: »Kad me se stari zasiti, vratit će se vama. Isto kao što je Pekinška opera naš nacionalni oblik kazališta i domaće balade nikada joj ne bi mogle preoteti prvenstvo.« Spustila je glas. »No, danas ste pogriješili. Stari dolazi večeras. Što bi rekao kad bi ugledao ovakav prizor? Zar ne bi pomislio da ste okaljali njegov ugled?«

Šesta priležnica se iznenada uplaši, baci se na krevet i udre u plač.

»Mislim da morate otići što brže. Taksi koji sam pozvala još nije otišao. Zamolit ću vozača da vas pričeka. Vratite se svojoj kući i ostavite svoju sluškinju da mi pomogne urediti kuću! Poslat ću je k vama čim sve obavimo.«

Šesta priležnica nije se ni pomakla. Cassia nastavi: »Sve smo mi samo žene koje služe muškarcima. Kad bih se udala za njega i postala sedma priležnica, tada biste možda bili u opasnosti da vam preotmem vašeg muškarca. No, ja sam samo ljubavnica: dovoljno je da pucne prstima i odbaci me.«

Šesta priležnica ustane, izvadi rupčić i obriše lice, žaleći se: »Zašto sam samo, za ime svijeta, pristala udati se za njega kao priležnica? Izgubila sam svoju slobodu, a ipak moram trpjeti zbog ljudi kao što si ti.«

Sama je Cassia pomogla šestoj priležnici da siđe niza stube. Svojim je sluškinjama i pomagačima, koji su čekali u podnožju stuba, pokazala da se ne mijesaju. Gurnula je šestu priležnicu u taksi i vozača zamolila da je odveze u kuću Huang. Gledala je za automobilom, a onda se vratila u kuću.

Xiu Fang i Li Yu odvele su Cassiju u ostavu ispod stuba, gdje su joj pokazale čvrsto građenu sluškinju koju su svezale.

Na trenutak je razmišljala, a onda sve pošalje iz sobe. Jedan mladić je počeo skupljati stolce sa stubišta. Li Yu mu reče da još ništa ne treba spremati.

Kad su svi otišli, Cassia sjedne na rukohvat ležaja i nazove Yua Qiyanga koji je upita: »Sto se dogodilo? Zašto telefonirate tako kasno?«

»Kome je kasno?«, odbrusi mu ljutito Cassia. »Slušaj me, Yu. Reci starome da što prije dođe ovamo. Šesta priležnica je došla s nekoliko ljudi i uništila mi kuću. Namjerava je spaliti! Zamoli ga da odmah dođe, jer jedan susjed kaže da će nazvati policiju!«

Cassia spusti slušalicu, ode u kuhinju i potraži šalicu. Čajnik je bio razbijen, ali na dnu je, na sreću, ostalo malo vode. Pažljivo je natočila vodu u šalicu i popila.

»Gospođice?« U kuhinju uđe zabrinuta Xiu Fang.

Cassia nije progovorila ni riječi. Pažljivo spusti šalicu na stol. Zagladi zamršenu kosu i zamoli Xiu Fang da joj donese čašalj i pomogne joj da se ponovno uredi.

Huang Peiyu dojurio je malo kasnije. Vidio je da je pod pun krhotina, a na podu je ležala otkrhnuta čak i neprocjenjivo vrijedna vaza Song. Izraz lica mu se promijenio. Pronašao je mali komadić vaze na podu i predao ga Li Yu. »Pronađi nekoga da to zalijepi, iako se pitam kolika će joj biti vrijednost sada kad je razbijena.«

Pljesnuo je rukama kad je ugledao blatne otiske cipela na zelenom ležaju s cvjetnim uzorkom. Uzdahnuo je odmahujući glavom.

Kad se popeo na kat, ugledao je elegantno odjevenu Cassiju kako pažljivo slaže poderane isječke iz novina. »Jako si se uplašila«, reče, »kako te je samo namučila ta gadura!«

Cassia podigne pogled i smireno odvrati: »Na kraju krajeva, ona je žena. Zar možeš pronaći ženu koja nije ljubomorna?«

»Ta je gadura potpuno nerazumna«, Huang Peiyu udari nogom o pod. »Neću to trpjeti od nje!«

»Moraš joj dati priliku da se smiri.« Cassia mu se osmjehne s tragovima suza u očima. Zastala je kao da pokušava suspregnuti suze i sagnula se da pokuša složiti album s fotografijama.

Huang Peiyu je otišao pregledati druge prostorije. Najgore je prošla njihova garderoba. Čak je i njegova odjeća bila razbacana po podu. Spustio se u prizemlje. Sluškinja više nije bila vezana. Obratio se zastrašenoj ženi: »Zar želiš ići u zatvor?«

Sluškinja je otvorila usta i žurno odmahнула glavom: »Moj gospodaru, molim vas, poštedite me!« Itekako je dobro znala kako strašan može biti Huang Peiyu. Nije mogla ni sanjati da bi njezina gospodarica mogla prva pobjeći i ostaviti je da posve sama preuzme svu odgovornost.

Huang Peiyu joj reče: »Tada se vrati u svoj rodni grad i nikada mi više ne izlazi na oči! Ne smiješ se vratiti mojoj kući čak ni po svojoj stvari!«

Sluškinja se baci na koljena: »Molim vas, moj gospodaru, molim vas, poštedite me!«

Huang Peiyu upita: »Zar me nisi čula?«

Sluškinja spusti glavu.

»Što onda još čekaš? Ako se ne vratiš svojoj gospodarici, neću te dodatno kazniti.«

Sluškinja teško ustane, otvori vrata i pobjegne.

Yu Qiyang je upravo tada stigao i vidio je kako teturajući izlazi iz kuće. Huang Peiyu je uspio pronaći ležaj na kojemu nije bilo krhotina, otresao je otiske nogu i sjeo. Yu je domahnuo Xiu Fang i Li Yu da odu i pričekao da Huang Peiyu prvi progovori.

Bili su sami u dnevnoj sobi. Čulo se kako sluškinje pospremaju kuhinju. Huang Peiyu dugo nije progovarao. Tada Yu strpljivo izusti: »Gospodaru?«

»Plašim se posljedica do kojih bi došlo kad bih joj bilo što napravio.« Huang Peiyu uzdahne: »Čak i ako potrošim nešto novaca i istjeram tu gaduru, novine će ipak objaviti cijelu priču. To neće koristiti Cassiji.«

Yu jednostavno upita: »Možete li je navesti da sama napusti grad?«

Huang Peiyu mu objasni da sama nikada ne bi otišla, osim ako se ne zaljubi u nekog drugog muškarca i ne ponese veliku svotu novca koju je zacijelo negdje sakrila. Ta lisica nije pripadala onim ženama koje će jednostavno otići a da ne izazovu veliku pometnju.

Yu se nasmijao u sebi. To neće biti lako. »Kako bi se mogla zaljubiti u bilo kojeg drugog muškarca kad je čitav život u vašoj kući?«

Huang Peiyu se okrene i uperi prst u Yua. »Ti ćeš biti taj!«

Yua je to zaplašilo te se hitro usprotivio: »Čovjek kao ja ne bi se znao nositi sa čuvenom glumicom kad je loše raspoložena!«

Huang Peiyu se glasno nasmije: »To mi je sasvim jasno. Ona nije tvoj tip.« Spustio je glas i domahnuo Yuu da se sagne prema njemu. Tada je prošaptao: »Dajem ti mjesec dana da se zaljubi u tebe. Nagovori je da pobjegne s tobom.«

Yuovo lice i dalje je bilo bezizražajno, kao da nije čuo gospodareve riječi. Nije rekao ni riječi.

»Idi i otarasi je se negdje izvan Šangaja. Posao obavi uredno i pripazi da ne ostaviš nijedan trag!«

Yu se namršti i s oklijevanjem izusti: »Nikada prije nisam ubio ženu.«

»Nisam ni ja«, odvrati Huang Peiyu. »No, današnje su žene drukčije. Gotovo da više uopće i nisu žene.« Potapšao je Yua po ruci. »Krenimo, dakle! Bogato ću te nagraditi.« Vidjevši da Yu još oklijeva, reče: »No, ako nisi voljan, neću te prisiljavati. Dobro me poznaješ.«

Yu malo porazmisli, a onda odgovori: »Šefe, naravno da ću napraviti sve što mi naredite. Ali mislim da se neće zaljubiti u nekoga drugog.«

»Znam da se znaš odnositi prema ženama. Nema nikakve potrebe da to sakrivaš.« Huang Peiyu otvoreno je hvalio Yuovu vještinu: »Uvijek ih navedeš da se zaljube u tebe, iako sam ostaješ suzdržan.«

»No, ona je vaša prilježnica.«

»A sada je osoba koju najviše prezirem.« Huang Peiyu ustane ozbiljna izraza na licu i doda: »Dakle, jasno ti je što moraš napraviti?« »Da, gospodaru.«

Te večeri nakon što je Yu otišao, Huang Peiyu zatraži od Li Yu i Xiu Fang da uredi dnevnu sobu. Sam se popeo na kat i našao sve već uređeno. Svi su dijelovi poderanog albuma bili složeni na hrpu i položeni na stol. Zdrobljena šminka bila je u platnenoj vrećici. Cassia iziđe iz kupaonice. Pozvala je Huanga Peiyua da se okupa. Već mu je bila pripremila toplu vodu. Odjevena samo u donje rublje tiho je prišla prozoru i navukla zavjesu.

Huang Peiyu je imao osjećaj da je žena pred njim previše dobra da bi mogla biti stvarna. Mogla je plakati i napraviti scenu. Mogla se požaliti i zahtijevati da kazni šestu prilježnicu. No, nije učinila ništa slično. Ponašala se kao da joj uopće nije stalo do onoga što se dogodilo toga dana. Bilo joj je stalo samo do toga da se on sam dobro hrani i dobro naspava. U njegovu kućanstvu nikada prije nije živjela tako nježna žena prepuna razumijevanja. Nikada prije nije se susreo s takvom ženom, istodobno privlačnom, ali i mudrom.

Huang Peiyu više je od svega prezirao žene koje bi se lako prepuštale bijesu. Izgledalo je da uvijek hysteriziraju, ne mareći ni za što drugo, bez obzira na to je li takvo ponašanje opravdano ili nije. To što je pronašao tako savršenu ženu kao što je bila Cassia navodilo ga je na pomisao da je u svom prošlom životu zaista morao biti dobar čovjek.

Cassia je izišla na hodnik, a onda se okrenula prema njemu i šarmantno se osmjehnula: »Ne razbijaj glavu time! Vraćam se za trenutak.«

Huang Peiyu reče: »Donesi šalicu čaja!«

»Upravo zato i idem u prizemlje«, odgovori ona.

J E D N O G A J E J U T R A Cassia dobila poziv na kostimiranu zabavu u američkom konzulatu u povodu proslave Festivala sredine jeseni. Nikako se nije mogla odlučiti da li da ode. Odnedavno se nalazila u neobičnom raspoloženju.

Žene koje su radile u javnim kućama poznavale su način na koji mogu izbjeći trudnoću: bilo je dovoljno donji dio trbuha namazati mašću od mošusa. No, ako bi takva žena kasnije poželjela dijete, bilo joj je teško začeti. Mast od mošusa na drastičan je način onemogućavala ženi da dobije dijete.

Čim je počela primati klijente u Paviljonu od žada, vlasnica joj je objasnila da će, ako ostane trudna nakon korištenja masti, ne samo navući nesreću na sebe, nego naštetiti i djetetu.

»Razmisli o tome. Ako si sigurna u što se upuštaš, samo mi reci.«

Bez oklijevanja je rekla vlasnici da je odlučila.

Sada je Li Yu otišla po narodnog liječnika za Cassiju, noseći u rukama krpu za brisanje prašine. Na izlazu je zatvorila za sobom vrata spavaonice, ali tada ih je ponovno otvorila s tajanstvenim izrazom na licu. Onoga dana kad je šesta prilježnica napravila nered, Xiu Fang je, dok je uređivala kuhinju, načula kako gospodar i Yu Qiyang razgovaraju.

»Što je rekao?« Cassia ju je odmah pozvala k sebi i natjerala da zatvori vrata, iako su bile posve same u kući.

»Riječ je o šestoj prilježnici. Gospodar Huang je zatražio od Yua da...« Li Yu dobaci pogled Cassiji i prijede prstom preko vrata.

Cassia probljedi. »Da je ubije?«

Li Yu kimne.

»Uistinu?« Cassia priđe prozoru. Bijele ruže ispred kuće pružale su se prema prozoru. Njihale su se na vjetru, kao da ga zavode. Bila je svjesna da se pobrinula da šesta prilježnica ne ostane nekažnjena nakon što je Huangu Peiyuu rekla što je napravila. Možda će je otjerati i izazvati uznemirenost u svijetu Pekinške opere. No, ni u snu nije očekivala da bi mogao biti tako okrutan da je dade ubiti i da se uopće ne obazire na naklonost koju je nekad zacijelo osjećao prema njoj. Osjetila je kako joj po dlanovima izbija hladan znoj.

»Je li Yu pristao da to obavi?«

»Xiu Fang nije uspjela jasno čuti.« Li Yu doda: »Kad se Xiu Fang vrati, sami je pitajte!«

Za vrijeme objeda Xiu Fang je potvrdila sve što je Li Yu rekla. »Prolazila sam i začula kako gospodar Huang govori da neće prisiljavati Yua ako nije voljan.« Xiu Fang se pridržavala dugogodišnjeg običaja, pa nije htjela sjesti za stol s Cassijom, nego je došla tek kad je Cassia pojela. Prisjetila se toga prizora i

objasnila da se, u strahu da bi je Huang Peiyu i Yu mogli zateći, povukla u kuhinju, pa nije mogla čuti svaku riječ njihova razgovora.

Cassia se zabrinula. Xiu Fang joj je savjetovala da ne brine previše. Što god se dogodi »opernoj kraljici«, to ni na koji način nije povezano s njom.

Xiu Fang je uistinu bila pametna sobarica. Naslutila je da se Cassia osjeća krivom. No, Cassia je iznenada shvatila da je zapravo zabrinuta zbog Yua. Šesta prilika bila je tek zlobna, nevažna žena, ali nikako ne bi valjalo da Yu bude upleten u ubojstvo koje bi izvršio po gospodarevoj naredbi.

Prije nego što su i shvatili, primakla se svečanost sredine jeseni. Petnaestoga dana osmog mjeseca tradicionalnog kalendara, čak i prije nego što se potpuno smračilo, iza obrisa betonskih zgrada uzdigla se blistava kugla i obasjala cijeli Šangaj sjajnom svjetlošću. Cassia se presvukla čim je završila predstava. Bila je unajmila masku i dugačku, bijelu haljinu koja se vukla za njom.

Na pozivnici koju je dobila pisalo je da može povesti i partnera. Razmislila je malo o tome, a onda sjela pokraj telefona.

S druge strane linije javila se neka žena. Cassia je upitala je li gospodin Yu Qiyang kod kuće.

»Ne, nije ovdje.«

»Kad će se vratiti?«

»Ne znam.«

Namjeravala je ostaviti poruku, ali lena je već spustila slušalicu.

Američki poslanik s Lincolnovom bradicom održao je dugačak govor. Amerikanci su gosti u Kini, rekao je, te čak ni na stranom teritoriju nisu gospodari. Bio je odlučan u tome da bude dobar prijatelj svim stanovnicima Šangaja iz cijeloga svijeta, uključujući i sve prisutne predstavnike šangaj-skog života različitih profesija. Tvrdio je da je to tek početak dugotrajna odnosa te je podigao čašu s vinom i izrekao na kineskom zdravicu koju je tek bio naučio: »Ove prekrasne noći, dok smo okruženi divnim prizorom, svima prisutnima želim da budu sretni i zdravi kao što je sretan i zdrav ovaj divan okrugli mjesec!« Izgovor mu je bio prilično dobar, ali riječi su bile previše službene, tako da je većina ljudi zapljeskala iz pristojnosti, a da nije razumjela što je zapravo htio reći.

Nakon pljeska navukao je masku s perjem. Mnoštvo svijetla obasjavalo je plesni podij. Orkestar je počeo svirati, a konobar je točio vino gostima. Ta dotad neviđena kostimirana zabava bila je najveličanstvenija i najbudalastija od svih zabava i društvenih okupljanja kojima je Cassia prisustvovala u Šangaju. Bilo je to novo iskustvo za nju, a ujedno ju je i zbunjivalo: među zapadnjačkim kostimima bilo je anđela, vragova i srednjevjekovnih vitezova, a među kineskima se našlo nekoliko junaka Guangonga, mjesečeva gospa Changer i

jako dobro pogođen lik generala Zhao Gongga. Ti su kostimi bili posuđeni iz kazališta. Većina uzvanika odjevnih u zapadnjačkom stilu nosila je bijele maske na licu.

Cassia je pogledom potražila Huanga Peiyua. Smatrala je da svoju suprugu s povezanim nogama nikada ne bi doveo na takvu zabavu, pa se pitala tko mu je pratilja. Iz puke znatiželje prošetala je gomilom. Bilo je dobro što su svi nosili maske, pa nitko nikoga nije mogao prepoznati.

Zavjese i zidovi bili su ukrašeni raznobojnom svilom, kao u kazalištu. Sa čašom vina u ruci uspela se stubama na kojima je bilo okupljeno mnogo ljudi. Čak je i hodnik na katu bio pretrpan. Imala je osjećaj da Huang Peiyu nije ni došao.

No, željela se uvjeriti te se nagnula preko ograde i bacila pogled niz stube. Započeo je valcer te su se prozirne vile i anđeli zagrlili, vrteći se u parovima. Nije uspjela zapaziti nikoga tko bi bio nalik Huangu Peiyuu. Prepoznala bi ga bez obzira na masku. Tada je iza sebe začula razgovor dvoje ljudi čiji su joj glasovi bili pomalo poznati. Okrenula se i ugledala Kineza, ili barem muškarca u kineskom kostimu. Bio je to redovnik u bijeloj halji prekrivena lica, tako da su mu se vidjele samo oči. Šaptao je nešto na uho maskiranoj katoličkoj redovnici.

Namjerno je prošla pokraj njih, podigla pogled i ugledala znak za kupaonicu. Ušla je. Unutra je bilo jako mračno. Prostorija je, osim zahoda s tekućom vodom i umivaonika, bila uređena poput ženske spavaonice. Ljiljani u vazii ispred zrcala širili su prodoran miris. Pustila je vodu da opere ruke, kad je osjetila nekoga iza sebe. Okrenula se i ugledala redovnika koji ju je čvrsto privukao k sebi. Pokušala mu se oduprijeti. U tom trenutku vrata su se otvorila, na njima su se pojavile dvije osobe u haljinama te ju je redovnik pustio i žurno izašao.

Cassia nije odmah uspjela doći k sebi, usprkos tome što je znala da je redovnik bio Yu Qiyang. Zacijelo je to bio on. Krenula je za njim i ogledala se naokolo, ali ga nigdje nije uspjela zapaziti. U jednom uglu ugledala je nekog redovnika i strgnula mu masku. Bio je stranac. Žurno se ispričala, a stranac se nasmijao, očigledno zadovoljan sobom.

Pitala se zašto je tako nemirna. Ako je Huangu Peiyuu Yu Qiyang bio potreban da ga oslobodi šeste priležnice, svakako bi od njega zatražio da ženu najprije zavede i nagovori je da pobjegne s njim, kako se ne bi izlagao opasnosti. Ta je pomisao u njoj izazvala još veću nelagodu. Nije mogla dokučiti zašto je toliko uznemirena zbog te mogućnosti.

A sve se to dogodilo zbog nje! Ona sama izazvala je tu nevolju. Morala je preuzeti odgovornost za ono što se dogodi. Raspirila je oganj u Huangu Peiyuu, iako se sama doimala potpuno smirenom.

»Jeste li bili dobro otkako smo se posljednji put susrele, gospođice Xiao?« Bila je to redovnica. Takav je ugodan glas mogao pripadati samo šestoj priležnici. »Tražite li starog?«

»Sto ako i tražim?«

»Večeras je zauzet, pa ćete se morati zadovoljiti i mnome.« »Bila sam, dakle, u pravu«, pomisli Cassia.

Šesta priležnica bila je vitka i privlačna, a pogled kojim je promatrala Cassiju bio je živahan. Na trenutak ju je obuzela zavist. Bila je svjesna da u njenim očima više nema takve živahnosti i strasti, nego samo sjene.

»Zaplešite sa mnom uz ovu melodiju!«, reče Cassia u želji da prva probije led.

No, šesta joj priležnica oholo okrene leđa. »Zao mi je, ali ne mogu.« Neki muškarac odjeven poput Robina Hooda uljudno prihvati njezinu ruku, te zajedno krenuše prema plesnom podiju.

Blistavi se mjesec uspeo visoko iznad velikog staklenog prozora, ali Cassia više nije bila raspoložena za ples, te je odlučila otići kući. »Proklet bio, Yu Qiyang!« Strgnula je masku s lica i opsovala. Domaćica joj je donijela njezinu torbu i zapitala je što je rekla. »Ništa«, odgovorila je. Engleski je govorila s jakim šangajskim izgovorom, ali se većina stranaca u gradu na to navikla.

Za njom je prema velikoj željeznoj kapiji potrčao neki muškarac i oslovio je imenom. »Zašto odlazite tako rano?«, upitao ju je. Bio je to Liu Ji. »Ne osjećam se sasvim dobro.« »Tada ću poći s vama.«

Cassia mu je zahvalila te su zajedno izašli. Razmišljala je nije li muškarac koji ju je zagrlio s leđa možda bio Liu Ji? Odmah je odbacila tu pomisao. Primijetila je: »Prava je slučajnost što ste i vi došli na ovu zabavu.«

Objasnio joj je da njegov prijatelj osniva novu filmsku tvrtku te da ga je zamolio da mu pomogne.

»Hoćete reći da nam više nećete biti učitelj?«

»Kako bih se uopće i usudio takvo što predložiti?«, upita Liu Ji. Vidjevši da se Cassia osmjehnula na njegove riječi, on joj reče da će nastaviti surađivati s kazališnom družinom Ruyi kao i dotada.

U Cassiji se probudila znatiželja. Film? To je gledala ulična dječurlija. Filmovi su joj se činili smiješnima, ali pretpostavljala je da ništa ne traje zauvijek. Zar i Shenqu u početku nije bio na društvenoj margini? Rekla mu je: »Tada se posvetite filmu. Ako se pojave ikakvi problemi, samo mi javite i

pomoći ću vam kako god budem mogla. U kazalište možete dolaziti jednom tjedno. Film možda neće ispuniti vaša očekivanja, pa morate sebi ostaviti izlaz.«

Cassijine su riječi bile razumne i pune razumijevanja. Liu Ji bio je ganut: »Gospoda Cassia je jako mudra.«

No, imam li ja nekakav izlaz, pitala se Cassia. Nikada nemam izlaza. Mogu se osloniti samo na sebe. Rubovi mjeseca postajali su nejasni. Sutra će biti maglovit dan, mogla bi čak padati kiša, pomislila je.

Dobro se slagala s Liu Jijem, studentom koji je boravio u inozemstvu. Uvijek su razgovarali i smijali se. No, za Cassiju on nikada nije bio nešto više od prijatelja. Možda joj je taj pravi učenjak ulijevao i strahopoštovanje. Njezina je narav bila neukrotiva. Bilo joj je teško zaljubiti se u takva muškarca. Zadovoljiti su je mogli samo muškarci iz podzemlja.

Bio je utorak, jedini dan u tjednu kad nije imala predstavu. Poslijepodnevna svjetlost bila je prigušena, a nebo sivkasto. Za tu večer u njezinu rokovniku bio je zabilježen samo jedan sastanak, večera s urednikom *Shanghai Timesa*. On je bio čuveni šangajski pisac i pristao je osobno napisati članak o njoj. To je bila velika čast. Otvorila je svoj ormar i preko *qipaoa* dugih rukava ogrnula crveni baršunasti šal.

Još nije bilo vrijeme da krene na večeru, stoga je posjetila čajanu Lao Shun.

Vlasnik je bio zadovoljan što je vidi. »To je gospođica Xiao! Gospodar Huang je upravo otišao.«

»Nije važno. Samo sam u prolazu.«

Vlasniku čajane bilo je četrdesetak godina, bio je onizak čovjek poštenog izraza lica. Napravio je Cassiji čaj, sjeo preko puta nje i šapnuo: »Gospodar Huang je bio jako ljut.«

Dok ga je slušala, Cassia ispije gutljaj čaja, a on jednostavno doda: »Njegova šesta prilježnica često nije kod kuće.«

Cassia mu pruži mali paketić s novčanicama i također spusti glas: »Mali znak moje zahvalnosti.«

Njegov je glas bio još tiši: »Hvala vam, gospođice Xiao.« Osjetivši težinu paketića, zbunjeno upita: »Zašto dvije isplate ovoga mjeseca?«

Cassia mu objasni da ubuduće možda neće moći često dolaziti, pa bi joj zato trebao telefonirati u kazalište. Vlasnik kimne. Ona ustane i normalnim glasom reče: »Današnji čaj uistinu nije bio loš.«

»To je novi Longjing. Ako se gospođici Xiao sviđa, molim je da ponese malo sa sobom kući.«

Upravo u tom trenutku Yu Qiyang uđe u čajanu. Ugledavši Cassiju, radosno uzvikne: »Kakva slučajnost! Kako to da imate vremena ovdje popiti čaj?«

Cassia mu odvrati: »Pa ja sam mislila da vi više ne živite u Šangaju. Zašto se skrivate ovdje?«

Yu je bio odjeven u dugu haljinu i izgledao je dobro raspoložen. Stao je pred nju kao da je sprečava da ode i zapitao je zašto odlazi tek što je on stigao. »Sjednite, samo sjednite!« Cassia mu se ispriča i objasni da je već kasno i da ima sastanak u restoranu Fengya.

Yu je isprati. Nisu napravili ni dva koraka, kad se nebo smrači te Yu zamoli Cassiu da malo pričeka. Trenutak kasnije donio joj je kišobran. Cassia ga uzme i zagleda mu se duboko u oči, želeći ga pitati za šestu prilježnicu, ali iznenada nije mogla ni progovoriti. Bilo je to uistinu čudno pitanje, kao da ni na koji način nije povezano s njim, a još čudnije ako je postojala kakva povezanost.

»Zašto mnogo toga držite skriveno u sebi?«, upita je Yu. »Sve je u redu.« Cassia je promatrala automobile koji su prolazili cestom. »Grmi, ali ne može se reći hoće li padati ili neće.« Vidjevši da se

Yu namjerava vratiti u čajanu, više se nije mogla suzdržavati. »Ne namjeravate se večeras sastati sa šestom prilježnicom, zar ne?«

Yu Qiyang se ukoči. »Nemam pojma o čemu govorite!«

»Poslušajte me, nemojte se u to miješati.«

Yu Qiyang ispruži lijevu ruku i potapše je po ramenu, kao da je tješi. Nije progovorila ni riječi, stoga se okrene prema njoj i objasni: »Nije riječ o onome što mislite.«

To ju je iznenadilo. To znači da se nije ponašao onako kako mu je bilo naloženo, nego je imao druge planove. Uistinu se zaljubio. Osjećao je nešto prema toj ženi! Zato su njezine riječi ostavile dojam da je ljubomorna. Potajno se brinula da bi šesta prilježnica mogla osvojiti Yuovo srce, a sada se pokazalo da je bila u pravu. Yu joj inače ne bi dotaknuo ni ruku, a sada je tapše po ramenu. To joj je govorilo da nema što skrivati od nje. Izusti: »Vidim da ste potpuno poludjeli. No, što god činili, nemojte to činiti u Šangaju. Govorim vam samo za vaše dobro.«

Hodali su jedno pokraj drugoga i nisu se gledali u oči.

»A što ako nešto napravim u Šangaju?«

»Zabrinula bih se.«

»Kakve to veze ima s vama? Ne raspitujte se o stvarima koje vas se ne tiču! Ne govorite ono što ne biste smjeli reći!«

Sva sreća da ga nije pitala je li on bio muškarac preodjeven u redovnika, koji ju je zagrlio sleđa. Ovaj muškarac još se uvijek nije htio prirodno odnositi prema njoj, još joj je nešto zamjerao. »Yu... « Cassia se ugrize za usnu, osjećajući čudnovatu gorčinu u srcu. »Molim vas, brinite se o sebi. Ovo je teško za nas oboje.«

»Zahvaljujem gospođici Cassiji na njenim savjetima!«, odvrati Yu podrugljivo, okrene se i ode bez pozdrava. Nije mogla drukčije, morala se osvrnuti za njim, kad ju je tako bezosjećajno napustio. Zar nije bio svjestan da zuri za njim? Svi mračni oblaci sada su se komešali oko nje. Čak i da je došlo do jake grmljavine, ne bi nimalo oklijevala, nego bi bacila kišobran koji joj je bio dao.

Te večeri nije uživala u objedu. *The Times* je poslao dva muškarca: urednika i njegova zamjenika, koji je hvatao bilješke. Urednik je bio dovoljno pametan da zapazi njezinu rastresenost, budući da je zurila u kišu koja je lijevala iza prozora. Predložio je: »Možda bismo danas trebali samo objedovati i opustiti se, a intervju možemo napraviti i drugi put.«

Cassia je shvatila da se ne ponaša profesionalno, te je zahtijevala da naprave intervju. Nakon toga je urednik naručio automobil koji ju je odveo kući.

Kiša je prestala, a nepravilne udubine između kamenih ploča bile su ispunjene vodom.

Kad se Cassia vratila u Ulicu Connaught 54, Xiu Fang joj je već bila zagrijala vodu u grijaču. Cassia je pustila vruću vodu u kadu, razmišljajući kako je Yu Qiyang tada već zacijelo u krevetu sa šestom prilježnicom.

Nije željela više razmišljati. Ispod kreveta je izvukla svoje mekane, izvezene papuče, ukrašene smeđom pticom na grani. Voljela ih je obuti čim bi izišla iz kupelji.

Iznenada je shvatila da nikada nije prestala brinuti o Yuu Qiyangu. Sve otkako su se prije dvije godine ponovno susreli, uvijek je bio nekako prisutan u njezinim mislima. Uvijek joj je smetalo kad je imao odnose s drugim ženama. Srce ju je boljelo još dugo nakon svakog susreta s njim. Morala se uzdići iznad takvih osjećaja, jer između njih dvoje nikada nije moglo biti nikakvog odnosa, a oboje su i previše dobro razumjeli vlastiti položaj. Nijedno ni drugo neće prijeći granicu. Život im je ovisio o bratstvu Hong. Ako naprave samo jedan krivi korak, sve će propasti.

Sudbina, pomislila je. Jedno od njih je na vrhu, a drugo samo malo niže. Morala je pripaziti da nikada ne spusti pogled prema njemu.

Shvatila je da su joj oči vlažne i otrla ih je vlažnim platnom. Pitala se ne postoji li nitko tko je uistinu voli i koga bi i ona sama uistinu mogla voljeti.

Tijekom doručka sljedećeg jutra Cassia je saznala da je nakon njihova sastanka Yu Qiyang napustio Šangaj. Toga je jutra Xiu Fang bez prestanka pričala o čudnim Yuovim postupcima. Cassia joj je rekla da pred njom više ne spominje njegovo ime.

No, Xiu Fang se vragolasto osmjehnula. Izvadila je bambusov kavez iz kuhinjskog prozora, kao da namjerava osloboditi papigicu iz njega.

Cassia ju je zaustavila: »Tu mi je pticu poslao gospodar Huang.«

»Ali Yu ju je donio. Zacijelo ju je sam odabrao.«

»Previše brbljaš!« Cassia se ovaj put uistinu naljutila. »Zar me zaista želiš razbjesniti?«

Xiu Fang je gotovo nikada nije vidjela tako strogu. Bez ijedne riječi izišla je u vrt i obesila ptičji kavez na granu stabla.

Cassia je odaslala uhode, zatraživši od njih da se vrate s detaljnijim vijestima čim bilo što načuju. Jednoga poslijepodneva od uhoda u kućanstvu Huang saznala je da je šesta priležnica pobjegla sa svom svojom ušteđevinom. Huang Peiyu već je prijavio policiji njezin nestanak, istodobno službeno objavivši da su se razdvojili. Mjesec dana poslije naposljetku je čula da se Yu Qiyang vratio, ali potpuno sam.

Tek je mnogo godina kasnije od samog Yua saznala što se dogodilo. Možda su bili jedini ljudi na svijetu koji su to znali. Yu joj je uzdišući ispričao priču, dodavši da nije lako živjeti životom kakav je njegov.

Te je noći na palubi trajekta bilo tamno. Yu je u naručju držao zavodljivu šestu priležnicu, a sve je oko njih odisalo romantikom. Zajedno su se na stražnjoj palubi divili Mjesecu. Šesta priležnica naslonila se na njega, opijena ljepotom. Sagnuo se da je poljubi i dugo su ostali priljubljeni. Uzeo ju je za ruke i poveo na pramac broda. Obavila je ruke oko njegova vrata, uzdižući se na prste, i nije ga htjela pustiti. Vrhunci s obje strane broda kao da su polagano uzmicali, a nad površinu rijeke uzdizala se strma litica koja probijala u zatamnjeno nebo.

Paluba je bila u mraku, ali povremeno bi je obasjavali reflektori. Odabravši trenutak kad je šesta priležnica zadovoljno sklopila oči, Yu Qiyang je izvukao polugu od željeza omotanu u komad platna. Hitro ju je onesvijestio. Tada je, držeći je jednom rukom, drugom ovio ranije pripremljeno uže oko njena vrata, podigao je i bacio u rijeku.

Kad je reflektor ponovno prešao preko broda, Yu se već okrenuo na drugu stranu, doimajući se kao da čeka svoju ljubavnicu koja je otišla nešto donijeti iz kabine.

Rijeka je bila mračna i blistava. Samo bi se povremeno vidjeli valovi koje je stvarao brodski propeler.

Cassia bi i godinama kasnije zadrhtala spominjući taj događaj. Nije ju zaprepastio detaljan i besprijekoran plan Yua Qiyanga, nego činjenica da su se njezine vlastite predstave oslanjale na proganjanu i sentimentalnu ljubav kako bi privukle publiku. Yuov čin nagnao ju je da shvati kako su suze koje je prolijevala na pozornici puka voda koja vlaži kamen na kojem se oštre noževi.

Otada joj je postalo teško nastupati u sentimentalnim ljubavnim predstavama. Uspjela je oprostiti Yuu: samo je on znao je li prema toj ženi nešto uistinu osjećao, a čak i ako jest, ipak se morao pokoriti nalogu da je ubije.

ODJEVEN U BIJELO zapadnjačko odijelo Yu Qiyang je unajmio ložu kako bi pogledao izvedbu »Lepeze mlade gospodarice«. Cassia se toliko zaprepastila iznenada ga ugledavši, da je zaboravila riječi. Držeći u ruci lepezu od sandalovine obišla je cijelu pozornicu ne otpjevavši nijednu riječ.

I prije nego što je napustio Šangaj Yu je rijetko kad dolazio pogledati njezine predstave. Nije dolazio ni nakon što se vratio. Iako tada još nije znala kako je obavio zadatak koji mu je dao Huang Peiyu, bila je svjesna da je obavljen. Možda je čak dobio i nagradu, pa je tako dobro raspoložen da dolazi pogledati njezinu predstavu. To ju je još više uznemirilo.

Zapazivši Li Yu, koja ju je promatrala iza pozornice, kako joj zabrinuto domahuje, pribrala se i ponovno postala »mlada gospodarica« koja zavodniku priznaje da je spremna pobjeći s njim. Doimao se obradovan njezinim riječima, ali čim mu je okrenula leđa, malo se zabrinuo. U predstavi nije nedostajalo muškaraca koji bi se željeli poigrati osjećajima mlade dame.

»Mlada gospodarica« je napustila pozornicu i ponovno postala Cassija. Li Yu joj je donijela šalicu čaja. Zatražila je da joj poprave ruž te su šminkeri požurili da obave posao.

Bila je svjesna da više nije ista kao prije te da joj Yu Qiyang više ne nedostaje onoliko kao prije. U posljednje je vrijeme razmišljala o mnogim stvarima.

Na pozornicu je stigla dama iz visokog društva, muževa ljubavnica, i zavodnik ju je počeo zabavljati.

Cassia se također vratila na pozornicu, ponovno postavši mlada gospodarica. Otpjevala je duet s damom, u kojemu su obje izrazile svoje osjećaje. Naposljetku je dama žrtvovala svoju ljubav i napustila grad slomljena srca kako bi se mlada gospodarica mogla vratiti svom suprugu.

Odjeknuo je pljesak. Cassia se poklonila, zahvaljujući publici i bacila pogled na Yuovu ložu. Loža je bila prazna. Malo se razočarala. Yu je pomalo podsjećao na zavodnika u predstavi: bio je slobodan postupati po vlastitoj volji. Žene su jeftine, pomislila je. Čak se ni ona sama nije mogla osloboditi te neobične zbrke.

Morala se potruditi da uspije istisnuti Yua iz svojih misli, a toga dana joj je gotovo upropastio predstavu. Cassiji se takvo što nikada prije nije dogodilo. Imala je svoje obožavatelje i uvijek je brižno pazila da predstava odgovara njihovim očekivanjima.

No, nije mogla ni sanjati da će se Yu pojaviti u njezinoj garderobi. Istoga je trenutka prepoznala njegovo ritmično kucanje.

Shvativši tko je na vratima, viknula je: »Što je?«

Nagnuvši se prema vratima, Yu reče: »Gospodar Huang je rekao da će večeras doći u Ulicu Connaught.«

Namjerno mu nije odgovorila. Huang Peiyu je odnedavno postao posve nepredvidiv. Nerijetko je loše postupao s njom, smatrajući je manje vrijednom od prilježnica koje su ga čekale kod kuće. Sad, kad je postala njegova, odnosio se prema njoj kao prema staroj odjeći, uzimajući je i odbacujući po miloj volji. Otkako je šesta prilježnica »pobjegla iz Šangaja s nekim muškarcem«, odnos Huanga Peiyua prema Cassiji potpuno se promijenio. Počeo je zamjećivati druge žene i često je posjećivao Paviljon ugodnog proljeća. Nju je sve rjeđe obilazio.

»Ja nisam čak ni stara krpa. Možda sam sada samo krpa za brisanje cipela?« Bacila je na pod šalice za čaj. »Odlazi, potrčko!«

Yu je ostao stajati pred vratima. »Što se dogodilo?«, upitao je.

Cassia je naglo otvorila vrata, ne mareći što je samo u donjem rublju, i ljutito viknula: »Idi i reci svom velikom gospodaru Huangu da može otići u Si Malu, pronaći običnu uličarku i odvesti je u kuću u Ulici Connaught! Ja ću radije ostati u kazalištu.« S tim je riječima zalupila vrata.

Yu Qiyang je pričekao trenutak, a onda ponovno pokucao. Nije bilo odgovora. Ponovno je tiho pokucao. Cassia je prišla vratima i otvorila ih, a onda se bacila na stolac ispred zrcala. Yu je ugledao tragove suza na njezinu licu koje su joj razmazale šminku, a izgledala je još čudnije zato što ih je pokušala otrti rupčićem. No, kosa joj je bila glatko počešljana i bila je elegantno odjevena. Oko ramena je prebacila dugačak, svileni šal, ispod kojega je nosila grimiznu večernju haljinu.

»Naređeno mi je da dođem ovamo«, objasnio je Yu, ne znajući što bi mogao reći. Pokušao se osmjehnuti da je umiri, ali nije uspio.

Cassia je skinula svileni šal, zadržavši ga u ruci. »Zar misliš da ne znam da ga pratiš u Paviljon ugodnog proljeća? Glumite da ondje vodite poslovne razgovore sa strancima, a zapravo odlazite zbog bludnica. Nemoj misliti da sam ljubomorna! Već je nekoliko puta rekao da će doći provesti noć sa mnom, a ja sam ga čekala, iako naposljetku nije bilo ni žive duše. Nije zazvonio telefon, nije mi se ispričao. Danas se začuo grom, ali tko zna gdje će pasti kiša.«

Yu nije prozborio ni riječi.

Cassia ga nije htjela ni pogledati, nego je spustila glavu i izišla iz garderobe. Ponovno se ogrnula svilenim šalom i ljutito uzviknula: »Hajde, što čekaš? Smrt?«

Vozio je Yu. Promatrajući Cassiju kroz retrovizor, blago je izustio: »Obriši lice.«

Cassia je iz torbe izvadila kozmetičku torbicu i pogledala se u zrcalo. Yu je uključio svjetlo u kabini da se lakše uredi.

Odvezli su se ravno u Ulicu Connaught i zaustavili se ispred Cassijine kuće. Izišla je iz automobila i iz torbice izvadila ključeve. No, Xiu Fang je već otvorila vrata. Cassia je odmah shvatila da Huang Peiyu nije ondje.

»Je li gospodar Huang nazvao?« Namrštila se pogledavši na zidni sat. Bilo je već gotovo jedanaest sati.

»Ne, nije.« Xiu Fang se uputila prema svojoj sobi.

Iznenada je Cassia osjetila što treba napraviti. Požurila je do vrata i otvorila ih: Yuov automobil još je stajao pred kućom. Bijele su ruže već počele venuti, a latice su im otpadale po stazi. Mjesečinom obasjana noć bila je hladna poput vode. Na trenutak je razmišljala, napravila nekoliko koraka i domahnula Yuu Qiyangu.

Podigao je pogled i ugledao je. Upitno je pokazao na sebe, a onda prema kući. Cassia je kimnula.

Nekoliko je trenutaka oklijevao, a onda otvorio vrata automobila i izišao.

Prekrivač na ležaju sada je bio drukčiji, s uzorkom nježno zelene boje, dobro se slagao s bijelom bojom zavjesa. Jedina svjetlost u prostoriji izvirala je iz svjetiljke na stolu. Cassia je Yuu donijela šalicu čaja te su sjeli.

»Zašto sada ovdje ima manje namještaja?« Yu Qiyang je pokušavao pronaći temu za razgovor.

Cassia mu se zagledala u oči, odgovorivši da to može zahvaliti šestoj prilježnici, koja je sve porazbijala. U početku je mislila da će kupiti nekoliko komada namještaja, ali je promijenila mišljenje. Smatrala je da je dobra zamisao imati što manje namještaja u prostoriji.

»To je istina. Soba se doima prostranija.«

»Već dugo nisi bio ovdje«, primijeti Cassia. »Više od dva i pol mjeseca.«

»Zacijelo nije prošlo tako mnogo vremena.« Yu spusti šalicu.

Kad joj je Xiu Fang bila otvorila ulazna vrata, Cassia je zamijetila da se mjesec nalazi u uglu sobnog prozora. Sad, kad je Yu bio u toj sobi, premjestio se na sredinu. Cassia nije ni pogledala na zidni sat, na kojemu je bilo jedanaest sati i deset minuta. Upitala je Yua: »Smijem li te zamoliti da nazoveš svog gospodara? U koju je javnu kuću otišao?«

Yu se osmjehne i odvрати: »Kuju da najprije nazovemo?«

»Nazovi ih sve, jednu za drugom!« Cassia mu dobaci telefonski imenik. »Noćas ga svakako moraš pronaći. Namjerno me ismijava. No, ako ti ne želiš nazvati, nazvat ću sama!«

»Dobro, dobro, nazvat ću«, reče Yu, pomirivši se sa sudbinom. Skinuo je kaput zapadnjačkog odijela ispod kojega je nosio bijelu košulju, a preko nje

naramenice hlača. Nazvavši jedan broj, javio se smrtno ozbiljnim glasom: »Je li to Vojvotkinjin paviljon? Želio bih da gospa Smaragda dođe na čajanku. Stara? Ne, nije prestara. Uopće nije prestara, još je savršena ljepotica.«

Cassia prasne u smijeh: »Ne smiješ zadirkivati staru gospu. Za dvije-tri godine i sama ću biti stara dama koju ćeš moći ismijavati. Dobro, nazovi kuću gospodara Huanga i tamo se raspitaj.«

Yu je držao slušalicu u ruci, ali se nije ni pomaknuo.

Cassia reče: »Hajde, što ti je sad? Ako ja nazovem njegovu kuću, sve ću ih nasmrt isprepadati!«

Yu s oklijevanjem izusti: »Prekasno je. Ne bi izgledalo prikladno kad bih ga nazvao odavde.«

Cassia iznenada shvati. Podigne glavu i pogleda Yua: uistinu se pokazao kao pametan mladić. Prvoklasan. Kosa mu je bila glatko začesljana unatrag, tako da je svaka vlas bila na svom mjestu. Doimao se kao elegantan i zgodan muškarac. Shvatila je da ga već dugo nije uistinu pogledala. Kao što je bila povjerala Li Yu, više nije stalno mislila na njega. Možda se upravo zbog toga usudila pozvati ga da ude i možda se upravo zato on usudio ući.

Yu je pogleda. Na trenutak nisu bili u stanju progovoriti, iako su oboje bili svjesni riječi koje su im bile na vrh jezika. Cassia ustane, a Yu isto tako. »Idem ti donijeti malo vrućeg čaja«, žurno izgovori.

Yu se baci natrag na ležaj.

Cassia se u kuhinji iznenada prisjetila da je toga dana, ako ne griješi, Yuov rođendan. Li Yu joj je potanko ispričala priču o Yuovom podrijetlu. Kakva slučajnost!

Smiješeći se, ponijela je pladanj s dvije čaše, bocom francuskog crnog vina i tanjurićem kolača.

Yu joj uputi neobičan pogled. Njezin blistav osmijeh nekako je odudarao od situacije.

»Hajde, nazdravit ćemo rođendanu!«, radosno je uskliknula.

»Danas ti je rođendan?« Yu se doimao zadovoljno. »Ne, već je prošao. Vidiš kako slabo pamtim!« Naglo se lupio po čelu: »Nebesa, pa danas je moj rođendan!« naposljetku se sjetio i odmahnuo glavom. Shvatila je da taj muškarac rijetko kad pamti rođendane, a vlastiti zacijelo ne smatra vrijednim slavlja. No, Cassia je, kao i on, bila skromnog podrijetla, pa joj se učinilo zgodnom idejom da u njezinoj kući proslave njegovu dvadeset petu godinu na ovome svijetu.

»U zdravlje zgodnog mladića koji slavi rođendan!«

»Ne, ne. U zdravlje vječne mladosti uzvišene ljepote!«

Cassia polagano ispije vino, kao i Yu. Ni ona ni on nisu bili osobito skloni alkoholu. Te se večeri odjenula za Huanga Peiyua. Budući da je skinula svileni šal, večernja haljina golih ramena razotkrivala joj je stas. U dvadeset četvrtoj godini nije bila spremna previše brzo se napiti: bilo bi previše jednostavno opiti se, a kasnije, kad se otriježni, trpjeti posljedice.

Sat je otkucao ponoć. Cassia odbaci cipele visokih peta i legne na ležaj, spustivši glavu na ruke. Postrance je pogledala Yua Qiyanga i rekla blagim glasom: »Yu, ako se nisi usudio nazvati, što bi se onda tek dogodilo kad bi gospodar Huang ovoga trenutka ušao u sobu? Kako bi mu objasnio to što si ovdje?«

Yu se s nelagodom osmjehne. Ovlažio je usne, odložio čašu i uzeo kaput. »Sad idem.«

»Dakle, bježiš?« Cassia ispruži ruku i lagano ga uhvati za donji di kaputa. »A što ako ti ne dopustim da pobjegneš?«, upita ga.

Yu je pogleda i oklijevajući odgovori: »Gospodar bi mogao doći svakog trenutka!« Doimao se uplašeno.

»Potpuno si u pravu.«

Boca na čajnom stoliću bila je više od polovice puna. Skrenula je pogled sa čajnog stolića na njega i ustala. »Želim ti dati sebe kao rođendanski poklon«, reče.

Yu spusti glavu. »Ne, nemoj...« Počeo je uzmicati.

»Reci mi, jesi li ti bio odjeven u bijelo, kao redovnik, onoga dana na američkoj kostimiranoj zabavi?«

Nije kimnuo, ali nije ni odmahnuo glavom. Stajao je i budalasto zurio u nju. Trenutak-dva kasnije se sabrao. »Moram ići.« No, Cassia mu je već prišla posve blizu i podigla lice prema njemu, progovorivši dubokim glasom: »Huang Peiyu je muškarac. Zar ti nisi muškarac, Yu Qiyang?« Zagrlila ga je i nježno spustila glavu na njegovo rame.

Yu je još stezao kaput, pokušavajući se osloboditi. »Svjesni ste da je gospodar Huang kralj Šangaja.«

To je razljutilo Cassiju. Silovito ga je odgurnula i okrenuvši se, udaljila od njega.

Vidjevši da ju je uvrijedio, Yu se zabrinuo. Odbacio je kaput i stao joj iza leđa. Osluškiivali su otkucaje svojih srca i tiktakanje sata. Cassia je imala osjećaj da je vrijeme stalo. Ponovno je vidjela sebe ispod breskvina stabla u Vojvotkinjinom paviljonu. Obasjavala ih je mjesečina. Sklopila je oči, nehotice se povukavši korak unazad. Bio je dovoljan samo jedan pokret i našla bi se u

njegovu zagrljaju. Uхватила ga je za ruku i okrenula se prema njemu. Tada ga je poljubila.

Predugo je čekala, predugo oklijevala. Sada više nije imala namjeru dopustiti bilo čemu da ih zaustavi. Imala je dojam da bi, ako produži taj prvi poljubac, mogla nadoknaditi sve one godine u kojima su bili razdvojeni. Strast koju je sada osjećala morala joj je nadomjestiti sve one godine neispunjene čežnje. Napravila je još nekoliko koraka i srušila ga na ležaj.

»Zašto ti ne možeš biti kralj Šangaja?« Pogledala ga je ravno u oči, dodavši: »Budući da sam ja kraljica Šangaja, svaki muškarac u kojeg se zaljubim postat će kraljem«.

Izgleda da je to Yua Qiyanga podsjetilo na vlastiti položaj. Oslobodio se njezina zagrljaja i bez riječi pokupio svoju odjeću s poda. Umjesto da mu se suprotstavi, Cassia je tiho ustala i prekrila noge haljinom.

Stojeći pokraj ležaja, Yu je postićeno rekao Cassiji da gospodar Huang i ma cijelo mnoštvo uhoda, i da nikada ne oklijeva kad želi ubiti nekoga. »Kad bi se želio otarasiti vas i mene, za njega bi to bilo kao kad bi ubio dvije ptice u kavezu. On sam zapravo ništa ne bi morao poduzeti, netko bi drugi to obavio umjesto njega. Bilo bi dovoljno da sve organizira i pobrine se da nitko ne postavlja pitanja.«

»Naravno.« Cassia je neko vrijeme razmišljala, a onda ju je nešto nagnalo da kaže pažljivo birajući riječi: »Odavno imam osjećaj da nema ničega na ovome svijetu što se taj čovjek ne bi usudio učiniti.«

Yu je napeto pogleda. Tada reče: »Koliko ste uistinu razmišljali o tome?«

Cassia se zaprepasti. Yu nije skidao pogleda s nje. Naposljetku šapne: »Znači da i ti vjeruješ kako je bio umiješan u pogibiju gospodara Changa?« Cijelo je vrijeme sumnjala u to, vodena ženskom intuicijom i ljubavlju prema Changu Lixiongu, ali ipak je željela konačnu potvrdu.

Yu kimne.

Zagledala se u njega, potičući ga da nastavi. Yu se ugrize za usnu. Naposljetku kao da je donio značajnu odluku. »Već dugo to znam«, reče. »Da, Huang Peiyu se pobrinuo da pripadnici bratstva Qing dođu i ubiju ga.« Uzdahne. »No, tko bi sada mogao osvetiti gospodara Changa?« ogorčeno nastavi. »Svi pripadnici bratstva Hong, od braće na vrhu do najnovijih članova, moraju nekako živjeti u ovom gradu. Imamo novog 'cara' i svi su njemu poklonili svoju odanost.«

Cassia sklopi oči. Pitanje koje ju je tako dugo mučilo naposljetku je dobilo odgovor. Yu bi, dakako, želio osvetiti smrt gospodara Changa. I on je želio saznati istinu. Shvatila je da ga je pogrešno procijenila.

Yu joj ispriča. Te noći prije osam godina, nakon borbe s pripadnicima bratstva Qing, on nije krenuo za drugom braćom koji su pobjegli na selo, nego se pokušao probiti u logor Qinga, želeći uhvatiti vodu kako bi ga ispitao. Pronašavši ga, stavio mu je nož pod grlo i prisilio ga da prizna kako su dobili upute da ubiju sve osim muškarca koji vozi kočiju.

Toga dana, kad je Huang Peiyu skočio na vozačevo sjedalo i izvukao kočiju iz kiše metaka, Yu Qiyang i treći gospodar uhvatili su se za nju i tako se spasili. Zbog toga hrabrog djela svi su se divili Huang Peiyuu. A sada se pokazalo da je sve to bilo namješteno.

»Što si učinio s muškarcem kojeg si uhvatio?«, upita Cassia.

»Nisam ga mogao odvući glavnom savjetniku! Naši su mi neprijatelji bili za petama«, odvrati Yu očajno. Prisjećao se situacije - bio je prisiljen da nožem ubije doušnika te je bio posve poprskan krvlju. U početku joj je to htio ispričati, svjestan da Cassia više od bilo koga drugog želi osvetiti smrt gospodara Changa. Zato je još prije zore pojurio u Vojvotkinjin paviljon. No, na kraju je i sam postao ovisan o Huangu Peiyuu zato što ga je on izvukao iz zatvora.

Yuovo srce bilo je teže od olova. Oboje su šutjeli neko vrijeme. Izvana je dopirao zveket kočija koje su jurile jedna za drugom. To je Cassiju podsjetilo na noć bitke kad je druga kočija, praćena izbezumljenim, očajnim topotom konjskih potkova, nestala u noći. Sobu je ispunila tišina. Yu progovori: »Huang Peiyu nije imao težak posao. Iskoristio je suparništvo između dviju bandi. Naveo je gangstere da ubijaju umjesto njega. Kasnije je iskoristio svoju moć u stranim teritorijima kao podršku. Tako je osvojio bratstvo Hong postavši njegov veliki gospodar.«

»Svi su mu se pokoravali«, nastavi on, »i kome sam uopće mogao otkriti tajnu do koje sam došao? A što bi se dogodilo i da sam se nekome povjerio? Jedna jedina riječ na krivom mjestu donijela bi mi smrt. Ne samo što se to odnosilo na ljude kao što su glavni savjetnik i treći gospodar, nego sam i ja morao laskati novom gospodaru samo da sačuvam živu glavu.«

»I sada si zadovoljan time što si njegov potrčko!« Cassia dugo nije progovarala ni riječi, ali onda je iz nje izbio otrovni bijes. »Ti si prosjak koji uzima kruh iz svake ruke koja mu ga pruži. Ali ti si još gori od prosjaka.«

»Imate pravo na svoje mišljenje.« Yu se uvrijedio. Ustao je. »Morate priznati da Huang Peiyu zna postupati sa strancima i da se oni oslanjaju na njega. Druži se s političarima i vojnim poglavarima, i zbog toga bratstvo Hong u Šangaju napreduje, a to svima donosi korist.«

»Hoćeš reći da gospodar Chang nije bio tako sposoban kao Huang Peiyu?« Cassia samo što nije skočila na njega. Te su joj riječi bile mrske. Izgledale su poput izdaje.

Yu se ugrizao za jezik zapazivši kako su joj oči zasjale kad je spomenula gospodara Changa. »Cassia, gospodar Chang me osobno uzdigao na viši položaj. Zar bih ikada mogao zaboraviti njegovu ljubaznost? No, vremena su se promijenila. Od koje bi nam koristi bilo da ga osvetimo? Kako bismo nastavili živjeti? Sto bi se dogodilo s tvojom kazališnom družinom? Čiji bih ja morao biti pomoćnik da se održim na životu?«

Cassia je u bijesu stisnula zube.

Yu se okrenuo da ode, a onda je zastao na vratima. »Budi jako, jako oprezna. Ništa ne poduzimaj na brzinu. Molim te, poslušaj me!« Na trenutak je razmislio, a onda se vratio u sobu i spustio joj ruku na rame. Zagledavši joj se izravno u oči, dodao je: »Što god misliš raditi, najprije se posavjetuj sa mnom. Zapamti, ako ne možeš imati povjerenja ni u mene, onda ne možeš vjerovati nikome na cijelome svijetu!«

Vrata su se s treskom zatvorila i Cassia se polagano popne stubama do svoje spavaonice. Ležala je na krevetu kao omamljena. Iznenada se prisjeti. Kako to da gospodar Chang nije znao da je Huang Peiyu opasan? Trebao je to znati, ali ipak je jurio naprijed, žrtvujući sebe, siguran da bi mu taj čovjek mogao pomoći da ostvari svoj san, da porazi diktaturu bratstva Qing.

Često se tijekom posljednjih osam godina pitala je li moguće da je Huang Peiyu otjerao gospodara Changa u smrt. Toga dana joj je Yu Qiyang potvrdio njezine sumnje. Kad je gospodar Chang poginuo, bio je prekriven krvlju, ali nije htio sklopiti oči. Je li joj pokušavao dati do znanja da preuzme pištolj iz njegove ruke? Je li znao da će jednoga dana i ona morati nešto poduzeti?

Ona je samo žena, kako bi mogla postići nešto što nisu mogli ni muškarci?

Okrenula se i zagledala u strop, osluškujući zvuk motora koji je kretao i promatrala svjetla automobila koja su hitro prešla preko stropa i nestala. U polutami je tiho jecala i uzdisala. »Zar u Šangaju nije preostao nijedan pravi muškarac?« promrmljala je za sebe.

Tada se iznenada prisjetila onoga trenutka prije osam godina, kad je prvi put vidjela Huanga Peiyua. Bio je iznimno nervozan. Nijednom je nije ni pogledao, sve dok se na stolu nije našla proširena verzija oblika sedam zvijezda, kad je shvatila da namjerava odabrati pogrešnu šalicu vina. Nije bila ni svjesna da je trepnula, zbog čega je Huang Peiyu istoga trenutka spoznao svoju pogrešku i odabrao pravu šalicu. To je navelo gospodara Changa da povjeruje kako Huang Peiyu zauzima važan položaj u bratstvu Hong. Kasnije, kad su se ponovno susreli u hotelu Licha, Huang Peiyu je to spomenuo kao dokaz da je Cassia od njihova prvog susreta osjetila naklonost prema njemu.

Sada se svega prisjetila. Shvatila je da je njezino treptanje pomoglo Huang Peiyuu da prođe i preko posljednje prepreke, da uvjeri gospodara Changa kako

je jedan od njih, što je dovelo do ubojstva Changa Lixionga. Da nije trepnula i da je Huang Peiyu pogriješio, tada bi ga gospodar Chang vjerojatno otjerao ili bi barem bio na oprezu i ne bi ga pozvao da cijele noći ostane s njim u razgovoru. Ubilačka urota tada ne bi uspjela, jer je prije ponoći većina pripadnika bratstva Hong još boravila u Vojvotkinjinu paviljonu.

Iznenadna spoznaja pogodila ju je poput groma. Skamenila se. Ona sama je uzrokovala pad gospodara Changa! Kad je trepnula, samo se hvalisala svojim izvrsnim pamćenjem, budući da je gospodar Chang zatražio od gospe Smaragde da je za samo dva dana nauči sva pravila bratstva Hong, a ona ih je zapamtila gotovo otprve! Bila je previše mlada i budalasta. Taj djelić trenutka u kojemu se razmetala svojim znanjem usmrtio je gospodara Changa!

Preplavila ju je agonija kajanja. Gospa Smaragda jednom joj je rekla da je »pravo prokletstvo«, žena koja donosi nesreću, i bila je u pravu. Bila je potpuno u pravu.

Cassiju je oblio znoj i nije mogla disati. Gotovo je izgubila svijest. Kad se oporavila, ponovno je razmišljala o svemu i uspjela malo razbistriti misli.

Mogla je učiniti samo jedno: morala je sama iscijeliti tu ranu, inače neće moći nastaviti živjeti.

Kad se sljedećega jutra u deset sati Li Yu vratila iz kazališta, otkrila je da Cassia nije ni dotakla doručak koji joj je pripremila. Cassia bi tada već bila odavno ustala, okupala se i sjedila u vrtu s doručkom i čašom mlijeka. Li Yu i Xiu Fang podijelile su poslove. Li Yu je brinula o gospodarici u kazalištu i upravljala financijama, a Xiu Fang se brinula za kuću, uređivala sobe i prala odjeću. Kad bi Cassia jela kod kuće, Xiu Fang bi kupila povrće i skuhala objed, tako da je jedna bila zadužena za domaće poslove, a druga za kazališne. No, bez obzira na to gdje se Cassia nalazila, jedna od dviju sobarica uvijek je bila kod kuće.

Li Yu i Xiu Fang dobro su se slagale i pomagale jedna drugoj. Nikada nisu bile ljubomorne jedna na drugu, možda i zato što su dobivale velikodušnu plaću, a možda i zato što je Cassia u obje imala povjerenja.

Li Yu je odnijela mlijeko na kat. Vrata spavaonice bila su širom otvorena, a Cassia je još ležala u krevetu. Znala je da Huang Peiyu nije ondje. Kad god bi proveo noć kod Cassije, rano bi ustao i otišao.

Začuvši zvuk, Cassia je otvorila oči i upitala: »Koliko je sati?«

»Još je rano.«

»Malo me boli glava.« Cassia se uspravila u krevetu i naslonila na jastuk. Kosa joj je bila neuredna, a očni kapci natečeni.

Li Yu joj je dodirnula čelo, ali na sreću nije bilo vruće. »Sinoć sam popila malo vina«

»Ali gospodar Huang nije dolazio sinoć.« Li Yu bila je pametna, odmah je pogodila o čemu je riječ.

»Yu je bio ovdje«, dodala je. Nikada nije lagala posluži o takvim stvarima, a ne bi ni mogla.

Li Yu se okrenula. »Donijet ću vam malo juhe da se otrijeznite, ali najprije popijte mlijeko.«

Cassia primijeti: »Možeš misliti što god hoćeš«.

»Uvijek ste bili jako obzirni prema Yuu.«

Cassia otpije gutljaj mlijeka i osmijehne se: »Ali ne i ovaj put.«

K A D S E C A S S I A poklonila pred zavjesom, vratila se iza pozornice gdje je pronašla golemu košaru sa cvijećem i potpisom »Huang Peiyu«, shvativši da joj se na taj način ispričava. No, još je nije nazvao, a Cassia već nekoliko dana nije napuštala kazalište. Zamolila je Li Yu da telefonira Huangu Peiyuu i obavijesti ga da se ne osjeća dobro i da još ima mjesječnicu.

Li Yu mu je rekla: »Narodni liječnik je bio ovdje i sada se malo bolje osjeća.«

Na drugoj strani spustila se slušalica. Cassia upita: »Zar se još sastaje s onom bludnicom?«

Li Yu odgovori: »Provjerila sam. Ta je žena bila prehladna i nije mogla primati posjetitelje.«

Cassia je bila svjesna da je stvarna situacija malo složenija. Huang Peiyu u zadnje vrijeme nije bio dobro raspoložen. Kampanja nacionalističke stranke protiv Yuana Shikaija beznadno je propala. Sun Yat-sen, predsjednik stranke, pobjegao je u Japan. Zatražio je od Huanga Peiyua da prikupi golemu sredstva kako bi njegova revolucionarna stranka mogla provesti »treću revoluciju«. Huang Peiyu je smatrao da se Sun Yat-sen budalasto ponaša te je pronalazio izgovore, tvrdeći da ima poteškoća s prikupljanjem takve svote. Zbog toga su se i razdvojili. Neki ljudi u blizini Sun Yat-sena već su počeli kritizirati Huanga Peiyua, tvrdeći da uživa moć i slavu kuma podzemlja, da je propao u moralnom smislu i da je izdao revoluciju. Smatrali su da ga se mora razotkriti. No, Sun Yat-sen bio je političar po profesiji. Jednostavno je vjerovao da je Huang Peiyu postao nekoristan i da se njime ne treba više služiti.

Cassiji je bilo svejedno je li Huang Peiyu izdao Sun Yat-sena ili nije. Za nju se sve svodilo na jedno: da je Huang Peiyu zatražio njezino mišljenje, rekla bi mu da se ne bavi poslovima zbog kojih bi nekome drugom morao predati vlasništvo bratstva Hong.

Dobro ga je poznavala. Dok je studirao u Japanu, Huang Peiyu se pridružio Društvu saveza Sun Yat-sena, koje ga je poslalo u Šangaj kako bi bratstvo Hong naveo da se pridruži revoluciji. No, uskoro je otkrio da se u Bratstvu dokopao slobode kakvu nikada nije uživao dok je bio s revolucionarima. Zapravo, čovjeku kao što je on uskoro je dojadilo baviti se politikom, u kojoj su se ljudi uvijek morali voditi visokim načelima.

Jednom je povjerio Cassiji da se, pristupivši Bratstvu, počeo osjećati kao riba u vodi. Neobični obredi, prepuni proturječnosti i gramatičkih pogreški, davali su mu osjećaj nadmoćnosti. Od pripadnika se nije očekivalo da vjeruju u ono na što su polagali zakletvu, a on je u to vjerovao još manje. Revolucija je bila potpuno nestvarna. Za njega je jedina stvarnost bila da živi poput kralja i uživa u moći. Dojadili su mu Sun Yat-senovi prenapuhani državni planovi. Kad je postao veliki gospodar bratstva Hong u Šangaju, vjerovao je da mu pripada sve ono što bratstvo posjeduje.

U svakom slučaju, Cassia nije morala ništa znati o plemenitim ciljevima kao što je revolucija, jer je i predobro znala kakvi su muškarci. Bilo joj je jasno da se Huang Peiyu temeljito razlikuje od strastvenog čovjeka kakav je bio Chang Lixiong i zbog toga ga je prezirala. Nisu joj se sviđali hiroviti ljudi.

Li Yu spusti košaru pokraj toaletnog stolića. Cassia baci pogled na nju, pomislivši da će Huang Peiyu najkasnije preksutra poslati Yua k njoj da joj prenese njegove pozdrave.

Upravo u tom trenutku začuje se kucanje na vratima garderobe. Ona rastreseno pomisli: »Zar već?« Obrisala je lice i pogledala Li Yu.

Li Yu iziđe s torbom u ruci. Bio je to uistinu Yu Qiyang. »Moja je gospodarica već zaspala. Gospodine Yu, molim vas, navratite sutra.«

Li Yu zatvori vrata.

»Ja je želim vidjeti.«

»Plašim se da to ništa ne mijenja«, strpljivo odvrati Li Yu.»Poslušajte me. Ostavite je noćas na miru. Gospodarica se ne osjeća dobro.« I povuče Yua prema vratima.

»Koliko je vremena prošlo otkako se preselila ovamo?« upita Yu.

Li Yu mu nije htjela odgovoriti.

Ne mogavši ništa poduzeti, Yu Qiyang je morao otići.

Cassia je iz garderobe jasno čula svaku riječ. Nije se željela vratiti u onu kuću. U garderobu je dala prenijeti niski ležaj i ondje je spavala. Na kraju krajeva, mogla je spavati bilo gdje. Nije se vezala za raskošnu kuću koju joj je poklonio Huang Peiyu. U kazalištu je nakon završetka predstave uvijek bilo prilično mirno. Prije spavanja bi prelistala roman ili dva i dobro se odmorila. Kad bi se ujutro probudila, bavila se svojim uobičajenim glasovnim vježbama i vježbama disanja, a odlazila je i u šetnje.

Sljedećega jutra, čim je sišla s pozornice, Yu Qiyang je požurio da je dočeka iza pozornice, kako ga ne bi mogla izbjeći. Bio je odjeven u odijelo, a cipele su mu blistale, ali usprkos njegovoj ljepoti i eleganciji doimao se prilično potišteno.

Cassia je krenula hodnikom ispred njega, ponašajući se kao da ga nije ni vidjela. Ušla je u garderobu, a on ju je pratio u stopu.

»Ponovno radiš kao svodnik Huanga Peiyua?« grubo mu je dobacila.

»Čuo sam da ti nije dobro. Htio sam te vidjeti.« Izgledalo je da se inače oštromnom Yuu zavezao jezik. Mnogo joj je toga htio reći, ali se nije mogao navesti da progovori.

»Vidio si Što si htio vidjeti: dobro se osjećam, a ti se možeš vratiti gazdi i podnijeti mu izvještaj.« Cassia više nije obraćala pažnju na njega.

Yu je malo pričekao, a onda je obavijestio da je Huang Peiyu čeka u plesnoj dvorani hotela Licha.

Zadirkujući ga, Cassia odvrati: »Baš kao što sam i rekla: došao si u ulozi njegova svodnika!« U sebi je pomislila da je Yu beskičmenjak. Gospodar Chang ga je nekoć smatrao svojim usvojenim sinom. Zar mu nije uspio prenijeti ništa od svoje muževnosti?

»Idi Huang Peiyuu i izvijesti ga da ću odmah doći. No, ne želim da me ti voziš. Želim da po mene pošalje svog vozača.«

»To je malo vjerojatno.«

»Zašto?«

»Postao bi sumnjičav i pomislio da pokušavamo nešto prikriti.«

»Medu nama nema ničega«, reče Cassia, gledajući u zrcalo. »Ne zabrinjavaj se, između nas nema ničega. No, budući da se toliko bojiš, ovaj put ću napraviti ono što kažeš. Sljedeći put mu reci da mi pošalje nekog drugog. Pričekaj me u automobilu, a ja ću doći kad se preodjenem.«

U automobilu cijelim putem nisu progovorili ni riječi. Yu Qiyang je zapalio cigaretu. Cassia je također izvadila cigaretu i zapalila je, ali nije uvlačila dim. Cigaretu je sama dogorjela. Put i nije bio dug, ali su dvaput naišli na radove na cesti te su morali ići obilaznicom. Dugo su se vozili i činilo im se da su došli do mrtve točke u svom odnosu. Oboje su bili blijedi i iscrpljeni.

Yu je otpratio Cassiju do Huang Peiyuova stola.

»Draga, jako si mi nedostajala.« Huang Peiyu privukao je Cassiju u naručje i poveo ju do stolca.

»Zar nisi ljut na mene, stari moj?«, upitala je Cassia.

»Uopće nisam ljut, naravno. Ženama je dozvoljeno da povremeno izgube živce. To samo pokazuje da ti je stalo do mene.«

»No, meni nije stalo do tebe.«

Yu priđe Huang Peiyuu i reče mu da mora otići, budući da mora nešto obaviti kod kuće.

»Zašto ti se iznenada tako žuri?« Huang Peiyu i Cassia pogledaše se sa smiješkom.

Yu im objasni da je doputovala njegova zaručnica. Cassia se zaprepastila, jer nikada prije nije čula da je Yu zaručen, a to nije znao ni Huang Peiyu. Oboje se zagledaše u Yua, koji im ispriča da je njegova pokojna majka odavno odredila da mu supruga postane kći njezine prijateljice sa sela. Majka mu je umrla, a djevojka koju nikada nije ni vidio odrasla je u dvadesetpetogodišnju ženu. On sam odavno je zaboravio na nju, ali ona se sada našla posve sama i nije imala nikoga na koga bi se mogla osloniti, pa ga je došla potražiti. Smatrao je da se ne

bi ponio kao pravi sin kad bi odbacio tu odgovornost, zbog čega se u drugom svijetu ne bi mogao susresti sa svojom napaćenom majkom.

Cassiji se sledilo srce. Sada je shvatila zašto je Yu Qiyang nekoliko puta dolazio k njoj, ali je oklijevao izgovoriti ono što je namjeravao. Budući da je sada iskoristio ovu priliku da sve objasni, kad je bio prisutan i Huang Peiyu, nije smjela ni pokazati da joj je srce slomljeno.

»Tada ti moramo čestitati«, obratila se Yuu, ponašajući se kao da se ništa nije dogodilo. Gurnula je Huanga Peiyua: »Zar ne?«

Huang Peiyu je shvatio što je htjela reći. »Dakako, Yu. Mislim da bismo mogli prirediti veliku proslavu. Volio bih je sam prirediti.«

Yu mu je skromno zahvalio, rekavši kako se nada da će mu Huang Peiyu dati nekoliko slobodnih dana.

Te se večeri Cassia vratila u Ulicu Connaught zajedno s Huangom Peiyuom. Prije nego što je isključio svjetlost, Cassia je preko kreveta prebacila ručnik, plašeći se da će zamrljati plahte, jer joj krvarenje nikako nije prestajalo. Nisu vodili ljubav i Cassia je nakon kratkog vremena zaspala. Huang Peiyu ju je milovao, a ruke su mu se spuštale prema njezinom bedru, gdje je pod rukom osjetio pojas od papira i tkanine. Posegnuo je unutar pojasa. Otišavši u kupaonicu, vidio je da mu je ruka uistinu krvava. Tek se tada mogao opustiti i vratio se u krevet. Nakon samo nekoliko minuta počeo je hrcati.

Njegovo gromoglasno hrkanje probudilo je Cassiju i neko vrijeme više nije mogla zaspati. Otvorenih očiju zurila je u tami prema stropu, sve dok nije ponovno usnula.

Yu Qiyang i ona nalazili su se u crkvi gdje je skupinica anđeoske djece pjevala himne. Srce joj se uzdizalo i spuštalo u ritmu pjevanja. Vjenčani obred predvodio je svećenik. Cassia je bila odjevena u najmoderniju bijelu zapadnjačku vjenčanicu, a Yu Qiyang nosio je frak. Razmijenili su prstenje i on ju je poljubio. Fotograf ih je slikao i zasljepila ih je bljeskalica. Cassia je Yuu uputila nježan osmijeh, ali kad ga je pogledala, pretvorio se u Huanga Peiyua, a svećenik je imao lik Changa Lixionga, koji je mahao rukavom svoje bijele haljine, proklinjući je: »Kako možeš biti s tom zvijeri koja nosi ljudsko lice?«

Probudila se izvan sebe od straha i shvatila da Huang Peiyu još hrče. Osjetivši žed, ustala je iz kreveta, spustila se bosonoga u prizemlje i uzela vode.

Gospodar Chang nikada ne bi tako postupao s njom, čak ni dok spava. Popila je vodu, ali usta su joj i dalje bila suha. Sjela je na ležaj. Mjesec ju je obasjavao. Više joj se nije spavalo. U ladici je pronašla cigaru, zapalila je i povukla dim. Na trenutak se zaboravila i uvukla dim, ali se zakašljala. Desna

ruka bila joj je utrnula i ukočena. Uštignula se i tek tada osjetila kako joj je krv ponovno slobodno potekla.

U ladici je pronašla svileni svežanj i odmotala ga. Bio je to bodež, onaj koji joj je poklonio Chang Lixiong.

Cassia je držala nož u ruci dok su joj suze navirale na oči te je korak po korak uzašla uza stube.

Kroz vrata spavaonice začula je kako Huang Peiyu viče. Cassia je odškrinula vrata i ušla sa šalicom vode te nježno pomogla Huangu Peiyuu da sjedne u krevetu. Imao je noćnu moru. »Pomoli se da to ne bude istina«, promrmljao je.

Dugo nakon toga Yu Qiyang nije dolazio u kazalište, niti je dolazio automobilom po nju. Jednoga dana otpratila je Huang Peiyua u čajanu Lao Shun. Ondje su već bili treći gospodar i drugi starješine bratstva Hong, osim Yua, s kojim su svi zbijali šale. Netko je dobacio da Yu više uopće ne izlazi, nego ostaje sa svojom suprugom, i da razmišlja samo o vjenčanju.

»Dogovoreno je za sljedeću nedjelju.«

»Ja ću biti domaćin«, povjerio je Huang Peiyu Cassiji.

Cassia se neprestano osmjehivala i rekla da će Yuu poslati prikladan poklon kad se oženi.

»Gospodar Huang uvijek je velikodušan i ljubazan sa svojim zaposlenicima«, glavni savjetnik mu je polaskao kimajući glavom. »Yu je siromašnog podrijetla i samo gospodaru Huangu može zahvaliti što je postao ono što je danas.«

Huang Peiyu zatražio je od vozača da Cassiju odveze do tvrtke Huada u Ulici Nanjing kako bi u njegovo ime kupila što je potrebno. Išla je od dućana do dućana i u jednom ugledala iznimno lijep krevet s izrezbarenim cvjetovima. Bio je napravljen od kestenovog drva, blistav i gladak, najširi krevet koji je ikada vidjela. Nagadala je što će Yu pomisliti kad ga ugleda.

Vlasnik trgovine bio je sušta ljubaznost i poravnao je prekrivač na krevetu. »Ako se gospođici sviđa, slobodno može leći na njega.«

Cassia ga je pažljivo odmjerila pogledom. Doimao se iskreno. Skinula je cipele s visokom petom i legla na krevet. Uistinu je bio udoban, poput velikog čamca. Imala je dojam da pluta na vodi, promatrajući plavo nebo iznad sebe. Preplavio ju je umor.

Ustala je s kreveta i navukla cipele. »Gospodine, za koliko biste prodali taj krevet?«

»Dvjesto *yuana*«, odgovori vlasnik i upita: »Kupujete li ga za sebe?«

Cassia iznenada pocrveni, jer se nije ponašala kao da krevet odabire za nekog drugog. Poravnala je prekrivač, primijetivši da je to malo preskupo.

»Ako vam se sviđa, možete ga dobiti za 180 *yuana*.« »Sviđa mi se, i kupit ću ga. Ali neka zasad ostane ovdje. Javit ću vam kad mi bude odgovaralo da ga pošaljete.« »To je u redu.«

Cassia je platila čekom. Osmjehnula se. Okladila se sama sa sobom tko će naposljetku spavati u tom krevetu. Posjetila je draguljarnicu i Yuovoj nevjesti kupila ogrlicu od žada, a u dućanu Hengdali džepni sat za Yua. Naposljetku je posjetila obližnji dućan i Huangu Peiyuu kupila papuče, a sebi komad iznimno fine svile.

No, kako se Yuov vjenčani dan približavao, postajala je sve nemirnija. Cijelu je jednu noć probdjela. Zamolila je Xiu Fang da dva dana prije vjenčanja pošalje Yuu poklone koje je nakupovala, ali je tada saznala da je Yu odgodio vjenčanje.

»Kada će se održati?«

»Nije rekao. Yuova je supruga uistinu savršena. Jedinствена je s onim svojim plosnatim licem i prsima, ukočena kao daska i nevjerojatno ružna.« »Važno je samo da je ugodna«, primijeti Cassia.

»Zaista je ljubazna. Priredila mi je zdjelu okruglica koje je priredila s tri jaja. Skoro sam se ugušila.«

Cassia je otišla u vrt, otvorila vrata bambusova kaveza i pustila pticu na slobodu.

Obuzela ju je potištenost. Zašto se tako osjećam, pitala se. Ne bih smjela biti tako nesretna. Oboje smo svjesni da nikada nismo imali priliku. Zašto mučim samu sebe? Postajala je sve rastresenija. Kao da joj se trn zabio u prst. Iako nije ni pokušala razmišljati o toj boli, jako je dobro znala da ništa ne može promijeniti. Sitne kapi kiše kotrljale su se niz staklo prozora, a bljesak munje preletio je preko neba poput zmije.

Tijekom toga razdoblja Cassia je snimila gramofonsku ploču za tvrtku Far Eastern. Tih nekoliko pjesama tipa Shenqu prepune su emocija.

Ploča je postala kolekcionarski primjerak za njezine obožavatelje. Pričalo se da je Cassia nakon snimanja briznula u neobuzdani plač i da su obožavatelji plakali s njom. Njihova je srca bilo mnogo lakše slomiti nego srce njihova idola.

Huang Peiyu se dogovorio s Cassijom da će jedne večeri poslije predstave osobno doći i odvesti je u Ulicu Connaught. Bilo je gotovo već deset sati navečer, a od njega ni traga ni glasa. Bila je bijesna kad je zazvonio telefon i oglasio se Huang Peiyu: »Mislio sam da ću uspjeti ranije završiti poslove, ali još sam zauzet«. Iz slušalice su dopirali pijani glasovi, kartalo se i odzvanjao je ženski smijeh.

»Samo se ti i dalje bavi poslovima. Nazovi me sutra.« Cassia je uspjela ostaviti dojam da je dobro raspoložena.

Huang Peiyu spustio je slušalicu. Tek tada je i sama spustila, ali tako žestoko da je cijeli telefon poskočio. Sjela je na stol. Iza nje na zidu nalazila su se dva reda fotografija iz predstava, kao i još nekoliko običnih snimaka. Lažan antikni drveni ležaj bio je smješten uz prozor, dugačak kao krevet, ali uzak. Imao je drvene rukohvate, podnicu od bambusa, jastuk i tanki pokrivač.

Voljela je spavati ondje. Kazališna garderoba nije bila tako široka i velika kao spavaonica u kući. Bilo je tu cijelo mnoštvo različitih sitnica, ali je Li Yu bila sposobna i uvijek sve držala u redu. Na stolu je ležala gomila šminke, kistovi, ruž za usne i boje za lice u ladicu.

Cassia je skinula kostim, *qipao* s prorezom i ogrlicu od lažnog biserja. Zagladila je dugu kosu i povezala je. Počela je prebirati odjeću na vješalicama, ali nije mogla odlučiti što će odjenuti čak ni nakon što je pregledala oba reda složenih vješalica. U zrcalu je kroz poluprozirno svileno rublje uočila liniju svog glatkog trbuha i leđa te goli luk vrata. Kao da je svojevrsan sjaj oblio njezinu glatku, čistu kožu.

Pažnju joj je privukla crna zapadnjačka haljina ukrašena lotosovim lišćem. Prisjetila se da joj je tu haljinu poslao Yu, da ju je on sam kupio i poslao joj u hotel Licha nakon prve noći s Huangom Peiyuom. Izvukla je haljinu i odjenula je. Prije joj je bila uska, a sada joj je bila još uža. Uspravila se i iznenadila otkrivši da su joj bradavice otvrdnule. Iznenada je shvatila da te večeri ne želi ostati u kazalištu.

Odmjerila je svoju sliku u zrcalu. Imala je dvadeset četiri godine. Još je bila mlada. Zaljubila se u muškarca kad joj je bilo tek šesnaest godina i taj je muškarac rekao da je luda za seksom. Brinuo je da je nitko neće moći zadovoljiti. Uistinu, sve otada i još mnogo godina poslije, tijelo joj je uvijek žedalo. Nikada više nije doživjela slatku ljubav prohujalih godina. Imala je osjećaj da ubrzano stari. »Ako volim nekoliko muškaraca, još sam mlada. Ako volim samo jednoga, već sam stara, a ako ne volim nijednog, tada i ne postojim«, pomislila je. Zbunjeno i očajno udarila je po naslonu stolca. Pružalo joj je zadovoljstvo već i samo to što u toj osamljenoj noći nosi haljinu koja je podsjeća na muškarca, onoga koji je zapamtio njezin broj. Kad bi razmišljala o njemu, silno ga je željela. Željela je svojim tijelom dodirnuti njegovo.

Te je noći puhao hladan vjetar, a rosa je bila ledena. Otvorila je vrata, ušla i upalila svjetlo. Xiu Fang je istrčala na vrata. Očigledno je tek ustala iz kreveta i ogrnula se prvim komadom odjeće koji joj je došao pod ruku. Bio je to muški kaput koji ju je jedva pokrivaao.

»Gospođice, rekli ste da se večeras nećete vraćati.«

»Vrati se u svoju sobu i pripazi da se ne prehladiš.« Cassia je znala da je Xiu Fang pozvala svog momka k sebi. Te je godine imala nekoliko momaka. Cassiji

to nikada nije smetalo, nego je samo tražila da dolaze i odlaze kroz stražnji vrt, a ne glavnu kapiju.

Xiu Fang nikada nije bila osobito ozbiljna kad je bila riječ o njezinim odnosima, ali to nije bila njezina greška. Dvije godine starija od Cassije, sluškinja koja je radila u javnoj kući, zgodna, zaposlena kod dobronamjerne gospodarice koja je nikada nije ispitivala o njezinim osobnim stvarima, Xiu Fang je poput zdjele s voćem išla iz ruke u ruku.

Razmišljajući o vlastitim nevoljama, Cassia se našalila, želeći da se Xiu Fang opusti. »Požuri. Ako muškarac postane previše nervozan, neće mu biti tvrd! Od toga bi mogao ostati nemoćan do kraja života!«

Xiu Fang se nasmijala: »Ionako nema mnogo muškaraca koji mogu zadovoljiti ženu. No, ovaj student pravi je pastuh, zgodan je i može ga se iskoristiti... «

»Uistinu?« Cassia je osjetila da joj se raspoloženje popravlja. »Zar je tako? Možda bih ga mogla pogledati?«

»Ako gospodarica želi. No, ne znam hoće li nakon vašeg posjeta biti za nešto.«

Xiu Fang je bila zadovoljna, a možda i oduševljena što Cassia više nije neraspoložena, nego vedra. No, kad ju je povukla u svoju sobu, Cassia se uznemirila.

U sobi je gorjela mala svjetiljka. Prostorija je bila četvrtasta, a u njoj su se nalazili krevet i ormar. Na krevetu je ležao muškarac koji je, vidjevši Cassiju kako ulazi, naglo prekrio lice tankim pokrivačem. Cassiji je bilo neugodno. Rekla je: »Samo nastavite. Ne obazirite se na mene.«

»Gospođice«, osmjehnula se Xiu Fang, »vidite da mu je neugodno.«

Xiu Fang je podigla pokrivač i zagrlila muškarca. »Što ti je? Zašto više nisi nizašto? Jesi li postao nervozan?«

Okrenula se Cassiji i osmjehnula: »Vidite što sam vam htjela reći? Jedan je pogled dovoljan da postane neupotrebljiv.«

Cassia je shvatila da je muškarac u strahu pred gospodaricom te da bi ga možda trebala navesti da se opusti. Sjela je na krevet i pogladila ga po leđima. Imao je samo dvadesetak godina i uistinu je bio zgodan. Nakon nekog vremena se uzbudio i počeo voditi ljubav sa Xiu Fang.

Cassia ih je promatrala dok joj je srce naglo udaralo. Prisjetila se vremena kad je ona sama bila u krevetu s Changom Lixiongom i kako ih je gospa Smaragda promatrala. Vidjela je gospu Smaragdu u istoj prostoriji i bila je svjesna svog nepristojnog ponašanja. No, što se osjećala nepristojnijom, to joj je uzbuđenje više raslo. Taj put je njezina radost dugo trajala. Nikada nakon toga dana u životu nije bila tako uzbuđena.

Bilo joj je ugodno čuti uzvik zadovoljstva iz usta Xiu Fang tijekom vođenja ljubavi. Lice joj je bilo rumeno, prsa čvrsta i lijepa. Razodjevena je izgledala još

ljepša, a u ljubavnom činu još neodoljivija. Muškarac je glasno uzviknuo: »Ne mogu to više podnijeti! Ne mogu!« i žestoko je navalio na Xiu Fang koja je duboko i naglo disala.

Kad je sve bilo gotovo, Cassia se nasmijala i primijetila: »Sjajna predstava, a takva će biti i nagrada!«

Dvoje nagih ljudi uspravilo se na krevetu. Cassia ih je znatiželjno promatrala. Sada su se njih troje osjećali mnogo ugodnije zajedno i Cassia je donekle shvatila kako se gospa Smaragda osjećala onoga dana.

Izgubljena u mislima, začula je riječi Xiu Fang: »Gospođice, mogu li vam pomoći dok se preodijevate da se odmorite?«

»Hoćeš reći da bi mi pomogla u svlačenju!« Cassia je iznenada shvatila što joj sobarica predlaže.

No, Xiu Fang je očigledno mislila da je gospodarica nije razumjela. Povukla je Cassiju za rukav, namignula joj i nasmijala se.

Kad se potpuno sabrala, Cassia je odmahнула glavom. Ona je bila gospodarica kuće. Ni na koji način nije smjela uniziti svoj položaj. Prisjetila se stiha iz drevne pornografske knjige *Jinpingmei*: »Gospodar nikada ne smije srozati svoj položaj i biti blizak sa svojim slugama, inače će narušiti poredak.«

Ustala je i polagano izišla iz Xiu Fagine sobe. Krenula je uza stube, ali je uskoro začula Xiu Fagine korake iza sebe. »Gospođice!«, dozivala ju je sobarica, plašeći se da nije uvrijedila gospodaricu.

»Vrati se i dovrši svoj posao! Već je kasno i moram se odmoriti«, odvrati Cassia.

Xiu Fang ju je pokušala uhvatiti za ruke, ali se Cassia okrene i bijesno opsuje: »Ti jeftina droljice, što ti misliš o meni?«

Xiu Fang se ukočila od iznenađenja. Dok se spuštala niz stube, koraci joj nisu bili onako žustri kao dok se uspinjala. Cassia odmahne glavom i upali svjetlo u spavaonici. Bijedno raspoložena, navukla je zavjese. »Poredak između gospodara i sluga ne smije se narušiti.« Gospa Smaragda joj je to jednom rekla i bila je potpuno u pravu. Te ga je godine narušila.

Dok je ležala u krevetu, imala je osjećaj da je soba previše čista i previše hladna. Bila je ispunjena svojevrsnim onostranim ozračjem. Čim joj je to palo na pamet, nepodnošljiva požuda koju je osjećala na neobičan se način povukla.

B I L O J E Č U D N O kako se njezino fizičko zdravlje poboljšalo nakon tog neobičnog seksualnog iskustva. Dugotrajna slabost se okončala. Izgledala je potpuno zdrava. Narodni je liječnik rekao da se radilo o neravnoteži jina i janga, a to je bila sasvim točna dijagnoza. S Huangom Peiyuom uvijek je vodila ljubav, dakako, ali za nju je to značilo da treba zadovoljiti njega, a ona sama nikada nije u tome osjećala zadovoljstvo. Postupno je zaboravila da je žena.

Sada je osjetila da joj je seksualnost ojačala. To ju je istodobno i radovalo i brinulo.

Zazvonio je telefon i Cassia je podigla slušalicu: nazvao ju je vlasnik čajane Lao Shun, uhoda kojoj je plaćala. Taj se muškarac doimao čestitim i pametno je vodio svoje poslove. Njihov telefonski razgovor nije dugo trajao, ali kad su prekinuli, Cassia je izvukla rupčić i obrisala hladan znoj s lica.

»Taj stari lisac!«, uzviknula je. Huang Peiyu bio je poslao ljude da je uhode, ali te večeri na svu sreću nije učinila nešto nepromišljeno niti nedopušteno. Dakako, bila je na oprezu pred Huangom Peiyuom, znajući da će je iskušati baš kao što je iskušavao sve ostale svoje prilježnice. Možda je upravo on poslao novog Xiu Fanginog momka da je iskuša.

Ako je taj muškarac bio u stanju ubiti vlastitu prilježnicu, što bi učinio bilo kojoj drugoj ženi koja bi ga ponizila?

Sjetila se kako je samo jedan jedini put propustila zadovoljiti Huanga Peiyua u krevetu, a on joj je uputio samo nekoliko riječi: »Zar više ne želiš živjeti ovdje?« To ju je otriježnilo. Obožavala je svoj kaput od lisičjeg krzna koji je visio u ormaru. Osim toga, sve se više navikavala na svakodnevnu vruću kupku, a bijeli porculanski zahod s tekućom vodom predstavljao je još jednu raskoš do koje joj je bilo jako stalo. To je bila njezina slaba točka. Po Šangaju su kružile glasine da joj je koža prekrasna zato što se svakoga dana kupa u mlijeku. Ta je glasina donekle bila istinita: u svaku kupku izlila bi barem pola litre mlijeka.

U razmišljanju je donijela odluku: »Besramna sam. Je li takva raskoš vrijedna da zbog nje žrtvujem svoju čast? Raskrstit ću s takvim životom, makar to značilo da se moram odreći kupke!« Nakon što je donijela čvrstu odluku, postupno je spoznala da ponovno može živjeti sa sobom.

Izišla je u vrt da uredi rascvjetane grmove ruža. Li Yu ju je opazila u vrtu i došla joj pomoći. »Sljedećeg proljeća moram zasaditi stablo trešnje«, rekla je Cassia Li Yu, »ako još budem ovdje.«

Li Yu joj dobaci pogled i odvrati: »Sigurna sam da ću još jesti tih trešanja, a dat ću ih nekoliko i mami da ih okusi.«

Prije nekog je vremena gospa Smaragda usvojila jedno siroče. Držala je dijete uza se i nije ga pokazivala ni starim prijateljima. Cassia je znala da je to dijete za gospu Smaragdu »skriveno blago koje nikada neće pokazivati«. Bila je jako odana djevojčici i govorilo se da ju je nedavno poslala čak u stranu školu kako bi dobila zapadnjačko obrazovanje. Cassia podigne alatku od bambusovine, zagladi uvojak kose i obrati se Li Yu: »Hajde, pošalji mami novac za dijete kao novogodišnji poklon. Novac joj je potreban. Ne zaboravi ponijeti slatkiše i novu odjeću koju sam kupila djevojčici!«

Li Yu reče: »Molim vas, gospođice, ne brinite, sve ću obaviti sutra.«

Cassia zausti da nešto kaže, ali se suzdrži.

Prva polovica studenog te godine označila je kraj jeseni i početak zime. Svi su se opustili. Bilo je to pogodno vrijeme u godini za zabavu. »Lepeza mlade gospodarice« davala se već godinu dana i jedan mjesec, a ipak je svaka izvedba bila rasprodana. Cijela se družina Ruyi nadala dobroj godini i velikim crvenim paketićima novca u kojima su dobivali plaću. No, Cassiji je već dojadila »Lepeza mlade gospodarice«. S Liu Jiom je raspravljala o zamislama za nove predstave i odabirala je mnoge drame koje su drugi napisali posebno za nju. No, nikada nije bila zadovoljna. Liu Ji reče: »To znači da ću sam morati nešto napisati. No, moje je vrijeme ograničeno. Morat ćemo nešto smisliti.«

»Možda bismo mogli uzeti neku staru kostimiranu dramu i pretvoriti je u modernu predstavu«, predloži Cassia. »Kako kažu, 'U stranim bocama može stajati domaće vino, kao što u stare boce možemo natočiti novo vino'.«

Liu Ji je razmišljao o nečemu drugom. Rekao joj je da je toga dana vidio Yua Qiyanga. »Sposoban je taj mladić iz bratstva Hong. Prošlog tjedna mi je spomenuo da jedan od njegovih prijatelja, koji se tek vratio iz inozemstva, piše scenarije za kazalište.«

»Hoćete li se večeras sastati s Yuom?«

»Danas se ženi. Zar niste znali?«

»Zaboravila sam«, odvrati Cassia. »No, prije nego što odem na svadbu popiti svadbeno vino moram dovršiti predstavu.« Iznenada ju je obuzeo nemir. Yu je nije obavijestio o novostima. Tako je i bilo pravo. Potpuno ga je razumjela. Ostavila je Liu Jia s glumcima. Otišla je ravno u svoju garderobu. Zamolila je Li Yu da dobro pripazi da nitko ne ude. Prethodne noći nije dobro spavala i željela se odmoriti.

Kako se brinula da bi mogla prespavati početak predstave, ostavila je vrata odškrinuta da bi Li Yu mogla ući i probuditi je.

U garderobi je prozor bio napravljen u engleskom stilu s dva drvena kapka. Kroz njih je prodirala svjetlost i ostavljala tragove po sobi. Sklopila je oči, pokušavajući zaspati na drvenom ležaju, ali ju je mučio nemir. Obasjavali su je traci sunčeve svjetlosti i nakon nekoliko minuta konačno je utonula u dubok san.

Probudilo ju je kucanje na vratima. Začula je da se vrata zatvaraju. Začula je korake koji su se približavali, a onda zaustavili. Nakon nekoliko trenutaka došli su joj bliže i osjetila je da netko stoji pokraj nje. »Što je, Li Yu? Koliko je sati?«, upitala je još bunovna i zbunjena. »Još je dovoljno rano«, odgovorio joj je muški glas.

Zaprepaštena, odmah se razbudila. »Yu?« Nije moguće, pomislila je. Danas je njegov veliki dan, njegovo vjenčanje, a uostalom, on me je gotovo zaboravio.

»Da, ja sam.« Bio je to njegov poznati glas, pomalo promukao i tih.

Ništa nije odgovorila. Pomakla je desnu ruku i uhvatila njegovu krupnu, snažnu šaku. Toplina joj se proširila srcem i blago ga je upitala, ne otvarajući oči: »Zašto si ovdje, umjesto da obavljaš svoje dužnosti mladoženje?«

Čvrsto ju je stegnuo za ruke i poljubio u kosu. Oči su joj se ovlažile. »Nemoj«, izustio je.

Odgurnula ga je. »Ne želim tvoje sažaljenje. Odlazi!« »Htio sam te vidjeti prije tog prokletog vjenčanja«.

»Nanijela sam ti zlo, moraš otići!« Cassia ga pogleda.

Yu Qiyang se nagne prema njoj i lice mu se nade uz njezino: »Zar me ne želiš?«

»Ne, nikada te nisam željela!« Glas joj je bio tvrd, ali su joj se ruke ovile oko njegova vrata, ne obazirući se na razum.

Lice joj se zarumenjelo i briznula je u plač: »Naravno da te želim! Jedan jedini put u mom životu bit će mi dovoljno! Nitko mi ne smije oduzeti ono što želim!« Yu Qiyang spusti usne na njezine, ne dopuštajući joj da nastavi. Iznenada mu se Cassia otrgne iz zagrljaja i ustane. Stajala je dostojanstvena, s podignutom glavom. Polagano se počela razodijevati, pa je i Yu ustao i skinuo se. Zurili su jedno u drugo, svjesni da izazivaju, svjesni da prihvaćaju izazov: željeli su učiniti ono što se godinama nisu usuđivali.

Tada ih više nitko nije mogao zaustaviti. Yu Qiyang je promatrao Cassiju dok je podizala ruke iza glave i skidala posljednji komad rublja. Prsa su joj bila izbočena kao na skulpturi, dojke o kojima je godinama maštao bile su čvrste, a bradavice izazovno izbočene, poput ratnika. Kad je odbacila i posljednji dio rublja, nago tijelo bilo joj je čvrsto i napeto kao luk.

I Yu je bio mnogo snažniji nag nego odjeven. Tijelo mu je bilo dobro razvijeno, a osim ožiljka na desnoj strani, prsa su mu bila savršeno glatka. Kosa mu je bila razbarušena, a oči su mu gorjele od strasti. Pulsirala mu je čak i adamova jabučica. Promatrali su se bez ijednog pokreta, a onda se Cassia primaknula. Izenada su se zagrlili kao dvije rijeke koje se stapaju u jednu. Obuhvatila ga je i zabola mu nokte u kožu, a on ju je pritisnuo na pod stežući je za nadlaktice. Njezini kostimi i odjeća pali su na hrpu na podu, zajedno s njima. Na trenutak bi Yu bio iznad nje, ali gotovo istoga trenutka ona bi ga oborila i uzdigla se iznad njega. Nijedno od njih nije željelo potaknuti spajanje, kao da bi time izbrisali dugogodišnju čežnju koju su oboje osjećali. No, što su se više odupirali, to je jača bila njihova žudnja.

Ljubio joj je lice i njezina čvrsta, puna prsa, i madež između njih. Tiho je zastenjala. To ju je uzbuđivalo još više nego da je ušao u nju. Bokovi su joj se počeli uzdizati i spuštati.

No, nije mu dopuštala da prodre u nju, a on njoj nije dopuštao da uhvati njegovu čvrstu muškost. Kad god bi ga njezine ruke obuhvatile, on bi ih odmaknuo. Osjećao je kako se njegova nabrekla muškost prislanja uz nju i klizi niz njezine vrele, vlažne usmine.

Cassia je osjećala kako joj se utroba steže i otpušta. Imala je osjećaj da je već zakoračila u radost, ali još nije bila u stanju uhvatiti se za nešto čvrsto.

Preplavila ju je takva bol da je ponovno zastenjala. Izenada ga je uvukla u sebe te se počela ovijati oko njega, gutajući ga centimetar po centimetar. Noge su joj se grčile dok se borila da ga privuče, a on ju je pritisnuo na tlo, goreći od želje da se istoga trenutka nađe u središtu njezina tijela.

U tome trenutku njihova su se tijela nenadano uzdigla u nebesa. Bili su poput dva kita u dubokom moru. Na trenutak je nastupilo ljepotom ispunjeno zatišje dok su zurili jedno u drugo. Tada su zaronili u ocean, potonuvši do samog hrapavog tla, tako da su sva morska stvorenja bila zaprepaštena njihovom dramatičnom predstavom i pobjegla, ostavljajući im cijelo podmorje na raspolaganju. Kad su ponovno izronili, pretvorili su se u dvije povezane krivulje koje su se, ispunjene sve jačom žudnjom, ispreplitale u spirali.

Njezino stenjanje preraslo je u vrisak dok se nesputano privijala uz njega, a Yu je jedva uspijevao uhvatiti dah, dok mu se iz grla oteo prigušen jecaj.

Cassia je odjednom osjetila omaglicu. Znala je da se vratila maštarija na koju je čekala godinama. Osluškiivala je kako joj se kosti drobe u prah. Blago je sklopila oči, zamišljajući da se sve odvija na pozornici. Promatrali su je mnogi ljudi koje je do suza ganulo ispunjenje to dvoje ljudi. I sama pomisao natjerala je i njoj suze na oči i osjećala je da vedra i topla poslijepodnevna svjetlost blista samo za njih.

Sunce se probijalo kroz kapke do njihovih nagih tijela. Ležali su na podu. Yu se okrene i zagleda u nju s neobičnom snagom u oku.

Upitala je: »Što je? Zar nikada prije nisi vidio ženu, ti koji si odrastao u javnoj kući?«

»Ne«, odvratio je, »nikada nisam vidio ženu poput tebe.«

»Kako to misliš?«, znatiželjno je upitala, ne skidajući pogleda s njega.

Odvratio je: »Na pozornici si posve sabrana i dostojanstvena, a u krevetu potpuno nesuzdržana.« Cassia je shvatila da je odavno razmišljao o tome.

»Zar nije upravo to ono što muškarci žele?«

»Meni se to sviđa. No, drugi muškarci više vole kad su žene malo suzdržanije. Čak i bludnica mora imati stida i biti skromna kako bi udovoljila muškarcu.«

»Ja želim samo jedno: da i ti želiš mene. Drugi muškarci slobodno mogu potražiti stidljive žene!«, uzvignula je i čvrsto ga stegnula. Ponovno su se poljubili. Kasnije se nisu mogli ni sjetiti koliko su puta vodili ljubav. Cijelo su se poslijepodne iznova prepuštali svojoj ljubavi, kao da su željeli nadoknaditi sve one protekle mjesece i godine, kao i mjesece i godine koji su tek trebali doći.

Netko je s druge strane vrata pitao za Cassiju, a Li Yu ga je zaustavila. Sobarica se zabrinula da bi još netko mogao doći, pa je donijela stolac, sjela ispred vrata i stala čistiti sjeme suncokreta. Kad bi netko potražio Cassiju, odgovarala bi: »Moja gospodarica prošle noći nije dobro spavala i sada se odmara. Večeras mora nastupiti.«

Sunce se premjestilo s drvenog ležaja do zrcala iznad toaletnog stolića i sve je više poprimalo crvenkastu boju. Li Yu je sve češće morala odbijati posjetitelje. Yu Qiyang se oslobodio iz Cassijina naručja i počeo se odijevati. »Cassia, neću moći previše često dolaziti ovamo.«

Njezin je glas bio posve prigušen: »Svjesna sam toga.« Nije podigla pogled prema njemu, ali je znala da se obazrivo izrazio. To je im je bio prvi put, ali je lako mogao biti i zadnji.

Yu Qiyang uzdahne i reče: »Takva nam je sudbina.«

»Znam.«

»I ne kriviš me?«

»Nikada ne bih mogla požaliti ovakvo poslijepodne.« »Moram ići.«

Cassia se okrenula i zagnjurila glavu u jastuk, grickajući vlas kose, osluškajući kako se odijeva. Prostorija je bila tiha i do nje su dopirali žamor i koraci. Bila je svjesna da je sunce već zapalo u rijeku Huangpu. Kako bi Yu

mogao ostati s njom? Čekali su ga da krene na vjenčanje! Ponovno ga je pogledala. Već je stavio kravatu i sagnuo se da zaveže vezice na cipelama.

Kosu je zagladio rukama, u hrpi odjeće pronašao svoj kaput i navukao ga.

Uputio se prema vratima. Promatrala ga je. Hoće li se okrenuti prema njoj, pitala se. Zastao je, usporio korake, oklijevao je pun tjeskobe. No, istoga trenutka je otključao vrata i izišao. Bacila se na krevet. Strop je bio visoko izvan njezina dohvata.

»Zbog čega ti brineš?«, viknula je za njim. »Nije kraj svijeta. Idi, samo idi ako moraš. Neću te zato zamrziti.« Promatrala je kako se sve slabija sunčeva svjetlost odražava na drvenom ležaju i promrmljala za sebe: »Mogu živjeti bez tebe. Mogu napraviti sve što je potrebno da preživim bez tebe.«

TE SE VEČERI YU oženio. Cassia je nastupila u predstavi. Nakon izvedbe otišla je ravno kući i ne skinuvši šminku. Pronašla je bicikl i na njemu se provezla pokraj kuće, sve se više udaljavajući. Mnogi su ljudi te noći vidjeli djevojku na biciklu, jednostavno odjevenu, ali jako našminkanu. Prolazeći pokraj njih doimala se poput bljeska svijetlih boja koji promiče pokraj stabala široke krošnje i kuća u stranom stilu.

Yuova svadbena gozba održana je u restoranu Hushangxiang. Osim Huanga Peiyua, gotovo svi viši pripadnici bratstva Hong pili su do mile volje. Kako bi se braća dobro zabavila, nije bio pozvan nijedan poslovni suradnik. Huang Peiyu nije ostao do samog kraja, jer je morao požuriti na sastanak s muškarcem koji se upravo vratio iz Japana. Ni gospa Smaragda nije bila na gozbi, što je iznenadilo Casiju.

Tri dana kasnije gospa Smaragda je u prolazu navratila do kazališta da posjeti Cassiju. Izgledala je malo bolje nego prethodni put kad su se susrele. »Ondje je bilo ljudi koje nisam željela ponovno vidjeti«, objasnila joj je gospa Smaragda. »U bratstvu Hong ima ljudi koji se prema ženama gospodara Changa ne odnose s poštovanjem.« Cassia se osmjehnula. Bilo ih je vjerojatno još više koji prema njoj samoj nisu osjećali nimalo poštovanja. Pozvala je gospu Smaragdu da ostane i pogleda večernju predstavu, ali je gospa odvrtila: »Danas ne mogu. Drugi put. Večeras moram obaviti neki posao.« Tada je promijenila temu razgovora, priznavši da je iznimno nemirna otkako je svoju usvojenu kći poslala u stranu školu. Toga ju je tjedna već dvaput posjetila.

Na to se Cassia ponovno osmjehnula. Gospa Smaragda se ponašala kao da je položila svečanu zakletvu da nikada neće pogledati nijednu njezinu predstavu. Više je voljela provoditi vrijeme s malim djetetom. Bila je uistinu dosljedna. Cassia je zapitala kad će joj dopustiti da vidi dijete, ali gospa Smaragda nije odgovorila niti jednom riječju.

»Mama, molim vas, recite mi!«, uzvikne Cassia.

»To nikome ne bi donijelo nikakva dobra«, promrmlja gospa.

»Molim vas!«

No, gospa Smaragda je ponovno promijenila temu te su se rastale s nelagodnim osjećajem.

Li Yu je došla izgladiti stvar i ispratila je gospu Smaragdu umjesto Cassije. Cassia je ostala sama u hodniku. Iznenada je pred nju iskočio gušter i gotovo je dotaknuo po licu. Srce joj naglo zalupa. Gušter je kliznuo kroz pukotinu u vratima, a kad je krenula za njim u sobu, učinilo joj se da je ugledala sjenu kako puzi po zrcalu, no kad je prišla bliže, shvatila je da je već nestao. Posvuda ga je tražila, ali ga nije uspjela pronaći

Prisjetila se starih običaja od kuće koje je odavno zaboravila, te je požurila prema prozoru i širom ga otvorila. Duboko dišući okrenula se prema zapadnom nebu, kleknula i triput se svečano naklonila.

Te večeri dok su se vozile kući iz kazališta, Cassia je obavijestila Li Yu da želi otići u hotel Licha i popiti kavu. Sjele su u kavanu u prizemlju. Pokraj prozora je prošao muškarac koji je prodavao mahune s lotosovim sjemenkama. Ulična svjetiljka osvjetljavala je prodavača i košaru od bambusa u njegovim rukama. Pružile su mu novac kroz prozor i kupile jedan *jīn* mahuna.

Mahune sa sjemenkama bile su zelenkaste i bijele, nježne i hrskave, tek malo gorke. Postajale bi slađe kad bi ih se duže žvakalo. Li Yuini tanki, lijepi prsti spretno su otvarali ljuske i vadili sjemenke. Tada bih ih očistila od kože i jedan po jedan stavljala na tanjur.

Cassia je popila kavu i pričala o podrijetlu riječi »Hong«. Gospodar Chang joj je dan prije pogibije pričao da je znak »Hong« (kineski znak, 230. str.) nastao od znaka koji označava riječ »Han« (kineski znak), izvorne kineske rase. Ako se izbrišu crte na desnoj strani znaka »Han« (kin. znak), elementi »Zhongtu« (dva znaka), tada od toga znaka nastaje znak Hong (kin. znak), što znači »središnja zemlja«. Li Yuine oči su zablistale. »Gospodar Chang uistinu je gajio snažne osjećaje«, primijeti ona.

Nisu bile ni svjesne da su pojele cijeli *jīn* mahuna sa sjemenkama, što ih je osvježilo.

Cassia je iz svoje male torbice izvadila svileni zamotuljak. Kada ga je razmotala, pokazao se mali bodež s tamnom drškom, ukrašenom žadom. »Taj je nož gospodar Chang koristio za obranu. Uvijek ga nosim sa sobom«, rekla je. Pružila ga je Li Yu i rekla da se, ako ga se pogleda prema svjetlosti, mogu nazrijeti četiri riječi urezane na oštrici: »Borba protiv Qinga i obnova Minga«.

Onoga dana kad joj je dao bodež, Cassia je bila naslonjena na gospodara Changa. Kad joj ga je pružio, okretala ga je rukama i proučila ga, posve očarana. Li Yu je stajala na pragu, promatrala ih i sve je jasno vidjela. Sada joj se lice iskrivilo u tužnu grimasu i okrenula se na drugu stranu.

Sljedećega dana u pet sati poslijepodne Cassia je ponovno trebala sjesti ispred zrcala. Bila je navikla najprije odjenuti kostim, povezati kosu i na kraju nanijeti šminku. Tada je zazvonio telefon na njezinu toaletnom stoliću te je podigla slušalicu. »Stari moj, kako to da te već nekoliko dana nisam vidjela? Obecao si mi da ćeš ovog tjedna doći navijati za mene! Večeras svakako moraš doći!«

S druge strane linije do nje su dopirale riječi objašnjenja.

»No, kakav je to posao koji te zadržava sve do ponoći?« Cassia se durila poput razmaženog djeteta. »Da, shvaćam, ne moraš mi objašnjavati. Ovaj su te put u iskušenje zacijelo doveli neki lukavi duhovi. Ne znaš kako je to iz noći u noć čekati u praznom krevetu. Ne mogu dobro spavati ako nisi pokraj mene!«

Huang Peiyu joj objasni da je jedan od njegovih ljudi izgubio razum i počinio ubojstvo. Morao je poslati ljude s novcem za sahranu i pomoć, i pobrinuti se za organizaciju svih poslova preminulog. Pripadnost bratstvu Hong značilo je da je čovjeku uvijek glava na kocki.

Cassia je u zrcalu vidjela kako se ukočila. Prekrižila je noge. Li Yu je ušla i šapnula joj riječ-dvije na uho. Kimnula joj je i Li Yu je izišla.

»Dobro. Tada ti opraštam što ćeš propustiti večerašnju predstavu.« Cassia se smirila promatrajući se u zrcalu i dodala: »No, večeras moraš doći kući. Ne smiješ me ovaj put iznevjeriti, inače se više ne vraćaj!« Nasmijala se i nastavila: »A ako i dođeš, zadavit ću te u krevetu!« Spustila je slušalicu i uzela olovku za oči. Na toaletnom stoliću ležao je pladanj sa stranim kolačima. Da bi se osvježila, najčešće bi popila malo kave i pojela komad kolača prije nego što bi izišla na pozornicu.

Kad je te večeri predstava završila, Cassia je sjela u taxi engleske Centralne taksi tvrtke. Približavala se Nova godina i svakim je danom bilo sve hladnije. Bila je potrebna toplija odjeća. Cassia je podigla ovratnik kaputa od lisičjeg krzna i njime skrila svoje ljupko nasmijano lice.

Automobil je skrenuo za ugao, kad je iznenada iz pokrajnje uličice izjurio drugi automobil i prepriječio im put. Čula se škripa kočnica. Iz drugog automobila iskočila su tri muškarca u dugim haljinama i sa šeširima na glavi, pritrčala im i uperila puške u vozača i Cassiju. Obratili su im se dubokim, grubim glasom: »Policija! Provjeravamo prokrijumčareni opijum. Izlazite!«

Vozač je izišao iz kola podignutih ruku i vidio kako dvojica muškaraca vuku Cassiju prema svom automobilu. Cassia se okrenula prema vozaču taksija: »Recite gospodaru Huangu da ih nauči pameti!«, ali istoga trenutka netko joj je navukao crno platno preko glave i vrata automobila su se s treskom zalupila. Automobil se žurno udaljio i nestao.

Vozač je ostao drhteći od straha, a kad se sabrao, zapazio je na tlu Cassijin šal, hitro ga pokupio i vratio se u automobil. Odvezao se do kuće broj 54 u Ulici Connaught, pokucao i ušao.

Kad su čule novosti, Li Yu i Xiu Fang briznule su u plač. Huang Peiyu, koji je već bio stigao i strpljivo čekao Cassiju, po drugi put je pio čaj. Spustio se u prizemlje u papučama, ugledao cvjetni šal na ležaju i izgubio živce. Zgrabio ga je i obratio se sobaricama: »Prestanite plakati! S vašom gospodaricom će sve biti u redu!«

Zatražio je od svojih pomoćnika da od vozača saznaju sve detalje i otišao do telefona. Pokušao je nazvati mnoge ljude, ali nikoga nije dobio. Li Yu mu je donijela čaj, ali je Huang Peiyu u svom bijesu odgurnuo šalicu i prevrnuo je sa stola. Li Yu je hitro donijela krpu i čučnula da obriše tekućinu. Huang Peiyu je, na svu sreću, poznavao jazbinu za pušenje opijuma u koju je često zalazio glavni savjetnik, stoga je potrčao uza stube i donio svoj adresar. Nakon dugotrajna traženja napokon je pronašao broj.

Savjetnik je uistinu bio ondje. »Upravo se dogodilo«, rekao mu je.

»Napravi mi još jedan čaj!«, viknuo je Huang Peiyu i tresnuo slušalicom.

Dugo je potrajalo dok savjetnik nije žurno ušao. Dok su njih dvojica razgovarali, stigao je i Yu Qiyang, zajedno s trećim i petim gospodarom.

Smjestili su se u dnevnoj sobi. Huang Peiyu je imao osjećaj da ne može ni sjediti ni stajati. U prostoriji je bilo bučno. Netko predloži da se obrate policiji. Pao je i prijedlog da objave oglas, a neki su tvrdili da će se otmičari zacijelo javiti još iste večeri ili sljedećeg dana.

Pokušavajući ovladati općim kaosom, Huang Peiyu se doimao ozbiljno. »Nema koristi od brige. Zasad se još nećemo obratiti policiji. Malo ćemo pričekati.« Izvadio je cigaru i zapalio je. Ruke su mu podrhtavale. Iznenada se oglasio telefon i svi su se zagledali u spravu. Treći gospodar priđe i podigne slušalicu. Spustivši ruku preko mikrofona, obrati se Huang Peiyuu: »Otmičari.«

Huang Peiyu požuri prema telefonu i preuzme slušalicu. Začuo je grub, glasan muški glas: »Gospodaru Huang, za dva dana pripremite pedeset zlatnih poluga, inače ćemo gospođicu Cassiju izrezati u komadiće. Najprije ćemo vam poslati uho, a onda i nos.«

Huang Peiyu zaurla: »Besmislica! Kako se vi, beznačajni lopovi, usuđujete uvrijediti osobu poput mene? Kako se itko iz Šangaja usuđuje meni napraviti takvo što? Odmah mi vratite taokinju, inače ću vas naučiti pameti!«

Njegov se sugovornik nasmije i Huang Peiyu začuje Cassijin glas: »Stari moj, spasi me! Molim te, spasi me! Nemoj škrtariti s novcem! Užasavaju me njihovi noževi. Jao, vuku me za kosu!«

Linija se prekine i Huang Peiyu se zagleda u slušalicu, a onda je spusti. Zapaljena cigara ispala mu je na stol pokraj telefona. Podigne ju i povuče dim.

Nakon prvog razgovora s otmičarima smirio se. Takvim se stvarima morao baviti gotovo svakog tjedna, ali to je bilo prvi put da je osobno bio pogođen.

Rekao je: »Ne brinite, nikamo neće otići. U Šangaju postoji ograničen broj automobila. Za dva dana ćemo otkriti tko je to učinio. Onda ćemo vidjeti što ćemo dalje.« Podigne glavu i počne izdavati naredbe prelazeći pogledom preko

lica muškaraca koji su ga okruživali: »O ovome nitko ništa ne smije saznati! Najprije se pobrinite da nekamo smjestite vozača!«

Čulo se kako automobil ubrzano kreće. Yu istrči, ali se odmah i vrati i obavijesti ih da se vozač odvezao u svom taksiju. Izvukao se dok su svi jurili amo-tamo, ne pazeći na njega. Yu reče da će krenuti za njim. Huang Peiyu podigne ruku i zaustavi Yua. Od njega je zatražio da nazove taksi službu i spriječi širenje vijesti. Htio je da još iste večeri temeljito pretraže Šangaj. Imali su dva dana da pronađu nekakav trag.

No, vijesti su procurile već te iste večeri. Izgledalo je kao da su se sve novine složile da tu priču objave kao dodatak redovnom izdanju. Sljedećega dana u svim velikim i malim novinama objavljena je reportaža o tom događaju s velikim naslovima:

»Gospođicu Cassiju Xiao, čuvenu zvijezdu Shenqua, otela takozvana 'policajska patrola stranog teritorija'.«

Pred Huangom Peiyuom, koji je sjedio u prostoriji za sastanke svoje kuće, stajala je gomila novina. Namjeravao ih je prelistati kad nadstojnik uvede trećeg gospodara. »Nazvao je policijski odjel municipalnog vijeća i obavijestio nas da su stranci izjavili kako se municipalno vijeće neće miješati u gospodarove kućne aranžmane. Policija želi istaknuti da gospodar, kao kineski guverner municipalnog vijeća, nikada ne smije ponuditi novac tim kriminalcima, inače će biti ugrožena sigurnost u Šangaju.«

Huang Peiyu zatraži od trećeg gospodara da mu detaljno objasni koji mu je stranac poslao takvu poruku.

Tada su supruge počele vikati i zapomagati još glasnije od svoje djece. Neke su lupale na vrata, vičući da ga žele vidjeti. Huang Peiyu zaurla na njih: »Prestanite s tim, svega mi je dosta! Ona je samo obična bludnica! Ne brinite. Neću na nju potrošiti ni novčića!« Vika se odmah utišala. Obratio se nadstojniku: »Ondesi sve ove novine! Nek' crkne ta prokleta žena!«

Nadstojnik odnese novine. Bio je srednje visine, četrdesetak godina star i okrugla lica. Huang Peiyu zamijeti da se udebljao. Izgledalo mu je da su svi oko njega debeli, jer ih ne muči savjest. Kao da su se sve nevolje svijeta oborile samo na njega!

Huang Peiyu svakoga je tjedna u isto vrijeme odlazio u kupelj Yongfeng, pa tako i taj put, treći dan nakon što je Cassia oteta. Zatražio je od pomoćnika da mu pripreme automobil.

Automobil se zaustavio na ulazu u uličicu i pomoćnici su ušli. Uskoro se pojavio i glavni savjetnik u dugačkoj halji. Kad je i on ušao, odvezli su se ravno do kupališta Yongfeng. Vlasnik je ugledao Huanga Peiyua i savjetnika te ih je izašao pozdraviti i poveo ih kroz prostranu i bučnu prostoriju za kupanje u

kojoj je ležalo mnogo dobro potkoženih bijelaca koje je maser ručnicima udarao po leđima. Huangu Peiyuu i savjetniku vlasnik je otvorio vrata koja su vodila u upola manju prostoriju za kupanje, ispunjenu vreloom parom. Bila je rezervirana samo za posebne goste, a unaprijed je dogovoreno da toga poslijepodneva ondje neće biti nikoga drugog.

Za Huanga Peiyua i savjetnika brinula su se dva mladića od dvadesetak godina koja su im pažljivo objesila odjeću, pazeći daje ne izgužvaju. Njihova uslužnost mjerila se upravo brigom o odjeći. Huang Peiyuov kaput bio je sašiven od leopardove kože, a savjetnikov od krzna kune, dok mu je prsluk bio od tigrove kože. Savjetniku i njegovu gospodaru dva su mladića čvrsto istrljala leđa. Potpuno razodjeven, Huang Peiyu je izgledao vitkiji i stariji nego inače. On uzdahne i zabrinuto upita savjetnika: »Očajnici misle samo na moj novčanik i žele moj novac. To sam već odavno predviđao. No, sada su umiješani i stranci. Sto da napravim?«

Savjetnikovo lice i vrat bili su potpuno naborani. Trbuh mu se mlohavo opustio. No, bio je posve zdrav. Slušao je, ali nije rekao ni riječi. Kad su se okupali, legli su na stol za masažu i pedikuru. Tek tada je savjetnik konačno progovorio: »Na kraju krajeva, nisu oteli vašeg sina ili vašu majku. Ona je samo jedna ljubavnica. Zapravo se ne bismo smjeli zabrinjavati zbog toga, ali Cassia je previše poznata u Šangaju, a novine dižu preveliku graju o njoj da bismo je smjeli jednostavno zaboraviti.« Savjetnik zatraži od mladog masera da mu donese odjeću s vješalice.

Uzeo je nekoliko novina i pokazao naslove Huang Peiyuu koji je sjeo na drugi ležaj.

»Otimači ucjenjuju poznate u Šangaju.« »Sumnja se na veliku urotu.«
»Ljepotica u opasnosti: gdje je njezin junak?« »Kako junak ne bi spasio damu u nevolji?«

Savjetnik je Huangu Peiyuu pružio komadić papira i rekao mu da je taj naslov još gori od ostalih. Huang Peiyu ga je prihvatio i pročitao:

»Tajne kuće Huang: neće platiti ni novčića. Ljepoticu ne treba spašavati.«
»O čemu je riječ?«, upita Huang Peiyu.

Savjetnik ga zamoli da pročita priču. »Jutros je u kuću Huang stigao¹, paket. U njemu je bio nožni prst. Jedna od osoba iz kućanstva potvrdila je da pripada Cassiji, čija stopala nisu podvezana. Zvijezda Shenqua više nikada neće nastupati.«

Huang Peiyu se razbjesnio i prije nego je dočitao članak. »To je zacijelo poteklo od druge prilježnice čija su stopala podvezana. Ta prokleta žena uvijek

ima otrovne riječi u ustima. Zar joj nije stalo do moga ugleda? Sve ću ih otjerati!«

Savjetnik reče: »Žene su po prirodi ljubomorne jedna na drugu. Nemojte se zbog toga uzrujavati. Zar na svijetu nema dovoljno žena? Sve se svodi na to kako bismo vam mogli spasiti kožu.«

Huang Peiyu uzdahne i primijeti: »Cijelog sam svog života pazio samo na vanjski dojam. Točno je da ću izgubiti dostojanstvo u Šangaju ako ne spasim Cassiju. Ako joj se išta dogodi, neka to bude kad se razdvojimo. Inače bi to bilo jako neugodno.«

»Gospodin mora voditi računa o svom dostojanstvu«, suglasi se savjetnik.

Nakon pomnog razmišljanja, Huang Peiyu je donio odluku. Neće platiti otkupninu, jer ne smije uvrijediti strance, nego će pronaći Cassiju i spasiti je i tako začepiti usta novinarima.

Savjetnik naglasi da je od najveće važnosti da ne uvrijede strance. Ako u stranim područjima nema reda, kako bi Bratstvo bilo u stanju održati svoj položaj u Šangaju?

»Pronaći ću Cassiju i poslati je natrag u njezin rodni grad Chuanshu. Kako se cijeli Šangaj mogao toliko uznemiriti zbog jedne žene?«, bijesno uzvikne Huang Peiyu i domahne slugama da ga odjenu.

Zatraži od savjetnika da pode kući s njim kako bi dogovorili i posljednje detalje. Krenuli su nakon pedikure. Čim su stigli kući i čim su sluge donijele čaj od jasmína, zazvoni telefon. Glavni sluga dotrči i šapne: »Otmičari!«

Huang Peiyu očima dade znak glavnom slugi. Odmah je shvatio što se traži od njega i zamolio savjetnika da se javi na telefon. No, otmičari su uporno zahtijevali da im se javi Huang Peiyu kojemu nije preostalo drugo nego da ih poslušá. Riječi koje je začuo bile su posve jasne: »Skladište broj 158, Ulica Ai'erke, most Tilan, sedam sati ujutro. Razmijenit ćemo robu.« Huang Peiyu je namjeravao nešto reći, ali glas s druge strane nastavi: »Nemojte mi tratiti vrijeme! Pedeset zlatnih poluga i nijednu manje. Ako samo jedna nedostaje, ubit ćemo taokinju!« I veza se prekine.

Huang Peiyu potisne bijes i spusti slušalicu.

»Ponijet ćemo zlatne poluge sa sobom, ali najprije ćemo nju izvući odande«, odluči Huang Peiyu i zatraži od glavnog savjetnika da pripremi zlato. Tada naloži trećem gospodaru da pošalje nekoliko ljudi da se smjeste negdje u blizini skladišta. Napomenuo je da se ne smiju sakriti preblizu skladišta, ili se prerano pokazati. Kad Cassia bude slobodna, oni trebaju slijediti otmičare, a kad se nađu na nekom udaljenom mjestu, trebaju ih zarobiti ili ubiti i vratiti zlato. Bio je siguran da se čak ni municipalno vijeće ne bi protivilo takvu planu.

Sljedećega su dana Huang Peiyu i glavni savjetnik rano ustali i odvezli se s dva čuvara prema mostu Tilan. Padala je lagana kišica kad su stigli do skladišta sa zlatnim polugama. Savjetnik je odmah osjetio da nešto nije kako valja.

Tek što je njihov automobil skrenuo u Ulicu Ai'erke, postalo je očigledno da ih netko čeka. Na kapiji skladišta stajao je zapovjednik strane policije, čovjek imenom Arsan, s crvenim turbanom koji je ukazivao na njegov položaj, zajedno s nekoliko ljudi. Ugledavši Huang Peiyuov automobil, zapriječio je cestu sa svojim ljudima i grubo zatražio da se zaustave.

Huang Peiyu je naredio da automobil stane. Šef policije mahnuo je svima u automobilu da izađe.

Rekao je: »Dakle, Huang Peiyu glavom i bradom. Dođite, pokazat ću vam nešto.« Huang Peiyu i savjetnik krenu su za njim, a onda zapovjednik policije otvori vrata skladišta. Unutra, zarobljeni i pod ključem, nalazili su se svi Huang Peiyuovi ubojice koje je savjetnik poslao onamo. Nije bila njihova krivnja što su se predali. Službeno su bili Kinezi koji su radili u policijskim snagama stranog teritorija i nisu se usudili oduprijeti naredbi policijskog zapovjednika, makar on bio i Indijac.

»Jesu li to vaši ljudi?«, upita Arsan.

»Jesu. To su moji ljudi iz kineske patrole«, izjavio je oholo Huang Peiyu. Možda su se drugi Kinezi plašili toga Indijca, ali on svakako nije. »Što rade ovdje?«

»Došli su uhititi otimače.« »A što onda Huang Peiyu radi ovdje?« »Ja sam ovdje zato što im zapovijedam.«

»Policija je dobila dojavu da je gospodin Huang donio zlato kao otkupninu za otimače. Hoće li mi gospodin Huang dopustiti da pretražim njegov automobil?«

»Glupost!«, vikne Huang Peiyu. »Vi nemate pravo pretraživati moj automobil!«

»Gospodine Huang, zar nam zaista nećete dopustiti da pogledamo?«, upita policijski zapovjednik. Huang Peiyu se pretvarao da to nije čuo. Dok je odlazio, zapovjednik reče Huang Peiyuu: »Dobro, gospodine, sve je jasno.« Nešto zapiše u svoju bilježnicu. »Ako nam gospodin Huang ne dopušta da pretražimo njegov automobil, mi to ne možemo napraviti, je li tako? Samo ćemo to morati zabilježiti u svom izvještaju. Ako nemate ništa protiv, gospodine, nećemo čekati otmičare. No, ako još uvijek vjerujete da će se pojaviti, svakako se malo zadržite ovdje. Vi i vaši veseljaci. Laku noć, gospodine.« I s tim riječima ode.

Policijski automobil prođe pokraj njih i Huang Peiyu pljune na njega: »Psi!«

Savjetnik povuče Huanga Peiyua za sobom i naloži ostalima da iziđu. Pokaže prema taksijima koji su pristizali. »Stižu novinari! Vijesti uistinu brzo putuju.«

»Prokletstvo!«, zaurla Huang Peiyu i bijesno baci šešir na tlo. Očito se nije radilo o običnim otmičarima. Podcijenio ih je. Računali su bolje od njega i bili su u stanju brže se sporazumijevati. Poslužili su se čak i novinarima! Uđe u automobil koji naglo krene i velikom se brzinom mimoide s taksijima novinara, kao da ih namjerno želi zaplašiti.

Huang Peiyu je razmišljao, lica blijedog poput zida: »Moram pažljivo razmisliti tko bi mogli biti ti ljudi. Zacijelo imaju uhode u mojoj blizini. U bratstvu Hong ima izdajica.«

Ostali suputnici plašili su se njegove šutnje i nisu progovorili ni riječi.

Huang Peiyu se postupno smirio i pogledao svoje suputnike. Nakon poduže šutnje procijedio je kroz stisnute zube: »Neću od sebe raditi budalu! Otkrit ću ja što se tu krije!«

I A K O S U N J E G O V I ljudi pratili različite tragove i radili što su brže mogli, Huang Peiyu nikako se nije mogao dosjetiti kojim bi putem trebao krenuti, i već je sumnjao u nekoliko ljudi u svojoj ekipi. Bio je svjestan da prije svega mora razotkriti uhođu u svojim redovima. Inače neće moći postići nikakav napredak. Tek što bi otmičari čuli za njegove namjere, promijenili bi plan.

Žudeći za osamom, Huang Peiyu se prvoga dana kineske Nove godine preselio u kuću u Ulici Connaught. Pred vrata je za svaki slučaj postavio dva dodatna stražara. Li Yu i Xiu Fang pažljivo su ga dvorile i dobro mu kuhale. Silno su željele čuti vijesti o Cassiji, ali se nisu usuđivale postavljati pitanja. Huang Peiyu je uz svaki obrok pio vino, kao svaki čovjek koji u piću pokušava utopiti tugu, ali je zato postajao sve potišteniji.

Objed je bio pri kraju, a on je samo pio, i ne dotaknuvši hranu. Ispijajući drugu bocu, zapitao se: »Kako je to moguće? Zar nisu svjesni kako se bratstvo Hong obračunava sa svojim izdajicama? Zar ne znaju da pri takvu javnom kažnjavanju žrtvu isijeku na komade, oderu joj kožu, a onda iščupaju tetive? Svaki pojedini pripadnik Bratstva odsiječe dio izdajničkog mesa, tako da svi preuzimaju odgovornost za njegovo ubojstvo.«

Tijekom devet godina koje je proveo na položaju velikog gospodara bratstva Hong, Huang Peiyu je samo jednom morao predsjedavati takvoj strahoti i osjetio bi mučninu svaki put kad bi se prisjetio toga krvavog prizora. Bio je siguran da je izdajnik, ako uistinu postoji, zacijelo nekakav bezumni luđak. Zar je bilo vrijedno izložiti se takvom riziku samo zbog nekoliko zlatnih poluga?

Spustio je štapiće za jelo. Dugo je razmišljao o svojim pomoćnicima, sumnjajući na svakoga od njih. No, nije mogao uperiti prst ni na jednog pojedinca za kojeg bi imao osjećaj da ima hrabrosti učiniti takvo što.

Otmičari se nisu javljali već nekoliko dana. Možda su i oni slavili Novu godinu. Iscerio se. Njegova je proslava bila potpuno uništena.

Hodnik kojim se uputio na kat bio je prepun Cassijin ih fotografija iz predstava i sa svake ga je zavodljivo promatrala Cassia, prekrasna i blaga, zračeci nježnošću i ljubavlju. Zacijelo mu je na njoj zavidio svaki muškarac u Šangaju.

No, dok je ležao na njezinu krevetu, osjećao se neobično udaljenim od svega. Činilo se da se u toj prostoriji više ne osjeća njezina prisutnost. Više mu nije bila važna. Ta mu je žena donijela previše nevolja i dovela do toga da je izgubio obraz i u svom domu i u samom Šangaju. Morao se posve sam skrivati u njezinoj kući. Huang Peiyu je zažalio što je uzeo tako nezgodnu ženu. Šesta prilježnica, budalasta bundevica, završila je u rijeci i nestala u ništavilu, ali Cassia je bila čvrsta žena, ona neće tako lako nestati.

Zapalio je cigaru, svjestan da sad zna što je osamljenost.

Iznenada je u prizemlju zazvonio telefon i Xiu Fang uznemireno dotrči k njemu, viknuvši: »Gospodaru Huang, zovu otmičari. Žele s vama razgovarati!«

Huang Peiyu bosonog potrči u prizemlje. Nervozno pomisli: »Kakva izvrsna uhoda!« Otmičari su ga slijedili gdje god se nalazio. Nikome nije rekao da će doći u Ulicu Connaught, ali su ga ipak pronašli.

No, čim se upustio u bitku preko telefona, Huang Peiyu se uzbudio. Sjedio je na ležaju i odlučno rekao: »Vjerojatno me poznajete i znate da mislim ono što kažem. Neću dati otkupninu za nekakvu ženu. Da sam bio tako ljubazan, ljudi već odavno ne bi više spominjali moje ime. Uostalom, ona je obična glumica i meni zaista nije stalo do nje! Nisam ostao kod kuće, nisam odlazio u čajane, nego sam došao ovamo, jer uistinu ne želim imati posla s vama.«

Muški glas s druge strane bio je neobičan i kao da ga je zadirkirao: »Samo se pretvarate da vam nije stalo. Zapravo se ne želite odvojiti od svog zlata.«

Huang Peiyu se uspravio na ležaju i u glas mu se uvukla hladnoća. Rekao je da bi u Šangaju s lakoćom mogao pronaći čitav niz žena poput Cassije. »Samo naprijed, isijecite je na komade! Nije mi stalo. Rekao sam da je neću otkupiti i to ozbiljno mislim. Osim toga, jako dobro znate da sam kineski guverner municipalnog vijeća, i ne mogu kršiti zakon otkupljujući taoca. Nijedna mi žena nije toliko važna da bih se odrekao položaja kineskog guvernera municipalnog vijeća!«

Li Yu, koja ga je pažljivo slušala s hodnika, zadrhtala je od bijesa zbog njegovih riječi. »Taj Huang uopće nema savjesti!« Xiu Fang ju je povukla u svoju sobu.

Nakon što je od Huanga Peiyua dobio takvu odlučnu izjavu, muškarac na drugoj strani telefonske linije naizgled je promijenio mišljenje. Neko je vrijeme šutio, a onda i sam donio odluku.

»Dobro, znamo da ne namjeravate platiti otkupninu. Dojadilo nam je čekanje, a ne bismo željeli ozlijediti gospođicu Cassiju. Recimo da smo se dokopali pogrešne osobe. Nismo imali pojma koliko gospodar Huang može biti čvrst.«

Huang Peiyu je žurno ubacio: »To je već bolje. Uvijek je bolje razvezati čvor. Ako je pustite, i dalje ćemo biti braća i prijatelji.«

»Gospođica Cassia nije sasvim zdrava. Željeli bismo je vratiti gospodaru Huangu osobno, kako bismo izbjegli moguće nezgode. Ne želimo biti odgovorni za bilo kakve probleme.«

»Kako to mislite?« Huang Peiyu se namršti.

»Vašim se ljudima ne može vjerovati.« Glas s druge strane kao da je bio ispunjen stidom. »Nekoliko puta smo dogovarali razmjenu robe, ali nam je uvijek netko sve pokvario. Nikada nismo ni pomislili da bi moglo biti tako

teško surađivati s gospodarom Hunagom. Zar nemate nijednog čovjeka kojemu možete vjerovati?»

Te su riječi Huang Peiyua dirnule u najosjetljiviju točku. Sada više uistinu nikome nije vjerovao.

Ne želeći razgovarati o toj temi, rekao je da će sam doći po Cassiju.

»Taokinju ćemo osloboditi sutra ujutro u šest sati. Iziđite iz grada DongChang prema Pudongu i krenite prema istoku pokraj memorijalnog luka. Ondje su dva jablana na njivi s ozimom pšenicom. To je područje veliko otprilike jedan *li*. Ondje neće biti nikoga, samo Cassia koju možete odvesti.«

Huang Peiyu reče: »Sjajno. U takvu divljinu nikoga neću moći dovesti potajno sa sobom. Možete biti mirni.«

Te večeri Huang Peiyu je sa sobom poveo petoricu ljudi, uključujući trećeg gospodara i Yua Qiyanga te su čamcem prešli rijeku do Pudonga. Sljedećega dana, pri ranoj jutarnjoj svjetlosti, skupina je došla u predgrađe Pudonga. U gradu DongChang unajmili su seljačku kuću i postavili stražu na prozoru i krovu. Još je trajala zima, ali je postajalo toplije. Kad bi vjetar puhnuo u lice, više nije bio onako hladan kao prije nekoliko dana. Izišli su iz grada. U blizini nije bilo ni žive duše. Prethodne je noći kišilo i još bi povremeno palo nekoliko kapi kiše.

Kao što mu je otmičar opisao, Huang Peiyu je ugledao memorijalni luk i dva vitka jablana na udaljenosti od otprilike jednog *lija*. Grane stabala nisu bile guste i u njima se nitko nije mogao skrivati. Uska staza je prolazila pokraj jablanova. Vladala je tišina, nigdje se ništa nije kretalo osim dviju vrana koje su se oglasile u letu, a onda spustile na vrhove krošanja. Polje je bilo prazno i nigdje nije bilo skrovišta za strijelce.

Huang Peiyu zatakne pištolj za pojas, a drugi sakrije u futroli pričvršćenoj oko noge. Zapali cigaru i stražarima na krovu naloži da pomno pripaze.

Yu Qiyang je držao težak teleskop i nekoliko puta ga podešavao: »Istina je da ondje nema nikoga osim gospođice Cassije. Izgleda kao da ne može hodati.«

I drugi su pogledali kroz teleskop i potvrdili: »Uistinu izgleda da je ondje potpuno sama.«

Huang Peiyu odbaci opušak i žustro reče: »Idem po nju pa ćemo već jednom dovršiti tu priču.«

Ljudi se spuste s krova. Treći gospodar reče: »Pustite da ja odem. Gospodar ne mora osobno ići po nju.«

Yu Qiyang ubaci: »Dajte da idem ja. Gospodar Huang mora biti jako oprezan.«

Huang Peiyu promotri dva muškarca. Iako je mogućnost da bi ga jedan od njih dvojice izdao bila uistinu malena, ipak nikome nije htio vjerovati.

Prethodne je noći pažljivo razmotrio svaki pojedini korak koji će ga dovesti do Cassije. Nitko od njegovih ljudi nije znao da je odjenuo pancirnu košulju, niti da mu je šešir ojačan čeličnim vrpcama kroz koje ne može proći ni metak ni nož. Prije nego što bi potencijalni ubojica pokušao nešto napraviti, on bi ga oborio na tlo.

On krene prema vratima, a onda se okrene. Ne dajući im priliku da se usprotive, naloži: »Čekajte me ovdje. Idem sam. Ne želim da u zadnjoj fazi nešto krene po zlu.«

Huang Peiyu je svojim ljudima naredio da zapriječe cestu iz grada. Da bi bio sigurniji, dvojicu je poslao na krov s puškama i teleskopima da paze kako ga ne bi iznenadio napad strijelaca. Kad je sve organizirao, krenuo je cestom.

Dva vitka jablana uzdizala su se pokraj memorijalnog luka. U daljini je ugledao Cassiju na tračnicama, oči su joj bile povezane platnom, a ruke vezane na leđima. Doimala se iscrpljenom i umornom. Izgleda da je začula njegove korake te se uzbuđeno okrenula prema njemu, mučno pokušavajući napraviti korak-dva. Lice joj je bilo okrvavljeno. Poklizne se i padne, a onda pokuša ustati.

Huang Peiyu je istoga trenutka osvijestio da je to područje potpuno sigurno. Sad, kad je ponovno ugledao Cassiju, osobito u takvom stanju, iznenada je prema njoj osjetio naklonost. Na kraju krajeva, ta ga je žena znala usrećiti, što druge nisu uspijevale. Osim toga, dok je ona njegova, mogao je biti »gospodar Šangaja«, jer junak mora imati svoju ljepoticu.

Njihova je veza već predugo trajala i okaljala mu je ugled. No, sada bi se sve moglo urediti. U tih nekoliko kratkih trenutaka Huang Peiyu je osjetio da je možda bio previše hladan prema Cassiji i da ju je povrijedio. Odlučio je da će se dobro brinuti o toj ženi, kao što joj je to već jednom obećao.

Stoga požuri, ali u trenutku kad je prolazio pokraj jablanova, zapne za žice potezne mine. Istoga trenutka plamen sukne prema nebu.

Cassia padne na tlo, čvrsto stisnuvši glavu uz tlo. Između nje i bombe ležalo je deblo. Prašina i jablanovo lišće kovitlalo se iznad nje, zajedno *si* plamenovima.

Cijeli se kraj ispunio dimom i neko vrijeme ništa se nije moglo vidjeti.

Svi Huang Peiyuovi ljudi potrčali su prema mjestu eksplozije, dozivajući ga: »Gospodaru! Gospodaru!« No, i prije nego što se prašina slegla, vidjeli su da je Huang Peiyua eksplozija potpuno raznijela i da je ostalo samo nekoliko tragova na golim granama dvaju stabala. Glava se otkotrljala u polje, još zaštićena čeličnim šeširom. Željezna pancirna košulja bila je napuhnuta i iskrivljena, a u njoj su ostala zarobljena okrvavljena, ogoljela rebra. Svi su Huang Peiyuovi ljudi bili navikli na krvave prizore, ali čak su i oni probljedjeli.

»Za ime neba, kakav užasan način ubojstva!«

»Kako je gospodar mogao tako nasjesti?«

»Koji bi to otmičari mogli biti dovoljno ludi da izmisle ovakvu smrtonosnu zamku, da ubiju i taoca i gospodara?«

Yu Qiyang pronašao je Cassiju na tlu, posve onemoćalu od eksplozije, prekrivenu prašinom i kapljicama krvi. Kad ju je okrenuo, otkrio je da su joj obje ruke vezane lisicama i prikovane lancem uz staro deblo stabla, a oči prekrivene komadom platna. Brzo joj je pomogao da skine povez s očiju. Kosa joj je bila grubo odsječena, odjeća rastrgana, a lice zamrljano. No, kad ju je malo detaljnije pregledao, nije našao nijednu ozbiljniju ozljedu.

»Gospođica Cassia uistinu je imala sreće.«

»Stvarno je sretna kad je živa pobjegla tigru iz ralja!«

Cassijine su oči bile čvrsto sklopljene, a usne plave. Yu Qiyang ju je protresao, ali ona nije reagirala. Oslanjajući se na svoje znanje narodne medicine, Yu pritisne točku meridijana pod nazivom »tigrova usta« i Cassia naposljetku otvori oči. Kad se suočila s krvavim prizorom, ponovno se onesvijestila u Yuovim rukama. Treći gospodar podigne pištolj i ispali hitac u lanac kojim je bila vezana. Jedan je metak bio dovoljan da je oslobodi.

Stigao je automobil te su Cassiju prenijeli na sjedalo. Nisu se usuđivali ni dirnuti razbacane ostatke Huanga Peiyua. Samo su ostavili nekoliko ljudi da drže stražu. Ostali su se odvezli u DongChang da obavijeste policiju.

Na pristaništu Lujiazui pričekali su trajekt. Trajekti su tada vozili na dizel, zbog čega je bilo mnogo manje dima. Cassia je sjedila naslonjena na otvoreni prozor automobila. Povremeno bi joj sjena prešla preko očiju te bi ih sklopila da se odmori, no kad su krenuli, nastavila je zuriti u rijeku. Bund na suprotnoj obali bio je ispunjen redovima visokih zgrada. Početnih deset *lija* prepuštenih strancima uvelike se proširilo.

Rijeka je podrhtavala pod sunčevim svjetlom. Trajekt je podigao sidro, začula se zviždaljka i polagano je zaplovio prema drugoj obali.

Glavni savjetnik stajao je na pristaništu, oplakujući odlazak Huanga Peiyua. »Godine 1887., u dvadeset trećoj godini vladavine cara Guangxua, gospodar Chang je ponovno uspostavio bratstvo Hong u Šangaju, u sjeni noževa i krvi. Tri godine nakon toga provedena je reforma Kang Liang, koja se odnosila i na Bratstvo, zbog čega su uhićena mnoga braća. Gospodar Chang je uspio ostati smiren u svakoj krizi te smo zahvaljujući njemu ponovno uspjeli izbjeći katastrofu!«

I on sam i Chang Lixiong bili su propali učenjaci, pa iako je glavnom savjetniku nedostajala Chang Lixionгова snaga i njegova spretnost u

borilačkim vještinama, bio je učen u povijesti, proučavao je budističke i taoističke svete spise, a uz to je posjedovao vještinu proricanja. Zbog toga je i postao glavni savjetnik. Nadimak mu je bio »mali Zhuge«, po čuvenom drevnom strategu. Nekoliko velikih gospodara došlo je i prošlo u bratstvu Hong, ali iako je bio stariji, mogao je biti samo pomoćnik i davati savjete, a ne i vladati.

Nabrojio je na prste: »Godine 1907., godinu dana prije smrti cara Guangxua, umro je gospodar Chang. Zahvaljujući gospodaru Huangu, dovoljno smionom i dovoljno velikodušnom da preuzme Bratstvo, uspjeli smo neditnuti preživjeti kaos revolucije. Tko bi mogao i pomisliti da će devet godina kasnije, ove godine, 1916., gospodar Huang i sam umrijeti naprasnom smrću? Povijest bratstva Hong uistinu je povijest mučenika. Kako ćemo sada nastaviti?«

U očima glavnog savjetnika pojavile su se suze. »Osvrćem se naokolo po pustoj zemlji: je li igdje ostao neki junak?«

YU Q I Y A N G JE vozio Fordov model T s platnenim krovom. Pokraj njega je sjedila Cassia koja je preko svog *qipaoa* prebacila crveni vuneni pulover, kose skupljene u punđu, bez ijednog komada nakita. Vozili su uz potok Suzhou i skrenuli u široku ulicu koja je vodila prema jugu i koja je s obje strane bila obrubljena kineskom grahoricom u cvatu. Zaustavili su se ispred kuće u engleskom stilu. Pred njom se pružalo veliko dvorište s ukrašenom željeznom kapijom. Ispred kuće raslo je visoko stablo, a iznutra je dopirao žamor djece koja su pjevala engleske dječje pjesmice, popraćene bučnim zvucima kakvi dopiru iz svakog vrtića. Na kapiji je stajala strana redovnica.

Cassia se nije usuđivala otvoriti vrata automobila. Pritisnuvši ruku na prsa, izusti: »Yu, jako se bojim.«

»Sve ove godine nisi se usuđivala otići po svoju kći, bojeći se da bi na taj način mogla nanijeti zlo krvi i mesu gospodara Changa. Napokon je došao dan da budeš sretna!«, odvrati joj Yu Qiyang. No, kada je vidio da je Cassia uistinu blijeda, pomilovao ju je po ramenu i dometnuo: »Smiri se. Idem ja po njih.«

Prišao je kršćanskoj redovnici i nešto joj rekao, na što je ona ušla u dvorište.

Nakon nekog vremena otvorila se manja kapija pokraj veće i kroz nju je izišla gospa Smaragda. Kosa na sljepoočnicama bila joj je prošarana sijedima, a za ruku je vodila djevojčicu od otprilike osam godina. Djevojčica je bila odjevena u kaputić i suknju zapadnjačke školske odore. Pletenica joj je bila ukrašena vrpcom i doimala se veoma živahnom.

Zamijetila je Yua Qiyanga i s ljubavlju potrčala k njemu. »Ujače Yu!«, viknula je.

Yu Qiyang ju podigne na ramena i polagano se vrati do automobila.

»Kamo me vodiš? Obećao si mi da ćeš me ponovno voditi na plažu Gaoqiao. Ne smiješ prekršiti svoju riječ!«

Gospa Smaragda joj objasni: »Već sam ti rekla da danas idemo na jedno drugo mjesto.«

»Ali, ne želim ići nekamo gdje nije zabavno«, tvrdoglavo odgovori dijete.

Prešli su cestu. Kada je otvorila vrata automobila, djevojčica ugleda Cassiju na stražnjem sjedalu.

Nimalo stidljiva, ušla je u automobil, sjela i zagledala se u Cassiju. Smionim i samopouzdanim glasom reče: »Već sam te negdje vidjela. Sigurna sam da sam te negdje vidjela!«

Gospa Smaragda, koja se također ugurala na stražnje sjedalo, reče: »Lily, nisi je vidjela, to je... «

Cassijine su oči bile pune suza, ali se suzdržavala i nije mogla skinuti pogled s djevojčice.

»Vidjela sam je, jesam!«, vikala je djevojčica. »Vidjela sam kako me gledaš kroz školsku kapiju. Ti si ona prolaznica koja uvijek zaviri unutra! Jesi li dobra ili zločesta? Ako si zločesta, reći ću ujaku Yuu da te ubije.«

Gospa Smaragda se okrene Cassiji s optužujućim pogledom u očima: »Vidiš li? Vidiš li sad? Rekla sam ti da to ne radiš, ali nisi me htjela slušati!« No, kada je zapazila nesretan pogled druge žene, zaustavi se.

Nimalo uznemirena, djevojčica potapše Yua Qiyanga po glavi, budući da je sjedio ispred nje na suvozačevom sjedalu. »Ujače Yu, rekao si mi da ćeš mi pomoći da istučem zločestu osobu ako je ikada susretnem. Ne smiješ sada pregaziti svoju riječ.«

Sagnute glave, grizući usnu, Yu Qiyang nije prozborio ni riječi. »Lily, prestani!« Gospa Smaragda se uozbilji i uhvati djevojčicu za ruke. »Pogledaj, na koga te podsjeća ova teta?«, upita je.

Yu Qiyang uključi motor. U retrovizoru je vidio da je prelijepo Cassijino lice oblikovano suzama.

»Na koga?«, ponovi djevojčica. »Na tebe!

Pažljivo je pogledaj!«

Djevojčica je izbliza proučavala Cassijino lice. »Pa, možda malo. No, ljepša je od mene.« Grubo je odgurnula Cassiju: »Hej, kako smiješ biti ljepša od mene?«

Cassia odvrati: »Kad malo porasteš, ti ćeš biti još ljepša od svoje mamice!«

»Od mamice? Baka Smaragda je rekla da je moja mamica otišla tražiti moga taticu. Prezime moje mamice je Chen, a ja se zovem Lily Chen dok ona ne pronađe mog taticu.« Djevojčica je neumorno pričala. Nagnula se naprijed i ponovno potapšala Yua po glavi: »Zar nije tako, ujače Yu?«

Tada se okrenula gospi Smaragdi i uhvatila je za ruku: »Zar nije tako, bako Smaragda?« Bilo je očigledno da je duboko vezana za Yua Qiyanga i da joj gospa Smaragda u svemu popušta.

Cassia to više nije mogla podnijeti. Zgrabila je djevojčicu, zagrlila je i konačno se prepustila suzama. »Sada je mamica napokon pronašla taticu i vratila se po tebe.« Zajecala je, ne mogavši se suzdržati.

Yu Qiyang je objasnio umjesto nje: »Prezime tvoga oca je Chang, a on se zvao Chang Lixiong. Bio je veliki junak!«

Na te riječi suze su se pojavile i u očima gospe Smaragde. Ozbiljnim glasom je rekla djevojčici: »Zovi je 'mama'. To je tvoja mama. Tvoja je mama mnogo pretrpjela zbog tebe.«

Djevojčica nije odgovarala, nego je grickala prste, širom otvorenih krupnih očiju. Naposljetku pogleda Cassiju i reče: »Ako si ti zaista moja mamica, hoćeš li me onda povesti da vidim taticu?«

Cassia se već uspjela smiriti. Rupčićem je blago otrla suze sa svog lica, a onda i one koje su tekle niz dječje lice.

»Mama će te povesti da vidiš tatu. Sutra je Qing Ming, dan mrtvih, pa ćemo otići urediti tatin grob i zapaliti mirisni štapić. Odsad ćeš nositi svoje pravo ime, Lily Chang.«

Djevojčica se naposljetku naslonila na Cassiju. Automobil je klizio nešto prometnijom ulicom, gdje su se neonska svjetla polagano pojavljivala i stapala s ostalima.

Cassia je svoju kći Lily navečer povela u fotografski studio. Posjela ju je sa svoje lijeve strane, kao što su sjedile i u automobilu. Razlika je bila samo u tome što su se sada doimale bliske, a na licu im je treperila radost. To je zacijelo jedna od najljepših Cassijinih slika. Sva je blistala od sreće. Zahvaljujući ljubavi svoje kćeri, preko noći je poprimila novu, karizmatičniju osobnost.

Nakon Huang Peiyuove smrti, glavni savjetnik i ostali starješine bili su jako zauzeti sudjelujući u istrazi stranih policijskih snaga i pomažući istražiteljima u potrazi za otmičarima. Zapovjednik policije municipalnog vijeća nekoliko puta je ispitao Cassiju.

Njezini su odgovori uvijek bili posve jasni. Otmičari su joj bili svezali oči i zatvorili je u čvrsto zaključanu sobicu. Nije mogla gotovo ništa vidjeti i sjećala se samo da je ponekad čula dva, a ponekad i tri glasa, od kojih je jedan bio ženski.

»Što se još nalazilo u toj sobici? Kakva je bila? Što ste sve čuli?«

Cassia je pažljivo razmislila, a onda odgovorila da su u sobici bili stolovi, stolci i zakovani prozor. Činilo joj se da izvana dopire zvuk tekuće vode. Bila je izuzetno mršava, iako se grimizna modrica koja je prekrivala povelik dio njezina tijela postupno povlačila. Kosa joj je bila odrezana tik iznad ušiju.

Zapovjednik policije zahtijevao je da glavni savjetnik i treći gospodar provedu pažljivu istragu među kineskim policijskim snagama. No, na dan eksplozije gotovo su svi policajci bili jedni drugima na oku, i izgledalo je da nijedan nije mogao sudjelovati u otmici i planiranju ubojstva. Osim toga, nitko nije mogao shvatiti svrhu ubojstva. Postojao je samo jedan mogući motiv: kad nisu uspjeli ucijeniti Huanga Peiyua, otmičari su smislili zastrašujući plan da ubiju i taokinju i njega samog.

Na mjesto zločina otišli su policijski zapovjednik i nekoliko istražitelja. Od svog pomoćnika zapovjednik je zatražio da napravi rekonstrukciju događaja uz pomoć dimnih prskalica. Zapovjednik se brzo bacio na tlo da izbjegne ozljede, ali je ipak bio prekriven komadićima papira. Pomoćnik je smatrao da Cassiju ne

mogu isključiti iz kruga osumnjičenih. »Vidite, vi ste se uspjeli spasiti«, rekao je zapovjedniku.

»Ali, ja sam stari vojnik. Preživio sam Burski rat, izbjegao sam brojne topovske kugle. Kako bi ta žena mogla biti sposobna kao ja?« Zapovjednik je zaškriljao zubima: »Možemo samo reći da je imala nevjerojatnu sreću!«

Nije imao nikakvih dokaza koji bi upućivali na to da je Cassia sudjelovala u zavjeri. Na temelju samog terena činilo se da je Cassiju od smrti spasila puka sreća.

Prije se govorkalo da Cassia nosi nesreću muškarcima. Gospa Smaragda je zato otišla po savjet gataru. Saznala je da će Cassia donijeti prokletstvo svakom muškarcu. Oni koji imaju manje sreće mogli bi umrijeti za dva do tri tjedna, a najbolji bi se mogao nadati da će preživjeti nekoliko godina! Svi stanovnici Vojvotkinjina paviljona vjerovali su tim riječima. Nijedna djevojka koja je zabavljala goste nije ju željela za svoju sluškinju, stoga je morala služiti gospu Smaragdu koja je vjerovala da ima toliko sreće da se može oduprijeti takvu prokletstvu.

Bilo bi uistinu smiješno kad bi strani zapovjednik policije povjerovao takvu kineskom praznovjerju! Međutim, nije se moglo poreći da je Huang Peiyu izgubio život zato što je za ljubavnicu uzeo ženu tako lijepu kao što je to Cassia. A ako Cassia i donosi nesreću muškarcima, to nije njezina krivnja!

Municipalno vijeće izrazilo je »duboku tugu« zbog »preuranjene smrti« Huang Peiyua, ali tek su ga nakon dva mjeseca proglasili »mučenikom«.

Tijekom roga razdoblja municipalno vijeće obećalo je da će razriješiti zločin o kojemu se govorilo po čitavom gradu. No, koliko god se trudilo, sve je bilo uzalud. Slučaj je zatvoren tek u proljeće 1917. godine. Huang Peiyu je poginuo u području koje nije pripadalo pod nadležnost stranog teritorija i municipalno vijeće iznijelo je tu činjenicu kao izgovor da se slučaj zatvori, umjesto da prizna kako to čini zbog nesposobnosti policije. Kineska policija bila je sretna što se može ugledati na strance i zaključiti slučaj. Pogibija Huang Peiyua postala je jedan od najozloglašenijih nerazriješenih slučajeva u povijesti Šangaja.

Devet godina je prošlo otkako je Huang Peiyu učvrstio svoj položaj na stranom teritoriju i postao »gospodar Šangaja«. Preko noći je postao gotovo neuništiv. Njegovi su ga protivnici nekoliko puta pokušali srušiti s položaja kineskog guvernera, ali morali su ga podnositi zato što je bratstvo Hong posjedovalo moć da u Šangaju održava »red« i zbog činjenice da je savez postao temelj moći u municipalnom vijeću.

Smrću Huang Peiyua bratstvo Hong izgubilo je svog vodu. Velik broj vjeronika počeo se okupljati u kući Huang Peiyua. Neki se nisu dali odstraniti čak ni dok je municipalno vijeće istraživalo ubojstvo. Neki su se čak

ulogorili ispred kuće. I ta se vijest proširila Šangajem. Tijekom istrage vijećnici municipalnog vijeća odnijeli su račune bratstva Hong iz Huang Peiyuove kuće, ali kad su napokon shvatili da vijeće uopće nije dužno otplatiti njegove dugove, sve su takve dokumente vratili njegovoj kući.

Prva supruga Huanga Peiyua dugo se vremena nije mogla sabrati. Kad joj je suprug poginuo, slomila se i uglavnom je ležala u krevetu. Glavni savjetnik je od nje uzeo ključ sefa. Otvorivši ga, ruke su mu zadrhtale od bijesa: računi Bratstva bili su izmiješani s računima kućanstva, i među njima je vladao potpuni kaos. Našao se u teškom položaju i nije znao kako bi se uhvatio ukoštac s takvom situacijom.

Cijele je večeri razmišljao o tom problemu. Treći gospodar se razumio u pištolje i noževe, ali ne i u računovodstvo. Peti gospodar nekoć je bio nadzornik Chang Lixiongovog kućanstva, a nakon toga, iako je kućanstvo odavno počelo propadati, ostao je ondje da pomogne koliko može, stoga ni on nije bio prikladan za takav posao. Yu Qiyang je bio pažljiv i pametan, a uz to čestit i pouzdan, tako da je čak i Huang Peiyu cijenio njegovu podršku. Ipak, on je bio samo pomoćnik koji je ispunjavao tuđe naloge. Nije imao službeni položaj u Bratstvu.

Glavni savjetnik koračao je dvorištem, dok su mu na pamet padale jedna ideja za drugom, ali nije se mogao odlučiti koje bi rješenje odabrao. Kad se sljedećeg jutra probudio, očni kapci bili su mu natečeni, jer nije dobro spavao. Prije nego što je stigao doručkovati, nazvali su ga iz Huangove kuće, javivši mu da su čak i vjerovnici iz drugih pokrajina čuli za Huangovu smrt i došli. Prva supruga pitala je glavnog savjetnika što da napravi i obavijestila ga da bi voljela da nadzornik Huangovog kućanstva bude zadužen za taj posao, a ako se savjetnik složi s njom, poslat će ga savjetniku po račune.

Savjetnik se prisjetio okruglog nadzornikovog lica. Shvatio je što je prva supruga htjela reći tim prijedlogom. Dala mu je do znanja da ti računi pripadaju isključivo kućanstvu Huang. Interesi kućanstva trebali bi biti važniji od interesa Bratstva. Savjetnik se razljutio, ali je zadržao smirenost i obratio se glasniku: »Reci prvoj supruzi da ne brine. Ja ću pronaći nekoga tko će se pobrinuti za račune.«

Spustio je slušalicu. Imao je jednu jedinu mogućnost, zamoliti Yua Qiyanga da mu pomogne da se najprije riješi svih vjerovnika koji su čekali u Huangovoj dnevnoj sobi. Odmah je poslao po njega.

Yu je živio prilično daleko. Trebalo mu je pola sata da se odazove. Automobil je parkirao u uličici pokraj Ulice Masi Nan i krenuo za glasnikom u kuću. Bila je to kuća *shiku*, jedna od onih napola zapadnjačkih, napola kineskih nastambi kakvih ima samo u šangajskim ulicama. Kapija je bila odškrinuta te ju je Yu odgurnuo i ušao. Glavni savjetnik, koji se nalazio na dvorištu, požurio je

prema njemu i potapšao ga po ramenu. Kad su sjeli, savjetnik uzdahne i objasni Yuu zašto ga je pozvao. Nadao se da bi mu Yu mogao pomoći da srede račune.

Yu Qiyang je uzeo knjigu s računima i bacio se na posao. Nije prošlo ni podne, a on je već skicirao grubu procjenu. Vlasništvo Bratsva, kojim je upravljao Huang Peiyu, bilo je na gubitku više od četiri milijuna i gotovo sve je bilo rasprodano kako bi se vratili dugovi vjerovnicima. Bratstvo Hong predstavljalo je praznu ljusku, a njegov kapital nije bio dovoljan da se isplate dugovi.

Savjetnik se jako zabrinuo. Primijetio je da je kapital i dugove Bratstva odavno trebalo odvojiti od osobnih računa velikog gospodara. Kako je Huang Peiyu mogao biti isto onako budalast kao i carica udova Cixi: iz istih izvora plaćati državne ratove i izgradnju privatnog vrta carske palače?

Yu Qiyang se iskrivljeno osmijehne i odvрати: »Niste li vi postavili ovoga cara na njegovo prijestolje? Da budem iskren«, nastavio je, »Huang Peiyu nije mnogo trošio na sebe. Većina njegovih troškova bile su političke donacije i porezi municipalnom vijeću. Osim toga, u Kinu je morao slati mnoge obavezne 'darove': uvijek se mora plaćati onome tko je najmoćniji. Idealisti poput Suna Yat-sena i Chena Qimeija prihvaćali su novac kako bi financirali svoju revoluciju, ratni vode poput Fenga Guozhanga i Lua Yongxianga uzimali su novac kako bi financirali svoje bitke, a novac su prihvaćali čak i stranci na stranim teritorijima. Izgleda da je gospodar Huang svoj položaj u Šangaju održavao isključivo donacijama tim moćnim silama.«

Savjetnik je ustao, toliko zabrinut da je ponovno počeo hodati dvorištem u krugovima. »No, svi dugovi gospodara Huanga bili u napravljeni u ime bratstva Hong. Kako ćemo to riješiti?«

Yu Qiyang se na silu osmijehne. »Kad je Vojvotkinjin paviljon proglasio bankrot, gospa Smaragda dala je na prodaju svoje bludnice i sluškinje. No, nikada nisam čuo da bi neko bratstvo moglo proglasiti bankrot. Da prodamo kriminalce? Tko bi mene kupio?«

Nekoliko dana kasnije Yu Qiyang ipak je uspio srediti račune. Dugovi su iznosili barem dva milijuna *yuana*. Kad je savjetnik pročitao sažet izvještaj, savjetovao je Yuu da nikome ništa ne kaže. Vjerovnicima su rekli da bratstvo Hong bira novog velikog gospodara. Čim ga odaberu, svi će dugovi biti isplaćeni.

Yu Qiyang je te večeri naumio odvesti Cassiju i njezinu kći u restoran Fengya na slasnu, hrskavu patku. Umjesto toga telefonirao je Cassiji i obavijestio je da moraju odgoditi taj plan, jer mora o nečemu raspraviti sa savjetnikom. »Ako se zadržim duže od šest navečer, tada idite same. I dalje želim izići s vama, ali morat ćemo malo izmijeniti planove. Možemo otići na zakusku u paviljon Deyue.«

Kad je završio razgovor sa savjetnikom i napokon se uspio osloboditi poslova, izvadio je džepni sat: bilo je već gotovo deset sati. Brzo je nazvao Cassiju.

»Ne brini, malena Lily već je otišla u krevet«, odgovorila mu je pomalo ljutito.

Yu Qiyang reče da bi ipak želio doći i popričati s njom.

»Onda dođi negdje tijekom sljedećeg tjedna«, odvrtila je Cassia. »Mogao si razgovarati sa mnom u restoranu Fengya. Rastužio si malenu Lily i htjela te je istući.«

»Zar nije već zaspala? Ne plašim se male Lily kad spava. Imam problem i trebam tvoj savjet.«

»Kad si ti uopće poslušao moj savjet?«

Yu Qiyang spusti slušalicu. Glavni savjetnik ude u dnevnu sobu i zamoli ga da ostane nešto prigrusti, dodavši da je stigao i treći gospodar. No, Yu Qiyang se brzo oprostio od njega.

Lily je već bila zaspala. Cassia joj je stavila ručice ispod pokrivača i tiho zatvorila vrata za sobom. Na hodniku je pozvala Xiu Fang koja je stajala u podnožju stuba. »Molim, gospođice?«, odgovorila joj je.

»Pripremi laganu zakusku i donesi je u moju sobu!«

Xiu Fang donese pladanj sa čajem i kolačima. Cassia sjedne u naslonjač i naloži Xiu Fang da ode na počinak.

Vjerujući da će otići u restoran Fengya, Cassia je bila odjenula tek sašiven *qipao* u slojevima i s dugim rukavima, prikladan za hladno godišnje doba. Nemirno je sjedila u svojoj spavaonici. Činilo joj se da Yu Qiyang ima dosta problema, inače ne bi prekršio dogovor s malenom Lily. Jako je volio dijete, između ostalog i zato što je bila Chang Lixiongova kći.

Do nje je izvana dopro zvuk automobila te je prišla prozoru. Bio je to Yuov auto.

Spustila se niz stube i otvorila vrata, a na njima je stajao Yu Qiyang, potpuno iscrpljen. Bez riječi su krenuli uza stube. Yu je otišao u kupaonicu, a kad se ponovno pojavio, kosa mu je bila vlažna. Cassia se osmjehne i pruži mu ručnik.

»Jesi li gladan?«

Yu Qiyang kimne. Iako je nešto bio pojeo, ipak je bio gladan, kao što je i pretpostavljala.

»Znala sam.« Cassia mu pokaže što se nalazilo iza njega.

Na čajnom stoliću čekao je pripremljen topao čaj s kolačima. Ležaj i stolac od pletene trske bili su primaknuti uz toaletni stolić. Yu sjedne i baci se na hranu, a onda joj ispriča što se događalo tijekom dana.

»Nije ni čudo«, odvrati Cassia. »Prva supruga Huanga Peiyua poslala je i meni poruku, obavijestivši me kako zahtijeva da joj vratim kuću. Glasnik mi je rekao da, ako je ne vratim, moram platiti 60.000 *yuana* kao naknadu. Rekla sam mu da to nije moguće, budući da vlasnički list glasi na mene. Glasnik je zaprijetio da će me tužiti zbog prevare.«

Yu Qiyang upita: »Je li moguće da je vlasnički list lažan?«

Zar je mogao i pomisliti da bih bila tako glupa, pomisli Cassia. Prije tri godine, kad je dobila kuću od Huanga Peiyua, Cassia je poslala sve dokumente u gruntovnicu municipalnog vijeća kako bi provjerili njihovu autentičnost. Pokazalo se da su dokumenti ispravni. Nakon toga ih je čuvala u čeličnom sefu u podrumu banke Huamao. Ta je kuća bila jedino što je posjedovala osim kazališne družine Ruyi kako bi mogla plaćati Lilyino obrazovanje u stranoj školi. Uz to je željela poslati Lily u djevojačku školu u Americi, a i za to joj je trebao novac. Nikada nije bila nemarna kao Huang Peiyu koji se ponašao kao da mu pripada cijeli Šangaj.

»Čak i kad bismo prodali sve što je posjedovao Huang Peiyu, ne bismo mogli isplatiti dugove. Ali kad bi sveukupno vlasništvo bratstva Hong bilo zamrznuto, bilo bi teško odrediti što treba napraviti s tvojom kućom, jer su mnoga vlasništva Bratstva stavljena na imena pojedinaca, a vjerovnici se neće lako suglasiti s tim.«

Cassiju je oblio hladan znoj. »No, ja sam odavno prestala biti pripadnica bratstva Hong!«

Yu primijeti da bi bilo dobro kad bi se vjerovnike moglo uvjeriti u to na sudu. Ustao je, pokušavajući joj jasnije objasniti situaciju. »Svi smo mi beznačajni pojedinci koji su od starog uspjeli prigrabiti male novčane svote. Sad kad ga više nema bratstvo Hong samo što se nije raspalo. No, utjecaj Bratstva još je znatan. Možda i jest neprimjetan, ali ga možemo koristiti kao da je riječ o kapitalu. Takav je i tvoj ugled drage djevojke sa zlatnim glasom. Takva je i ova kuća, koju možeš koristiti kao valutu. To ovisi samo o tome kako se čovjek koristi takvim stvarima.«

Odgurnuo je šalice za čaj na stranu, prekrižio ruke na prsima i rekao Cassiji: »Glavni savjetnik mi je povjerio da Bratstvu može reći samo jedno: tko god uspije razriješiti financijski kaos u kojem se Bratstvo našlo, taj će biti novi veliki gospodar.«

Cassia je shvatila što joj je htio reći. Ispila je gutljaj čaja i razmišljala nekoliko trenutaka, držeći šalicu u ruci. Iznenada se našla u dvojbi. Ponovno je

bila suočena s još jednom važnom životnom bitkom. Ako postupi kako valja, položaj gospodara bratstva Hong pripast će osobi u koju ona ima povjerenja. Ako pogriješi, Bratstvo će se raspasti, a s njim će propasti i ona sama. Ako netko drugi postane veliki gospodar, nitko ne može znati kakva će tada biti njezina sudbina.

Spustila je šalicu na stol, uspravila se na pletenom stolcu i pogledala Yua Qiyanga. »Ti, dakle, želiš posuditi novac u ime bratstva Hong.«

»Ti si pametna žena, mnogo pametnija od savjetnika i njemu sličnih. Jasno ti je kako funkcionira Šangaj. Bilo bi daleko bolje upravljati bankom nego posuditi novac od neke od njih! Ako posuđiš novac, moraš ga vraćati s kamatama, ali ako imaš svoju banku, tada ti dobivaš kamate. Savjetnik je rekao da je Bratstvo samo pljačkalo banke i da prestanem sanjariti.«

Vidjevši da Cassia i dalje ne progovara, Yu Qiyang se zaustavi. Bitka na život i smrt u kojoj su se našli bila je daleko riskantnija od bilo koje nevolje s kojom su se dotad suočili. Cassia se namršti.

»Zašto ništa ne kažeš?« Yu se više nije mogao suzdržati.

»A što da kažem?«, ljutito odvrati Cassia. »Zar misliš da ne znam o čemu razmišljaš? Treba ti moja kuća. Prva supruga Huang Peiyua mi je nije uspjela oduzeti, ali ti misliš da bi ti to mogao, zar ne?«

»Cassia je uistinu pametna«, izusti Yu pomalo postiđeno.

Cassia uzdahne. »Pretpostavimo da na kuću možemo podići hipoteku. Tako bismo dobili samo nekoliko desetaka tisuća. Kakva korist od toga!«

Yu Qiyang je zamislio da osnuju banku, za što bi mu trebalo samo 250.000 *yuana* kapitala za početak. Za upravljanje bankom također je bio potreban kredit, ali samo je Bratstvo predstavljalo neku vrstu kredita. Sve velike poslovne tvrtke sa stranog područja koje su imale udjela u trgovini opijumom, kockanju i prostituciji bile su glavni klijenti koji bi ulagali novac u banku Bratstva. Običaj je bio da i druge banke ulože novac u novu čim se osnuje, u znak dobrodošlice. Bilo je uobičajeno da se taj novac vraća u razdoblju od dva tjedna. Bratstvo bi bilo u stanju produžiti to razdoblje na tri do šest mjeseci. To bi banci Bratstva osiguralo dovoljno kapitala da izdaje obveznice i da zajmove isplaćuje drugim zajmovima. Zapravo, kad bi Bratstvo bilo u stanju osnovati svoju banku, vjerovnici bi shvatili da je savez jak i ne bi tako žurno zahtijevali povrat svog novca.

»Dobro«, izjavi Cassia. »Vjerujem da je to logično. No, hoće li savjetnik i ostali biti spremni da posjede Bratstva stave pod hipoteku?«

Yu odmahne glavom: »Sasvim mi je jasno da savjetnik i treći gospodar vjeruju kako sam to smislio samo zato da prigrabim moć. Držat će se po strani da vide mogu li uspjeti s bankom. Oni sami ne mogu raščistiti taj kaos. Mogu

se samo moliti da kriza prođe. Meni to odgovara, samo ako održe riječ: tko god riješi financijske probleme, postat će novi veliki gospodar.«

Cassia priđe krevetu i razmakne zastore koji su ga okruživali. Sjela je i pogledala se u zrcalo. Oči su joj bile vlažne, ali glas joj je bio čvrst: »Dobro, Yu. Budući da me sudbina pokušava vratiti u one dane kad sam praznih ruku stigla u Šangaj, udovoljit ću ti i dat ću ti sve što posjedujem. Sve je tvoje: ova kuća, moja kazališna družina Ruyi, novac koji sam zaradila od prodaje ploča i moj nakit. Dajem ti čak i novac koji sam uštedjela za Lilyin put u Ameriku. Sve zajedno trebalo bi vrijediti oko 100.000 yuana, a ostalo ćeš morati sam pronaći!«

Yu Qiyang ustane i priđe Cassiji, ne skidajući pogleda s nje. Iznenada klekne, obuhvativši je rukama oko struka i, dok su mu se suze kotrljale niz obraze, pritisne lice na njezina meka prsa.

Cassia zapazi da mu se ramena tresu te ga čvršće privuče k sebi, milujući mu glavu i ramena. Usprkos čovjekovim željama, vrijeme mijenja sve. Te noći ponovno su se osjećali kao nekadašnja sluškinja i sluga iz Vojvotkinjina paviljona, dvoje siromašne djece u teškoj nevolji.

Ako je takva bila njihova sudbina, tada su je namjeravali podnijeti zajedno.

Osluškiivali su otkucaje vlastitih srca, ispunjeni sažaljenjem i brižnošću. Koliko god težak bio zadatak pred kojim su se našli, bili su svjesni da će jedno drugome ogoliti dušu i povjeriti svoje teškoće. To je bilo ono najdragocjenije na čitavom svijetu.

»Sve će biti dobro.« Nakon tih riječi i Cassia klizne s kreveta i klekne pokraj Yua Qiyanga. Zagrlili su se i zaplakali kao nikada dotad. Cassia je prije uvijek oplakivala samo vlastitu tugu. Čak i kad je plakala na pozornici, plašila se da će zamrljati šminku i nije se usuđivala potpuno prepustiti. Nije joj bilo u naravi da se u toj mjeri otvara pred drugima.

Nisu trebali biti dva tijela odvojena jedno od drugog. Koliko god bili ponizni i bespomoćni, te su noći bili jedno. Taj ih je trenutak njihova odnosa zbližio zauvijek.

Kasnije, dok su ležali na krevetu, ponovno smireni, zagrlili su se i pogledi su im se sreli. Kroz prozor je prodirala blijeda, plavičasta mjesečina i obasjavala njihova naga tijela. Naposljetku Cassia reče: »Yu, Lilyina je budućnost u tvojim rukama.«

Yu Qiyang je uhvati za ruke. »Banku ću i osnovati za tebe. Mislim da bismo je trebali nazvati banka Lixiong. Ime gospodara Changa još posjeduje moć da uvjeri Šangajce.«

PROTJEKANJE VREMENA obično se ne zamjećuje dok se njegov utjecaj ne opazi na drugima. Inteligentna djevojčica odrasta u privlačnu djevojku, a tada se mnogi zapitaju: zar je već prošlo deset godina?

Yuan Shikai izgubio je vlast, a između Zhija, Wana i Fenga, tri frakcije Sjevernooceanske vojske, došlo je do borbe za moć. Sun Yat-sen je umro, a s njim je umro i njegov životni san, sjeverna ekspedicija sa ciljem da se Kina oslobodi ratnih zapovjednika i da se utemelji nacionalistička vlada. Nakon njega je na vlast došao Chiang Kai-shek. Došlo je do borbe za moć i između ratnih zapovjednika koji su željeli vlast nad Šangajem: od Fenga Guozhanga do Zhanga Zong Changa, Lua Yongxianga, Qia Xieyuana i Bia Shuchenga. Bez obzira na to jesu li osvojili Šangaj, svakako su za sobom na rubovima grada ostavili gomile mrtvaca. No, sve je to nalikovalo dimu koji nosi vjetar, koji dođe i nestane. Strani teritoriji još su se razvijali: kao gljive poslije kiše nicale su židovske draguljarnice, japanske ljekarne, francuske kavane, bjeloruske javne kuće, njemačke bolnice i mnoge druge ustanove. Građani su osluškivali odjek topovske paljbe u daljini i samo bi se još više zadubili u *Mahjong*.

Koliko je brzo vrijeme sve promijenilo možete zamijetiti tek kad pogledate druge ljude, ljude kao što su oni koji se u automobilu s otvorenim krovom voze prometnim ulicama.

Ako bi čovjek htio pisati o Šangaju iz 1925. godine, morao bi opisivati nevolje rata Qilu između ratnih zapovjednika, ali nakon njega oko Šangaja su se vodili i tragičniji ratovi. Morao bi također pisati i o Pokretu tridesetog svibnja, u kojemu su strane sile pobile štrajkaše, što je izazvalo opću pobunu, ali i kasnija revolucija i kontrarevolucija odvijale su se u mnogo širem opsegu. Morao bi pisati i o novim neboderima koji su se te godine podigli Šangaju, ali kasnije je izgrađeno još više i još većih zgrada, tako da Šangaj više nije bio sličan veličanstvenom europskom ljetovalištu na Rivijeri, nego američkoj šumi nebodera.

Kako bismo onda mogli odrediti jedinstven okus Šangaja iz 1925. godine?

Samo na jedan način, ako se upoznamo s ljudima o kojima pišem. Oni ne bi mogli pripadati nijednom drugom razdoblju. Armirani beton izdržat će još mnoga stoljeća, ali ona pitanja koja političarima sada zadaju glavobolje iz godine u godinu izazivaju novu patnju. No, nakon te, 1925. godine, ljudi više nikada neće biti isti.

Nije mi namjera hvaliti samu sebe, ni u kom slučaju. Pogled mi se bistri. Pogledajte kako vrijeme brzo prolazi! Potpuno nov, uglavan i blistav Chevrolet divlje juri Bundom.

Bilo je otprilike pet sati poslijepodne jedne subote u veljači, u rano proljeće 1925. godine. Sunce još nije bilo zašlo. Chevrolet je s lakoćom zaobilazio pješake koji su mu se naglo sklanjali s puta. »Prokleti bili!«, vikali su pješaci. »Luđaci!« Automobil je prošao pokraj kazališta Xihu na kojemu je blještao neonski natpis:

»Cassia glumi vodeću ulogu u čuvenoj strastvenoj predstavi 'Orhideja u pustoj dolini'.«

Automobil se nije zaustavio pred kazalištem, nego je oštro skrenuo u usku uličicu, gdje se sa škripom zaustavio ispred male kapije. Vozač je izašao, zalupio vratima i skinuo uobičajene oznake svog zanata: kožnu kapu sa štitnikom i tamne naočale. Usne te osobe blistale su i bez ruža, jer vozač je bila djevojka odjevena u kožnu jaknu.

Otvorila je vrata. Kad ju je čuvar ugledao, pljesnuo je pozdravljajući je s poštovanjem, a ona je prošla pokraj njega visoko uzdignute glave, jedva ga i zamijetivši.

Dva su glumca izišla da udahnu svjež zrak, razgovarajući i šaleći se. Jedan je zapalio cigaretu. Ugledali su mladu djevojku u kožnoj jakni, ali su joj, kao i ostali »umjetnici«, dobacili samo jedan pogled: ušla je na stražnja vrata na koja su ulazili i izlazili svi glumci i glumice.

Djevojka, koja kao da se ondje dobro snalazila, hitro je prošla hodnikom. Svi koje je susrela s naklonošću su je pozdravljali. Ženama je dobacivala poljupce, a muškarcima bi domahnula. S pozornice su dopirali zvuci glazbe shenqu i pjesme. Na kraju hodnika djevojka je otvorila vrata i u prostoriji zatekla Cassijinu vjernu sluškinju Li Yu.

Li Yu je zapazila da Lily Chang nosi mušku odjeću. Kad je skinula kožnu jaknu, struk joj se, stegnut širokim pojasom, doimao tanjim, noge dužima, a prsa istaknutijima. Li Yu joj se obrati s poštovanjem: »Gospođice Lily, čula sam da ste se vratili i da ste diplomirali u Americi «.

»Naravno! I sad sam slobodna!« Lily je potapšala Li Yu po obrazu, iako je Li Yu bila starija i od njezine majke. »Gdje mi je mama?«

»Na pozornici«, odgovori Li Yu. »Ovoga poslijepodneva imala je praizvedbu i mnogi su joj došli čestitati.«

»Čula sam za to: bogati šangajski milijunaši.« Lily je iskrivila lice. »Zato majka nije mogla doći pred mene. No, kako god bilo, nisam navikla da me dočekuju žene.« Sjela je za majčin toaletni stolić i pogledala se u zrcalo: sedamnaestogodišnja djevojka povezane kose, nalik dječaku. Na zidovima su visjele mnoge fotografije njezine majke na pozornici, i dok ih je promatrala,

njezino je zanimanje sve više raslo. Garderoba je bila velika, barem trideset kvadratnih metara. Pokraj prozora pružao se nizak drveni ležaj i visoko, staromodno zrcalo u okviru od sekvojinog drveta. Staklo se moglo pomicati u okviru. Na zrcalu je stajao crni kožni muški šešir. Rascvjetalo stablo limuna raslo je u posudi pokraj ležaja, dok su se duž zida pružala tri reda vješalice za odjeću, pretrpana različitim haljinama. Oko njih su bili nagomilani rekviziti.

Lily je uzela novine i zadubila se u njih. Pisalo je da je »Orhideja u pustoju dolini« ljubavna priča, tragedija dviju žena koje se bore za istog muškarca. Lily je ostavila novine, jedva osjetivši zanimanje za predstavu. »Morat ću je pogledati jednog dana«, pomislila je. Počela je izvlačiti ladice toaletnog stolića.

»Gospođice Lily«, obratila joj se Li Yu, hitro odnoseći šalice čaja. »Zavjesa će se uskoro spustiti. Moram ići pomoći vašoj majci. Ona obično ne pušta ljude u svoju garderobu, jer ne želi da joj netko napravi nered.«

»Znam, znam«, odgovorila je Lily. »Zar mama nema povjerenja ni u mene?«

»Vaša se majka samo brine da neće moći naći neku stvar ondje gdje ju je ostavila.« Li Yu je već bila na vratima. Dobacila je pogled Lily, koja je preturala po šminki, i nevoljko izišla.

Lily je ustala i počela pregledavati različite kostime i zbirku *qipaoa*. Skinula je kožne hlače i iskušala nekoliko haljina dok naposljetku nije pronašla *qipao* bez rukava, osobito svijetlih boja, duboko izrezan na bedrima i oko vrata. Odjenula ga je i dobro joj je pristajao. Zadovoljno se ogledala u zrcalu. Spustila je kosu i prinijela Cassijinu sliku uz vlastiti odraz u zrcalu.

Tada je ponovno sjela i počela nanositi šminku kakvu je Cassia imala na fotografiji. Oko nje su se gomilali ruževi i sjenila za kapke.

Li Yu je ponovno ušla u garderobu, a Lily se okrenula i ustala. Sluškinja rastreseno zausti: »Gospođice...« Počela je slagati rekvizite koje je donijela. Iznenada, kao da se nečega dosjetila, pažljivije se zagleda u Lily. Usta su joj se širom otvorila: »Cassia?« Tako se zaprepastila da se srušila na pod i ispustila rekvizite iz ruku.

Cassia je na hodniku razgovarala s nekoliko poznanika koji su joj došli čestitati. Dok ih je molila da joj nastave pružati podršku i u budućnosti, uočila je da im prilazi nekoliko novinara koji su je željeli intervjuirati.

»Molim vas, samo malo pričekajte dok skinem šminku«, osmjehnula im se. U tom trenutku začula je neobične zvukove iz garderobe. Potrčala je onamo i otvorila vrata.

Zaprepastila se ugledavši svoju sliku i priliku, samo deset godina mlađu, kako sjedi ispred njezina toaletnog stolića i uzvraća joj pogled. Imala je osjećaj da sanja. No, istoga je trenutka shvatila što se događa. Pritrčala je kćeri i zagrlila je: »Lily, prekrasna moja kćeri, vratila si se! Kako si samo odrasla!«

Visoko stablo magnolije raslo je ispred dvokatnice u Ulici Jessfield na francuskom teritoriju. Zimzelene povijuše penjale su se uza zid. Ondje je Cassia živjela već desetak godina.

Nakon Huang Peiyuove pogibije, njegova je prva supruga nekoliko puta dovodila ljude u kuću u Ulici Connaught, pokušavajući je prigrabiti. Najstrašnije je bilo kad su u jednoj zgodi počeli galamiti ispred kuće, a onda razbili vrata. Svi muški pripadnici družine Ruyi priskočili su upomoć svojoj gospodarici te su se sukobili s nasilnicima. Stigla je i policija stranog teritorija te im je Cassia pokazala vlasnički list na kojemu je stajalo njezine ime. Policija je ustvrdila da je nezakonito nasilno upadati u stambenu zgradu te su htjeli uhititi ljude prve supruge, a ona sama morala se povući.

No, nakon toga Cassia je počela osjećati da je kuća previše ispunjena starim uspomenama. Odlučila ju je prodati i kupiti novu. Dvoje Nijemaca, muž i žena koji su ostali bez posla zbog poraza svoje zemlje, željeli su se vratiti kući i jedva su dočekali da se oslobode kuće na stranom teritoriju. Cijena je bila pristupačna i Cassia ju je kupila.

Svjetski rat izazvao je pravi kaos u zapadnjačkom gospodarstvu, ali su se stvari na Dalekom istoku poboljšavale. Cijene nekretnina u Šangaju udvostručile su se za samo nekoliko godina. Iako je jednu kuću prodala, a drugu kupila, Cassia nije morala podizati svoj udio u banci Lixiong, nego je imala vlastiti kapital.

Kuću je prije useljenja preuredila, tako da je izvana izgledala skromno i jednostavno, ali je zato iznutra sve bilo blistavo i novo. Prostorije su bile prostrane i široke, a u potkrovlju je bilo dovoljno mjesta za odlaganje stvari. Stražnji vrt bio je veći od vrta ispred kuće, a stabla su se uzdizala nebu pod oblake.

Na prvom katu na desnoj strani bila je Cassijina spavaonica i garderoba. Prva soba nalijevo bila je Lilyina spavaonica koju Cassia nije koristila za druge namjene čak ni kad je Lily bila odsutna. U Cassijinoj spavaonici nalazili su se ležaj i niski kauč, a nasred prostorije ogroman, izrezbaren krevet, vjenčani poklon koji je kupila za Yua Qiyanga. U trgovini se doimao velik, a u spavaonici je bio još veći, no bio je udoban.

Direktori Tvrtke za zabavu Ruyi trebali su se u podne sastati u kinu Carlton. Liu Ji, koji je postao čuveni filmski redatelj, obećao je da će doći i obavijestiti ih o napretku posla. Lily je čula kako Cassia otvara vrata i istrčala iz svoje sobe. Bila je odjevena u plave traperice i nosila je čizme do koljena, podsjećajući i na šangajskog tvorničkog radnika i na djevojku s Divljeg zapada iz kaubojskih filmova. »Lily, što ti radiš kod kuće? Mislila sam da si u kupnji«, izusti Cassia dok je išla prema automobilu i nosila kišobran.

Lily uopće nije obratila pažnju na nju, nego je zastala pokraj kapije i podigla pogled prema nebu. Sipila je lagana kišica. Cassijin automobil krene. Lily pojuri za njim i otvori vrata: »Majko, idem s tobom.«

Cassia se nasmije. »Poslušaj se samo što govoriš! Pozvala sam te da podeš sa mnom, a ti nisi htjela, ali sad kad odlazim, i ti želiš ići. Odsad ću ti morati zabraniti da ideš ako želim da kreneš sa mnom, a ako te ne budem htjela povesti, morat ću te požurivati da kreneš!«

I Lily se nasmije. Uskočila je u automobil i tek tada odgovorila majci: »Majka je previše pametna i zato se njezina kći mora pretvarati da je priglupa!«

U kino dvorani sjedilo je desetak muškaraca. Većina direktora, koji su se rukovali i kimali jedni drugima, zacijelo je povela i svoje obitelji, jer je u dvorani vladala prilična gužva. Dvorana se zamračila i počelo je prikazivanje probne verzije filma »Orhideja u pustoj dolini«. Kino su unajmili u vremenu prije početka redovite poslijepodnevne predstave. Sat i pol kasnije film je završio i svjetla su se ponovno uključila. Liu Ji je premotao kolut s filmskom vrpcom. Zavjesa se podigla i prostoriju je ispunio svjež zrak.

Odjeven u dugu halju, Liu Ji je popravio naočale i stao nasred pozornice, upustivši se u dugačak govor. Rekao je da je film još u procesu montaže.

»Dok sam ga snimao, posebnu sam pažnju posvetio krupnim planovima. Koncentrirao sam se na oči i suze glumice. Njezino uzdignuto lice iznimno je lijepo, sasvim u skladu sa slikom njezina lika, majke koja godinama pati. Takva se vrsta krupnog plana nikako ne može postići na pozornici.«

Liu Ji je snimio već tri filma. Počeo je raditi u tvrtki Bright Star, a onda se prebacio u tvrtku Blue Shadow. Rekao je da ne krije kako bi želio da Tvrtka za zabavu Ruyi kupi Blue Shadow, koja je upravo dovršila prvu verziju filma »Orhideja u pustoj dolini«, ali se našla u velikim dugovima i teško će moći nastaviti s radom. Na prodaju su i tvrtka i film. Tvrtka već duguje naknadu Zabavljačkoj tvrtki Ruyi za autorsko pravo njihovih scenarija, stoga je Cassia logično prva osoba na koju su pomislili kad su razmišljali o prodaji.

Liu Ji je s oduševljenjem zagovarao takvo rješenje. »Gospodin Tang Bihong uložio je puno novca u film 'Orhideja u pustoj dolini', a u početku se nadao da će dobiti iznositi 100.000 *yuana*. Yang Naimei, glavna glumica, bezazlena je mlada djevojka koju zovu 'Yunqian' prema priči 'Yulijina duša'. Ovaj put je odigrala ulogu loše žene, Rouyun. Već i samo njezino ime jamči uspjeh filma.«

Lily hitro ubaci: »Yang Naimei nije osobito dobra glumica.«

Liu Ji primijeti: »Yang Naimei ima nevolja kod kuće. Otac smatra da svojim radom kalja ugled obitelji i stidi je se. Otac i kći su se otuđili.«

Lily se obrati Cassiji: »Kad bih ja glumila u filmu, bi li me se odrekla?«

Cassia se osmjehne: »Sasvim suprotno. Plašim se da ti možda ne bi više poznavala svoju majku kad bi postala velika zvijezda.« Ona se okrene Liu Jiu: »Ako se film počne prikazivati, tko će više htjeti doći pogledati moju Shenqu verziju?«

Liu Ji se spusti s pozornice i priđe im. Smatrao je da se film i predstava uzajamno nadopunjuju, i da jedno reklamira drugo. Svaki oblik prikazivanja ima vlastitu publiku. Ljudi koji odlaze u kazalište htjet će više puta pogledati istu predstavu. Film i kazalište ne predstavljaju konkurenciju jedno drugome. Kazalište ima relativno niske troškove i dobit mu je zajamčena, iako ne prevelika, dok su za film potrebna veća ulaganja, a i rizik je veći, ali bi mogao donijeti i veće prihode.

Lily ponovno nestrpljivo ubaci: »Ali ja ne mogu vjerovati da bismo mogli izgubiti, samo ako mi dopustite da ja glumim! Mogu se natjecati s holivudskim zvijezdama! Znae da nemam osobito dobar glas i majka me je uvijek prezirala zbog toga, ali u filmu ne bih trebala ni pjevati ni govoriti.«

»Ne budi šašava! Potrebno je jako puno novca da se snimi film. Ja nemam toliko«, odvratila Cassia i ukoči se. Imala je dojam da je Lilyin američki nastup previše nesuzdržan. Željela je da djevojka nastavi studirati u Europi i postane »dama«.

Lily reče: »Znam da imaš novaca! Uložila si 40.000 *yuana* u kazalište Xihu.«

»Pa, poslovi kao što je to kazalište ovise o potpori tvog ujaka Yua. Inače bismo se našli u nevolji.«

To se svidjelo Lily pa se ona osmjehne: »Dobro onda. Zamolit ću njega da dođe i preuzme filmsku tvrtku Ruyi. On mi se neće usuditi odbiti želju!«

Iznenada se iza njih začuje muški glas: »Naravno, nitko se ne usuđuje odbiti gospođicu Lily!«

Yu Qiyang je sjedio iza njih. Nisu imali pojma kad je došao. Tijekom proteklih nekoliko godina počeo je puštati bradu koju je uredno podrezivao i nosio je dugačku halju. Doimao se poput sazrelog muškarca, postojanog i smirenog izraza lica, poput muškarca koji je svjestan vlastite moći. Usprkos tome, okruživalo ga je nekoliko tjelohranitelja.

Lily pojuri prema njemu i baci mu se u naručje kao što je činila dok je bila dijete. »Ujače Yu, gdje si bio? Dugo sam te čekala! Točno sam znala da ćeš se složiti da zajedno snimamo filmove!«

»Dobro, dobro, samo naprijed! Snimat ćemo filmove!« Yu se uspio osloboditi njezina zagrljaja i s iznenađenjem ustanovi da Lily Chang više ne bi mogao ni prepoznati. Nakon nekog vremena okrene se Cassiji: »Oprosti, bio sam poslovno odsutan i tek sam se danas vratio u Šangaj. Kako prekrasno gospođica Lily izgleda nakon ovih nekoliko godina!«

Krene prema Cassiji, a Lily ga je slijedila, držeći ga za ruku.

Cassia ga prekori: »Yu, nemoj davati prazna obećanja. Lily više nije dijete.«

»Hej!«, uzvikne Lily. »Zar bi se usudio pregaziti svoju riječ?« Okrenula se i rekla mu ono što mu je voljela govoriti kao dijete: »Obećao si!«

Yu Qiyang se osmjehne i samo što je nije potapšao po glavi, ali shvativši da više nije dijete, povuče ruku. Okrene se Liu Jiu: »Imam dojam da vi razumijete što se događa u ovim tvrtkama. Recite nam kako to da Bright Star napreduje, a Blue Shadow propada?«

»Rizik je uistinu velik. Tijekom proteklih nekoliko godina pojavilo se previše tvrtki koje su snimile samo jedan film. Nije lako snimati filmove, a još je teže snimiti uspješan film. Glavni je razlog propasti Blue Shadowa nedostatak sredstava. Scenariji i glumci predstavljaju tek drugorazredne čimbenike«, odgovori Liu Ji. »Kad je tvrtka Bright Star počinjala posao, nije imala poteškoća sa scenarijima i glumcima. No, imala je samo 40.000 *yuana* kapitala i shvatila da je teško dovršiti makar i samo jedan film. Glumcima duguje plaće. Kad je snimila film 'Siroče spašava djeda', samo u Nanyangu su zaradili osam *tisuća yuana*. Film je rasprodan diljem cijele zemlje, tako da im je donio veliku zaradu koja nekoliko puta nadmašuje početna ulaganja. Svi kažu da je 'Siroče' spasilo tvrtku.«

»No, danas stvari stoje drukčije. Postoji mnoštvo konkurentnih tvrtki.« Cassia se ubacila, uočivši da su se svi usredotočili samo na pozitivne strane. »Filmove se snima na brzinu. Ako se osloniš na IQ da će film poput 'Siročeta' spasiti tvrtku, to je kocka, a ti znaš da se ja nikada ne kockam!«

No, Lily odmah primijeti: »U kino dolazi sve više ljudi. Vidiš kako se Los Angeles obogatio zahvaljujući Hollywoodu!«

Svi pogledaše Yua Qiyanga, jer on je bio financijski stručnjak, prvi bankar u Šangaju, a ujedno i veliki gospodar bratstva Hong. U poslovima je vrijedila samo njegova riječ.

Yu Qiyang na trenutak razmisli, a onda reče: »Mislim da bismo trebali preuzeti Blue Shadow. Imamo završen film koji samo treba doraditi, 'Orhideju u pustoj dolini', a ti već i samo na temelju toga filma možeš osnovati filmsku tvrtku Ruyi. Moći ću prikupiti 80.000 od dionica. Tu ne bi smjelo biti problema. No, to ću učiniti samo pod sljedećim uvjetima: prvo, da Cassia osobno upravlja poslom, jer nikome drugom ne vjerujem, i drugo, Liu Ji, vi mi morate dovesti nekoliko nadarenih glumaca iz Bright Stara.«

Lily upadne: »Treće, Lily Chang mora dobiti glavnu ulogu.«

No, ovaj put je Lily pretjerala i njezina šala nikome nije bila smiješna. Vidjevši da Yu Qiyang i Cassia oklijevaju, Liu Ji pokuša izgladiti stvari. »Sutra ću odvesti Lily u filmski studio Bright Stara i zamoliti redatelja Zhenga da

obavi probno snimanje. Možda se u njoj krije prava zvijezda. Nikada se ne zna.«

Lily poskoči od radost. »Ja sam zvijezda! Ja sam zvijezda!«

Cassia razočarano reče: »Ali ja još sudjelujem u predstavama Shenqu! Namjeravali smo postaviti novu predstavu! Htjela sam dati nekome da uglazbi riječi, dodati zapadnjačku opremu i Shenqu pretvoriti u 'istočnjačku operu'. Drugim riječima, mogu li se i dalje baviti vlastitom glumačkom karijerom?«

Pokušavajući smiriti situaciju, Yu Qiyang predloži da se ona nastavi baviti svojim kazališnim projektima, a da za film odvoji samo nešto malo vremena. Dok su svi iznosili svoje mišljenje, kazalište se ispuni žagorom.

Lily je uzbuđeno razgovarala s Liu Jijem. Cassia naglo ustane i iziđe na balkon. Njezin odlazak nije zamijetio nitko osim Yua Qiyanga koji krene za njom. Cassia mu se zabrinuto obrati: »Znaš li zašto sam godinama slala Lily u školu, a onda je poslala i u Ameriku? Zato što nisam htjela da postane glumica poput mene. Kad se vratila iz Sjedinjenih Američkih Država zamolila sam je da ostane kod kuće, a onda sam je namjeravala poslati na europsko sveučilište. No, ne želi se čak ni sastati s gradonačelnikovim sinom, iako sam je zamolila. Uistinu me povrijedila.«

Yu je potapše po ramenu. »Samo o Lily ovisi što želi biti: gospođa, bogata udana žena ili znanstvenica. Tvoja je kći pravo blago. Ako se nije željela upoznati s gradonačelnikovim sinom, tada je i dobro što se nisu upoznali: mogla bi ga uvrijediti.«

»Nećemo više o tome. Neka sama odluči«, uzdahne Cassia. »Ako joj je suđeno da glumi u filmovima, pomoći ću joj koliko mogu. No, znači li to da je moja kazališna karijera došla kraju?«

Yu je utješi i reče da ima dovoljno vremena i za kazalište i za film. »Nije li ti previše naporno svakog dana tri sata pjevati na pozornici? Možda bi mogla nastupati svakog drugog dana, ili samo subotom i nedjeljom, tako da igraš ulogu neuhvatljive žene?«

Cassia se osmjehne i odvrati: »A što je s novcem? Trebat će ti tisuće *yuana*.«

Yu joj uzvratil osmijeh: »To si pitanje odavno trebala postaviti. Što kažeš na ovo: recimo da ti banka Lixiong odobri beskamatni zajam od 80.000 *yuana* s rokom isplate od tri godine. Ako nešto zaradiš, sve je tvoje. Jesi li sad zadovoljna?«

Tek se tada Cassia od srca nasmijala. »Izgleda da si za Lily voljan učiniti sve. Kad si kazališnoj družini Ruyi posudio takvu svotu?« Nasloni se na ogradu balkona i zamišljeno reče: »Misliš da novac lako dolazi, ali ja ću ipak morati vratiti taj zajam. Ako doživimo neuspjeh, osramotit ću se. A što ti kažeš na ovo: da u filmskoj tvrtki Ruyi ti budeš predsjednik odbora. Poslovni svijet u Šangaju je okrutan i ti si jedini koji može vladati situacijom.«

Yu odvrati da prihod šangajskog ogranka Bratstva već odavno ne pristiže od opijuma, kockanja i prostitucije, nego od bankovnih poslova, cigareta i pomorskog prometa. »Izgleda da bismo sada trebali obuhvatiti i zabavljačku industriju. Ako Šangajci počnu trošiti novac na zabavu, na njih će se ugledati i svi ostali u Kini.« Rekao je da je posjetio Nanjing, Hefei i Jinan, te da se svi ti gradovi nazivaju »mali Šangaj«, jer pomno prate šangajsku modu. »Kad je riječ o filmovima, bratstvo Hong svakako može snimati filmove!«

Cassia se malo opusti: »Ako filmsku tvrtku budeš vodio kao vlastiti posao, tada nemam zašto brinuti. Ja nisam pripadnica bratstva Hong. Plašim se da me ne bi smatrali prikladnom za to.«

»Sve dok postoji Šangaj, postojat će i Bratstvo«, reče Yu Qiyang te se okrene i sa zanimanjem pogleda Lily: »Trebala bi biti sretna što je tvoja kći isto onako lijepa kao što si i ti bila dok si bila mlađa, a k tome je još živahnija i društvenija.«

Cassia nije pogledala prema Lily, nego je podigla pogled prema Yuu. On ispruži ruku i pomiluje je po ramenu, a ona uze njegovu ruku, pritisne je na svoj struk i stade ga promatrati.

Na svijetloj pozadini prozora dvije su se sjenke potpuno stopile. Na kraju krajeva, nisu se vidjeli već dva tjedna. Izgledalo je da je njihov odnos sada potpuno javan, u tolikoj mjeri da više nikome nije predstavljao iznenađenje.

» **P O D S J E Ć A Š** **ME** na ribu«, rekao joj je jednom.

Sjedila je u vrtu, pila mlijeko i promatrala zlatne ribice kako radosno plivaju ovamo-onamo u jezercu, te se prisjetila njegovih riječi. Volio je klečati uz nju dok se kupala, pomažući joj, tako da bi naposljetku bio potpuno mokar te bi se morao razodjenuti i pridružiti joj se u kadi.

Toga je dana vrijeme bilo lijepo, toplo i sunčano, a temperatura je rasla. Cassia se vrati u dnevnu sobu i nazove Yua. Poslijepodne u četiri sata trebao se sastati odbor direktora i glasati o filmskoj tvrtki Ruyi. Željela je da Yu Qiyang prije sastanka dođe kući.

Njegov je automobil uskoro stigao i Cassia ga je pričekala, napola ležeći na niskom ležaju, potpuno opuštena i odjevena u običnu odjeću. Čula ga je kako otvara vrata svojim ključem i pozdravlja Li Yu. Uskoro su se njegovi koraci začuli na stubama. Cassia nije ustala dok ga nije začula u hodniku. Tada stane pred vrata. Čim ih je otvorio, ona mu priđe, zgrabi ga u naručje i povuče ga u sobu. Usput mu je svukla kaput i povukla ga na široki krevet.

Yu iznenađeno upita: »Zar ne možeš pričekati do večeri? Sad bi i poslijepodne željela voditi ljubav?«

»Suviše si poželjan da bih mogla čekati do noći!« Cassia ga pusti iz zagrljaja i razodjene se.

»Ovaj put me predugo nije bilo. To više ne bih smio napraviti.«

»Pa kako bih te onda danas mogla pustiti? Ti si zec koji se suprotstavio tigru.« Ona se nasmije. »Kad moja predstava završi, bit će već kasna noć, a nikada ne znam gdje ćeš ti biti. Uostalom, kod kuće te čeka tvoja ružna supruga.« Spustila je zastore oko kreveta i rastvorila bijeli prekrivač koji je unaprijed postavila. No, prije nego što je stigla leći, Yu Qiyang je podigne na ruke i baci nasred kreveta. Lice mu je bilo potamnijelo od sunca, promatrao ju je požudno dok mu je nago tijelo zračilo privlačnošću zrelog muškarca. Iznenada se baci na nju i zagrlji je čvršće nego ikada prije.

»Znaš da je moj brak dogovorila moja majka i prije nego što sam se rodio. Mi iz Bratstva sinovu odanost stavljamo iznad svega ostalog, stoga sam morao pristati na taj brak.«

»Ali, sada se razvedi od nje!«, zaustila je da kaže, no te riječi još nije mogla izgovoriti naglas. To ju je već godinama mučilo i neprestano je iznova razmišljala o tome. I sama joj je ta pomisao nanosila bol. O njegovu braku nije mogla sasvim jasno razmišljati, jer nije mogla podnijeti takvo suočavanje sa stvarnošću. Imala je nekakav neugodan predosjećaj u pogledu toga.

Samo je jednom bila u Yu Qiyangovoj kući, jer je osobno morala razgovarati s njim o nečemu hitnom, a on je bio prehladen i nije mogao izići.

Njegova se supruga prema Cassiji odnosila s iznimnim poštovanjem, naglasivši da je njezina obožavateljica. Poslužila ju je čajem, a onda i kikirikijem, nagovarajući je da ostane na ručku. No, ni na trenutak ih nije ostavljala same. Mogli su razgovarati samo o poslu, a ni riječi o osjećajima. Nakon razgovora Cassia je ustala i oprostila se, a žena ju je ispratila do kraja ulice.

Cassia se pretvarala da nije čula što je rekao. Pomilovala ga je i podigla glavu da ga bolje vidi.

»Znam što bi htjela«, rekao je, »ne brini, vrijeme nam još nije isteklo.«

Oboje su se nasmijali i razdvojili se, uzbuđeni kao i prije. Dopustila mu je da joj skinje suknju. Od struka nagore bila je naga, a oko struka visio joj je pojas. Cijelo to vrijeme bila je svjesna da je Yu Qiyang netremice promatra, milujući joj prsa. Od toga joj se zavrtjelo u glavi te je sklopila oči, prisjećajući se njihova prvog dodira u njezinoj garderobi. I tada joj je milovao prsa, najprije joj nježno obuhvativši rukom desnu dojku, nakon čega je pomilovao i lijevu. Kad joj je dotaknuo bradavice, zastenjala je, pokušavajući pritisnuti njegove ruke uz svoja prsa, ali one su već kliznule naniže, prema njezinu struku i bedrima. Nagonski mu se pokušala oduprijeti, ali njezino tijelo mu se već predavalo.

Sklopljenih očiju nije uspjela vidjeti njegov osmijeh. U tom je trenutku naglo prodro u nju. Čvrsto se uhvatila za njegove nadlaktice, osjećajući nježan dodir na svom licu i vreli jezik oko svojih otvrdnutih bradavica. Zavrtjelo joj se u glavi.

»Ako nastavimo ovako, morat ću se okupati, a onda se i urediti. Nemamo dovoljno vremena...«, promrmljala je jedva čujno, a stisak joj je popustio.

»Onda ćemo se danas ovdje zaustaviti.« Yu Qiyang je sjeo na krevet pa se i ona uspravila. No, ponovno ih je uzbudio pogled na vlastita naga tijela. Čvrsto su se zagrlili i prepustili strastvenom poljupcu, valjajući se po krevetu.

Nakon poduzetog vremena upitala ga je li se onesvijestio. »A ti?«

»Jesam, osjećala sam se gotovo paraliziranom«, odvrtila je, uživajući u radosti toga trenutka.

»I sam sam bio skoro kao oduzet«, uzdahnio je.

Bacila je pogled na sat i vidjela da su već tri sata. Pružila je Yuu Qiyangu njegovu odjeću i otišla do ormara da potraži nešto što bi mogla odjenuti. Njih dvoje su bili najveći dioničari tvrtke Ruyi te je odluka o svemu što se glasalo na upravnom odboru zapravo bila njihova, ali ipak su morali otići na sastanak, jer ih je čekalo mnogo ljudi. Cassia je pronašla *qipao* s plavim cvjetovima.

Yu Qiyang ju je zadržao. »Nemoj se još odjenuti, dopusti mi da te ponovno pogledam!«

»Već se godinama poznajemo. Dovoljno si me dugo mogao gledati.«

On joj obuhvati lice objema rukama i šapne, zagledavši joj se u oči: »Nikada nije dovoljno.« Privih su se jedno uz drugo, osjećajući drhtaj duboko u duši, dok su im se trnci širili cijelim tijelom.

»Hajde, već je tri i četvrt.«

Odmahnuo je glavom. »Kako to da se svaki put kad vodimo ljubav još osjećam kao da nam je prvi put? To je čudesno.«

»I ja se pitam.« Strastveno ga je poljubila. »Još te ne puštam.«

Ponovno su se čvrsto zagrlili, a onda bespomoćno bacili pogled na sat i glasno se i postišeno nasmijali. Desetak minuta kasnije već su sjedili u automobilu. Vozila je Cassia, ruku položenih na upravljač, ne skidajući pogleda s ceste. »Zajedno smo već zacijelo desetak godina, zar ne?«, upitala je.

Yu Qiyang je pogleda s dubokom naklonošću i odvрати: »Da, deset godina. Od 1915.« Zamijetio je samopouzdanje i spretnost kojom je upravljala vozilom. Skrenula je nalijevo. Uvjerljivo je izustio: »Sad imaš već više od trideset godina, ali sve si ljepša i ljepša! Struk ti je vitak, bradavice tvrde, a lice nježno. Ljepša si nego ikada.«

Cassia se nasmijala. »Ni riječi više, u automobilu smo. Ponovno ćeš u meni probuditi želju. A ti si još veći laskavac nego prije.« Stisla je oči i nakratko ga pogledala, a onda se ponovno usmjerila na cestu. Smijeh joj je utihnuo i izgledalo je kao da o nečemu ozbiljno razmišlja. Naposljetku tiho promrmlja, kao za sebe: »Nakon deset godina još smo zajedno. I to mi je sasvim dovoljno.«

U PLESNOJ su dvorani elegantni general i privlačna plesačica otple-sali zahtjevan fokstrot koji je u to doba bio iznimno omiljen u Americi.

Bio je to početni prizor »Leteće junakinje«, prvog filma koji je snimila filmska tvrtka Ruyi. Liu Ji bio je redatelj i scenarist. Snimatelj je bio čuveni Yang Zhizhong koji je prije radio za tvrtku Bright Star. Filmski montažer bio je Li Shikang koji se u Americi bavio specijalnim efektima, gdje je surađivao sa čuvenim redateljima, kao što je D. W. Griffith. Metoda montiranja toga filma bila je izuzetna, i mogla se usporediti s najnaprednijima u svijetu.

Glavni je lik glumila, dakako, Lily Chang. Prije nego što se upustila u taj posao, Liu Ji je tražio od nje da prihvati nekoliko manjih uloga u različitim filmskim tvrtkama, da bi se na taj način potpuno upoznala s kamerom. Glavnu mušku ulogu dobio je čuveni Zhang Hui kojega su preoteli Bright Staru. Bio je poznat i zbog svog izgleda i zbog svoje muževnosti, tako da je sjajno odgovarao Lilyinoj ljepoti i živahnosti.

Prije javne premijere žuta štampa je pisala da je Lily Chang, koju promovira filmska tvrtka Ruyi, kći »kraljice Shenqua«. Druge novine bile su još detaljnije, otkrivši da je nova zvijezda u usponu zapravo kći Changa Lixionga, velikog gospodara bratstva Hong, koja se rodila nakon njegove pogibije. Dotada potpuno nepoznata, Lily je iznenada postala slavna. Časopis *Entertainment* objavio je ekskluzivni članak o njoj:

»Lily Chang, s angažmanom u Hollywoodu, upravo se vratila iz Amerike, a onamo će se vratiti nakon snimanja filma 'Leteća junakinja'.«

Cassia se spustila niz stube u pidžami, držeći novine u rukama. Obratila se Xiu Fang: »Odsada svakog dana otiđi po novine!«

Xiu Fang je upravo čistila ležaj od prašine: »Naravno, a uz to ću kupiti i bilježnicu za izreske.«

Zadovoljna, Cassia se osmjehne i poravna svijeće na ogradi kamina. U velikom zrcalu iznad kamina vidjela je prekrasne zapadnjačke svijećnjake u predvorju.

Lily je na snimanju gubila živce. Strogo pogleda Zhanga Huija: »Baš si glup, zaklonio si me.« Cassia svrne pogled na redatelja Liu Jia koji vikne: »Rez!«, a onda joj priđe, objašnjavajući: »Gospođica Chang je u pravu. Napravimo to ovako. Pogledajte kako im se kamera približava i okreće se da bi bolje istaknula Lilyine oči, prepune osjećaja.«

Kamera se usredotočila na Lilyine oči koje su, uistinu ispunjene ljubavlju, bile usmjerene na muškarca. Nešto je rekla.

Na ekranu su se pojavile njezine riječi: »Hoćeš li se oženiti mnome?«

General zastane dok melodija nije utihnula. Spusti glavu i tužna izraza lica vrati se prema kraju plesne dvorane. Plesačica krene za njim, a on je uhvati za ruke i reče glasom punim osjećaja: »Oprostite mi, gospođice, ali revolucionarni vođa ne može se oženiti plesačicom.«

Parovi u pozadini i dalje su plesali. Plesačica slomljena srca sjedila je potpuno sama i tiho plakala.

Bio je to sentimentalni film. Publika toga razdoblja voljela je gledati takve filmove u kojima se pokazivalo da čak i najprivlačnije zvijezde mogu patiti kao i obični ljudi. Plakali su zajedno s njom. Kad je film prvi put prikazan u filmskoj tvrtki, čak je i Cassia morala otrti oči rupčićem. Lily, koja je sjedila pokraj nje, sva je sretna zagrlila majku te je bučno i prenaplašeno poljubila u obraz. »Vidiš! Vidiš! Uspjela sam. Uspjela sam!«

No, Lilyina slava nije se temeljila na tužnim osjećajima koje je izazivala kod gledatelja, nego na njezinoj takozvanoj akrobatskoj glumi koja se razlikovala od staromodnih izvedbi u tradicionalnim predstavama. O njima nije imala bogzna kakvo mišljenje. Vraški se potrudila da navede Cassiju da uloži novac u taj film, jer je željela pokazati svoje sportske vještine koje je stekla studirajući u Americi. Moglo se reći da je taj film bio posebno osmišljen za Lily Chang, i to u tolikoj mjeri da njezinu ulogu ne bi mogla odglumiti nijedna druga glumica.

Izbio je rat. Časnik žurno uđe u plesnu dvoranu i vojnički pozdravi generala: »Namjeravaju nas bombardirati vojni zapovjednici i imperijalisti!«

Ljudi su počeli vrištati i pobješke, a general i časnik hitro odjahaše prema svom zapovjedništvu.

General glasno izda zapovijed: »Povlačenje! Odmah!«

Njegova vojska počne se povlačiti.

Upravo u tom trenutku plesačica skoči na bijelog konja i odjaše u suprotnom smjeru. Odjevena u crnu pilotsku odoru, sa zaštitnim naočalama i crvenim šalom koji je poput ognja plamtio na crno-bijelom ekranu, jahala je preko prostranih pašnjaka.

Na filmu su radili danju i noću. Kad je prikazan, na nekoliko posebnih kopija dodana je boja. To je bila zamisao Lia Shikanga, dizajnera specijalnih efekata, a Cassia ga je oduševljeno podržala, unajmivši radnike za taj posao.

U uglu prostorije za montažu radnici su svaku filmsku rolu bojali u crveno. Trebalo je obojiti nekoliko desetaka tisuća rola filma. U početku su mislili da je riječ o jednostavnom poslu, ali nakon dva dana ruke su ih toliko boljele da su ih morali masirati. Neki su se žalili: »Sve je to ideja gospodarice Cassije, a mi zbog toga ispaštamo.«

No, Cassia je osobno željela iskušati učinak takva »filma u boji«. Kad god bi imala vremena, došla bi i dostojanstveno bacila pogled po prostoriji, govoreći: »Pažljivo radite i pripazite da boja ne prelazi preko rubova. Preksutra sve mora biti gotovo!« Zapazila je da nisu zadovoljni, ali ih nije mogla utješiti. »Ako vam se posao ne sviđa, recite i pronaći ćemo nekoga drugog. Kopije su mi potrebne za dva dana, inače nećete dobiti plaću.«

Radnici nisu odgovorili ni riječi, nego su žurno posegnuli za svojim kistovima i nastavili raditi. Imali su sreće, jer je u cijelom filmu djevojčin crveni šal neprestano vijorio, tako da, ako bi im i pobjeglo malo boje preko ruba, ona je samo pojačavala dojam kretanja.

Lily Chang je otišla automobilom po gospu Smaragdu da pogleda film. Uvijek je bila u dobrim odnosima sa svojom »bakom« koja je brinula o njoj dok je Lily bila malena. Gospa Smaragda nije htjela gledati Cassijine predstave, ali ni u kom slučaju nije željela razočarati Lily, svoju miljenicu.

Kad je na ekranu ugledala zrakoplov kako se ustremio prema njoj (radnja filma odvijala se u zamišljenom ratu u budućnosti), gospa Smaragda toliko se uplašila da je sklopila oči i zgrabila se za srce, uzviknuvši: »Aiyaa!« Samo što nije doživjela srčani napad. Htjela je otići. Cassia je stala ispred nje da je zakloni od ekrana i nagnula se prema njoj, tješeći je: »Mama, ne plašite se! Film nije stvaran. Ako se pojavi još nešto zastrašujuće, prekrit ću vam oči, ali sad slijedi prizor s Lily, to morate vidjeti!«

Djevojka s crvenim šalom, koja je u prethodnom prizoru s konja skočila na krilo neprijateljskog zrakoplova u polijetanju, probila se do pilotske kabine i objema rukama zgrabila upravljačku palicu. Zrakoplov se počeo vrtoglavo uzdizati, a onda se nagnuo i počeo padati prema tlu. Strani imperijalistički demon koji je upravljao neprijateljskim zrakoplovom, izrazito japanskog lica, bio je zaprepašten. Djevojka s crvenim šalom obavila mu je noge oko vrata i udarila ga po glavi. Naglo je povukla palicu. Zrakoplov se postupno naginjao, napravio luping i preletio preko neprijateljskog područja, dok su mu se krila naginjala slijeva nadesno. Djevojka je čvrsto držala palicu i umirila zrakoplov, a pilot, koji je već visio iz zrakoplova, očajnički joj se držao za nogu. Zrakoplov se usmjerio prema velikom gradu koji je očigledno bio Šangaj, što se moglo zaključiti iz valovitih linija rijeke Huangpu i potoka Suzhou. Ljudi su jurili ulicama pokazujući prizor u zraku.

Djevojka s crvenim šalom nogom je udarila pilota. Prevrnuo se u zraku dok je padao prema šumi zgrada i zidova na tlu.

Na ekranu su bljesnula slova:

»Evo ti – kineski kung fu!«

Kad bi se taj niz prizora pojavljivao na ekranu, publika bi počela vrištati. Majke su rukom zaklanjale oči svoje djece, ali ni same nisu mogle prestati vrištati. Mnogi su se toliko uplašili da bi sklopili oči, a govorilo se da su se neki ljudi čak i onesvijestili od straha. Muškarci koji su se plašili visina ostajali su bez daha pred prizorom stvarnih specijalnih efekata i zbog toga su na kinu osvanuli plakati s upozorenjima:

»Film je iznimno uzbudljiv. Kino ne preuzima nikakvu odgovornost u slučaju da netko umre od straha.«

Zbog toga natpisa svi su samo htjeli doći i iskušati svoju hrabrost, što je poboljšalo prodaju karata.

Djevojka s crvenim šalom izravnala je palicu i zrakoplov se postupno izravnao. Sjela je na pilotovo mjesto i usmjerila zrakoplov iznad svojih neprijatelja, prema otvorenoj ravnici. Počela je bacati bombe i eksplozije su odjekivale jedna za drugom, raznoseći u plamenu njezine neprijatelje koji su se pokušavali spasiti.

Kad bi se u kinu prikazivao taj dio filma, uvijek bi cijelom dvoranom, ispunjenom slavljeničkim ozračjem, odjeknuo pljesak, dok bi publika glasno vikala i navijala. Budući da je to bio nijemi film, buka nikome nije smetala.

Zapadnjaci u Šangaju, koji su običavali gledati samo strane filmove, također su došli kako bi zadovoljili svoju znatiželju, jer se pričalo da je film sjajan.

»To je jednostavno previše smiješno! Cista propaganda za radikale!«, izjavio je neki Englez.

Amerikanka koja je sjedila pokraj njega reče: »Ta je djevojka, Lily Chang ili kako se već zove, uistinu prilično zgodna. Željela bih je upoznati.«

Englez odvrati: »Kineska Mary Pickford. U Americi se ne bi mogla ni približiti takvoj zvijezdi.«

»Ne budi glup!«, ljutito mu odbrusi žena. »Ovo je Kina, dragi. Ovdje svatko može postati zvijezda. Čak i ja.«

Englez je dobro pogodio. »Leteća junakinja« filmske tvrtke Ruyi uistinu je bila reklama za radikale u kontekstu 1925. godine. Tijekom druge polovice svibnja demonstranti su u Šangaju koristili taj film kako bi potakli ljude. Kad god bi prolazili pokraj kina u kojima se prikazivao taj film, klicali bi i vikali. Kad bi film završio, publika koja je izlazila iz dvorane uputila bi se ravno na

ulice, pridružila demonstrantima s uvelike osnaženim domoljubnim žarom i glasno vikala: »Dolje imperijalisti!«

Na križanjima između ulica Nanjing i Yuqiaqing strane policijske snage na demonstrante su usmjerile jake vodene topove i oborile mnoge. No, nekoliko sportski građenih djevojaka, s vlažnom odjećom koja im se pripijala uz tijelo, slijedile su primjer »leteće junakinje« te su se popele na strojeve koji su bacali vodu i vozaču i njegovu pomoćniku pokušale oteti kontrole iz ruku.

Toga je ljeta smiona, nova zvijezda Lily Chang bila na vrhuncu slave. Prolazeći pokraj demonstiranja, promatrajući te Šangajke koje su se usuđivale boriti s muškarcima i nadvladati ih, ne stideći se što ih razotkriva potpuno mokra odjeća, Liu Ji nije mogao ne prisjetiti se Delacroixove čuvene slike »Sloboda predvodi narod«. Muškarce koji su se borili na pariškim ulicama nadahnjivala su čvrsta i istaknuta prsa božice slobode i oni su se zbog svog cilja osmjelili upustiti u borbu na život i smrt.

Nekoliko godina kasnije počeo je pisati romane u kojima je čitav niz revolucionarki imao prekrasna, krupna i zdrava prsa.

Čak i kasnijih godina, kad bi sjedila preko puta mene, Cassijin stas kojim je nekoć očaravala Šangaj još se nije bio izgubio, tako da sam i ja, makar žena, znala pocrvenjeti kad bih je ugledala. Jednom sam je upitala kakvom se to magijom koristi da bi ostala mlada, a ona se gotovo stidljivo osmjehnula.

Lily Chang nije naslijedila Cassijin jasan, blag glas, ali je zato naslijedila njezin stas. Struk, bokovi i poprsje bili su joj zapadnjačkih razmjera, osobito prsa koja su se sve više izdvajala na njezinu mladenačkom tijelu. Ona, za razliku od Cassije, nije morala povezivati grudi.

Nage žene s tradicionalnih kineskih pornografskih crteža odražavaju seksualne maštarije Kineza. Gotovo sve su ravne kao daske. Ljepotica je morala biti tanka, a njezine bradavice naznačene samo dvjema skiciranim točkicama. O ljepoti su napisane mnogobrojne pjesme i prozna djela, ali kad je riječ o ženskom liku, postoji samo nekoliko uobičajenih fraza kao što su »čarobno lijepa prsa«, »nježan i krhak struk« ili »žena toplog daha i nježnog lika«. Kao da pisci nikada nisu pravo pogledali žensku figuru.

Otkako su se počele pojavljivati žene kao što je Cassia, »kineskih oblina«, na slikama kineskih umjetnika, ali i u stvarnom životu, postale su istaknutije žene slična stasa.

Kako to da se Chang Lixiong zaljubio u Cassiju? Što ga je to toliko očaralo da mu je duša gotovo napustila tijelo? Nisam uspjela pronaći odgovor na to pitanje sve dok nisam pažljivo pročitala Liu Jijeve ranije romane. Zahvaljujući njima shvatila sam kako se u Šangaju počeo očitovati moderni utjecaj i tek tada sam dobila odgovor na svoje pitanje. Svi glavni ženski likovi u romanima

»Crvena ruža«, »Zaljevska trilogija« i »Rijeka« imaju »demonške obline« s punim prsima i tankim strukom.

Liu Ji postao je kineski Delacroix! Nimalo ne sumnjam da je, pišući svoje romane, mislio samo na Cassiju.

Besmisleno je pomisliti da su ženska prsa postala simbol duha tog vremena, novi izvor uzbuđenja za novo doba. No, takav stav potiču sami Kinezi.

Tako je i odmetnički junak poput Changa Lixionga, koji je živio u Šangaju gdje su se miješali Kinezi i stranci, nesvjesno prihvatio još nepotpuno razvijen duh novog doba. Ako mi čitatelji dopuste da se malo pretjerano izrazim, tada bih se usudila reći da je Chang Lixiong započeo takvu modu u ljubavnim odnosima. Oni Šangajci koji su se zaljubili u zdravo, snažno žensko tijelo Lily Chang u »Letećoj junakinji« zapravo su samo slijedili modu koju je Chang Lixiong utemeljio osamnaest godina prije. Ni Liu Jijevi romani niti oglasni u časopisu *Good Friends of Shanghai* nisu se pojavili sve do kraja 20-ih godina, kad su se ženska prsa, struk i bokovi već počeli prikazivati u pretjeranim oblicima. Ti romani i fotografije iz časopisa zapravo su dvadesetak godina kasnili za ukusom Changa Lixionga.

Zrakoplov se s visine obrušavao prema zapovjedništvu. Samo što nije dodirnuo glave ljudi, a onda se opet iznenada uzdigao. Gledano iz zrakoplova, tlo je na trenutak bilo posve blizu, a onda se opet udaljilo. General je promatrao zrakoplov i zaklonio oči rukom.

On upita: »Tko je taj general koji upravlja zrakoplovom?«

Letjelica se naposljetku spusti, a na krilo joj zakorači djevojka s crvenim šalom koja s lakoćom skoči na tlo. General i njegovi pomoćnici pri-đoše i pozdraviše junakinju. Djevojka skine kapu i naočale i general se zaprepasti.

»To ste vi!«

Djevojka s crvenim šalom ljupko pruži ruku generalu. »Hoćete li se sada oženiti mnome?«

General se spusti na jedno koljeno poput zapadnjaka i poljubi joj ruku.

»Molim gospođicu da se uda za mene.«

Posljednji prizor u filmu prikazivao je muškarca u zapadnjačkom odijelu koji je obgrlio prekrasnu djevojku s bijelom vjenčanom koprenom. Promatrali su se s dubokom naklonošću. Približili su glave jedno drugome. U trenutku kad su im se usne gotovo dodirnule, pojavio se natpis »Kraj« i film je završio.

Svi su skočili na noge i pljeskali bez prestanka. Muškarci su klicali, a žene otirale suze. Cassia, Yu Qiyang i Lily Chang uzbuđeno su se zagrlili u loži.

Publika se počela osipati, ali netko je zapazio gledatelje u loži i viknuo: »Cassia, kraljica Shenqua!« »I Lily Chang!« Publika je nagnula u hodnik i

blokirala izlaz. Yu Qiyang je naredio svojim ljudima da zaštite majku i kći. Ugurali su se u automobil koji je usporavala gomila koja ga je okružila sa svih strana.

S prednje strane kina slika Lily Chang zauzimala je cijeli zid. Bilo je to prekrasno lice plesačice u pilotskoj odori, ljupko i zdravo, nimalo slično drugim, naivnim i bespomoćnim filmskim glumicama toga vremena. Neko vrijeme je »Lilyina odora«, vojni kaput, postala simbol novih, smionih mladih djevojaka.

Nebo se još nije zatamnilo, ali već su počele bljeskati reklame u raznobojnim neonskim svjetlima:

»Još neviđen film filmske tvrtke Ruyi: 'Leteća junakinja' s Lily Chang u glavnoj ulozi.«

Cassia u automobilu zagrlila Lily i uzvikne: »Još si popularnija nego što sam bila ja kad sam bila mlada! Mila moja Lily, jako sam sretna zbog tebe!«

Yu Qiyang se okrene s prednjeg sjedala i dometne: »Filmska tvrtka Ruyi ovaj put će zaraditi gomilu novca!«

Lily ga potapše po glavi, kao što je to običavala dok je bila djevojčica. »Misliš samo na novac! A ja želim surađivati s Hollywoodom i snimati sjajne filmove! Nitko se u Šangaju ne može natjecati sa mnom, s mojim znanjem engleskog, mojom ljepotom i mojom prvorazrednom glumom! Baš nitko!«

»Samo polako«, primijeti uzbuđeno Cassia. »Nastavit ćemo snimati filmove i postat ćeš još slavnija, a uz to ćemo se pobrinuti da zaradimo dovoljno. Žao mi je samo moje kazališne družine Ruyi Shenqu – već ih odavno nisam ni posjetila!«

L i Y U U G L E D A Cassiju kako mirno sjedi na ležaju u dnevnoj sobi, što se tih dana rijetko događalo. Prišla joj je sa svježeg pripremljenim čajem iz Biluochuna. Duboko zamišljena, Cassia podigne pogled prema Li Yu, a onda ponovno spusti glavu. Zatim je iznenada zapita: »Želiš li mi nešto reći?«

Li Yu se zaprepasti: »Ne, ništa«.

Cassia se zagleda u nju, a onda okrene glavu prema grimiznom cvijeću što je raslo ispod prozora, sa živopisnim i prekrasnim cvjetovima tako blagih i nježnih boja kao da bi mogli nestati i uvenuti ako ih netko samo pogleda. Li Yu donese pladanj sa sjemenkama suncokreta koje je Cassia voljela. Cassia je ponovno pogleda i reče: »Želiš li me nešto upitati, samo naprijed! Kakva je korist od valjuška koji držiš u ustima i nećeš ga progutati?«

Li Yu se postidi: »Gospodarica je uistinu mudra. Kako znate da mi je nešto na umu?«

»U prošlom sam životu bila kralj majmuna. Sasvim mi je jasno što ti se vrzma po glavi. Hajde, sjedni! Ako ne kažeš što ti je na pameti, od tvojih misli nikakve koristi.«

Li Yu zamišljeno sjedne na ležaj preko puta Cassije. »Ako gospodarica ima nekoliko minuta, bi li htjela čuti što se priča po gradu?«

Cassia se nasmije: »Tračevi? Kako bi se ovuda uopće mogli širiti nekakvi tračevi! Mislim da u našem susjedstvu nitko ne zna je li mu susjed živ ili mrtav.«

»Priča nije odavde, nego iz staroga grada.«

»Li Yu, ti dobro pričaš priče, pa vjerujem da će i ova biti dobra.«

»Kažu da je svaka riječ istinita«, gorljivo ubaci Li Yu. Ne spuštajući pogleda s Cassije, Li Yu se upusti u pripovijedanje.

Ulični prodavač valjušaka svake je večeri, bila kiša ili lijepo vrijeme, hodao istom ulicom. Posao je cvjetao. Jedan je bračni par koji je živio iznad dućana s cigaretama u toj ulici uvijek kupovao kod njega. Nije mu bilo zgodno da prođe kroz dućan kako bi došao do njih, stoga je supruga, kad god bi začula njegov glas, otvarala prozor i spuštala košaru s dvije zdjelice i dva novčića. Ulični prodavač stavio bi vruće valjuške u zdjelice i žena bi podigla košaru. Kroz prozor se vidjelo da uvijek sjedi i šiva, a njezin je suprug bio nagnut nad svojim radnim stolom, zauzet čitanjem i pisanjem. Njih dvoje bi svake večeri zajedno i s ljubavlju objedovali, a zatim navukli zavjesu i otišli na spavanje.

Cassia podigne ruke s naslona i prijeđe njima preko obraza. Pažljivo je slušala, a Li Yu nastavi: »Uzimali su dvije zdjelice valjušaka svake večeri i to je trajalo desetak godina. Prodavač je bio sretan zbog takva dogovora, iako mu je malo donosio. Stoga je jednoga dana, dok je prolazio pokraj dućana s cigaretama, zapitao čime se bavi bračni par koji živi na katu, a trgovac ga upita: 'Koji bračni par? Muškarac se razbolio prije pet godina i umro, a udovica živi sama'.«

Cassia uzvikne: »Dakle, toj ženi njezin suprug toliko nedostaje da i dalje kupuje dvije zdjelice valjušaka? Iako sam glumica, ipak si me uspjela rasplakati.«

Li Yu dovrši: »Tu vijest prodavač nije mogao podnijeti i otada više nije išao istom ulicom.«

»Pobogu«, reče Cassia, »ako je ta tragedija mogla toliko djelovati na uličnog prodavača da više ne želi prodavati svoju robu, tko će onda uopće dolaziti na naše predstave?«

»Ne brinite, uvijek će biti ljudi sličnih meni koji će dolaziti i plakati na vašim predstavama. Baš sam prava budala.«

Cassia je ozbiljno razmišljala o priči. »No, prodavač to nije morao doživjeti kao tragediju. Supruga je zapravo sretna. Ona i njezin muž su se voljeli dok je on bio živ, a njezina se ljubav nije ugasila ni kad je umro. Ali, ako si mi željela ispričati tu tužnu priču, zašto si uopće oklijevala?«

Li Yu pocrveni. »Razmišljam o udaji.«

Cassia samo što nije skočila s ležaja. »I mislila sam da je nešto čudno u svemu tome! Sad vidim da bi željela imati nekoga s kim ćeš jesti valjuške. Tvom je ljubavniku skoro pedeset godina? Ali ako se udaš za njega, tvoja plaća mu neće biti dovoljna da nastavi s kockanjem!«

»Želimo se vjenčati zato što ne postajemo mlađi. Htjeli bismo proslaviti to što smo već jako dugo zajedno.«

»Uvodna priča nije ti baš bila sasvim uspješna. No, kad je svadba? Želim ti pokloniti nešto uistinu lijepo«, dometne Cassia, »ali ne smiješ me ostaviti.«

Li Yu se postidi i nastavi: »Taj stari šašavac me zamolio da zajedno živimo u svom domu. Budući da gospodarica trenutačno rijetko kad odlazi u kazalište, mislila sam da bi mi dopustila da odem.« »Nadaš se da nikada više neću pjevati?«

»Naravno da ne. Samo sam mislila da će se stari uskoro ponovno prepustiti svojoj ovisnosti o kockanju, a ja bih se onda svakako vratila i brinula se za vas.«

Pomirivši se sa sudbinom, Cassia reče: »Dobro, recimo da ću ti dati slobodno za medeni mjesec. A što se njega tiče«, pridoda, »pozvat ću ga ovamo da sa mnom igra *Mahjong* i pobrinut ću se da tako mnogo izgubi da mi te mora prodati.«

»Sjajna zamisao«, glasno se nasmije Li Yu i opusti se. »Nije vam dorastao.«

Li Yu je tada napusti, ali Cassia je dugo gledala za sobaricom koja se odavno brinula o njoj, dok nije iznenada osjetila kako je obuzima čudna potištenost. Priča o dvije zdjelice valjušaka zadržala joj se u mislima poput tužne melodije i izazivala joj nemir. Kao da ju je netko urekao, bila je svjesna da više neće uspjeti pronaći svoj mir.

Yu Qiyang se vratio iz pokrajine i Cassia je poslala automobil pred njega na postaju. No, najprije je morao navratiti u banku i k njoj je došao tek kad je završio posao. Obećao joj je da će te večeri svakako doći u Ulicu Jessfield, koliko god imao posla. Lily je s filmskom tvrtkom Ruyi bila na snimanju u Shandongu. Jako joj se sviđao film »Junakinja«, a Liu Ji je taj scenarij napisao posebno za nju. Pripadao je žanru Divljeg Zapada - junakinja je, dok je jahala na konju, pucala iz dva pištolja. Snimalo se u okrugu Haikou, gdje je pješčana obala delte Žute rijeke trebala predstavljati pustinju Gobi.

Cassia je sebi pripremila šalicu čaja. Znala je da će Yu svakako doći ako je tako obećao. Bez obzira koliko bilo kasno, neće se vraćati vlastitu domu. Jednom joj je povjerio da za njega ta kuća uopće nije dom, nego da mu više nalikuje na gostionicu.

Pošla je u kuhinju da pripremi nekoliko njegovih omiljenih jela, a onda se prepustila čekanju. Bila je smirena. Odjenula je bijelu košulju i crnu suknju, podigla kosu i nije se okitila nakitom. Mjesec je bio svijetao, vjetrić je blago puhao, tako da je lišće stabla na ulici nježno šušalo. Mjesečina se razlijevala po ulici.

Yu Qiyangov automobil se zaustavi ispred kuće i Xiu Fang ode otvoriti vrata. Parkirao se na kolnom prilazu i isključio svjetla. Yu iziđe iz automobila, odjeven u bijelo zapadnjačko odijelo s kravatom. Dok je stajala na prozoru, Cassia je promatrala njegov poznat lik kako ulazi u kuću. Brzo je nanijela malo pudera na lice, popravila odjeću i odmjerila se u zrcalu. Imala je trideset pet godina, a njezina kći osamnaest. U gradiću u kojemu se rodila to bi već bilo vrijeme da se pripremi za ulogu bake, ali žena u zrcalu doimala se kao da nije ni dana starija od dvadeset pet ili dvadeset šest godina.

Sa stuba dopre zvuk Yuovih koraka.

Cassia iziđe na vrh stubišta i stade ga promatrati kako se uspinje. Uzela mu je kaput i donijela mu čaj. Yu je bio ispunjen neobičnim osjećajem. Preletio je pogledom po tihoj prostoriji.

Cassia mu reče da je Li Yu i Xiu Fang ranije poslala na spavanje re da će sama otići s njim u prizemlje da nešto pojede.

»Nisam gladan, upravo se vraćam s večere.« Spusti se na mekan, nizak kauč i privuče Cassiju k sebi. Oboje su zbog naravi svog posla radili navečer i već odavno nisu imali priliku da zajedno sjednu i na trenutak uživaju u tišini.

Stojeći pred njim, Cassia s ljubavlju reče: »Yu, kad sam te prvi put ugledala, bio si ponizan mali sluga, tako bezvrijedan da si služio prostitutke.«

Yu se nasmije. »Dakako. A kad sam ja prvi put ugledao tebe, bila si obična sluškinja koja nije bila dovoljno dobra čak ni za to da spava s klijentima. Rekli su da nećeš moći postati ni najobičnija bludnica.«

Pružio je ruke prema njoj te su se zagrlili i, milujući se i ljubeći, bacili se na krevet.

»A sada je cijeli Šangaj tvoj!«

»A ljudi cijele Kine dive se tvojoj ljepoti i pričaju o tebi.«

»Poznajemo se već devetnaest godina«, doda Cassia. »Gotovo dvadeset.«

Spustila se niže i poljubila ga između nogu. Yu Qiyang joj je milovao lice i zastenjao. Nebo se iza prozora smračilo, a lišće na stablima treperilo je na vjetru.

Yu Qiyang sjedne na rub kreveta i zagleda se u zrcalo na suprotnom zidu. Najprije je bilo jajolikog oblika, zatim četvrtastog, a onda pomalo izduženog. Sada je bilo u obliku romba. U zrcalu je ugledao vlastito lice, dio kreveta iza sebe i Cassiju koja se uspravila i sjela pokraj njega. Uočio je dio njezina ramena s kojeg je kliznula košulja i tetovažu u obliku cvijeta kasije. On sklopi oči. Cassia se zagleda u drugo zrcalo, koje nijednom nije zamijenila, i osmjehne se muškarcu koji je ponovno otvorio oči. Zelena stabla ispred prozora ritmično su domahivala granama. Cassia i Yu Qiyang odražavali su se u oba zrcala, u onome na lijevoj strani koje je Cassia neprestano mijenjala, i u onome nadesno koje je uvijek ostajalo isto.

Upravo je namjeravala ustati, kad je Yu Qiyang povuče, zajedno se s njom spusti na ležaj i razodjene je.

Čvrsto su se zagrlili. Držala se za njega iz navike, razbacujući sve jastuke s kreveta na pod. Kroz zrcalo koje je uvijek mijenjala vidjela je krevet koji je škripao, ali i ženu rumenog i blistavog lica, očiju crnih kao ugljen.

Još je bila ona ista djevojka otprije deset godina, ali postala je ženstvenija. Drhtala je od žudnje, a crna joj je kosa lelujala. Prsa su joj se uzdigla kao

ustrasena, i osjećala je plamene grčeve kako joj u valovima prelaze po koži iz donjeg dijela trbuha, skupljajući se još niže, u otečenoj i bolnoj točki. Yu se nagnuo i poljubio je ondje, a ona se okrenula na stranu da baci pogled u zrcalo. Na trenutak nije uspjela prepoznati samu sebe. Otimala se, pokušavajući se okrenuti, ali joj je zastor pao na lice i prsa, težak poput mreže. Nije mogla disati i činilo joj se da će joj srce prestati kucati. Silovito se uhvatila za Yua Qiyanga: »Umrijet ću! Zar se nećeš sažaliti na mene?«

Uhvatio ju je objema rukama za lice: »Ni ja ne mogu živjeti.«

»Yu, uđi u mene, odmah!« Uzbuđeno ga je udarala nogama po leđima. »Evo, sad.« Naglo ju je okrenuo i ušao u nju s leđa. Ugledala je svoje oznojeno lice u zrcalu i njegove ruke kako joj pokušavaju okrenuti glavu da bi je poljubio. Osjećala je kako se zabija u nju, izaziva grčeve u cijelom njezinom tijelu i tjera je da ga još čvršće stegne u sebi.

Snažno ju je uhvatio za prsa. Nov i iznenadan dodir natjerao ju je da vrisne. Osjetila je da Yu ubrzava i hvata njezin ritam. Eruptirali su kao vulkani i našli se u devetom nebu.

»Hajde!«, viknuo je.

»Tu sam!«, uzvratila mu je.

Ispunjena radošću, pretopila se u zasljepljujuću svjetlost. Zajedno su dosegli vrhunac radosti, puni znoja. »I ja sam tu!«, vikao je. »Sada, sada...«

Teško disanje postupno im se smirilo i polagano su se vratili u stvarnost. Bez daha je izustila: »Nemoj me prerano ostaviti!« »Neću«, odvratio je.

U sobi je vladala posvemašnja tišina. Zrcala su bila prekrivena parom njihovih tijela. Nakon nekog vremena, ne znajući koliko je proteklo, Cassia se pomakla na krevetu kao da se vraća iz mrtvih. Iznenadivalo ju je što su još i u toj dobi njezine reakcije postajale sve snažnije, a maštarije koje su je obuzimale na vrhuncu radosti sve egzotičnije. Sve je češće nakon vrhunca doživljavala užitek sličan nesvjestici. S vremenom je trebala postajati sve smirenija, manje ozbiljno doživljavati život, ali događalo se nešto posve suprotno. Želja za uživanjem u radosti postajala je sve snažnija i snažnija. Svake je noći željela biti s Yuom Qiyangom.

Plašila ju je ta ovisnost. Nije željela izgubiti i tog muškarca. Pružila je ruku i dohvatila šalicu s noćnog ormarića, popila malo vode i onda je pružila Yuu. »Yu, za dvadesetak godina postat ću starica. Tada me više nećeš željeti.«

Yu Qiyang popije vodu i položi šalicu na pod. Zagladi njenu dugu kosu koja joj se rasipala po ramenima i odgovori: »Ne, bit ćeš samo sve ljepša. Ti si jedina u mom srcu. Sve što imamo isprepletено je: naš kapital i naše karijere. Da tvrtka Ruyi nije postigla uspjeh, banka Lixiong ne bi uspjela napokon stati na

svoje noge. Da nema banke, tvrtka bi se teško održala. Jedno ne može bez drugoga. Budući da to dvoje nikako ne možemo razdvojiti, tada i ljudi koji njima upravljaju moraju ostati zajedno.«

Cassia mu ne odgovori, nego mu se zagleda u oči. »Ja sam jedina u tvome srcu?«

»Naravno, tako je bilo oduvijek. Nikada nisam skrivao činjenicu da sam, kao poslovni čovjek, imao nekoliko veza, ali ti znaš za svaku od njih. Ti odnosi predstavljaju samo priče koje nas mogu zabaviti. Nijednu od njih nikada nisam shvaćao ozbiljno, a nisi ni ti.«

Iako je reklamirala cigarete za jednu tvrtku, Cassia je rijetko kad pušila, jer je morala paziti na glas. Jedino kad bi njezin lik na pozornici trebao pušiti, onda bi uzela cigaretu u ruke, ali se samo pretvarala da puši. Cigarete koje je držala kod kuće bile su namijenjene Yuu. Pomislivši da bi mogao osjetiti potrebu za cigaretom, izvadila je jednu iz kutije na noćnom ormariću, zapalila je i pružila mu je.

Prihvatio je cigaretu i nastavio: »Nijedna od tih žena nikada se nije usudila biti ljubomorna na tebe.«

Cassia se naslonila na jastuk, napola se uspravila i nasmijala. »Ne želimo se odvojiti jedno od drugog. Sve više uživamo u krevetu i općenito, sve smo sretniji. Nikada se ne umaramo jedno od drugog. Zašto se onda ne bi oženio mnome?«

Yu Qiyang nikada nije mogao ni zamisliti da bi Cassia mogla izgovoriti takve riječi. Skamenio se.

»Ne bi to htio?« Cassia je oklijevajući dodala: »Ne može biti da ne bi htio?«

Ni u snu nije očekivala da bi Yu Qiyang mogao tako reagirati. Smatrala je da se možda neće odmah suglasiti s njom jer je, na kraju krajeva, mnogo toga valjalo uzeti u obzir, ili da će se možda našaliti i promijeniti temu, pa će kasnije temeljito raspraviti o tome. Oduvijek je bio inteligentan i oštrouman i znao se nositi s teškim situacijama.

No, taj je put pogriješila. Yu Qiyang nije bio spreman za takvo pitanje. Mozak mu je zakazao, tako su ga njezine riječi zaprepastile. Postidjela se. Možda je on namjerno tako postupao: nije želio pokazati svoju neodlučnost kad je riječ o takvoj temi i želio joj je dati izravan odgovor.

Cassiji je preostalo samo da bude potpuno iskrena: »Zapravo, godinama sam čekala da mi postaviš to pitanje. Odlučila sam da ću ga sama postaviti, ako ti nećeš.«

Yu se uspravio u krevetu i počeo duboko uvlačiti dimove. Nakon nekog vremena je ustao, i ne odjenuvši se, te zaobišao krevet da dohvati pepeljaru. Ne

skidajući pogleda s njega, Cassia je isto sjela i blago izustila: »Imam osjećaj da se ne slažeš. Možeš li mi reći zašto?«

»Znaš da imam suprugu.«

»To nije razlog. Koji je drugi veliki kineski junak također odbio da se razvede od svoje prve, skromne supruge da bi se oženio ljepšom i pametnijom? Sun Yat-sen? Chiang Kai-shek?« Kada je vidjela da joj Yu ne odgovara, nastavila je: »Dobro, ako se ne želiš rastati, i to je u redu. Koji veliki gospodar Bratstva nije imao tri ili četiri supruge? Bit ću tvoja prilježnica. Hoće li to biti u redu?«

Yu Qiyang je ugasio cigaretu i odjenuo se bez riječi. Zavezao je kravatu. Cassijino se lice smračilo. Imala je neobičan osjećaj da se guši, ali je ipak morala reći da mu neće braniti druge veze ili da se oženi mlađom. Samo što nije briznula u plač.

Yu nije mogao podnijeti da je pogleda. Okrenuo se na drugu stranu i rekao: »Cassia, nije o tome riječ. Za nas dvoje nije brak.«

»O čemu se, dakle, radi? Voliš li neku drugu?«

»Znaš da si bila miljenica oba moja gospodara. Kad sam bio mlad u tebe sam se zaljubio na prvi pogled, ti si žena koja mi je pomogla da postanem ono što sam sada, koja mi je pomagala u svim mojim nevoljama. Ne bih mogao podnijeti da se zbog takvih razloga moram rastati od tebe! Nikada nisam upoznao drugu ženu koja bi mi se tako duboko usjekla u srce. Ti si jedina koju volim.«

Na te riječi Cassia skoči iz kreveta, žarko ga poljubi i uzvikne: »Zašto onda ne bih sudjelovala u cijelom tvom životu? Zar to ne bi bilo dobro?«

»Sviđa mi se kad tako govoriš. Tvoje me riječi raduju. No, to je nešto sasvim drukčije od braka. Ako moram biti potpuno otvoren, znaš da ljudi poput mene ne mogu imati...« Zastao je, nije mogao završiti rečenicu.

»Što ne mogu imati?« Cassia samo što nije viknula. »Nastavi!«

Yu nije mogao pronaći pravu riječ. Bio je svjestan da to ne bi trebao reći, da to ne bi bilo pošteno prema Cassiji i da ni on sam tako ne misli, ali nije mogao naći druge riječi. Radilo se o uobičajenom stereotipu, o nečemu na što on nije imao utjecaja.

»Dominantnu ženu«, naposljetku je izustio. Imao je i spremno objašnjenje: »Ti si kao žena previše moćna i previše snažna. Predvodim bratstvo koje je sposobno ubijati, iako sada to više gotovo nije potrebno. Za ljude koji rade za mene ne bi se moglo reći da su profinjena gospoda. Ako oženim ženu koja izgleda kao da bi mogla biti jača od mene, tada neću uspjeti održati svoj položaj u Bratstvu.«

Cassia brizne u plač. »Bezdušan si! Sve sam podnijela zbog tebe. Žrtvovala sam svoj novac, svoj život, svoju dušu, a ti? Kako si mi se odužio?« Zapala je u histeriju, kao da izgubila razum.

Yu je čvrsto zagrla, a ona ga bolno stegne za ramena i glasno vikne: »Ubit ću te ako se ne oženiš mnome! Huang Peiyu se nije oženio mnome i ubila sam ga!« Yu Qiyang je spusti na krevet i nastavi je držati uza se sve dok se nije smirila.

»Onda me ubij«, reče, vidljivo potresen. Sagne se i poljupcem joj otre suze.

»Zar misliš da se ne bih usudila to ponoviti?«, upita Cassia i uspravi se na krevetu.

Ubojstvo Huanga Peiyua bio je najrискantniji potez koji je Cassia poduzela u svom životu. Čak ni oni koji su bili upleteni u to nisu znali kako je sve isplanirala i kako je postavila zamke.

Yu Qiyang je, dakako, nadzirao svaki korak Huanga Peiyua. Njegova šačica slijepo odanih sljedbenika radila je samo ono što je od njih zahtijevao. Nitko nije uspio sagledati cijelu sliku. Svaki pojedinac obavio je samo svoj dio zadatka, kako je odredila Cassia.

Tadašnja situacija nije dopuštala predugo oklijevanje: bilo je jasno da Huang Peiyu neće moći zauvijek držati ljubavnicu kakva je bila Cassia. Još je manje vjerojatno bilo to da bi bilo kojem od svojih ljudi dozvolio da mu je preotmu. Kad Huang Peiyu na Yuovoj svadbi nigdje nije zapazio Cassiju, postavio mu je pitanje: »Kako to da Cassia nije ovdje?« Bilo je to posve jednostavno pitanje, ali Yua Qiyanga oblio je hladan znoj.

Cassia i Yu Qiyang nisu imali ambicija da stanu na čelo Bratstva, ali su shvatili da, kad Huang Peiyua nestane, mora doći sljedeći veliki gospodar, što bi im otvorilo nove mogućnosti. Bez obzira na sve to, kad je Yu sve zbrojio, smatrao je da mu se ipak ne isplati preuzeti takav rizik. Dugo je oklijevao. Vidio je na kako se okrutan način Bratstvo rješavalo izdajica i nije želio završiti na isti način. Čak i kad bi izbjegli zakonsku kaznu, bilo bi im teško izbjeci odmazdu Bratstva.

No, Cassia ga je stjerala u kut. »Huang Peiyu je pravi i najveći izdajnik Bratstva. Ako se možeš pobrinuti da ga raščetvore, tada ću se odreći svog plana.«

Yu Qiyang nije smogao odgovor na takav prijedlog.

Rekla je da nije sigurna hoće li njezin plan uspjeti. Možda će i sama poginuti zajedno s Huangom Peiyuom, a ako se to i dogodi, već bi i to bilo dovoljno da osveti gospodara Changa. To je ganulo Yua Qiyanga: shvatio je da je ta sitna djevojka smionija od njega samog. On nije poznao tešku bol koja ju je proganjala, nije znao da je njezina vlastita glupost navela gospodara Changa da

padne u zamku Huanga Peiyua. Ako ne uspije u svom planu da Huanga Peiyua preda bijednoj smrti, nikada u životu neće osjetiti smirenje.

Bomba u Dong Changu bila je njezina ideja. Ništa drugo nije moglo sa sigurnošću ubiti Huanga Peiyua, budući da je uvijek pazio na osobnu zaštitu. Iako je Yu donio dinamit i upaljače od Lua Yongxianga, ekonoma vojske u povlačenju, smatrao je da se izlažu prevelikoj opasnosti i dugo se nije htio suglasiti s Cassijinim planom.

Cassia je predvidjela da bi je stabla mogla zaštititi. No, kad je eksplodirala i druga bomba, nije se moglo sa sigurnošću reći da bi itko mogao proći neozlijeđen. Uistinu, budući da se nalazila u blizini, to je samo po sebi bilo dokaz da su otmičari željeli ubiti i nju i Huanga Peiyua.

Kad je udar eksplozije prošao, Cassia, koja je sebi stavila povez na oči, hitro pronašla okove za noge koje su pripremili, okovala se i stavila sebi lisice, cijelo vrijeme skrivena oblakom dima. To je bio težak zadatak, ali je uvijek imala spretne ruke i vježbala je danima. Cijeli je prizor upućivao na to da je nevina. Iako joj je deblo spasilo život, morala je iznimno dobro pripaziti na oči i cijelo tijelo. To što je ona napravila bilo bi teško čak i profesionalnom vojniku sa znatnim borbenim iskustvom, a kamoli ne ženi kojoj su ruke vezane lisicama i noge okovane lancem, ženi koja se, kako je izgledalo, nije mogla kretati. To što je preživjela bila je puka sreća. Sljedbenici Sherlocka Holmesa iz municipalnog vijeća, koliko god sumnjičavi, nisu mogli pronaći nijedan jedini dokaz. Nakon njegove smrti neki su odani suradnici Huanga Peiyua krenuli u potragu za osobom kojoj bi se mogli osvetiti za njegovu pogibiju, ali je nisu uspjeli pronaći.

Takvu strašnu tajnu nitko nikada ne bi uspio otkriti, čak je ni ja nisam uspjela naslutiti.

Kako sam onda došla do toga? Na čemu temeljim takve optužbe? Moj su dokaz riječi koje je sama Cassia uputila Yuu Qiyangu: »Ja sam ubila Huanga Peiyua.«

Zar bi mogla postojati istinitija izjava od te?

Kada se našla u teškoj situaciji, Cassia mi je morala priznati istinu. No, nije odala nijedan detalj, plašeći se da ne ugrozi druge ljude. Na kraju krajeva, takav pothvat nije mogao izvesti jedan čovjek, pa čak ni dva. Ako netko želi riješiti taj čuveni slučaj u povijesti šangajskog ogranka bratstva Hong, ili ako možda praunuk Huanga Peiyua želi osvetiti svog pradjeda, dopustite mi da ovdje izjavim: ono što sam napisala u ovoj knjizi ne može se iskoristiti kao dokaz. Trebalo bi unajmiti profesionalne istražitelje i pronaći dokaze koje bi se moglo iznijeti na sudu.

Cassia je, na kraju krajeva, bila glumica. Čak i u slučajevima kao što su otmica i ubojstvo mogla se ponašati kao da je riječ o stvarnim događajima i biti dovoljno uvjerljiva da Huang Peiyu nasjedne.

Yua Qiyanga je njezina nemilosrdnost u tom činu zacijelo pomalo plašila, osobito kad bi pomislio da bi se mogao oženiti takvom ženom. Njegov ga je instinkt pravilno usmjeravao: dom je mjesto u kojem se nitko ne može sakriti. Možda je osjetio da bi takva jedinstvena žena za svog supruga mogla predstavljati samo prokletstvo?

Te večeri koju je željela zauvijek zaboraviti Cassia je odgurnula Yua Qiyanga i zagnjurila glavu u jastuk. Yu ju je strpljivo i nježno milovao po ramenima. Nakon dugog vremena podigla je glavu i smireno rekla: »Ja sam bila nerazumna. Ti si u pravu. Previše sam tražila.«

Yu uzdahne, ustane i predloži: »Oboje bismo o tome trebali pažljivo razmisliti. Budući da je upleteno jako mnogo čimbenika, moramo biti posve smireni kad donosimo odluku o tome što treba napraviti.«

On se odjene i umije se u kupaonici. Bilo je već kasno. U to vrijeme inače nikada ne bi ostavio Cassiju i »vratio se kući«, osobito zato što njegova supruga nije ni znala da se vratio u Šangaj. Nije bilo nikakve potrebe za tim, ali nije više mogao izdržati pokraj nje.

Iziđe iz kupaonice, priđe krevetu i reče Cassiji: »Moram ići. Trebala bi se odmoriti.«

Cassia ga ni ne pokuša zadržati, nego navuče papuče, uzme spavaćicu, ogrne se njome pa ga isprati niz hodnik. Niz stube su sišli u tišini. Ona progovori tek kad su se našli na kapiji: »Slomio si mi srce, ali vjerujem da prava ljubav može doživjeti sretan kraj.«

Yu Qiyang joj ne odgovori. Te su ga riječi podsjetile na tekst predstave. No, pogledao ju je i pružio ruke prema njoj. Čvrsto ju je zagrlio i poljubio, kao da joj se ispričava. Tada se okrene, otvori kapiju i ude u automobil. Cassia je stajala nepokretna i poput kipa gledala kako pokreće motor, pali svjetla i odlazi.

Dok je stajala na kapiji, zažalila je što se prenaglila. Zanimela se. Sve dok je Yu Qiyang voli, nema zašto brinuti. Postupno će uspjeti svladati udaljenost bezbrojnih planina i rijeka koje su ih razdvajale. On je neće napustiti. Trebala se usredotočiti na to da ispravi vlastite pogreške.

No, znala je da jednostavno mora uspjeti. Vjerovala je da može - ako je mogla riskirati sve da ubije jednog velikog gospodara Bratstva, isto će tako riskirati sve da bi voljela drugoga. Kao i prije dvanaest godina, njezini su osjećaji prema Yuu Qiyangu bili opasni, ali su je upravo oni nagnali da shvati vlastito srce.

Ostavljena da se potpuno sama suoči s tamom koja se pružala iza ulične svjetiljke, oči su joj se ispunile suzama i morala se svim silama suspregnuti da ne brižne u plač. Bila je navikla prikazivati osjećaje drugih ljudi i njihovo slomljeno srce, a sada, kad je na nju samu došao red, bila je svjesna da ni u kom slučaju ne smije pokazati svoj jad, jer je bio previše stvaran.

S J E D I L A J E U garderobi i skidala šminku. Tih je dana jedva uspijevala ugrabiti priliku i pojaviti se na pozornici. Predstave su joj se gotovo pretvorile u hobi. Onih dana kad bi sudjelovala u predstavi, kazalište je to reklamiralo kao poseban događaj. Neki od njezinih starijih obožavatelja osobito su voljeli njezin stil pjevanja, »stil Xiao«, jer su ih očaravale njegova dubina i trajnost tona. Uvijek su željeli da im pjeva na taj način. Neki su voljeli i likove koje je prikazivala na pozornici, smatrajući da osobito šarmantno i ljupko prikazuje mlade udane žene. Ako im ne bi to pružila, odlazili bi nesretni.

Toga je dana dobila neobičan telefonski poziv. Kao i obično, slušalicu je podigla Li Yu. Muškarac s druge strane žice uporno je zahtijevao da ga spoje s Cassijom, tvrdeći da se radi o iznimno povjerljivoj stvari. Cassia je, loše raspoložena, prihvatila slušalicu. Glas sredovječnog muškarca ju je obavijestio: »Mi znamo sve ružne stvari koje si ikada počinila.«

»Čudesno!«, podrugljivo je uzvratila. I prije je dobivala čudne telefonske pozive i nikada ih nije ozbiljno shvaćala.

»Bila si obična bludnica!«

»Bila sam tvoja baka!« I Cassia s treskom spusti slušalicu.

Pola minute kasnije telefon ponovno zazvoni. Cassia se nije htjela javiti, sigurna da je zove isti muškarac. No, željela je čuti što želi reći, pa zatraži od Li Yu da podigne slušalicu. Sobarica joj prenese poruku:

»Reci Cassiji da pripremi 20.000 *yuana*, inače ćemo objaviti dokaze.«

Cassia reče: »Reci mu da bi mu bilo bolje da sam potroši 20.000 *yuana*, i to na tjelohranitelja: ostat će bez glave i prije nego što stigne nešto objaviti.«

Dok su se vraćale kući automobilom, smijale su se tom događaju. No, Cassia je imala osjećaj da taj muškarac nije blefirao. Cijena mu je bila previsoka.

Još ju je nekoliko puta nazivao i tražio novac, svaki put sve manju svotu, dok se naposljetku nije spustila na 300 *yuana*. Cassia je znala kako se treba postaviti prema ucjenama i nije uopće htjela obratiti pažnju na ucjenjivača: ako plati jednom, samo će ga navesti da je ponovno ucjenjuje.

Xiu Fang je svakog jutra bez iznimke kupovala sve dostupne novine i izrezivala iz njih svaki članak koji se odnosio na Cassijine predstave. Sada je počela izrezivati i članke o Lily, kako bi ih Cassia mogla prelistavati u slobodno vrijeme. Služavki je u početku bilo naporno čitati novine, ali se uskoro sve više time bavila i bilo joj je zanimljivo

Cassia je tražila da se čuvaju svi članci, bez obzira na to jesu li pohvalni ili nisu, i tako se nakon dvanaestak godina nagomilalo nekoliko debelih bilježnica punih izrezaka. Cassia je po stilu pisanja mogla prepoznati i neke poznate novinare.

Tijekom intervjua s nekima od njih odrecitirala bi nekoliko njihovih vlastitih rečenica, što ih je uzbuđivalo i laskalo im, jer su se tako njihove riječi ponavljale i prenosile, kao da je riječ o velikim pjesnicima! Ako je ta čuvena pjevačica imala tako visoko mišljenje o njima, tada su bili i više nego voljni pisati o njoj, smišljati zgodne naslove, nazivati je »najčudesnijom ženom u posljednjih tristo godina šangajske povijesti« ili »visokom svećenicom šangajskog umjetničkog svijeta«.

No, jednoga dana *Entertainment* je objavio članak od kojega je Xiu Fang pocrvenjela, a srce joj je počelo jače udarati.

»Čuvena i prekrasna šangajska zvijezda počela kao bludnica: razotkriveno skromno podrijetlo udovice iz svijeta glume!«

U članku je stajalo da bi umjetnost trebala poučavati kroz zabavu, istodobno upućivati ljude na dobro ponašanje. U kineskim kazališnim krugovima došlo je do opadanja vrijednosti i bila je potrebna promjena. Nedavno se razotkrilo da je vodeća zvijezda Shenqua u početku bila drugorazredna bludnica, da se nikada nije pokajala zbog svojih početaka te da često na pozornicu postavlja jeftine predstave, trudeći se zavesti i iskvariti publiku.

Članak je potpisao Lian Cheng, što je očigledno bilo lažno ime.

Xiu Fang je sakrila novine pa je Cassia upitala: »Gdje je današnji *Entertainments*

Ni ne podigavši glavu, sluškinja je odvrtila da ga nije našla. »Glupost.

Htjela sam ga pročitati.«

»Znači, već ste čuli?«, upitala je Xiu Fang iznenađeno.

»Znala sam da će zmija danas izmiliti iz trave.« Cassia uzme novine od Xiu Fang i pažljivo pročita članak. »Znači, to je to. I zbog toga si se uplašila? Oduzi novine.«

Nazvala je Liu Jija i ispričala mu da iza *Entertainmentsa* u kojem je objavljen članak stoji tvrtka Bright Star te da su *Entertainment* u početku financirali vlasnici te tvrtke. Sad, kad je filmska tvrtka Ruyi preotela od Bright Stara neke od najboljih glumaca, preostale je glumice, žene kao što su Le Dandan i Ouyang Feng, razbjesnila nagla slava Lily Chang. Cassia mu je rekla da joj ne smeta osobito što će na taj način napasti svoje suparnike.

Liu Ji je obećao da će pokušati doći do istine. Smatrao je da bi trebalo zagladiti stvari prije nego što isplivaju imena. Cassia mu je dala do znanja da će se zaboraviti na sve ako se *Entertainment* zaustavi i ne nastavi s takvim člancima,.

Entertainment je izlazio dvaput tjedno. Te subote objavljeno je u časopisu jedno »pismo čitatelja«:

»Članak gospodina Liana Chenga uistinu je pogodio u metu. Mnogi mudri ljudi odavno se groze nad korupcijom koja je zavladała umjetničkim svijetom naše zemlje. Vodeći umjetnici, kao što je Cassia Xiao, dolaze iz prostačkih, nemoralnih zanata, navike su im ostale vulgarne, nemaju nikakvog samopoštovanja i ponose se svojim skandaloznim ponašanjem. Ako ih se ne razotkrije, neće se moći provesti reforma umjetnosti. Ako ih se ne riješimo, neće moći zavladatai pravednost.«

Cassia je dugo ostala sjediti s novinama u rukama, razmišljajući. Da nije objavljeno ime, ništa ne bi mogla poduzeti. Čak i ako bi javnost pogodila da se radi o njoj, bilo bi najpametnije da niša ne poduzima. Komentare bi prepustila drugima. No, sad su je novine prisiljavale da progovori i morala je razmisliti što će reći.

Tada ju je nazvao Yu Qiyang. Bio je zabrinutiji od nje i već se posavjetovao s pravnim savjetnikom banke Lixiong. On mu je predložio da Cassia ode na sud. Budući da je sud na stranom teritoriju primjenjivao englesko pravo, prema tom zakonu u procesu klevete teret iznošenja dokaza padao je na klevetnika. Oklevetani nije morao dokazivati lažnost optužbe. Budući da je relativno lako iznijeti ozbiljne dokaze i protudokaze, engleski zakon je bio na strani oklevetane strane.

Sljedećega dana Cassia je u novinama *Senbao* objavila izjavu:

Entertainment je tijekom proteklih nekoliko dana iznosio klevete protiv mene, optužujući me zbog niskog i vulgarnog podrijetla. Ta je optužba puka izmišljotina i time je počinjena kleveta. Podnijela sam tužbu na sudu stranog teritorija sa zahtjevom da mi zbog narušavanja ugleda isplati 30.000 *yuana*.«

No, *Entertainment* je bio spreman na to. Odmah je odgovorio vlastitom objavom: »Cassia je u početku bila obična bludnica i ta se činjenica temelji na čvrstim dokazima. Borit ćemo se na sudu.«

Taj sukob preko medija pretvorio se u senzaciju i novine su neko vrijeme objavljivale ružne naslove:

»Visoko podignuta raznobojna zastava čuvene glumice!« »Ugodan život glumice se raspada, ali njezin šarm traje i dalje!«

Yu Qiyang je bio jako ljut. Brinuo je da će Cassiji biti teško pojavljivati se u javnosti. No, Cassiju je najviše brinulo da bi takvi napisi mogli štetiti Lily. Ona, pak, nije htjela ni čitati novine i nije previše razmišljala o tome. Za Lily vijesti nisu bile važne ako nisu bile objavljene u šangajskim novinama na engleskom jeziku. Međutim, cijelu je priču smatrala smiješnom i nekoliko se puta za objedom s majkom uistinu smijala tome. Zbog toga se i Cassia malo opustila.

No, na njezino iznenađenje, i šangajski umjetnici i gradske organizacije za zaštitu ženskih prava objavile su svoje izvještaje, optužujući *Entertainment* zbog prezirnog stava prema umjetnicima. Umjesto da razotkrije kineskog guvernera, koji je prije bio kriminalac, ili zapovjednika policije, koji je bip delinkvent, zlobnim se ogovaranjima obrušio na glumice i vrijeđao njihovu osobnost klevetama pornografske prirode.

Cassia je oduvijek vjerovala da su njezine kolege umjetnici ljubomorni na nju, da je kreposne predvodnice ženskog pokreta gledaju s visine, osobito nakon što je reklame za cigarete Hardeman snimila u previše uskoj i previše otvorenoj stranoj haljini, kao i zbog dvosmislenih riječi koje je u reklamama izgovorila: »Iskušala sam razne vrste, ali on je najbolji.« Godinama su je okruživala ogovaranja koja se nisu previše razlikovala od onih koje je iznio *Entertainment*, a katkad su bila i zlobnija. No, sada, kad su slične optužbe javno iznesene, svi su se barem službeno ujedinili i stali na njezinu stranu. To ju je tješilo.

U tom je razdoblju dobivala mnoštvo pisama obožavatelja. Većina je bila naslovljena na njezino kazalište i svakoga dana ih je stizala cijela gomila. Morala ih je nositi kući i zamolila je Xiu Fang da ih čita. Mnogi su joj muškarci slali vulgarna i uvredljiva pisma i Xiu Fang bi ih sve spalila. Ponekad bi i Cassia zavirila u njih, što ju je navelo na pomisao da su muškarci uistinu napravljeni od blata: sve su njihove seksualne maštarije, opisane ili nacrtane, bile iznimno slične i u njoj su izazivale mučninu. No, pisma obožavateljica bila su osobito zanimljiva. Većina ih je izražavala zabrinutost da će Cassia previše uzeti srcu takve optužbe i da bi čak mogla počinuti samoubojstvo, pa su je pokušavale tješiti kako god su znale. Na tu su pomisao došle zbog toga što je Cassia glumila u velikom broju predstava u kojima je njezin lik uistinu i izvršio samoubojstvo, pa se publika plašila da bi i ona mogla učiniti isto.

Rekla je Xiu Fang da odgovori na ljubazna pisma, jer je njezina sobarica tada već pisala ljepša pisma nego ona sama.

Yu Qiyang je nekoliko puta došao k njoj, uvjerivši se da nije izgubila hrabrost. Imala je osjećaj da se previše zaštitnički ponaša prema njoj.

Razgovarali su o iznesenim optužbama. *Entertainment*, smatrali su, neće biti u stanju iznijeti ni jedan dokaz. Možda će mnogi koji su poznavali običnu bludnicu kakva je nekada bila povjerovati da bi to mogla biti ista Cassia Xiao, slavna glumica, ali to nije bio čvrst dokaz. Jedina osoba koja bi mogla uistinu posvjedočiti istinu bila je gospa Smaragda koja je također posjetila Cassiju. Ispričala joj je da ju je posjetio neki muškarac i ponudio joj golemu svotu da je privoli na svjedočenje, ali ga je ispsovala i otjerala. Tvrdila je da je, ako bude potrebno, i na sudu spremna ispsovati ta pokvarena kornjačina jaja.

Jednoga dana nazvala ju je neka žena, predstavivši se kao odvjetnica Gu Yuyin. Rekla joj je da je studirala u Engleskoj i da u Šangaju ima vlastitu praksu. Cassia je već bila čula za nju i znala je da je odvjetnica i čuvena i važna. Gu Yuyin je suosjećala s Cassijinom sudbinom i bila je spremna zastupati je na sudu. Dogovorile su sastanak u restoranu Dongkang. Kad je Cassia u restoranu ugledala kako joj prilazi sredovječna žena s naočalama, učinila joj se poznata. I odvjetnica je rekla da su se zacijelo već negdje susrele.

Umjesto da se pozabave temom zbog koje su se i sastale, Cassia i Gu Yuyin su uporno pokušavale dokučiti odakle se poznaju.

Naposljetku su se prisjetile gotovo istodobno. Gu Yuyin je bila govornica koja je u vrtu Zhang govorila o jednakosti muškaraca i žena, a ona sama se prisjetila da je ona mlada djevojka koja joj je postavila neobično pitanje bila Cassia. Zadovoljno su se nasmijale.

Cassia reče: »Žao mi je što je moje pitanje bilo previše otvoreno.«

»Ne, ne«, odvrati Gu Yuyin, »pitanje je bilo pravilno postavljeno. Nikada ga nisam uspjela zaboraviti. No, nitko se u kineskom društvu ne usuđuje postavljati takva pitanja. Čak se i na zapadu o njima raspravlja samo hipotetički. Vjerujem da će u Kini i za sto godina još biti teško otvoreno razgovarati o takvim stvarima!«

Gu Yuyin je objasnila da bi je željela braniti na sudu zato što time zastupa sve žene diljem Kine. Uopće je nije zanimalo je li Cassia bila bludnica. Objavljivanje takva članka predstavljalo je pljusku svim ženama. Ako nije skandalozno što muškarci imaju tri supruge, a uz to još odlaze i bludnicama, zašto bi onda društvo trebalo tako pomno istraživati žensko ponašanje? Nije željela da joj Cassia dade honorar, nego se željela boriti za jednakost žena.

Gu Yuyin je bila uzbuđena, a Cassia je imala osjećaj da je možda prevelik idealist i da nije sposobna uhvatiti se ukoštac sa zlobnim podvalama protivnika. No, bilo joj je teško odbiti je upravo zbog njezina oduševljenja, a uz to je odobravalala i načelo na kojemu je Gu Yuyin željela temeljiti svoju obranu.

Dvadeset četvrtog rujna 1926. godine, pete godine Republike, Cassijin slučaj se našao na sudu stranog teritorija. Novine su gotovo mjesec dana gorljivo

raspravljale o tom slučaju, privlačeći pažnju i vlasti i običnih ljudi. Prvoga dana suđenja kapija suda u Ulici Jiujiang bila je zapriječena novinarima, Cassijinim pristašama i prolaznicima. U gomili je bilo nekoliko tisuća ljudi. Policija, koja nije htjela rastjeravati demonstrantice, morala je preusmjeriti promet.

Kad su se odvjetnica Gu Yuyin i Cassia pojavile, demonstrantice su počele vikati: »Gospođica Cassia će pobijediti. Sigurno će pobijediti!«

Odvjetnica Gu bila je odjevena u profesionalnu odvjetničku odoru, a Cassia je odjenula običan plavi *qipao*, bez ijednog komada nakita. Nije se ni našminkala. Doimala se elegantno i smireno, slična radnici, kao obična slaba žena. Progurala se kroz gomilu rukujući se s ljudima. Mnogi su je plačući hvatali za ruke.

Ljudi iz *Entertainment* su procijenili situaciju i shvatili da će ih gomila zacijelo napasti ako pokušaju ući na glavni ulaz, stoga su otišli na stražnji ulaz s Ulice Hankou.

U skladu s engleskim zakonom, novinarima je za vrijeme trajanja rasprave bilo zabranjeno prisustvovanje i objavljivanje članaka, pa je kapija na ulazu u sud bila zatvorena. Gomila je strpljivo čekala tri sata. Pripadnici organizacije koja je nosila naziv »Udruga za pomoć Cassiji« dijelili su čaj i kruh *mantou*.

Naposljetku se kapija ponovno otvorila i Cassia je smireno izišla. Prepustila je Gu Yuyin da nestrpljivim novinarima i ostalim okupljenima objavi da je sud donio presudu. *Entertainment* je počinio klevetu s »osobito zlobnim namjerama«. Tužiteljev zahtjev za odštetom u vrijednosti od 30.000 *yuana* sud je ocijenio kao razuman i podržao ga. Drugih desetak novina koje su prenijele istu priču ne provjeravajući činjenice i koje su spomenule Cassijino ime, kao i riječi »drugorazredna bludnica« i »obična bludnica«, počinile su prekršaj širenja klevete. Sud je tužiteljici prepustio da odluči hoće li ih sudski goniti.

Ljudi koji su Cassiji pružali podršku počeli su uzvikivati: »Pobjeda! Pobjeda!« Podigli su je na ramena kao junakinju.

Sljedećega dana novine su objavile dugačak govor obrane koji je iznijela čuvena odvjetnica Gu Yuyin. Doimao se poput nepristrane objave ravnopravnosti.

Svi koji su se bavili istraživanjem Cassijina života taj su slučaj smatrali važnim događajem. No, ograničili su se samo na novinske izvještaje iz toga vremena. Dok sam ih proučavala, imala sam osjećaj da u izvještajima ima mnogo propusta. Morala sam se jako potruditi da otkrijem što se tu još skrivalo. Preklinjala sam prijateljevog prijatelja koji mi je naposljetku dopustio da uđem u zatvoreno spremište Šangajskog arhivskog ureda, gdje se čuvaju svi sudski izvještaji sa stranog teritorija. Među policama i kutijama u arhivu

provela sam nekoliko dana, sve dok nisam pronašla pisani izvještaj o raspravi koja se vodila u sudnici.

Pokazalo se da veći dio rasprave nije imao nikakve veze s govorom Gu Yuyin. Tuženik je uporno zahtijevao da Cassia izjavi je li bila bludnica ili nije.

Odvjetnica Gu zatražila je od suda da potvrdi kako su osobna iskustva privatna stvar i da nemaju nikakve veze sa slučajem, pa da stoga nema nikakve potrebe da Cassia odgovori na to pitanje. No, Cassia je pokazala da je spremna odgovoriti te je izjavila da »nikada nije bila« bludnica.

Odvjetnik obrane ispitivao ju je o njezinu životu u Vojvotkinjinu paviljonu. Gospa Smaragda, bivša vlasnica Paviljona, izjavila je da je Cassia bila sluškinja u njenoj kući. Sve bludnice u Paviljonu koje su primale klijente morale su imati povezane noge, naglasak iz Suzhoua i morale su znati otpjevati pjesmu »Ping Tan«. Cassia nije posjedovala nijednu od tih kvaliteta te zbog toga nije mogla biti bludnica.

Odvjetnik obrane raspitivao se o Cassijinim iskustvima nakon što je napustila Vojvotkinjin paviljon, a i Cassia i gospa Smaragda odlučno su potvrdile da se vratila kući i radila u polju.

Tada je odvjetnik pozvao svjedokinju, ženu koja se preživjela Cao, koja je tvrdila da je bila vlasnica Paviljona od žada. Rekla je da je gospa Smaragda, vlasnica Vojvotkinjinog paviljona, prije osamnaest godina, ujesen 1908. godine, Paviljonu od žada prodala mladu djevojku. Ta je djevojka ondje četiri godine radila kao prostitutka, sve dok se zbog bolesti na kraju nije vratila na selo. Identificirala je tu osobu kao Cassiju. Međutim, i Cassia i gospa Smaragda su zanijekale da su je ikada vidjele te su tvrdile da je ne poznaju.

Tada je odvjetnik obrane iznio navodne čvrste dokaze: bio je to prodajni ugovor prema kojemu je Vojvotkinjin paviljon negdje u tom razdoblju Paviljonu od žada prodao mladu djevojku, s otiscima prsta gospe Smaragde, same Cassije i žene Cao. Odvjetnik je od suda zahtijevao da taj dokument prihvati kao dokaz i zatražio je da stručnjak provjeri autentičnost otisaka.

Cassia nije mogla ni zamisliti da se takav dokument mogao sačuvati punih osamnaest godina. Na trenutak se zbunila. No, ustala je gospa Smaragda i zanijekala da je ikada ostavila otisak svog prsta na takvom ugovoru. Izjavila je da Vojvotkinjin paviljon nikada ne bi mogao biti umiješan u nešto tako nezakonito kao što je prodaja ljudi.

Njezine su riječi nadahnule odvjetnicu Gu. Ustvrdila je da sud ni u kom slučaju ne smije taj dokument priznati kao zakonski dokaz. Kad bi takav dokument bio pouzdan, to bi značilo da su sve zainteresirane strane prekršile zakone stranog teritorija. Paviljon od žada nalazio se na stranom teritoriju i sud

je imao ovlasti da istoga trenutka uhiti vlasnicu i podigne optužnicu protiv nje te bi na taj način Cassijin slučaj postao kriminalistički. Čim je izgovorila te riječi, obrana se povukla. Nije joj ni u jednom trenutku palo na pamet da sud stranog teritorija ne bi prihvatio takav dokument.

Dajući kratak pregled slučaja, sudac je istaknuo da je dokument o prodaji ljudskih bića sam po sebi nezakonit te da se zato ne može koristiti kao čvrst dokaz. No, budući da se sve dogodilo prije osamnaest godina i budući da je u tom smislu nastupila zastara, ne može biti govora o kriminalističkoj obradi. S obzirom na to da *Entertainment* nije podnio čvrste dokaze koji bi dokazivali da je tužiteljica nekoć radila kao bludnica, sud je morao donijeti presudu da je *Entertainment* objavio dva članka, jedan za drugim, počinivši prekršaj klevete, a budući da su iznesene klevete bile osobito zlonamjerne, treba platiti pozamašnu odštetu.

Sudac, koji je također studirao u inozemstvu, nosio je periku engleskog suda i crni ogrtač. Doimao se strogo dok je provodio na kineskom sudu engleski zakon. Jasno je da je znao kakav je stav gomile koja je čekala iza kapije i opće javno mnijenje.

Ni na koji način ne mogu saznati je li na sučevo shvaćanje utjecala »moderna svijest«, javno mišljenje ili psihologija njegova vlastitog razmišljanja. No, jedno sam pogodila: dokument o prodaji bio je nezakonit, a to je sucu pružilo dovoljan razlog da se prikloni javnom mnijenju toga vremena.

Cassia je odnijela potpunu pobjedu. Napustivši sud, izjavila je da će cijelu svotu od 30.000 *yuana* odštete darovati ženskoj večernjoj školi Shanghai Peiwen, kojoj je cilj poboljšanje položaja radnica. *Entertainment* nije bio u stanju isplatiti odštetu i prijavio je bankrot te je cijeli svoj kapital iznio na dražbu. Banka Lixiong kupila je novine za 15.000 *yuana* i ponovno ih pokrenula pod nazivom *New Entertainment*. Cijelo suđenje predstavljalo je važnu vijest o kojoj je u rujnu 1926. godine pričao cijeli Šangaj i cijela država.

Te večeri nakon završetka rasprave Cassia i Yu Qiyang jeli su rakove, posebno odabrane iz jezera Yangchen, i pili rižino vino koje se pripremalo u restoranu Wang Baohe. Yu Qiyang je upita: »Znaš li tko je organizirao Udrugu za pomoć Cassiji?«

»Kako si to mogao tajiti od mene?«, upita Cassia. »I sama sam prilično davno razmišljala o tome. Samo sam željela vidjeti hoćeš li i ti doći na istu ideju.«

Njih dvoje su bili osobito radosni te su se uskoro zanimali i počeli hvaliti jedno pred drugim. Cassia je rekla da joj je čovjek sa sjevera pustinje Gobi rekao da su ondašnji mongolski pastiri čuli da u Šangaju živi žena koja lijepo

pjeva, da je zbog toga postala generalica i htjeli su je pozvati da okuša svoj glas kod njih, na njihovom stepskom pjevačkom natjecanju.

Yu Qiyang je pričao da je čuo još zanimljiviju priču. Bratstvo Paoge iz Šangana, koje je predstavljalo ogranak bratstva Hong, poslalo je svoje ljude u Šangaj da se raspitaju je li istina da je šangajsko Bratstvo za velikog gospodara postavilo dječaka, a njegovu majku Cassiju imenovalo kraljicom udovom.

Cassia je priču slušala s osmjehom na licu, ali ju je u prsima pritiskalo. Činilo joj se da takva radost ne može trajati zauvijek.

Predstavnici novina koje nisu pazile kakvim se riječima služe dok su govorile o Cassiji i koje su ponovile ogovaranja dolazili su jedni za drugima da joj se ispričaju, nadajući se da neće tužiti i njih. »Ako me odsad budete prikazivali na lijep način, neću to više ni spomenuti«, šturo im je odgovorila.

Bila je svjesna da njezina prošlost nikada ne može biti potpuno čista, koliko god je pokušavala uljepšati. Nagađala je da većina Šangajaca, koji su je samo željeli ohrabriti u njezinoj borbi, vjeruje da je nekoć uistinu bila bludnica.

No, u jedno je bila sigurna: gradski su ljudi poput djece. Uskoro će zabraviti i pozabaviti se nečim drugim. Ako zabavni časopisi nastave prikrivati staru Cassiju pričama o novoj, ona stara će polako utonuti u zaborav.

»Pišem biografije«, rekla sam Cassiji, »i moram znati činjenice. Ne mogu pisati samo ono što biste vi voljeli čuti.«

No, Cassia se ponašala baš kao u prošlosti. »Ne može tako. Ako kažem da nešto ne smijete pisati, onda ne smijete. U prošlosti sam morala napraviti toliko mnogo stvari protiv svoje volje, da me još uvijek muče kad ih se prisjetim!«

Kroz razmaknute zavjese uočila sam u daljini riječi na stranom jeziku ispisane neonskim slovima i u meni se javio čudan osjećaj. Svaki put kad bih se svađala s Cassijom uvijek mi se činilo da sama sebi zagorčavam život. »Dobro«, rekla sam, »odustajem. Razgovarat ćemo samo o hrani i piću.«

Nakon nekoliko dana me upitala: »Kako napredujete? Ide li vam?«

Razmišljala sam kako me njezini ružni postupci daleko više fasciniraju od dobrih djela, a pretpostavljala sam da će i moje čitatelje također zanimati upravo ta loša djela. To sam joj i rekla.

Uzdahnula je i predala se: »Tada morate pisati o njima.«

I sama činjenica da mi je iznimno uzbuđeno, živahno i radosno rekla da mi mora reći što se događalo u njezinoj spavaonici, jer kako bih inače išta mogla saznati o njoj, pokazuje da ni u kom slučaju nije bila obična žena.

No, istodobno sam osjećala da je ta žena već odavno shvatila neke od prljavih tajni našega svijeta. Jednom je na pozornici pjevala ovu pjesmu:

»Neki kažu da sam lijepa, Neki kažu da sam ružna, Što god rekli, to mi duži život pruža Neki kažu da sam dobra, Neki kažu da sam zla, Što god rekli, postajem sve sretnija.«

Kad je Lily čula tu pjesmu, glasno se nasmijala i istoga je trenutka prepjevala u englesku verziju:

»Dobra ili loša,
Svaka je reklama dobra.«

Jednom se čuvena glumica Ruan Lingyu ubila u znak protesta protiv novina koje su objavile priču o njezinim ljubavnim vezama prije i za vrijeme braka. Ta je vijest zaprepastila cijelu zemlju. Cassia je na pogreb odnijela vijenac. No, poslije mi je rekla: »Ta je žena bila rođena u pogrešno vrijeme. Možda je željela biti mučenica! Ubiti se samo zato što su ogovaranja neugodna? Samo oni koji su se izborili i spasili od sudbine gore od smrti znaju da je strašno samo kad nitko ne govori o tebi. Samo te šutnja može uništiti!«

Drugi put, kad smo poduže razgovarale, malo se više otvorila: »Ako me novinar ikada optuži da sam kurva, pljusnut ću ga tako da mu ostane trag, kako bi to mogao iznijeti kao dokaz i reći: 'Pogledajte, pljusnula me kurva!'«

Te su me riječi zaprepastile. Čak sam se pitala nisam li i ja takva glupa novinarka koju Cassia iskorištava. No, postale smo dobre prijateljice i zato nisam mogla loše misliti o njoj. Budući da smo se suglasile kako će iznijeti sve činjenice, da ništa neće zatajiti, ispričat ću vam još nešto, što se također dogodilo 1926. godine. Te se godine mnogo toga dogodilo, stoga mi dopustite da vam sve polako ispričam.

P R V E J E S E N J E večeri zahladilo je čim je Sunce zamaklo iza skupine zgrada. Nekoliko je noći već puhao vjetar i kišilo je. Jutra su postajala sve hladnija.

Jednoga je jutro Xiu Fang rastvorila zavjese prozora u prizemlju. Stablo magnolije pred kućom blistalo je na jutarnjoj svjetlosti, a lijep, uglačan Chevrolet isto je tako blistao.

Zamijetila je uredno odjeven par seljaka koje je pratio četrnaestogodišnji dječak. Nervozno su odgurnuli željeznu kapiju i krenuli prema kući. Osvrtali su se lijevo-desno i sa znatiželjom se zagledali u automobil. S lišća je kapalo i tlo je još bilo vlažno. Skinuvši slamnate šešire, pokucali su oklijevajući. Izgledalo je da ne znaju što je zvono, iako su možda i naslućivali čemu služi. Muškarac ga je pokušao pritisnuti, pa ih je njegov zvuk uplašio.

Xiu Fang otvori vrata i zagleda se u njih. »Što želite?«, upita.

»Tražimo gospođicu Cassiju. Ja sam njezin ujak.« Muškarac je pokušavao prikupiti samopouzdanje. »Njezin pravi ujak.«

»Onda uđite«, reče Xiu Fang, »uđite i sjednite.« Obavijesti ih je da njezina gospodarica prethodne večeri nije otišla na spavanje sve do ponoći, jer je nastupila u predstavi. »Neće ustati do podneva. Došli ste malo rano.«

Ujak s oklijevanjem izusti: »Onda idemo i prošetat ćemo naokolo pa ćemo se vratiti poslijepodne. Nećemo joj sada smetati.«

Ujna se, pak, prisjeti poklona, kikirikija i vodenih kestena, koje su donijeli u vrećama, te ih preda Xiu Fang. Zamoli je da prihvati te skromne darove. Rekli su da znaju da gospođica zacijelo voli kad je sve čisto, pa se stide što joj mogu pokloniti samo grube seljačke stvari. Njihovo je ponašanje bilo previše ponizno. Izgledalo je kao da ne znaju kamo bi s rukama i nogama. I samoj Xiu Fang je bilo neugodno, ali ona reče: »Svježi proizvodi uistinu su ukusni. Rijetko se događa da dobijemo takve stvari.« S tim ih je riječima ispratila.

Vreće s poklonima smjestila je u kuhinju i uputila se na kat. Čula je kako se Cassia kupa te pokuca i uđe. Cassia je sjedila ispred zrcala i češljala se.

Xiu Fang joj priskoči u pomoć i reče: »Gospodarice, već ste ustali. Vaš ujak i njegova supruga i dijete upravo su vas došli posjetiti. Zamolila sam ih da se vrate poslijepodne.«

Cassia se iznenadi: »Uistinu?«

»Donijeli su neke stvari sa sela, a ja sam ih stavila u kuhinju. Izgledaju kao seljaci i govore naglaskom iz Chuanshe. Ujakov je nos prilično istaknut, a obrve njegove supruge malo su iskrivljene. Dječaku je zacijelo oko četrnaest godina i prilično dobro izgleda. Doimaju se kao čestita obitelj.«

Cassia reče: »To su oni. Moja ujna i ujak. Zacijelo si ih vidjela kad smo otišli do njih na selo.«

»Zaboravila sam. Kako vrijeme leti!« Xiu Fang uze ružinu vodicu koju je sama pripremala kako bi zagladila dugačku Cassijinu kosu, a onda vrati češalj gospodarici. Otvorila je prozor. Kupaonica je bila prostrana, a kroz otvoren prozor ptičji cvrkut koji je dopirao iz dvorišta bio je još glasniji.

Cassia se prilično uznemirila, tako da je slomila češalj, a jedan zubac joj je probio prst i pojavila se kap krvi. Xiu Fang joj priskoči: »Što se dogodilo?«

Cassia je stavila prst u usta. »Ništa. Godinama ih nisam vidjela. Danas poslijepodne moram otići u filmsku tvrtku Ruyi, jer moram riješiti neki posao. Prodajemo prava za jedan od naših filmova. Zato danas neću moći primiti ujaka i ujnu. Ti se pobrini za njih umjesto mene i pomози im da se smjeste. Vjerojatno im ovdje neće biti ugodno. Možda bi bilo bolje da ih smjestimo u neku gostionicu. Pronađi neku urednu, lijepu gostionicu i daj im nešto novaca. Reci im da ću doći do njih čim uhvatim vremena.«

Xiu Fang odgovori: »To je lako urediti. Samo se nadam da više niste ljuti na njih.«

Cassia se nasmije. »A zašto bih se ljutila? Moji su roditelji umrli kad mi je bilo samo sedam godina i gospa Smaragda me uzela samo zahvaljujući mojoj ujni. Inače nikada ne bih mogla pjevati i raditi u Šangaju. Ti rođaci sa sela rijetko me kad posjećuju. Ti ih smjesti i pobrini se da se lijepo provedu.«

U garderobi kazališta Xihu Cassia se pripremala za izlazak na pozornicu. Sklopila je oči. U tom trenutku Yu Qiyang otvori vrata, uđe i reče joj da je došao pogledati novu predstavu, »Nesretni ljubavnik«, pa je najprije htio vidjeti nju. Elegantno odjeven u strano odijelo, zastao je na vratima i skinuo šešir. Zabrinuo se zbog onoga što se zbivalo pred kazalištem. »Mnogo je ljudi došlo da te ohrabri«, rekao je.

»Svi su novinari ovdje. U posljednje vrijeme toliko sam zaokupljena filmovima da već dugo nisam nastupala. Drago mi je da si došao. Moram nešto važno raspraviti s tobom.« Cassia se uozbilji i nastavi: »Za nekoliko minuta dolazi jedan novinar, pa nećemo imati vremena za razgovor.«

Kad je Yu Qiyang sjeo, Cassia uze šešir iz njegovih ruku i spusti ga na stol. »Yu«, reče, »sjećaš li se nečega što si mi jednom rekao?«

»Mnogo sam toga rekao«, odvrati Yu Qiyang, naslutivši grubost u njezinu glasu koja ga je ispunila nelagodom. »Nećeš se valjda ugledati na Lily i reći da ne smijem prekršiti svoju riječ?«, upita je i nasmije se.

»Ovaj put i nećeš«, odvrati Cassia. »Rekao si da više nećeš dopustiti da ja, žena, sudjelujem u nekom poslu u kojemu bi moglo biti krvi i ubijanja.«

»Pa, neću ti dopustiti da ponovno baciš bombu, ako si to mislila. Potpuno si u pravu da ne bi smjela sudjelovati«, odgovori Yu.

»Zapravo, nešto je iskrsnulo. Ako ne želiš da se umiješam, što da onda napravim? Da te zamolim za pomoć?«

Yu Qiyang se uozbilji. »Sto se dogodilo?«

»Moja ujna, ujak i njihov sin došli su me potražiti u Šangaju.« »To nije problem. Jednostavno ih nemoj primiti.«

»Zamolila sam ih da ostanu u gostionici. Li Yu ih je smjestila u gostionicu Xinglong, gdje sam i ja boravila kad sam tek osnovala družinu Ruyi i počela pjevati lokalne balade.« Cassia se okrene i u zrcalu pogleda Yua Qiyanga. »Nije potrebno ni reći da je dućan na selu zatvoren i da od mene žele novac. Ovdje su već tri dana, i iako nisam otišla do njih, neće ni čuti o odlasku.«

»Daj im nešto novca i pošalji ih kući.« Ugledavši izraz Cassijina lica, doda: »Zapravo, ne moraš im ni dati novac. Rođaci sa sela uvijek donose nevolje.«

»Nije riječ o novcu«, odvrati Cassia. »Kad se sjetim kako su ružno postupali prema meni dok sam bila malena, kako su me tukli i tjerali da mukotrpno radim, a onda me naposljetku prodali u javnu kuću... Tada sam se zarekla da ću im se osvetiti jednoga dana.«

Yua Qiyanga je to malo iznenadilo. Ustao je. »Tebi su oduvijek bili namijenjeni veliki događaji. Zašto razmišljaš poput seljanke? Izgovori im nekoliko grubih riječi i pošalji ih kući.«

»Neću. Moram im se osvetiti.«

»Zar je to uistinu potrebno?« Yu Qiyang je postao nestrpljiv. Htio je otići.

»Oni su ubili moje roditelje. Mama i tata umrli su u razmaku od tjedan dana. Ujak mi je rekao da su bolovali od neke čudne bolesti. Krv im je navirala na usta, nos, oči i uši. Strašno su izgledali«, procijedi Cassia.

»To je onda nešto drugo.« Yu Qiyang je sad morao ostati i saznati nešto više. »Imaš li dokaz?«

Cassia odmahne glavom. »Više od deset godina nisu željeli doći u Šangaj da me potraže, a sad su došli kad im je novac očajnički potreban. To sigurno znači da kriju nekakve mračne tajne. I to je već dovoljan dokaz.«

Yu Qiyang nije rekao ni riječi. »Zar si ti sudac?«, upita ga Cassia. »Zašto bi ti bio potreban dokaz?«

On je upita što bi htjela napraviti.

Cassijino se lice smrači. »Pomozi mi da se obračunam s njima dvoma. Barem im oboma odsijeci desnu ruku! Dijete s tim nema ništa, njega možeš pustiti da ode!«

Yu Qiyang ju je saslušao, ali ništa nije odgovorio. Uzeo je svoj šešir i krenuo prema vratima. Izvana se začuo glas: »Gospođice Cassia, za deset minuta nastupate!«

Cassia se nije obazirala na te riječi. Prišla je Yuu Qiyangu, a onda zastala ugledavši mračan izraz njegova lica. Na trenutak se osjetila napetost. Tada ona upita: »Hoćeš li mi pomoći ili nećeš?«

Yu Qiyang ne odgovori ni riječi.

»Onda im odsijeci samo palac, a ne šake. Hoćeš li to učiniti?« Yu Qiyang je i dalje šutio.

Cassia ga ostavi i priđe prozoru. »Ako ti nećeš, tada više nikada neću nastupati.« S tim riječima počne skidati kostim.

»Što to radiš? Svi te novinari čekaju. Nemoj biti glupa!«

»Zar sam ikada bila glupa? Ako ova predstava propadne, to će biti moj neuspjeh. To nema nikakve veze s tobom. Slobodno gledaj kako ću napraviti budalu od sebe!« Sa stola je uzela vatu i počela se trljati po licu, ostavljajući na koži crvene i crne mrlje.

Yu baci šešir na pod. Uhvati je za ruke i reče: »Dobro, obećavam!«

Cassia mu pokaže šarmantan i tužan osmijeh.

»Ti uskoro izlaziš na pozornicu«, reče Yu Qiyang. »Ja ću sići da vidim je li sve u redu. No, moraš shvatiti da šangajska bratstva više nisu kriminalističke bande. Postali su poslovni klubovi.«

»Ne vjerujem da ti nikada ne posegneš za pištoljem i nožem.« Cassia podigne šešir s poda i vrati ga Yuu Qiyangu, a onda pozove Li Yu i reče joj da obavijesti sve iza pozornice da se početak predstave odgađa za četvrt sata.

»Samo ako je riječ o sukobu koji se ne može riješiti bez oružja.«

»Eto, i ovo je takav sukob! S njima nemam o čemu pregovarati. Ti misliš da je to sitnica, ali za mene je to veliki problem. Ako to ne učinim, više neću biti dostojna svog imena. Ako mi ne pomogneš, ipak ću se pobrinuti da nestanu dok su ovdje u Šangaju.«

»Onda to sama organiziraj! Samo mi javi na vrijeme, a ja ću poslati nekoga da obavi posao.« Yu Qiyang otvori vrata i ode i ne osvrnuvši se.

Osjećao je kako mu je korak težak. Cassia je inače bila iznimno sposobna žena. Kako to da se zbog takva slučaja počela ponašati kao svaka druga žena, kratkovidna, sentimentalna i nerazumna? Nije je razumio i zato je odlučio ne obraćati pažnju na nju. Ponovno će razgovarati s njom kad se smiri. On je sada bio industrijalac i bankar i nije bio spreman umiješati se u besmislene i krvave poslove. Nijedan muškarac ne bi neoprezno pristupio nerazumnoj ženi. Nije prošlo dugo vremena otkako je Cassia s njim razgovarala o braku. Bila je svjesna da on još nije donio odluku o tom važnom pitanju. Zašto je onda potaknula razgovor kao što je bio ovaj, kojim je mogla sve uništiti?

Pretpostavljao je da je njegovo oklijevanje razočaralo i dovelo do očajanja, pa se pomirila sa sudbinom, odlučivši mu ne dopustiti da uvidi koliko je povrijeđena. Možda je to za nju bio jedini pravilan način postupanja.

Kakvi god bili njezini razlozi, to što je naumila napravila bi samo budalasta žena, kakva je bila šesta priležnica Huanga Peiyua. Kako bi ta glupa djevojka mogla biti tako nemarna u pitanju života i smrti?

No, nakon toga neugodnog razgovora Cassia pred Yuom Qiyangom više nikada nije spominjala svog ujaka i ujnu. Razgovarala je često s njim telefonski o svemu i svačemu, ali nikada više nisu razgovarali o tome. Kao da nikada i nije načela tu temu.

Da su oboje mogli zaboraviti taj razgovor, to bi za njih bilo daleko bolje. Dva mjeseca kasnije Yu Qiyang je u novinama pročitao da je u gostionici Xinglong usred noći buknuo požar. Bila je to drvena zgrada na rubu staroga grada i sagorjela je kao papirnata kutija. Nitko joj se nije mogao ni približiti. Došli su vatrogasci i pokušali ugasiti vatru, ali tada su otkrili da su i gostioničar i svi gosti mrtvi. Od njih osmero nitko nije uspio pobjeći.

Yu Qiyang je, dakako, znao da požar nije nastao slučajno. Cassia je zacijelo poslala nekoga da to obavi. No, valjda nije namjeravala ubiti osmero ljudi?

Zar nije znala ništa o požarima? Zar nije znala da benzinom treba polititi zgradu tek kad su već svi mrtvi, kako bi izgorjela tijela ubijenih? Zar nije znala da treba oglasiti uzbunu čim se požar razbukti, kako bi sva tijela žrtava izgorjela i dokazi bili uništeni, ali da drugi u zgradi imaju priliku pobjeći?

Možda osoba koju je pronašla za taj posao nije bila dovoljno iskusna? Ili je nešto pošlo po zlu? Yu Qiyang je odbacio novine. Nije je htio pitati o tome, svjestan da ima sreće što nije upetljan u takav slučaj.

Ako vam se čini da je Cassia zla, znajte da je to najgore što je u životu učinila. No, ako čak ni policija municipalnog vijeća nije mogla utvrditi što se uistinu dogodilo i ako čak ni Yu Qiyang nije uspio pronaći nijedan dokaz, tko bi onda to uopće mogao?

Ali, ja sam imala priliku otkriti što se zaista dogodilo, bolju priliku nego što ju je imao i sam Yu Qiyang. Mogla sam izravno pitati Cassiju. I pitala sam je. »Ako uistinu vjerujete da ste prava junakinja među ženama, zašto onda niste mogli prihvatiti svoje siromašne rođake sa sela? Kako ste mogli tako očajno žudjeti za osvetom da vam nije smetala smrt nevinih? Osam života! Kako možete živjeti s tim na svojoj savjesti?«

Cassia se ukočila i nije mi htjela odgovoriti.

Nastavila sam: »Morate nešto reći o tome. Biografija je suđenje pred licem povijesti. Ja provjeravam činjenice, a ne pišem romane. Ako ste to učinili, zašto ne biste prihvatili ovu mogućnost da mi sve objasnite i tako se oslobodili teškog tereta koji vam pritišće savjest?«

Tim sam je riječima pogodila u srce i jako se razljutila.

Da sam upitala Yua Qiyanga, zacijelo bi mi rekao da je tada prvi put u svom životu lagao Cassiji. Nikada ni od koga nije zatražio da nešto poduzme u pogledu njezinog ujaka i ujne. To je bila isključivo njezina odgovornost. Iznijela sam Cassiji svoje misli.

Lice joj je iznenada problijedjelo poput krede. Nije ostavljala dojam osobe koja je prošla bezbrojne uspone i padove i koja bi mogla sve podnijeti. Rekla je kako je oduvijek vjerovala da je Yu Qiyang poslao nekoga da podmetne požar i da je ta osoba pogriješila. Zato se nikada nije usuđivala spomenuti ni riječi o tom događaju.

Ni on se nije usudio. Izbjegavali su tu temu i postupno se udaljavali jedno od drugog. Taj je događaj predstavljao početak svega onoga što je pošlo po zlu. Razgovarajući sada prvi put o tome nakon mnogih godina, shvatila je da je riječ o nesporazumu: da ta nesreća ni na koji način nije povezana ni s njom ni s njim.

Zadrhtala je cijelim tijelom. »Zacijelo me smatrate bezdušnom. Ženom kojoj se nitko ne može približiti. Zapravo nikada nisam željela ubiti te ljude. Nije mi čak bilo stalo ni do osvete. Ja sam žena, a Yu Qiyang me razljutio. Bila sam bijesna na njega, pa sam rekla ono za što sam znala da će ga razljutiti. Zar ne razumijete? Nikada nisam željela zakrvariti ruke.«

Izenada mi se učinilo da će zaplakati, kao da je naglo spoznala istinu o sebi, da zaista predstavlja prokletstvo za muškarce – za gospodara Changa, za Huang Peiyua, pa čak i za Yua Qiyanga kojega je voljela. Kakva ironija, pomislila sam. Prema toj logici, Yu Qiyang je trebao doživjeti istu sudbinu kao i ostala dvojica, ali u ovom slučaju takva je sudbina zapala Cassiju. Yu Qiyang se izvukao, jer su umjesto njegova žrtvovana tri života iz obitelji Cassijina ujaka. Možda je Cassiji i Yuu bilo suđeno da nikada ne postanu muž i žena. Tom su nesretnom događaju dopustili da uništi deset godina njihove ljubavi.

Toga je dana Cassia shvatila da je ona sama dovela do njihova razdvajanja.

Sudbina joj se iznenada razotkrila, naglo i žestoko poput udarca groma, kao što se dogodilo i nekoliko godina prije, kad je iznenada spoznala da je upravo ona sama poslala gospodara Changa u smrt.

Dugo vremena nakon toga događaja Yu Qiyang je pokušavao izbjeći nelagodu, trudeći se svim silama da ne ostane nasamo s njom. Cassia se također nije trudila da se sastane s njim, kao da izbjegava situaciju u kojoj bi Yu imao osjećaj da ona poznaje sve njegove tajne. Odnos im je postajao sve službeniji i površniji.

Jedne noći Yu Qiyang je zurio u strop, kad je iznenada pomislio: što bih učinio da su moji roditelji bili ubijeni? Čim je pomislio na to, shvatio je da se ne može suočiti s time. Nikada prije nije o tome razmišljao na taj način. Nikada nije saznao tko mu je otac, a od majke mu je ostala samo blijeda slika. Osjetio je da bi trebao oprostiti Cassiji.

No, iako su imali priliku, ni na koji način više nisu mogli nastaviti svoj ljubavni odnos: na krhkom porculanu pojavila se pukotina. Ako čovjek ne obraća pažnju na nju, ona se postupno širi, a ako je dotakne ili protrlja, porculan se slomi, poreže prst i izaziva krvarenje. Požar koji je buknuo u gostionici Xinglong možda je imao neki drugi uzrok. Smrt Cassijine obitelji možda nije imala nikakve veze ni s Cassijom ni s Yuom Qiyangom. Ta je gostionica uvijek bila u opasnosti od vatre. Vjerojatno je bila riječ o slučajnosti. No, takvo što njima dvoma nikada nije palo na pamet, pa su okrivljavali jedno drugo.

Cassia i Yu Qiyang trpjeli su nepravdu. Oboje su patili, što je predstavljalo još jedno opterećenje na tegobnom putu njihove sudbine. U čemu je bio smisao njihova života?

GLUMAC ZHANG HUI pojavio se u neprikladno vrijeme i izišao iz automobila. Oni koji su gledali »Leteću junakinju« zapamtili su ga kao visokog, zgodnog generala. Napustio je tvrtku Bright Star i prešao u tvrtku Ruyi, a otkako je snimio taj čuveni film, pažljivo je njegovao bradu kakvu je u filmu imao general.

Dugo je hodao naokolo raspitujući se kod prolaznika. Naposljetku se našao u Ulici Masi Nan i stao ispred kuće tipa *shiku*, pažljivo provjerivši broj. Tada je blago zakucao na vrata. Kucao je u ritmu 3-1-2, što je ponovio triput, a onda zastao da osluhne.

Nakon dugog vremena iznutra se začuo glas: »Tko je to?«

»Uzvanik osmog gospodara«, odgovorio je.

Vrata su se otvorila i Zhang Hui je ušao. Bila je to velika kuća s neuobičajeno visokim stropovima. Nijedan susjed nije mogao zaviriti u njezinu unutrašnjost. Zimski jasmin i stablo kruške koji su rasli uza sam zid bili su u punom cvatu. Tada je Zhang Hui zaključio da je proljeće 1927. godine njegovo doba.

Slijedeći muškarca koji ga je uveo, Zhang Hui dvaput je zakrenuo za ugao, a onda se našao u prostranoj sobi uređenoj poput dnevne sobe. Ondje je sjedio glavni savjetnik bratstva Hong, još dobrog zdravlja, iako je bio stariji i iako mu je kosa bila bijela. Pokraj njega je sjedio mladoliki treći gospodar. Njih dvojica su se bez riječi okrenuli i zagledali u posjetitelja. Iza njih je sjedilo nekoliko ljudi. U cijeloj prostoriji vladala je potpuna tišina, dok su svi ozbiljno zurili u njega.

Ni ne sanjajući da bi se mogao naći u prostoriji punoj nepoznatih ljudi, odjevenih u crne kineske kapute, Zhang Hui se u prvi trenutak zbunio, ne znajući što da napravi. Tada je, ugledavši se na stare predstave, sklopio ruke na pozdrav i rekao: »Gospodari, pozdravlja vas vaš skromni učenik Zhang Hui.« Ni glavni savjetnik ni treći gospodar nisu mu odgovorili.

Zhang Hui im je objema rukama pružio paket omotan crvenim platnom. »To je sasvim mali dar, bojim se.« Prišao im je u namjeri da poklon stavi na stol između glavnog savjetnika i trećeg gospodara. Jedan ga je muškarac zaustavio, oduzeo mu crveni paket i odmotao ga na stolu, otkrivši da je riječ o jednoj jedinjoj zlatnoj poluzi.

Treći gospodar samo je okrzne pogledom, ne trudeći se da provjeri njezinu autentičnost, a onda ljutito uzvikne: »Mi ne prihvaćamo poklone ako ne znamo zašto nam se nude.«

»Molim vas, nemojte se ljutiti, gospodaru!«, izusti Zhang Hui.

stol između glavnog savjetnika i trećeg gospodara. Jedan ga je muškarac zaustavio, oduzeo mu crveni paket i odmotao ga na stolu, otkrivši da je riječ o jednoj jedinoj zlatnoj poluzi.

Treći gospodar samo je okrzne pogledom, ne trudeći se da provjeri njezinu autentičnost, a onda ljutito uzvikne: »Mi ne prihvaćamo poklone ako ne znamo zašto nam se nude.«

»Molim vas, nemojte se ljutiti, gospodaru!«, izusti Zhang Hui.

Glavni savjetnik podigne pogled i polagano reče: »Dakle, željeli biste da nešto napravimo za vas? Molim vas da se ne zabunite, mi se ne bavimo ubijanjem ili pljačkom«. Tim je riječima želio otjerati posjetitelja.

Zhang Hui hitro odgovori: »Došao sam ovamo u ime naroda, da vam predložim način na koji se možemo riješiti zla.«

Treći gospodar se tako glasno nasmije da je Zhangu Huiju zabubnjalo u ušima: »Zar mislite da nam je potreban savjet čovjeka poput vas? Mi se u ime naroda svakoga dana u tjednu rješavamo zla!« Nenađano ustane i priđe Zhangu Huiju dok su mu oči blistale. Iako je Zhang Hui bio viši od njega, ipak je morao ustuknuti. Treći gospodar reče: »Niste li došli zato što vas je Lily Chang odbacila, pa se sada želite osvetiti?«

Zhang Hui pocrveni. Treći gospodar mu je pročitao skrivene misli, pa je stoga priznao: »Ponizila me u javnosti. Gospodina se smije ubiti, ali ne i vrijeđati. Želim da me glavni savjetnik osveti. Spreman sam na sve.«

Treći gospodar zausti da nešto kaže, ali glavni savjetnik ga zaustavi, ustane i ushoda se prostorijom: »Uistinu ste smioni. Zar ne znate da je ona kći Changa Lixionga?«

Zhang Hui ponovno hitro odgovori: »Znam to, ali moja je osveta uperena protiv njezine majke, a ne Lily Chang. Zbog toga sam došao kvarna. Molim vas, recite mi što moram napraviti da biste mi pomogli!«

Glavni savjetnik ispusti zrak. »A, tako? Kaže se da će se pravi muškarac radije slomiti nego se saviti. Jako dobro. Vi ste, očito, muškarac vrele krvi, željan odmazde. Što biste htjeli da napravimo za vas?«

»Otmite gospođicu Lily! Previše je lijepa, pa je nemojte povrijediti, nego samo slomite njezinu oholost. Neka njezina majka Cassia dođe na pregovore, a onda je ubijte! Kad joj kao podrška ostane samo Yu Qiyang, Lily više neće biti tako ponosna. Ako to obavite, obilno ću vas nagraditi. Hoće li tri zlatne poluge biti dovoljno?«

Glavni savjetnik zainteresirano upita: »Što još znate o skrivenim tajnama bratstva Hong?«

»Svi znaju da je Cassia najsnažnija žena u Šangaju, prva među svima«, odvrati Zhang Hui, a onda uvjerljivo nastavi: »Kad ostane bez nje, Yu Qiyang će biti nula! A kad izgubi Yuov novac, Lily više neće biti zvijezda. Ništa ne brinite, borilačke vještine koje pokazuje u filmovima djelo su montažera. Svaki je njezin pokret lažan!«

Treći gospodar i glavni savjetnik se pogledaše, a onda prasnuše u glasan smijeh. Savjetnik mahne rukom i reče: »Dobro. Svakako ćemo se otarasiti zla u ime naroda, a otarasit ćemo se i te lažne, varljive zvijezde! Kao prvo, sad idite. Kad dođe pravo vrijeme, javit ćemo vam kamo da odete, koliko novca da donesete i koje oružje.«

»Ali, ja ništa ne znam o ubijanju«, odvrati Zhang Hui i zadrhti.

»Ubijanje prepustite nama!«, vikne treći gospodar. »Postoje trideset dva instrumenta za mučenje i četrdeset osam načina ubijanja, a svima smo se često koristili.«

»Tada mogu biti miran«, odvrati Zhang Hui, ponovno osnažen.

»Tri zlatne poluge morate dati unaprijed. To je vaš neprijatelj i mi s tim nemamo nikakve veze.«

»No, plaća se tek kad posao bude obavljen«, usprotivi se Zhang Hui, pokušavajući se cjenkati.

Treći gospodar skoči: »Kad će taj posao biti obavljen? Kad odsiječemo Cassijinu glavu i predamo vam je? Zar mislite da smo lopovi koji će vam bilo što obećati?« Uzme tešku zlatnu polugu sa stola, odvagne je u ruci i nasmije se: »Ha! Za tri zlatne poluge željeli biste kupiti život prve ljepotice Šangaja! Dobro ste to smislili!«

»Dobro onda, nabavit ću ih. Vjerujem vam«, odgovori Zhang Hui.

»Tko je još čuo da su pravi muškarci iz bratstva Hong pogazili svoju riječ? Samo pripazite da ne požalite to što ste započeli!«

Nakon što je Zhang Hui izišao, smijeh je zamro. Kad su mladi pripadnici Bratstva otišli za svojim poslovima, a njih dvojica ostali sami, glavni savjetnik upita: »Treći gospodaru, zar uistinu misliš obaviti taj čin osvete?«

Treći gospodar sjedne i udari šakom po stolu. Ljutito odgovori: »Kad je gospodar Huang Peiyu poginuo, meni je trebao biti ponuđen glavni položaj u Bratstvu, ali mi ga je Yu oteo pred nosom. Iza njega je stajala ta žena, a onda je on dovukao strance da mu pomognu, pa se uzdigao na položaj kineskog guvernera municipalnog vijeća. Samo zbog toga je postao veliki gospodar.«

»Treći gospodaru, savjetujem ti da se ne ljutiš. Prije deset godina, kad je gospodar Huang preminuo, Bratstvo je bilo u teškim dugovima i izgledalo je da

se nećemo uspjeti izvući. Tada smo odlučili da će veliki gospodar biti onaj tko uspije srediti naše novčane poslove. Yu i Cassia su se usudili riskirati svoje živote i sve što su imali kako bi utemeljili banku. Bio je to potez očajnika. Kad su riješili dugove koje je napravio gospodar Huang, ja sam bio protiv toga da se Yuu Qiyangu priredi službena ceremonija na kojoj bi postao veliki gospodar. Nismo bili prisiljeni obaviti javnu ceremoniju, iako bi nam to privuklo mnogo više učenika.«

Treći gospodar ustane. »Bez obzira na to je li ceremonija obavljena ili nije, Yua svi smatraju velikim gospodarom Bratstva, najslavnijim u Šangaju! To se više ne da podnijeti. Taj je prokleti par iskoristio naše ime u svoju korist! Oni su varalice!«

Glavni savjetnik uzdahne. »Mi još prikupljamo naknadu za zaštitu u staromodnim poslovima prodaje opijuma, kockanja i prostitucije. Desetljećima se nismo promijenili. Nisu nam suđene velike stvari. Izgleda da stara hijerarhija bratstva Hong više ne djeluje: njih dvoje upravljaju bankama, mjenjačnicama, transportnim i filmskim tvrtkama, a pri tome se koriste samo vlastitim sposobnostima. To nisu tradicionalni poslovi Bratstva.«

Treći gospodar ljutito uzvikne: »Glavni savjetniče, vidim da si sve stariji i sve slabiji. Oni su najslavnije osobe u Šangaju, a mi dobivamo samo ono što od njih preostane. Ti to možda i možeš podnijeti, ali mi, starija braća, ne možemo! Moramo barem otupiti oštricu tog prokletog para. Već sam ti rekao da sumnjam da je ta žena ubila Huanga Peiyu.«

»No, nismo li sumnjali da je Huang Peiyu postavio zamku kako bi ubio Changa Lixionga? Huang Peiyu je iskoristio sav novac Bratstva kako bi si osigurao moć, a što smo mi od toga imali?« Glavni savjetnik odmahne glavom i uzdahne: »Moraš shvatiti da danas u Šangaju novac možeš imati samo ako imaš moć, a tko god ima najviše novca, on je pravi veliki gospodar. Čak i kad bismo ubili Cassiju i Yua Qiyanga, bez novca ništa ne bismo postigli! Ako bi tada izišlo na vidjelo da bratstvo Hong nema ništa, što bismo tada učinili?«

Treći gospodar reče: »Zar to znači da moramo trpjeti u tišini? Barem im ne bismo smjeli dopustiti da se koriste nazivom Bratstva!«

Glavni savjetnik se hladno nasmije: »Ali ja nikada nisam čuo Yua Qiyanga da se koristi imenom Bratstva, samo što ne poriče kad drugi kažu da je on veliki gospodar. Tu ništa ne možemo napraviti. Kad bi tebi netko rekao da si veliki gospodar bratstva Hong, siguran sam da ni ti to ne bi zanjekao.« Vidjevši da je treći gospodar još ljut, nastavi: »Dobro. Za ovaj ćemo zadatak posuditi tuđi nož i zahtijevat ćemo novac od tih prokletih ljudi. No, pažljivo razmislimo o onome što ćemo poduzeti i o ciljevima koje želimo postići.«

Ushodao se dvorištem s rukama na leđima, mrmljajući za sebe: »Čudno je mjesto taj Šangaj. Sve se priče o bratstvu i prijateljstvu svode na intrige i urote, svi pokušavaju jedan drugome zabiti nož u leđa. Čak se i brat može okrenuti protiv brata.«

Nježnožuti cvjetovi stabla široke krošnje postali su gotovo nevidljivi na svjetlosti ulične svjetiljke. Približavala se ponoć te iste večeri. Lily Chang je parkirala automobil uz rub ceste. Iskočila je iz njega u svojim cipelama s visokim potpeticama, odjevena u kaput od krzna bijele lisice i tanku suknju koja joj je dopirala do koljena, i počela gaziti otpalo lišće. Odgurnula je veliku željeznu kapiju.

Žurno je prošla kroz vrt u kojemu je magnolija bila u pupoljcima, svojim ključem otključala ulazna vrata i požurila ravno u Cassijinu sobu. Cassia je spuštene glave sjedila pokraj niskog ležaja, obasjana prigušenim svjetlom zidne svjetiljke. »Mama!«, s ljubavlju uzvikne Lily.

Cassia podigne glavu i osmjehne se kćeri: »Lily, što se dogodilo? Zašto dolaziš tako kasno? Kako to da nisi ostala u vlastitu stanu?«

>*Aiyah!* Muškarci su uistinu zamorni!« Lily sjedne na krevet i počne poskakivati na njemu. »Taj momak vjeruje da ću uisrinu otići s njim u krevet samo zato što sam ga poljubila na snimanju. Sto bi me moglo privući takvu bljedolikom malom čovjeku? Želim se udati za nekoga tko je čuven kao Charlie Chaplin.«

»Uistinu visoko ciljaš!«, reče Cassia, zadirkujući je.

»Svaki put kad odem u plesnu dvoranu okruže me gomile muškaraca koji se svađaju zbog mene i to uvijek loše završi. Za nekoliko dana putujem na planinu Huangshan, na terensko snimanje. Ako se prije nego što odem ne mogu po volji zabaviti ovdje, čemu onda služi Šangaj?«

Cassiji su malo zasmetale njezine riječi. »I što bi htjela od mene?« »Otarasi se tih ljudi!«, uzvikne Lily i udari nogom o pod.

»Kako?«

»Sve ih pobij!«, nastavi ona strastveno, a onda se iznenada nasmije: »Ili ih barem rastjeraj!

»Znači, htjela bi ih samo uplašiti i napraviti scenu!« Cassia se nasmije, a onda pogleda prema muškarcu koji je bez riječi sjedio izvan kruga svjetlosti na ležaju. »U tome bi ti mogao pomoći ovaj muškarac.«

Lily se okrene i iznenađeno shvati da ondje sjedi Yu s cigaretom u ruci. Baci se na njega i počne ga udarati. »Hej! Kako možeš biti tako zločest! Samo gledaš kako radim budalu od sebe!«

Yu ustane i reče Lily da ne bude zla. »Zatraži od majke da za tebe pripremi obiteljsku zabavu«, predloži. »Bila bi u sigurnosti, zabava bi bila sjajna, a pozvani bi bili svi najvažniji ljudi iz Šangaja.«

Cassia nezadovoljno odvrati: »To sam joj odavno predložila, ali je odbila. Želi izlaziti u plesne dvorane i hvalisati se.«

Lily uzvikne: »Vidiš, samo majka poznaje moje srce. Želim samo jedno: svakoga dana odlaziti u plesnu dvoranu Paramount! Da, u Paramount! Budući da majka želi da ideš sa mnom i utjeraš im strah u kosti, to znači da i ti moraš ići!« I ne čekajući Yuov odgovor, ona nastavi: »Večeras u pola osam. Dogovoreno.«

Iako su oboje bili prilično napeti, i Cassia i Yu Qiyang morali su se nasmijati njezinu uzbuđenju. Lily je skakutala i pjevušila, a onda zgrabila svoju torbu i krenula prema vratima.

Cassia primijeti: »Bojim se da ti možda nisam smjela dopustiti da ovako divljaš. Lily, kad ćeš otići na studij u Europu?«

»Svjesna sam da bi željela da postanem pravo utjelovljenje elegancije i profinjenosti, što mi može omogućiti europsko obrazovanje, ali, majko, ja sam sličnija podnevnom kineskom suncu. Zašto bih se trebala pretvoriti u dosadnu damu?«

»Idi u Englesku i studiraj Shakespearea, a onda se vrati kući i provedi reformu Shenqua!«

»*Aiyah!* Filmovi su umjetnost našeg doba. Drama je zastarjela i dala je svoje«, odvrati Lily Chang. »Toliko smo se puta već svađale oko toga. Nećemo više. Previše je dosadno.«

U plesnoj dvorani Paramount, gdje su zalazili muškarci i žene, Kinezi i stranci, bilo je više Kineza. Neki su Kinezi i Kineskinje plesali sa strancima, visoko podignutih ruku i prenaplašenih pokreta.

Lily je ušla u crvenoj haljini. Vrataru je dobacila kaput od bijelog lisičjeg krzna. Izgledalo je da redovito posjećuje tu dvoranu, jer se dobro snalazila. Prošla je dvoranom usred pjesme, zračeci energijom. Pratio ju je glasan šapat. Mnogi su je plesači pogledavali, a neki su čak izgubili korak. Samo je orkestar ostao na visini, svirajući valcer u ritmu.

Lily sjedne za stol i konobar joj hitro priđe. Upravo je namjeravala naručiti piće, kad njezinu stolu priđe neki muškarac i reče konobaru da on časti. Kad je izvadila cigaretu i stavila je u svoju dugačku lulu, pojavi se drugi da joj je pripali. Toga trenutka glazba utihne i još se nekoliko muškaraca okupi oko njezina stola, pokušavajući joj privući pažnju.

Yu Qiyang je u plesnu dvoranu ušao sa šeširom na glavi. Među elegantno odjevenim muškarcima u stranim odijelima izgledao je ukočeno i staromodno u

svom crnom fraku, sa smeđom kravatom i crnim kaputom. Nije djelovao osobito dobro. Iako je imao tek trideset osam godina, zbog hladna izraza lica i mnoštva zgodnih mladića u blizini činilo se da je stariji. Netko šapne: »To je gospodar Yu!« i svi se okrenuše prema njemu, dok se šapat širio dvoranom poput vjetra kroz šumu. »To je zaista gospodar Yu! To je on!«

Yu Qiyang se osmijehne i polako priđe Lilyinu stolu. Gomila mu se s poštovanjem sklanjala s puta. Izgledalo je da Yu nikoga ne primjećuje i nitko ga se nije usuđivao pozdraviti. Sjeo je pokraj Lily, stavio šešir na stol i izvukao cigaretu. Za nekoliko minuta svi su se muškarci povukli od stola, ali su im zato počele prilaziti mnoge žene, a među njima i nekoliko strankinja.

Glazba ponovno završava. Nitko nije prišao njihovu stolu da Lily ili Yua pozove na ples. Lily pruži ruku Yuu Qiyangu, a on je prihvati s osmijehom.

Koračao je postojanim i sitnim koracima i jedva uspijevaio pratiti Lilyine zamršene plesne korake. Lily mu šapne na uho: »Vidiš li samo te budalaste momke? Svi su se razbježali čim su te ugledali.«

Yu Qiyang se također osmijehne: »Pa tko se ne plaši smrti?«

Lily samo što ga nije ugrizla za uho. »Ti si uistinu snažan muškarac!«, reče i prisloni obraz uz njegove zaliske.

Yuu je bilo malo neugodno. »Kako bih ja mogao biti snažan?«, upita. »Snažna je zapravo leteća junakinja!« Pokušao je odvojiti Lily od sebe, ali mu je ona obje ruke ovila oko vrata i promatrala ga s ljubavlju. Yu okrene glavu na drugu stranu da izbjegne njezin pogled. Svi su u dvorani vidjeli kako Lily Chang grli čuvenog gospodara Yua i pleše s njim. Tiho su se došaptavali, nagađajući i ogovarajući ih. Lily su opijala uzbuđena nagađanja gomile.

Kad je ples napokon završio, uljudno su zapljeskali orkestru i vratili se za svoj stol. Yuu Qiyangu priđe njegov pomoćnik i nešto mu šapne na uho, na što mu Yu dade znak da će razgovor nastaviti vani. On ustane i reče Lily da ostane. »Čekaj me, uskoro ću se vratiti.«

U plesnu se dvoranu vratio tek nekoliko sati kasnije. Lily je otplesala nekoliko plesova. Za to se vrijeme ljubomorni muškarci nisu usuđivali otvoreno nadmetati za njezinu pažnju, ali je ipak bila okružena i Kinezima i strancima. Međutim, kad su ugledali Yua, ponovno su se razišli, iako je nekoliko njih pokušalo započeti razgovor: »Gospodar Yu je danas dobro raspoložen.«

Yu Qiyang se osmijehivao, ali nije se htio upuštati u razgovore. Kad je glazba ponovno završila, povukao je Lily na noge. Ovaj put joj je dopustio da se tijesno privija uz njega i nešto joj je šapnuo na uho. Tako se iznenadila da su joj se usta otvorila, a oči raširile, ali se ubrzo sabrala te su nastavili zaljubljeno plesati.

Kad je melodija završila, Yu Qiyang otprati Lily do stola i uzme svoj šešir, spremajući se na odlazak. Pozvao je konobara i platio račun, ostavivši mu veliku napojnicu, a onda se osmjehnuo: »Sve sam stariji. Ne mogu više plesati. Ja idem prvi, a ti još ostani i otpleši koji ples.«

Nešto poslije Lily se zahvali, reče da je i ona umorna i pozdravi se s nekoliko najpažljivijih i najugodnijih muškaraca koji su trčali za njom. Konobar joj donese kaput i ona side niz stube do glavnog ulaza u plesnu dvoranu. Pred ulazom je već bio parkiran njezin automobil. Ude, uključi motor, spusti nogu na papučicu gasa i automobil pojuri. No, s druge strane ulice bio je parkiran drugi automobil koji također krene i Lily uskoro shvati da je slijedi.

Odvezla se do prometnog gradskog središta, ali ju je drugi automobil pratio u stopu.

Uznemirila se i ubrzala, ali su ubrzali i progonitelji. Jurili su za njom preko Bunda i prema zapadu, Ulicom Ximo. Iznenada Lily oštro skrene u jednu uličicu, a drugi vozač, ne očekujući takvo što, projuri pokraj raskrižja, ali odmah zatim naglo zakoči, okrene se i vrati se istim putem, vozeći ususret bujici automobila koji su ljutito trubili. Naposljetku skrene za Lilyinim automobilom u tamnu uličicu.

Nakon nekoliko metara iz mraka nenadano doletješe dvije cigle i razbiju mu vjetrobransko staklo. Za njima ih doleti još nekoliko. Vozač naglo zakoči i automobil stane kao ukopan. Iznenada se ugase ulična svjetla na obje strane ceste. Iz mraka izjure četiri muškarca s pištoljima, dva sprijeda s bodežima u rukama, a dvojica straga. No, nikoga nisu ubili. Samo su otvorili vrata automobila i izvukli jednog čovjeka.

Oni koji su ostali u automobilu uhvatili su se za oružje, ali im jedan od suputnika zapovjedi: »Spremite oružje! Ne pucajte!« Čovjek kojega su izvukli iz automobila udario je oko sebe i rukama i nogama, vičući na sav glas, dok je vozač žurno okrenuo automobil, ne obazirući se na otvorena vrata.

Vrata su udarila u telegrafski stup pokraj ceste i otpala od udarca. Posvuda se rasipalo razbijeno staklo. Auto je jurio tako blizu zida da su počele prštati iskre. No, vozač je vješto upravljao automobilom i izvlačio se iz svakog škripca pa je uspio izaći iz uličice, a gume su zaškripale kad je ubrzao i nestao bez traga. Na tlu je ostao samo muškarac kojega su izvukli. Stenjao je.

Netko ga je obasjao bakljom i pokazalo se da je to glumac Zhang Hui koji je uvijek igrao junačke uloge. »Baš nismo imali sreće!«, odjekne glas Lily Chang. »Patimo se skoro pola noći, a uhvatili smo samo ovu smiješnu kornjaču!«

Jedan muškarac povuče Zhanga Huija s tla i reče: »Gospođice, idite, sakrijte se u uličicama!« Lily nije razumjela, ali je drugi povuče prema mračnijoj strani uličice. Kad je dovoljno odmakla, upali se baklja i teška šaka udari Zhanga

Huija u rebra. On prodorno vrisne i složi se na tlo, gdje ga dočeka udarac nogom, pa ponovno vrisne. Udarci su mu pljuštali po licu, a bijesni glas reče: »Da nisi ni pisnuo! Ako otvoriš usta, mrtav si!«

Iako je ponovno osjetio udarac u rebra, Zhang Hui ostade nijem, držeći se za prsa i ne usuđujući se pustiti ni zvuka.

Začuse se koraci, a nečiji glas upozori: »Gospođice, ne približavajte se!« Na bljesku baklje ukaza se nateklo i krvavo lice. Jedan od muškaraca tiho upita Zhanga Huija: »Tko je bio u automobilu?« Lily se znatiželjno približi i pogled joj padne na njegovo lice. Od straha su joj poplavjele usne i ona okrene glavu.

»Ne poznajem ih«, zastenje Zhang Hui. Bio je ostao bez nekoliko zubi, pa je jedva govorio kroz okrvavljena usta.

»A zašto si onda bio u automobilu s njima?«

»Jedan je moj prijatelj izišao iz plesne dvorane i rekao da će me povesti.«

»Lažeš!« Začu se još jedan udarac i Zhang Hui samo se što se nije onesvijestio od bolova. No, muškarac koji ga je ispitivao pazio je da ga ne udari prejako. »Tko je to bio? Ako ne progovoriš, odrezat ću ti nos!« Hladan, metalni rub noža našao se uz njegovo lice i Zhang Hui zadrhti od straha.

»Nemojte me nožem!« Naposljetku, Zhang Hui prizna: »Bio je to muškarac kojeg zovu broj tri.«

To je bilo dovoljno. Nije bilo potrebe za daljnjim ispitivanjem. Baklja se ugasi. Nož bljesne u mraku i prijeđe preko Zhang Huijevog lica. Dok je gubio svijest, muškarac koji ga je udarao dobaci mu nekoliko posljednjih riječi: »Prijaviš li ovo policiji, ti ćeš prvi u zatvor. Ti si organizirao otmicu.«

Lilyin automobil hitro iziđe iz uličice. Sada je vozio Yu Qiyang. Slijedio ih je drugi automobil, koji je dotada bio skriven, a sad je predstavljao osiguranje u slučaju da ih netko ponovno dočeka u zasjedi. Lily dobaci pogled muškarcu koji je ostao ležati na tlu i uplašeno upita: »Je li mrtav?«

Yu Qiyang joj ne odgovori, ali jedan od dvojice muškaraca koji su sjedili na stražnjim sjedalima reče: »Ne, nije mrtav. Ali, njegovo će blijedo lice zauvijek ostati unakaženo.« Podrugljivo doda: »Više neće glumiti generala. Možda će se specijalizirati za grubijane i negativce!«

Lily ogrli samu sebe, drhteći od užasa. Iznenada uzvikne: »Strašno se bojim. On će mi se sigurno osvetiti. Sto da radim?«

Yu Qiyang joj odgovori: »Ne, neće ti se usuditi približiti dok je živ.«

Lily kao da ga nije čula. »Grozno je ubijati ljude. Grozno!«, ponavljala je.

»To nema nikakve veze s tobom. Ne plaši se! Oni zapravo proganjaju mene. Ja sam jedini odgovoran za ovo što se dogodilo.«

Lily nije mogla utišati jecaje. »Užasno! Krvavo! Grozno!« Kidala je svoju crvenu suknju, a onda je pokrila lice rukama.

Yu Qiyang ju pogleda, a onda se obrati svojim ljudima: »Dobro, signalizirajte drugom automobilu! Najprije ćemo otići na broj tri da popijemo čaj i pokušamo je smiriti.«

U Ulici Jianameng na broju tri, na stranom teritoriju, nalazila se dvokatnica tipa *shiku*, s tri spavaonice i unutarnjim dvorištem. Bilo je to jedno od skrovišta Yuove skupine. Yu Qiyang je znao da su imali sreće što mu je njegov izvor tako brzo dojavio što se događa, tako da su bili u stanju na samom početku osujetiti planove svojih protivnika.

»Bili ste sjajni«, ponovno se obrati svojim ljudima. »Svi koji ne žive ovdje mogu ići kući i odmoriti se. Sutra ću vas nagraditi.«

Poveo je Lily u dvoranu u prizemlju i upalio svjetlo. Pokraj prozora su rasle dvije tanke, zelene i zdrave biljke, jedna veća, a druga manja. Lily je još uvijek drhtala. Yu joj reče da sjedne i ode joj donijeti šalicu čaja. Osmjehivao se. »Kakva si ti junakinja kad se usudiš potući s pilotom dok je avion u zraku, a ne možeš podnijeti malo krvi! Tvoja je majka pokušala obraniti tvog oca pod kišom metaka, pa iako su je pogodili i iako ju je oblijevala krv, ostala je mirna!«

Lily ga nije ni čula. Srušila se na ležaj. Lice joj je bilo blijedo i još je bila u šoku. Yu prinese šalicu čaja njezinim usnama.

Lily prihvati šalicu, ponovno je spusti na stol i grčevito se uhvati za Yua. »Bojim se!«

»Čega? Ja ću te štititi.«

»Znam, znam.« Lily ga još jače stegne. »Želim da me zaštiti pravi muškarac poput tebe. Tek ću se onda osloboditi straha.« Yu je pomiluje po kosi. »Dobro. Tvoj će ujak Yu uvijek biti uza te.«

»Želim da zauvijek budeš pokraj mene«, reče Lily, podigne glavu i pogleda ga.

»Naravno, zauvijek«, odvrati Yu s osmijehom. »Zauvijek ću te štititi -zar bi moglo biti drukčije?«

»Nisam tako mislila...« Lily se privine uz njega i spusti usne na njegove. »Želim da svakog dana spavaš pokraj mene.«

Yu je hitro odgurne. »Lily, ne budi luda. Ja sam tvoj ujak. Gledao sam te dok si rasla.«

No, Lily čvrsto stegne Yua Qiyanga, a kad ju je ponovno odgurnuo, privine se uz njega i počne govoriti što je brže mogla: »U mom srcu postoji samo jedan muškarac, a to si ti. Želim te voljeti. Ne želim razmišljati ni o kome drugome.«

Yu se uspio osloboditi njezina zagrljaja i spustiti joj ruke niz tijelo. Izvukao je cigaretu. »Lily, previše si uzbuđena. Previše si se uznemirila dok si se vozila u svom automobilu i mamila ih za sobom, a nikada prije nisi vidjela borbu. Samo se smiri i sve će biti dobro.«

Lily Chang je postupno shvatila što joj je Yu pokušavao reći. Popila je čaj i malo se smirila. Osmjehnula se kao da se ispričava i vidjela da je Yu nježno promatra. Tek mu se tada usudila malo primaknuti. »Ujače Yu, sad sam se smirila. Sad možemo mirnije razgovarati. Nemoj misliti da sam bila hysterična. Nisam takva. Cijeloga sam života, još od djetinjstva, voljela samo tebe, a i danas si ti jedini muškarac kojega volim. To mi je potpuno jasno. To nije hir, nego o tome razmišljam već godinama. Sad već imam osamnaest godina, gotovo devetnaest i odrasla sam osoba, a ne razmaženo derište!«

»Lily, to nije moguće.«

»Ima mnogo parova među kojima je još veća dobna razlika!« Ustala je i polako mu se obratila: »Ako želim nekoga voljeti, onda ću to i učiniti! Nitko me ne može spriječiti u tome!«

Yu je izbjegavao njezin strastven pogled i stidljivo se osmjehnuo.

»Čemu se smiješ?« Lily mu se primakne. Svjetiljka joj je obasjavala lice, a vruće rumenilo uzbuđenja davalo mu je posebnu ljepotu. »Jedna mi je žena nekoć rekla te iste riječi«, odvratila Yu Qiyang

»Koja žena?« »Tvoja majka!«

Lily suzi pogled. »Zar misliš da sam glupa i da ne znam što se događa između tebe i moje majke? No, nikada se niste vjenčali, a to znači da moja majka zapravo nije uspjela pridobiti tvoje srce. Neprestano me nagovara da odem na studij u Europi, samo što me ne otjera. A zašto? Možda zato da me odvoji od tebe? Željela bi uništiti ono što postoji među nama!«

Yu je žudio za cigaretom, ali više ih nije bilo. Okrenuo se: mjesečina se razlijevala po uskom dvorištu. Cassia je o studiju u Europi govorila još prije nego što se Lily vratila u Šangaj. Bilo mu je jasno da je sam kriv za ovu scenu. On je Lily omogućio da postane glumica u Šangaju. Imao je osjećaj da je pogriješio prema Cassiji i želio je razjasniti cijelu priču. No, također je shvaćao i smiješnu stranu te situacije te nije znao kako bi to objasnio Lily. Želio joj je reći da je u svom životu volio samo Cassiju i otkloniti Lilyine sumnje o namjerama njezine majke. No, nikako nije mogao pronaći prave riječi, a tada mu je Lily već ovila ruke oko vrata.

»Moja majka je žena. Zar ja nisam? Zar nisam ljepša? Držao si me u naručju dok sam bila dijete, zašto ne bi mogao i sada?«

»Prestani!« Yu Qiyang je bio ljut. »Tvoja majka želi da se vjenčamo!«, grubo joj dobaci.

Lily problijedi. Ruke joj padoše s njegova vrata i ona udari nogom o pod. »Jesi li pristao?« Briznula je u plač. »Lažeš mi, zar ne?«

Yu Qiyang ozbiljno odvrati: »Razmišljam o tome. Lily, prestani praviti budalu od sebe! Sada ću te odvesti kući.« Pokušavao je zadržati što stroži izraz lica. »Uistinu ozbiljno razmišljam o tome da se vjenčam s tvojom majkom, i zato nemoj praviti gluposti!«

Bila je već prošla ponoć, ali je u Cassijinoj kući u Ulici Jessfield svjetlo još gorjelo.

Blijeda lica, Lily požuri uza stube. Cassia iziđe iz svoje spavaonice, odjevena u kućnu haljinu. Bilo je očito da još nije zaspala. »Što se dogodilo?«, upita kći.

Lily projuri pokraj nje u svoju sobu na drugom kraju hodnika ne izustivši ni riječi i glasno zalupi vratima.

Yu je, mračnog lica, stajao u podnožju širokog stubišta.

Cassia se spusti niz stube. »Yu, što se dogodilo?«, ponovi.

»Stvarno su htjeli oteti Lily. No, broj pet mi je unaprijed poslao poruku pa smo im postavili zasjedu. Upecali smo sitnu ribu, onog glumca. Rekao je da su to dogovorili glavni savjetnik i broj tri. Najprije bi šćepali Lily, a onda i tebe.«

Cassia kimne. »Izgleda da je sve ispalo upravo onako kako smo i očekivali. Hvala ti što si zaštitio Lily. Je li broj tri ranjen?«

»Nismo pucali, ali mu je automobil prilično oštećen. Možda ima koju ogrebotinu od slomljenog stakla. Samo smo Zhangu Huiju dali lekciju. Mislimo da se neće usuditi obratiti se policiji.«

Cassia primijeti: »Dobro je tako, nije učinjeno nikakvo zlo.« Pride Yuu i uze ga za ruku. »Yu, i glavni savjetnik i broj tri stariji su od tebe, stoga moraš biti velikodušan i pobrinuti se da ti ta dva brata ništa ne mogu zamjeriti. Podijeli dio svojih prihoda s njima. Budući da si broj jedan, moraš nešto i pretrpjeti. To što se dogodilo Lily bilo je previše opasno. Bolje da to ne dajemo na sva zvona.«

Yu joj ne odgovori. Nije mu se sviđalo kad bi mu Cassia držala prodike. Reče: »Ali, oni te mrze i to je očigledno bilo usmjereno protiv tebe.«

»Onda je dobro ispalo«, odvrati Cassia. »Izgleda da nisu budale.«

Yu Qiyang se toliko razljutio da je htio otići. Već je krenuo, kad malo razmisli i pomisli da ne bi smio biti tako nagao. Cassia je uvijek tako razgovarala s njim. Na taj mu se način obraćala više od deset godina, ne razmišljajući previše o svojim riječima. To mu je počelo jako smetati tek tijekom proteklih šest mjeseci. No, uvijek je to podnosio i nikada se nije svađao s njom. Možda bi i ovaj put trebao jednostavno zanemariti što je rekla.

»Dobro, tko god sveže čvor, mora ga i razvezati«, odvrati.

Cassia mu priđe i stade pred njega. Uočivši napetost na njegovu licu, nježno reče: »Možda bi bilo bolje da ja to uredim. Riječ je samo o tome da su se starija braća uvrijedila. Ako ti odeš k njima i ako se sukobite, razrušit ćeš sve mostove za sobom.«

Jutarnje je sunce obasjavalo uličicu koju je i Zhang Hui bio posjetio prije nekog vremena. Automobil se zaustavi, iz njega iziđe Cassia te se osvrne, tražeći kuću tipa *shiku*. Poznavala je tajni način kucanja te pokuca kratko triput, zatim jednom, a onda dva puta, i to ponovi triput.

Čuvar koji je promatrao kroz špijunku na kapiji uvjerio se da je sama i da je ne prate ni tjelohranitelji ni pomoćnici. Začula je užurbane korake, kao da čuvar odlazi obavijestiti nekoga da je došla. Uskoro se vrata otvoriše. Cassia uđe i ugleda mnoštvo zastrašujućih muškaraca naoružanih pištoljima i noževima.

Uputi se dvorištem, zastane na ulazu u veliku dvoranu i glasno pozdravi sve prisutne, ne obraćajući im se ni ponizno ni ponosno: »Ja sam samo žena i nisam dostojna da uđem u dvoranu, stoga odavde, s podnožja stuba, pozdravljam sve gospodare. Svi smo mi nekoć davno jeli iz iste zdjele, ali već dugo nemam priliku učiti od vas, a to je moja pogreška. Sada vas pozdravljam i nadam se da ćete mi oprostiti.«

Glavni savjetnik i treći gospodar sjedili su u dvorani. Čelo trećeg gospodara bilo je u zavojima. Cassia produži: »Ispričavam se zbog toga što su neka braća slučajno ozlijeđena.«

Treći gospodar reče: »Zasjedu je postavio Yu, on je zapovjedio batinanje, pa je čak i protiv mene potegnulo nož. Što se, za ime svijeta, dogodilo s našim bratskim osjećajima?«

»Znam što se dogodilo sinoć«, uzvratila Cassia. »Netko je uistinu bio ozlijeđen, ali to nije bio pripadnik Bratstva, nego samo jedan zao čovjek koji je želio izazvati sukob među braćom. Ostalo je rezultat nesporazuma. Ja, Cassia, ponovno priznajem svoju pogrešku. To nije imalo nikakve veze s Yuom. Ja sam odredila da moju kći prate tjelohranitelji i ja preuzimam isključivu odgovornost za ono što su učinili.«

Glavni savjetnik zakašlje i pročisti grlo. »Nisam ni mislio da bi se Yu usudio počinuti nešto takvo!«, izusti naposljetku.

»Naravno da ne bi. Yu Qiyang osjeća iznimno poštovanje prema svojoj braći i starijima od sebe«, dometne Cassia. »Zamolio me da vam u njegovo ime prenesem kako bi jako volio pozvati trećeg gospodara da preuzme upravu nad ribljim tržnicama na otoku Fuxing. Sitan je to dar koji pokazuje samo dio njegove naklonosti.«

Treći se gospodar zagleda u nju: »Molim? Zar hoće da ja prodajem ribu?«

Savjetnik ga žurno prekine. »Polako, samo polako«, reče.

»Govorim o cijeloj ribarskoj industriji u Istočnokineskom moru. U Šangaju tri milijuna ljudi jede ribu«, objasni Cassia. »Dnevni prihod ribljih tržnica na otoku Fuxing... «

Savjetnik gurne laktom trećeg gospodara. »Ne govorimo o novcu«, reče on. »Zašto bi među braćom bio važan novac? Gospođica Cassia je uistinu velikodušna žena i misli na opće interese Bratstva. U budućnosti svi mi koji pripadamo Bratstvu uistinu moramo pomagati jedni druge i podržavati se.« Mahnuo je rukom i jedan muškarac prinese stolac Cassiji. Dok joj se obraćao, glas glavnog savjetnika se ublaži: »Gospođice Cassia, dok je gospodar Chang bio živ, vi ste bili broj sedam. Svi smo mi velika obitelji.«

»Hvala vam, glavni savjetniče«, odvrati Cassia. »Ne smijemo prekršiti pravilo Bratstva: muškarci sjede, a žene stoje. Ja samo molim starješine da oprostite mojoj kćeri i zajamče mi njezinu sigurnost.«

»Samo malo!«, uzvikne treći gospodar. »Ta se mala vještica iz dana u dan šepiri ulicama Šangaja. Kako bi joj itko mogao zajamčiti sigurnost?«

»Uistinu«, prihvatiše i ostali. »Mi joj to ne možemo jamčiti.«

Cassia se osmjehne. »Zapravo, i vi i ja smo svjesni da Bratstvo svakome može zajamčiti sigurnost u Šangaju, ako to želi. Moja kći neće još dugo boraviti u ovoj zemlji. Otići će u inozemstvo studirati i vjenčati se, pa je zato riječ o samo nekoliko mjeseci.«

Ali, treći gospodar nije tako lako popuštao. »Vi govorite o nekoliko mjeseci? Ne mogu joj jamčiti sigurnost ni za nekoliko dana. Mi joj nećemo skinuti ni vlas s glave, ali što će se dogoditi ako nekome drugome oko zapne za nju? Sto ćemo onda? Samo nebo zna koliko je muškaraca u Šangaju kojima je oko zapelo za nju.«

Cassia je bila spremna na tako teške riječi. Ona potraži nešto u svojoj torbi, izvadi jednu sliku i priđe stolu za kojim su sjedili glavni savjetnik i treći gospodar. »Želim vam nešto pokazati. Ta je fotografija snimljena prošle godine, na Lilyin osamnaesti rođendan.«

Savjetnik uzme sliku u ruke. Bila je snimljena u crkvi. Na njoj se vidjelo da pokraj Lily, odjevene poput kraljevine iz bajke, stoji iznimno šarmantna djevojka koja joj je pružala poklon. Iza njih je stajala Cassia u stranoj haljini, a uz njih je bio i svećenik s Biblijom u rukama.

Glavni savjetnik i treći gospodar zbunjeno su zurili u fotografiju. Cassia objasni: »Ta je poštovana uzvanica gospođica Song Meiling.«

»Što to znači?« Treći gospodar nije shvaćao.

No, savjetnik se nečega prisjeti. »Song Yaoru, otac gospođice Song, bio je među starijom braćom prethodnih godina i dobar, blizak prijatelj gospodara Changa.«

Cassia primijeti: »Glavni savjetnik uistinu poznaje sve poslove Bratstva.«

Glavni savjetnik nije bio glup. Bilo mu je poznato da general sjevernjačke ekspedicijske vojske, Chiang Kai-shek, namjerava oženiti treću kći obitelji Song, Meiling. Za njihove se planove saznalo tek nedavno. Cassia je braći upravo poklonila tako velikodušan dar kao što je riblja tržnica na otoku Fuxing, i zbog toga joj je morao izraziti poštovanje. Uistinu je i zaslužila njegovu zahvalnost. Savjetnik iznenada ustane, pljesne rukama u znak pozdrava Cassiji i reče: »Čak se i obitelj Song sjetila pripaziti na krv i meso gospodara Changa. To je uistinu velika sreća za bratstvo Hong! Od danas ćemo se svi pokoravati zapovjedi gospodarice Xiao.« Pozvao je svoje ljude: »Dođite braćo, dođite i ispričajte se gospodarici Xiao!«

Svi prisutni u dvorištu se nakloniše i pljesnuše rukama u znak pozdrava Cassiji. Treći gospodar također ustane i pljesne rukama: »Ja sam budalast čovjek i bio sam grub. Molim gospodaricu Xiao da mi oprost!«

Cassia raširi ruke i zamoli stariju braću da ne budu toliko ljubazni. »Svi smo mi bili braća gospodara Changa. Da budemo iskreni, tko je mogao znati što će postati od obitelji Song? No, sigurna sam u jedno: ako mi, pripadnici bratstva Hong, ne možemo međusobno dijeliti i sreću i nesreću, ako se sukobljavamo među sobom i pravimo budale od sebe, tada će Bratstvo zacijelo propasti. Ne zaboravite da bratstvo Qing oduvijek prema nama gaji duboku mržnju, a sada su uz to i jači od nas na francuskom teritoriju. Budući da sam samo žena«, doda ona, »ne znam što bih još mogla reći, ali vjerujem da ovdje prisutna starija braća mnogo jasnije od mene shvaćaju situaciju. Zar nije tako?«

Svi prisutni kimnuše u znak suglasnosti i priđoše joj jedan za drugim da se pomire. Napetost je nestala kao rukom odnesena i zavladao je mir. Cassia iznenada osjeti nelagodu. Imala je dojam da je previše jednostavno osvojila braću. U njihovoj prisutnosti nije osjetila ozračje junaštva, pa čak ni tračak žestine. Kao novi veliki gospodar bratstva Hong, Yu Qiyang je možda bio previše mekan. Ako poslovni čovjek kao što je on može djelovati kao poglavar Bratstva, svijet je zacijelo postao mirno mjesto. No, ako se u bilo kojem trenutku pokaže potreba za nemilosrdnim ubojicama, tada će bratstvo Hong možda nestati iz šangajskog podzemlja.

Bila je potpuno u pravu. Nekoliko mjeseci kasnije, dvanaestoga travnja, bratstvo Qing je preuzelo dominaciju zbog svoje uloge u incidentu koji je postao poznat kao »šangajski masakr«. Pripadnici toga Bratstva sklopili su savez s Chiang Kai-shekom i nacionalistima, a onda su počeli za njih obavljati prljave poslove, rješavajući se bivših Chiangovih saveznika, komunista, mameći ih iz njihovih skloništa i skidajući im glave. Poslije se zahvalna

nacionalistička stranka pobrinula da šangajskim podzemljem zavlada bratstvo Qing, a ne Hong.

Listajući stotine biografija objavljenih posljednjih godina o poglavarima različitih frakcija, kao što su Huang Jinrong, Du Quesheng i Zhang Xiaolin, Cassia se podrugivala: »Ti nevažni pojedinci iz bratstva Qing bili su hrabri samo kad je trebalo napraviti neko zlodjelo. Nikada nisam imala visoko mišljenje o njima. Zašto ih povijest tako uzdiže?«

No, prije nego što sam stigla odgovoriti, nasmijala se. »Ja sam glumica. Kako sam mogla zaboraviti da su svi likovi na pozornici crni ili bijeli? Ili su nevjerojatno poštteni, odani junaci ili su potpuno pokvareni gadovi.«

Oštroumna i mudra, spasila me je od potrebe da pokušam pronaći objašnjenje.

Primijetila sam samo da je riječ o površnim knjigama koje su namijenjene masovnom tržištu, da su dobre samo za prelistavanje nakon objeda i pića. Ja sam željela napisati pravu istinu o bratstvima u Šangaju.

»Nemojte me pokušavati utješiti«, glasno se nasmijala Cassia. »Sva sreća da nisam pala tako nisko kao oni.«

YU Q I Y A N G JE zabrinuto žurio prema Ulici Jessfield, Prije nego što je i sjeo, upita: »Je li se gospodarica vratila?«

Xiu Fang odmahne glavom.

»Jesu li se vratili ljudi koji su bili s njom?«

Xiu Fang odgovori da nije vidjela je li se automobil vratio, da se ručak koji je pripremila ohladio pa ga je odnijela u kuhinju da ga podgrije kad dođu. Htjela mu je donijeti šalicu čaja, ali je Yu Qiyang zaustavi. »Nadam se da ništa nije krenulo po zlu«, reče. No, da se nešto dogodilo, netko bi mu to zacijelo javio. Budući da nikoga nije bilo, pretpostavljao je da je sve u redu.

»I ja se nadam da je s gospodaricom sve u redu«, izrazi svoju zabrinutost Xiu Fang.

»Budi strpljiva«, posavjetuje je Yu, a onda se nasmije sam sebi, jer ni on nije bio posve smiren.

On sjedne, a Xiu Fang mu donese čaj. Dok je uzimao šalicu, začuje Lilyin glas s kata: »Ujače Yu, majka nije ovdje, ali ja sam kod kuće. Dođi i popričaj sa mnom ako ti nije previše teško.«

Nije imao drugog izlaza. Morao je otići do nje. Odjevena u svilenu kućnu haljinu, čekajući Yua, Lily se naslonila na vrata svoje spavaonice. Vidjevši kako je zastao u hodniku, nevino se osmjehne: »Nećeš me valjda sad pokušati izbjegavati?«

»Zašto bih?«, odvrati Yu. »Ti si moja nećakinja. Dovoljno sam star da ti budem otac. Gledao sam te kako rasteš!«

»Da, nećakinja ti je odrasla. Kad se moja majka zaljubila u mog oca, bio je od nje stariji trideset četiri godine! Ona se tada usudila zavoljeti ga, zašto ja ne bih smjela isto?« Lily se nagne prema Yuu. »Nikada ni na trenutak ne bih pomislila da bi moj ujak mogao biti kukavica.«

Yu se osmjehne: »Ja nisam kukavica.«

»To sam htjela čuti!« Lily odlučno stegne usne i iznenada ga zgrabi za ruke te ga povuče u svoju sobu. Razvezao joj se pojas na haljini i odjeća sklizne s nje. Ispod haljine nije nosila rublje. »Sviđa li ti se to što vidiš?«

»Ne, ne, nemoj! Osobito ne ovdje!« Yu se zabrinuo. Nikada nije mogao ni sanjati da će Lily poduzeti takvo što, osobito na takvu mjestu i u takvu trenutku.

»Plašiš li se da bi se moja majka mogla vratiti?« Tijelo joj je odisalo mladenačkim sjajem. Lily uhvati Yua za ruke i spusti ih na svoje ružičaste bradavice. »Vidiš kako ti srce brzo udara! Već ti se sviđam. Ujače Yu, željela bih da me poželiš. Hajde, prihvati to kao muškarac. Rođena sam da bih bila tvoja žena, jer ja volim koga hoću!«

Yu Qiyang se toliko zabrinuo da nije znao što da napravi. Lily ga je povukla na krevet, tako da se našao iznad nje. »Samo te želim voljeti bez ikakva straha!«

Pokušavao je ne dodirnuti njezino nago tijelo, ali to nikako nije mogao ako se želio odvojiti od nje. Što ju je više odgurivao, to je Lily čvršće hvatala njegovu ruku i povlačila je među svoje noge. Nije znao kako bi reagirao na takvu nasilnu intimnost.

Lily razjareno uzvikne: »Željela bih da 'gospodarica Xiao' shvati jedno: jako je moćna i mnogima može zapovijedati, ali ipak ima nekih stvari nad kojima nema nikakvu moć!«

Njezine su ga riječi pogodile u srce. I sam je odnedavno zamjerao Cassiji upravo zbog takvih stvari o kojima je govorila Lily. No, ona je ipak bila njegova nećakinja! Iako zapravo nisu bili krvni srodnici, uvijek se prema njoj odnosio kao da mu je rod. Nije to mogao napraviti. Pažljivo je izbjegavao dotaknuti njezino tijelo i pokušavao se domisliti kako bi se mogao povući, ali dovoljno pažljivo da ih ne čuje posluga u prizemlju.

Cassia se u Ulicu Jessfield vratila radosna. Iznenadio ju je napet izraz lica Xiu Fang kad joj je otvorila vrata, ali bila je previše sretna da bi to primila srcu. Sjela je na stolac pokraj telefona. »Gospođice...«, bojažljivo je zaustila Xiu Fang.

No, Cassia nije podigla pogled. Xiu Fang je ponovno zazove. »Što je?«, upita Cassia. »Čekaj dok nazovem Yua.«

Sluškinja se sagne i šapne joj nešto na uho, pokazujući na kat. Širom otvorenih usta Cassia ustane i u nevjerici odmahne glavom.

Xiu Fang se još više zabrine i ponovno šapne: »Istina je, istina je!«

S Cassijina lica nestade boje. Nije mogla ni naslutiti sa čime će se susresti ili kako bi trebala reagirati. Tada pocrveni i dugo je sjedila kao skamenjena. Cijeloga je života bila odlučna, ali nikada nije mogla ni sanjati da će se suočiti s takvom situacijom.

Naposljetku se pribere.

Iznenada jasno i glasno progovori: »Xiu Fang, vratila sam se! Donesi mi malo čaja, molim te!«

Xiu Fang se uplaši, začuvši kako Cassia progovara glasom kojim je govorila isključivo na pozornici. Probljedjela je. No, Cassia ustane i nastavi još jačim glasom od onoga na pozornici: »Da, čaj *biluochun*. Donesi mi ga na kat! Da, na kat!«

Iz soba na katu nije se čuo niti jedan zvuk. Cassia glasno, polako i promišljeno krene uza stube, nadajući se da će dvoje na katu shvatiti da se ne trebaju plašiti, da mogu izići i pozdraviti je. Tako nitko od njih neće izgubiti obraz. No, nigdje nije bilo nikoga.

Cassia se ugrize za donju usnu, plašeći se da će joj riječi zastati u grlu. Zar su njih dvoje toliko glupi da ne shvaćaju kako im pruža priliku da se izvuku iz te neugodne situacije?

Zastala je na polovici stubišta i viknula još glasnije: »Znači, Yu je već stigao? I Lily je kod kuće, zar ne?«

No, ništa se nije dogodilo. Možda su se skamenili od njezina bučnog glasa, ili su možda mislili da im prijete i ljuti se?

»Yu je u Lilyinoj sobi?« Postavši očajna, glasno je viknula: »Lily, Yu, stigla sam!« Sa svakim korakom koji je napravila osjećala je kako joj bol para srce. Noge su joj drhtale i bilo joj je teško hodati. Naposljetku se našla u hodniku na katu. Nije se usuđivala napraviti ono nekoliko posljednjih koraka do Lilyine sobe.

Toga trenutka vrata Lilyine sobe se naglo otvore, ali na njima nije bilo nikoga. Umjesto toga čulo se kako glasno vode ljubav. Lily je vrištala u pretjeranom zanosu: »Volim te! Volim te! Samo te želim voljeti!«

Cassia se skameni. Nije mogla ni ući ni pobjeći. Posve se izgubila, lica blijeda kao u mrtvacu. Tada joj krv šikne na usta i ona se onesvijesti i sruši se na pod s glasnim treskom.

Sada sam stigla do najnesretnijeg dijela Cassijina života. I meni drhte ruke dok to pišem. No, možda bih više trebala brinuti o sebi, jer ako ne budem pažljiva, mogla bih se naći u još težoj situaciji.

Možda pišem o događajima u kojima su postupali nečasno. Tko bi se mogao zakleti da je sve što su napravili u svom životu bilo časno? A ako to pročitaju njihovi nasljednici, i ako im se to ne sviđa, mogli bi me tužiti na kineskom sudu da sam počinila zločin »oskvrnuća ugleda njihovih predaka«.

Ono što je Lily Chang napravila, primjerice, bilo je daleko od časnog djela: praktički je silovala muškarca kojega je uvijek nazivala »ujakom« i koji joj je trebao postati očuh. O takvim bi događajima trebalo šutjeti. Kad bi se morala pojaviti na sudu kao optužena, kako bih mogla dokazati da se to uistinu dogodilo? Tužitelj bi, pak, lako mogao dokazati da to nije istina.

Čak i kad zanemarimo tri do pet godina parničenja i konačnu presudu kojom bi mi se zabranilo pisanje idućih stotinu godina, kao i plaćanje visoke odštete, već i sam odvjetnički honorar doveo bi me do toga da bez ikakva napora smršavam. Ne samo što bih se suočila s bijednom sudbinom, nego bih bila optužena da sam sve to učinila zbog zarade. A sada, čitatelji, budući da ste

stigli do ovog pretposljednjeg poglavlja, mora vam biti jasno u kakvoj se neugodnoj situaciji nalazim.

Mnogi su mi savjetovali da na početku knjige objavim uobičajenu izjavu o izuzimanju od odgovornosti:

»Svi likovi ovoga romana su izmišljeni. Od čitatelja se očekuje da neće povjerovati da su stvarni.«

Zamolila sam prijatelja odvjetnika da pročita rukopis, a on mi je rekao da bi to izgledalo kao da sam rekla: »Tu nema novca« i istodobno zakopala novac točno ispod natpisa. Takve fraze ne znače da ste izuzeti od sudskog progona. Ako sud presudi da ste oskrvnuli ugled nečijeg pretka, takva bi se izjava shvatila samo kao pokušaj prikrivanja.

Mnogo sam razmišljala o tome i u meni se javila ljutnja. Odlučila sam napisati novu izjavu koja bi značila otprilike: »Ovdje je zakopan novac.« Ako bilo koji čitatelj zanemari takvu, dosad neviđenu izjavu, ispisanu na prvoj stranici knjige, ovdje je ponovno navodim:

»Ova je knjiga u potpunosti faktografska. Likovi i zaplet temelje se na stvarnim događajima. Molimo vas da obratite pažnju na to kako je autorica spremna odgovoriti svakome tko smatra da ga je oklevetala.«

Tu izjavu nisam pokazala odvjetniku. Kakva god bila moja sudbina, sretna ili nesretna, ne mogu joj pobjeći. Zašto bih se plašila? Štoviše, kad se ne bih usuđivala govoriti i o takvim događajima, knjiga ne bi bila vjerna istini, a to bi bio još veći promašaj.

No, Cassia mi je rekla: »Ti si samo pripovjedač. Samo bilježiš ono što ti ja pričam. Ako bi itko trebao biti odgovoran, onda sam to ja, Cassia. Zašto bi se ti brinula zbog onih koji s ovim nemaju nikakve veze? Rekla si da se ne bojiš, a ipak želiš odustati od priče upravo u trenutku kad sam se srušila na vratima Lilyine sobe?«

Njezine su me riječi podsjetile na ono u što sam oduvijek vjerovala: da se Bogu sviđaju pisci koji pišu ono što osjećaju. Pišući o Cassiji, i sama sam se pretvorila u strastvenu ženu. Moja je odgovornost da budem iskrena i da pišem samo istinu. Stoga vam sada moram ispričati kako je prevladala te bolne događaje.

Cassia je ležala u privatnoj sobi u kršćanskoj bolnici Tongji. Cijela joj je soba, kao i obje strane hodnika, bila zatrpana cvijećem koje su joj poslali najrazličitiji ljudi, većinom njezini obožavatelji. Jak miris cvijeća nadvladao je čak i miris sredstva za dezinfekciju.

Ispred bolnice dugo su klečale jedna baka i unuka, paleći mirisne štapiće i moleći se Buddhi. Nisu htjele otići ni kad su to tražili od njih. Bile su Cassijine obožavateljice i molile su se Guanyin, božici milosti, da njezinu bolest prenese na njih. Bolnica je morala nazvati policiju da ih odvedu.

U Cassijinu sobu uđe postarija medicinska sestra. »Gospođice Cassia, već ima previše cvijeća, a stalno stižu novi buketi. Što da radimo sa svim tim cvijećem?«, upita.

»Bacite ga, sve bacite«, odgovori Cassia s kreveta, umorna i napuklog glasa. »Cvijeće nije lijek i nikoga ne može izliječiti.« Izgledalo je da je izgubila svaku nadu.

»Liječnik je rekao da ste se jednostavno srušili zbog iscrpljenosti i da imate jako nizak krvni tlak, iako je to samo privremeno«, ljubazno reče sestra. »Uskoro će vam biti bolje. Imate najljepši glas u Šangaju. Hoćete li mi oprostiti ako vam kažem da sam još od djetinjstva vaša obožavateljica i da sam iznimno sretna što se ovdje mogu brinuti za vas?«

Čak ni u vrijeme dok je radila kao obična bludnica Cassia se nikada nije osjećala toliko slomljeno kao tada u bolnici. Nikada se prije nije srušila na tako ponižavajući način. Samo je željela spavati, ali su je neprestano progonile noćne more. Sanjala je da ima dvanaest ili trinaest godina i da sadi rižu na poljima, a leđa su joj pucala od napornog rada. Čak ni za vrijeme napornih ljetnih mjeseci ujak i ujna nisu unajmili pomoćnike, nego su radili samo njih troje. Kad je završila posao, bila je potpuno prekrivena vodom i blatom. Iscrpljeno je ležala u blatnoj vodi, dok su joj po nogama puzale pijavice. Uplašivši se, počela ih je čupati, ali su pijavice postajale sve duže i ulazile sve dublje. Prisjetila se da bi trebala lupati po nogama da otpadnu, ali nije uspjela. Podigla je glavu, tražeći pomoć, ali nitko nije ni pogledao malu djevojčicu koju su napale pijavice sišući joj krv.

Ni nakon tri noći provedene u bolnici Cassia se nije osjećala nimalo bolje. Svakoga je dana spavala, ali je ipak sanjala, napola u snu, a napola budna, dok su joj se neprestano vraćale iste noćne more. Činilo joj se da čuje nečiji razgovor, ali nije razumjela riječi. Zapamtila je samo jednu rečenicu. Neki je muški glas rekao: »Ali ona je, na kraju krajeva, ipak naša kći.«

Probudila se, svjesna da je taj muškarac bio Chang Lixiong. Dugo ga nije sanjala, ali uvijek joj se to događalo: kad god je bila bolesna ili se našla u nevolji, uvijek ga je sanjala.

Zaplakala je, iako nije željela plakati. Gospodar Chang nije volio da plače.

»Od sada više nikada ne smiješ vidjeti Lily!« To joj se strogim glasom obraćala gospa Smaragda prije mnogo godina, tražeći od nje da se zakune. Cassia se godinama tijekom kojih je njezina kći odrastala nije usuđivala da je ode posjetiti, ali da bi platila njezino uzdržavanje, davala je gospi Smaragdi novac koji je zaradila prodajući svoje tijelo. Nije je mogla vidjeti ni kad je Lily krenula u školu. Kako je to bilo strašno! A sada je mogla vidjeti Lily kad god bi to poželjela, slobodna poput ptice na grani. Tko je mogao zarobiti njezinu dušu? Bi li trebala odgurnuti tu željeznu kapiju koja je bila tako čvrsto zatvorena?

Na kraju je odgurnula kapiju, ali je ona glasno zaškripala. Cassia se ponovno probudila s gorkim okusom u ustima. Okrenula se.

»Gospođice Cassia, došla je jedna djevojka koja bi vas htjela vidjeti«, reče joj glavna sestra. »Pitala sam je kako se zove, ali mi nije htjela reći. Pretpostavljam da je vaša obožavateljica. Bila je ovdje i prije nekoliko dana. Danas je dugo čekala pa smo je zamolili da ode. Otišla je, ali sada se ponovno vratila i želi vas vidjeti.«

Cassia je osjetila kako je obuzima panika. Upita kako djevojka izgleda.

»Jako je slična onoj popularnoj filmskoj zvijezdi koja se zove... «

Cassia duboko uzdahne i reče: »Pustite je unutra.«

»Ali, danima nikoga ne puštate k sebi, čak ni novinare!«, iznenadi se glavna sestra.

»Kako bih mogla odbiti filmsku zvijezdu?« Cassia se podrugljivo osmjehne. »Ili barem nekoga tko nalikuje filmskoj zvijezdi.«

Uskoro je Lily dotrčala hodnikom. Prije nego što je stigla do vrata uzviknula je: »Mama!« i samo što se nije bacila na Cassijin krevet. No, iznenada zastane, stežući buket cvijeća. Nije znala što da napravi, pa je samo pažljivo motrila izraz majčina lica.

Cassia je potpuno bezizražajno promatrala svoju kći. Lily je postajala sve zabrinutija. Kad se Cassia naposljetku prisilno osmjehnula, Lily još nije bila sigurna što da napravi i ostala je stajati na mjestu, drhteći.

Cassia ispruži ruku i šapne: »Lily!«

Lily baci cvijeće, pojuri u majčin zagrljaj i brizne u plač. Cassia ju je zagrlila i nježno joj milovala ramena. Imala je neobičan osjećaj da se guši, ali nije zaplakala. »Majko, žao mi je!«, plakala je Lily.

»Ništa ne govori!« Cassia je čvrsto zagrlila oko ramena, ali lice joj je bilo okrenuto na drugu stranu. Pokušavajući se pribitati, reče: »Ništa ne govori. Mama zna sve.«

Lily još jače zaplače. »Mamice, moraš mi oprostiti!«

Cassia pomisli: »Kako je to čudesno! Tek što sam sanjala gospodara Changa, moja mi se kći vratila.«

Žurno ude glavna sestra. Već je saznala tko je ta mlada djevojka. Reče da pred bolnicom čeka automobil da odveze Lily natrag na snimanje, jer je već dugo odsutna i mora se vratiti. Vozač je dvaput pitao za nju. Lily nije obraćala pažnju na njezine riječi: »Mama, ne namjeravam ići snimati neki prokleti film. Želim ostati ovdje s tobom.«

Cassia privine kćerine ruke na svoja prsa i reče: »Poslušaj svoju majku. Moraš ići. Tvoja je karijera važna.« Lily je tako morala otići, ali se neprestano osvrkala.

Kasnije te iste večeri Cassia je još potpuno iscrpljena ležala na krevetu. Ušla je glavna sestra, opipala joj bilo i provjerila krvni tlak. Blago joj se obratila: »Rekli ste da biste htjeli pojesti rižinu kašu. Sluškinja vam je donijela. Pojedite dok je još toplo.«

Pokušala je ustati, ali sestra odmah reče: »Ne mičite se. Ja ću vas nahraniti.«

»Rižina je kaša uistinu slasna!«, promrmlja Cassia. Jedan jedini put kad je bila na rubu smrti zamolila je gostioničara da joj donese zdjelicu riže. Za čovjeka čiji je život jeftin rižina je kaša pravi životni eliksir. Gledala je za sestrom koja je izišla sa zdjelom i zatvorila vrata za sobom. Proteklih nekoliko dana uopće nije jela, nego su je na životu održavali samo lijekovi.

Glava ju je jako boljela. U njezinu sobu nije dopirao nijedan zvuk i s hodnika se nije ništa čulo. Imala je osjećaj da je prošlo mnogo vremena.

Vrata su se ponovno otvorila i ušla je glavna sestra, obavijestivši je tajanstveno da vani već dugo čeka neki muškarac i ne želi otići. »Očajno mu je stalo da vas vidi. Rekao je da će ostati samo nekoliko minuta. Ali kad sam ga pitala kako se zove, nije mi htio reći.«

»Još jedan posjetitelj koji ne želi odati svoje ime?«, upita Cassia.

»Ima bradu, prilično je visok i odjeven u dugačku haljinu. Izgleda kao... «

»Kao tko?«

»Kao trgovački putnik.«

»A, tako.« Osjetila je odjednom da je glavobolja popustila. Okrenula se prema prozoru bacivši pogled na stablo široke krošnje, čije su se grane doimale slične ljudskim rukama. Zureći u lišće, bezbrižno je izustila: »Glumica, poslovni čovjek... pretpostavljam da ih sve moram primiti.«

Sestra zbunjeno upita: »Zar niste rekli da nikoga ne želite vidjeti?«

»Samo ovog poslovnog čovjeka. Mora da mu je prilično naporno putovati sve do Šangaja da bi obavio svoje poslove!«, reče Cassia i okrene se sestri.

U sobu ude Yu Qiyang. Vidjelo se da je umoran. Nije nosio cvijeće, nego vrećicu s lotosovim sjemenkama. Lice mu je bilo gotovo bezizražajno. Rekao joj je da su to posljednje lotosove sjemenke te sezone i da su osobito hranjive kad se dodaju pilećoj juhi.

Cassia ga pogleda bez ikakva izraza na licu, a on joj uzvratil pogled. Iznenada je uhvati za ruke, a onda se brzo htjede povući. No, Cassia ga je čvrsto držala. »Yu, plašila sam se da me nećeš doći posjetiti.«

Nije je mogao pogledati od stida. Cassia se pokušala podići na krevetu i on joj žurno pomogne, namjestivši joj jastuk iza leda. »Kako ne bih došao?«, odgovori joj. »Sam sam te dovezao u bolnicu, ali sam morao otputovati zbog nekog posla s glavnim savjetnikom. Sad sam se vratio.« Pogleda Cassiju i spusti ruke na njezine. »Savjetnik me je pozvao da pregledam sva pristaništa na rijeci Jangce. Time sam svima službeno objavio da sam ja sada veliki gospodar bratstva Hong u Šangaju.« On se osmjehne. »To je trebao napraviti prije dvanaest godina. Naravno, sada je tako postupio zato što će i samo Bratstvo od toga imati nekakve koristi. S tom me titulom jednostavno pokušavaju namamiti u zamku.«

Cassia mu se osmjehne. »Čestitam ti što si naposljetku postao veliki gospodar«, reče.

Yu Qiyang joj odgovori: »Svi znaju da si zapravo ti veliki gospodar, Cassia. Samo ti možeš razriješiti sve nesuglasice među ograncima. Savjetnik mi je na putovanju neprestano ponavljao da si i hrabra i mudra te da odmah možeš zaključiti gdje se kriju problemi. Potpuno si ovladala njime. Rekao je da su svi obećali da će se od sada pridržavati tvojih zapovjedi.« On iznenada zastane i više nije mogao nastaviti: »Cassia... «

Ona odmahne glavom. »Samo sjedi malo pokraj mene. Ne pričaj mi o drugim ljudima i drugim stvarima. Ne zanima me to.«

»U pravu si. Ne pričajmo o drugima«, odgovori Yu s oklijevanjem. »Pričajmo o nama.« Spusti joj obje ruke na ramena. Lagano je pocrvenio. »Dobro sam o svemu razmislio. Ne mogu živjeti bez tebe. Prije mi je bilo stalo do toga da spasim vlastitu čast i brinulo me što bi drugi mogli reći. No, ako izgubim tebe, postat ću samo prazna ljuska.« Činilo se da već odavno razmišlja o tim riječima i da je iskren.

Slušala ga je pokušavajući suzdržati suze. Dugo je još govorio, a naposljetku reče: »Stoga te, s obzirom na mogućnost braka, želim upitati: bi li ti, Cassia, pristala da postaneš moja supruga?«

Cassia podigne ruku na usta. »Nikada od tebe nisam tražila takvo što pa te molim da to više ne spominješ.«

»Poslušaj me!« Yu Qiyang izvadi elegantnu plavu baršunastu kutijicu

i otvori je. Unutrašnjost je bila presvučena satenom iste boje, a u sredini se isticao blistav zlatni prsten.

»Yu!« Suze su joj naposljetku ispunile oči, ali ih je otrla da joj ne kliznu niz obraze. Uzela je kutijicu u ruke i pokušala se osmjehnuti. Ne želeći više razgovarati o tome, zamoli ga da nešto napravi za nju. »Bi li htio ispuniti moju želju?«

»Sve ću učiniti, samo mi reci o čemu je riječ.« Yu Qiyang uze njezinu ruku i prisloni je uz svoje lice.

Cassia povuče ruku i reče: »Lily sutra putuje na planinu Huangshan na terensko snimanje. Sun Chuanfang, ratni zapovjednik, sad se bori s južnom nacionalističkom vojskom na jugu Jiangsua, a planina Huangshan nije daleko od bojišnice. Koja god vojska da doživi poraz, odmah će se odati pljački i izazvati kaos, što će zlikovci iskoristiti. Zabrinuta sam za nju. Budući da si ti sada veliki gospodar svih pristaništa duž rijeke Jangce, molim te da ponovno kreneš na put kako bi je zaštitio. Samo ovaj put. Možeš li?«

»Mogu poslati svoje najpouzdanije pomoćnike da je čuvaju«, odgovori Yu.

»Ne, ne. Ipak bih brinula. Prošli put nas je netko pokušao prilično nevješto ucijeniti, a i tada samo što nije bilo mrtvih. Treći je gospodar bio u pravu. Lily je zapela za oko prevelikom broju ljudi. Kad napusti Šangaj, naći će se u još težoj situaciji. Moraš je ovaj put zaštititi. Obećaj mi!«

Yu Qiyang nije znao što bi rekao. Duboko uzdahne. »Moraš shvatiti da to nije posve jednostavno. Lily više nije u dobi kad će poslušati sve što joj kažem. Plašim se!« To je bila istina - Lily se sada plašio više nego ikoga drugog.

»Ne vjerujem u to. Ako je čovjek sumnjičav, tada i oklijeva, kao Huang Peiyu koji je i poginuo brinući o tome hoće li uvrijediti ovoga ili onoga, pa na kraju nije više imao ništa, čak ni mjesto na koje bismo ga pokopali. Ne bih mogla podnijeti«, odlučno nastavi ona, »da izgubim bilo Lily, bilo tebe. Kad bi jedno od vas dvoje stradalo, i ja bih umrla.«

Yu i Lily bili su jedino dvoje ljudi bliski Cassijinu srcu. Samo su je oni mogli rasplakati, navesti da sve stavi na kocku, da sve žrtvuje. »Lily je dosadilo snimanje filmova i otići će na studij u Europu. Kad se to dogodi, više nećemo morati neprestano brinuti, ali sve dotada moraš biti uza me i pomoći mi.«

Yuu je bilo pomalo neugodno. »Mislim da bi bilo najbolje kad bih se držao podalje od Lily. Ta se djevojka ne zna kontrolirati.«

Cassia je smatrala da može biti posve otvorena. »Ne brini, jer bolje od mnogih drugih shvaćam što se događa između muškarca i žene. Ti i ja smo iskusni u ljubavi. Zar je tako teško donijeti odluku? Ako uistinu osjećaš da je

Lily tako krasna da joj se ne možeš oduprijeti, zašto bih onda ja, Cassia, stala između vas dvoje?»

Prije mnogo godina gospa Smaragda nije ni pokušala spriječiti gospodara Changa da se upusti u vezu s Cassijom, a on je od nje bio stariji osamnaest godina. Zar ne bi i ona mogla biti isto toliko velikodušna kao i gospa Smaragda? Sasvim se jasno sjećala svega. Kad se gospodar Chang zaljubio u nju, već je bio prešao pedesetu godinu, a gospa Smaragda, kojoj je tada bilo četrdeset godina, bila mu je ljubavnica već dvadeset godina. Kako li je samo morala biti nesretna! Cassia to nikada prije nije mogla ni zamisliti, ali došao je red i na nju samu. Kako samo bogovi muče ljude!

Kad je Yu Qiyang otišao, Cassia je zagnjurila glavu u jastuk i prepustila se suzama. Izgledala je toliko nesretno da glavna sestra to nije mogla podnijeti, nego je izišla, zatvorila vrata te i sama briznula u plač. Cassijino tijelo podrhtavalo je od jecaja, dok je sve čvršće pritiskala jastuk na lice, kao da je poseban spremnik za njezine suze. Sada je postala svjesna da se nikada neće udati. Plakala je nad vlastitom sudbinom. Yu Qiyang je bio pokraj nje prije nekoliko minuta i držao je za ruke, a ona ga je otjerala od sebe, nekamo gdje sama nikada neće moći otići. Čim je Yu izišao iz sobe, osjetila je da joj nedostaje. Znala je da je bila okrutna prema sebi zato što ga je prisilila da je napusti i da ga zauvijek izgubi.

Pamtila je svaku riječ koju mu je izgovorila: »Koliko god zaradila na filmovima, nikakav novac ne bi bio dovoljan da ponovno dobijem svoju kći ako je jednom izgubim. Spremna sam prodati filmsku tvrtku. Nije osobito dobro to što je Lily tako naglo postala jako slavna.«

»Jasno mi je da ti nedostaje pozornica. Ne sviđaju ti se poslovi kojima se sada baviš.« Yu Qiyang je u jednom trenutku ponovno bio sličan onom starom, obzirnom Yuu.

Međutim, bilo je prekasno. Cassia je već donijela odluku. »Možda to i nije tako«, odgovorila mu je. »U ranoj mladosti bila sam jako siromašna. No, ako novac uložimo u filmsku industriju... «

Yu Qiyang je bez razmišljanja odgovorio: »To je dobra zamisao. Mogli bismo to učiniti zajedno.«

»Ne, prije si bio u pravu. Ja ne mogu biti tvoja pomoćnica, a dakako da ti ne mogu biti ni šefica. Zašto onda ne bih radila sama? Zašto ne bih bila prva investitorica u Kini?«

Yu Qiyang se suglasio s njom. Poželio je da joj zaplješće. Poznao ju je dvadeset godina, ali još nije imao dovoljno visoko mišljenje o njoj. U tome trenutku Cassia mu je vratila plavu baršunastu kutijicu: »Upravo se zbog toga ne možemo vjenčati.«

Te su im njezine riječi oboma pružile izvrstan izgovor. Cassia je znala da nikada neće zaboraviti taj trenutak kad je Yu Qiyangovo lice postalo sivo poput pepela, kao da ga je prekrpio mraz. Pretvarala se da ništa nije zamijetila i ponovila: »Ne možemo se vjenčati.«

Nakon tih riječi imala je osjećaj da je pokraj njih dvoje prošla žena koja je u ruci držala crni kišobran da je zaštititi od kiše. Cassia se pribrala i osvrnula oko sebe. U sobi nije bilo nikoga osim njih dvoje. Međutim, vani je kiša počela još jače padati, krupnim kapima koje kao da su postajale sve veće, lupkajući o prozorska stakla.

Ja sam bila osoba s kišobranom. Tada sam prošla pokraj Cassijina prozora i čula svaku njihovu riječ. Čekala sam tri dana i tri noći, goreći od želje da je odem vidjeti, ali to nisam učinila. Naposljetku sam ipak uspjela vidjeti ono što sam čekala.

Vidjela sam Yua Qiyanga kako izlazi i kako mu kiša pada na vrat. Ali nije htio ući u automobil, nego ga je poslao kući. Neutješno je lutao po kiši.

Došao je na sredinu mosta, ondje gdje Ulica Sichuan prelazi preko potočića Suzhou, i zastao. Gurnuo je ruku u džep i izvadio plavu baršunastu kutijicu koju je Cassia odbila. Otvorio ju je i desnom rukom izvadio zlatni prsten. Zagledao se u njega, a onda ga bacio u blatan potok Suzhou. Plava baršunasta kutijica kliznula mu je iz ruku i pala na tlo. Krenuvši, stao je na kutijicu i zdrobio je.

Njegov mi je čin bio razumljiv. Cassiju nije mogao baciti u rijeku, kao što je to učinio sa šestom prilježnicom, ali je barem mogao odlučiti da će odbaciti osjećaj koji ga je sputavao. Možda to nije bio bijes. Možda je osjećao samo stid zbog toga što u pitanjima srca nije mogao biti odlučan kao žena.

Dok sam ga promatrala kako nestaje u kiši na drugoj strani mosta, imala sam osjećaj da bih se i sama stidjela.

TJEDAN DANA KASNIJE Li Yu je došla u bolnicu da Cassiju odvede kući. Smatrala je da se krivom što je ostavila Xiu Fang da se sama uhvati ukoštac s iznimno teškom situacijom, pa je to i rekla Cassiji.

Cassia ju je tješila, govoreći: »Nitko nije kriv, a ponajmanje Xiu Fang. To je sudbina.«

Njezin je dom u Ulici Jessfield bio uredan i čist. Li Yu i Xiu Fang željele su joj pomoći da se popne uza stube, ali se Cassia osmjehne: »Dobro se osjećam, uistinu, i mogu sama. Pomozite mi tek kad vidite da se zaista mučim!«

Otvorila je ormar, da se presvuče u udobniju odjeću, kad je ugledala Yuovu odjeću: hrpu rublja, dva strana odijela, jedno crno, a drugo bijelo te tri kravate. U džepu sakoa bijelog odijela nenadano je napipala nešto tvrdo: bio je to džepni sat koji je za njega kupila u dućanu Hengdali u Ulici Nanjing. Podigla je poklopac i vidjela da još kucka, kao da se otada baš ništa nije dogodilo.

S hodnika je do nje dopirao miris noćnog cvijeća. Ušla je u svoju spavaonicu. Naslonila se na jastuk na krevetu, pogledala okruglo brončano zrcalo i upitala: »Je li ovdje bilo nekakvih poteškoća?«

Xiu Fang odgovori da nema nikakvih hitnih poslova. »Riješile smo gotovo sve poslove, a vi, kad se oporavite, možete pogledati što smo radile.«

Li Yu, koja se ponovno vratila i nastavila raditi za Cassiju, donijela je ginseng i pileću juhu, pripazivši da je Cassia popije i da onda legne. Tek tada joj je rekla da je toga jutro otišla posjetiti gospu Smaragdu, ali je otkrila da se gospa vratila svojoj staroj kući u Vojvotkinjinu paviljonu.

»Zar gospa prije deset godina od te kuće nije napravila gostionicu?«, znatiželjno upita Xiu Fang.

Cassia kimne.

»Zadržala je jednu sobu za sebe«, odgovori Li Yu, postavi pokraj kreveta izvezene papuče i doda: »Sada se uselila za stalno.«

»Zar je toliko čeznula za svojim starim domom? No, pretpostavljam da su dani koje je proživjela u Vojvotkinjinu paviljonu bili najljepši u njezinu životu.«

»Rekla je da joj se život bliži kraju te da se preselila onamo kako bi dočekala svoj čas.«

»Zar umire? Pa tek joj je šezdeset godina!« Cassia se zaprepastila. Počela je brojiti na prste. Sjećala se da je gospa Smaragda bila tek navršila četrdesetu kad je nju dovela sa sela u Paviljon. Otada je prošlo dvadeset godina, što je značilo da gospa Smaragda ima samo šezdeset. Zašto bi razmišljala o smrti?

»Nije uopće dobro izgledala, pa možda ima neki razlog«, odgovori Li Yu.

Cassia se podupre rukama i uspravi na krevetu. »Uistinu?«, upita. Li Yu joj je jednom rekla da nijedna žena koja se bavi takvim poslom ne može dugo živjeti. Činilo se da čak ni gospa Smaragda ne može izbjeći sudbini.

Li Yu je bila ozbiljna. »Plašim se da bi mogla umrijeti u svakom trenutku.« Cassia je znala da je Li Yu uvijek bila razumna u takvim pitanjima i da nije sklona pretjerivanju. Na kraju krajeva, bila je starija i mudrija i od nje same.

»Tada sve pripremite, želim je otići posjetiti«, reče Cassia. »Nadam se samo da nije prekasno.«

Li Yu nije mogla ni zamisliti da bi Cassia mogla biti tako zabrinuta. »Ali, kako ćete izaći već danas?«, upita.

»I sama si ovoga trenutka rekla da bi gospa Smaragda mogla umrijeti svakog trenutka. Što bi se dogodilo kad bi otišla prije nego što je vidim?« Cassia doda: »Naposljetku, prošlo je dvadeset godina. Mnogo joj toga dugujem.«

Spuštao se suton i Vojvotkinjin paviljon, potpuno lišen nekadašnje užurbanosti i ljubavnog ozračja, izgledao je osamljeno i potišteno. Godinama se nitko nije brinuo o njemu, pa je s drvenih stupova otpadala boja, a na zidovima i pločama na tlu pojavile su se napukline i rupe. Između pukotina na dvorišnim pločama raširile su se mahovina i korov. Takozvana »gostionica« imala je samo nekoliko posjetitelja, ako se izuzmu sitniji poslovni ljudi koji su povremeno morali putovati u Šangaj. Tanak pramen dima uzdizao se iz kuhinjskog dimnjaka, a prag je bio pocrnio od prljavštine koja se skupljala godinama.

Cassia se popela uz škripave stube na prvi kat. Prolazeći hodnicima iznenada je zastala. Sobe u kojoj je nekoć živjela s gospodarom Changom više nije bilo. Na njezinu mjestu nalazile su se dvije sobice, svaka sa zasebnim vratima.

Prošla je polagano kroz kuću i zavirivši kroz pukotinu u zidu, vidjela da je nestalo i stablo breskve, a umjesto bazena za ribice sada se ondje nalazila posuda za umivanje.

Nekoć je i sama živjela ondje i osluškivala zavodljivu glazbu Jiangnan koju su na žicanim i puhaćim instrumentima svirale prekrasne djevojke u raznobojnim haljinama i tiho pjevušile dok su prebirale po strunama. Kako se samo divila njihovoj eleganciji! Kako je ljupko domaćica zazivala imena djevojaka koje su trebale večerati u gradu! »Oči su ti poput mačjih. Nježne su, ali u njima nema stidljivosti koju bi mlada djevojka morala osjećati.« Te je riječi sama gospa Smaragda nekoć davno, kad je imala šesnaest godina, izgovorila sama sebi u tom istom hodniku.

A sada je svega toga nestalo. Vjerojatno neće proći dugo, pa će i na mjestu te nekoć slavne kuće niknuti betonske zgrade. Cassia se, ispunjena tugom,

okrenula i pošla ravno prema sobama u kojima je nekoć živjela gospa Smaragda. Još je pamtila ljepotu Feniksove dvorane.

U toj dvorani više nije bilo nijednog komada namještaja i doimala se potpuno pusto. Nestale su čak i slike i svijećnjaci. Vrata spavaonice bila su pritivorena. Cassia ih blago odgurne i ude. Gospa Smaragda je ležala u svom krevetu, napola nevidljiva iza starih zastora koji su je skrivali. U prostoriji je bilo mračno. Cassia priđe krevetu, odgurne zastor i prikvači ga da ne smeta. Stala je ispred gospe Smaragde i bez riječi je promatrala.

Sjedokosa žena na krevetu mučila se da otvori oči, a onda se slabašno nasmiješila: »Zašto odnedavno imam osjećaj da ovdje u Paviljonu nešto nedostaje? Sada znam i što je to. To si ti, mala Cassia!«

Uzela je Cassijinu ruku u svoju i zamolila je da razgrne zavjese na prozoru. Zablista svjetlosno koplje, zraka sunca na zalasku, ali ona je samo dodatno naglasila tmurno ozračje u prostoriji. »Svjetlo... upali svjetlo...«, mrmljala je gospa Smaragda bez daha.

Li Yu i Xiu Fang su ušle iz hodnika i potražile prekidač za svjetlo. Cassia se vratila do kreveta i stala pokraj gospe Smaragde koja ju zamoli da se okrene prema svjetlosti da je može bolje vidjeti. »Cassia je još prekrasna. Ti si žena koja nikada neće ostarjeti!« Pogladiła ju je po licu. »Još je mekano i bijelo! A već ti je zacijelo trideset i šesta!«

»Ostarjet ću«, odgovori Cassia. »Gospo, recite mi nešto, ali posve iskreno. Što bi žena trebala napraviti kad počne starjeti?«

»Mala Cassia«, odvrati gospa Smaragda, »ti si najpametnija osoba na svijetu, pa ću biti iskrena s tobom. Kad žena počne starjeti, mora se povući kako ne bi postala predmet izrugivanja. No, za tebe je još uvelike prerano. Ne samo da si zaustavila vrijeme, nego si zapravo sačuvala svoju mladost.«

»Ali, kad žena počinje starjeti?«, promrmlja Cassia, gotovo kao da govori sama sa sobom. »Ne govorim o izgledu. Zanima me kad bi žena trebala priznati sama sebi da počinje starjeti?«

Kao da je gospa Smaragda znala što se događa u Cassijinoj duši. Uхватivši je ponovno za ruke, polagano reče: »Kad počne sažalijevati samu sebe.«

Cassia dugo nije progovarala. Naposljetku izusti: »Hvala vam, mama. U pravu ste.« Dohvatila je drveni češalj kojem je nedostajao jedan zubac i dodala: »Mama, željela bih vas počešljati.« Pomogla je gospi Smaragdi da se uspravi na krevetu, naslonila je na sebe i počela joj češljati kosu.

»Donesi mi zrcalo«, obrati se gospa Smaragda Li Yu. Xiu Fang joj je morala pomoći, jer je zrcalo s toaletnog stolića bilo prilično teško. Njih dvije su ga podigle da bi se gospa Smaragda mogla vidjeti u njemu.

Cassia je zamršenu gospinu kosu držala u lijevoj ruci, a desnom ju je češljala. Podigla ju je u pundu. Uređujući je, dodirivala je bore na vratu gospe Smaragde. Dok ju je promatrala u zrcalu kako bez glasa plače, Cassia joj pruži svoj rupčić.

»To su suze sreće«, promrmlja gospa Smaragda.

»Znam, mama«, nježno odvrati Cassia.

»Je li Lily dobro?« Gospa Smaragda se okrene i pogleda Cassiju u oči.

»Jako bih je željela vidjeti ponovno. Znam da je na snimanju. Znam da ne može doći.«

Cassia čvrsto stegne ruku gospe Smaragde. Samo što nije zaplakala, ali je ipak uspjela suzdržati suze. »Lily će sigurno doći i posjetiti vas. Vama je bliža nego meni. Znae, ponekad sam jako ljubomorna.«

»Draga moja Cassia.« Glas gospe Smaragde bio je slab, ali i ozbiljan. »Nešto bih ti htjela reći... Molim te da mi oprostiš.« Govorila je tako brzo da je ostala bez daha.

»Polako, mama. Hajde, naslonite se na mene, da vam bude udobnije.«

»Ja sam ti oduzela radost majčinstva. Lily mi je pružila neizmjernu radost, a ona je trebala pripadati tebi. Možeš li mi oprostiti?«

Cassia više nije mogla vladati svojim suzama. Gospa Smaragda joj pruži rupčić. »Draga Cassia, možeš li mi oprostiti?«

»Ne govorite ništa više, mama. Ja bih vama trebala zahvaliti na tome što ste se godinama brinuli o njoj.«

Cassia i njezine sluškinje provele su s gospom Smaragdom taj dan i sljedeću noć. Poslije su se Li Yu i Cassia vratile u kuću u Ulici Jessfield, ostavivši Xiu Fang da brine o njoj. Sljedećega jutra Cassia se vratila u Paviljon. Pozvala je gospu Smaragdu po imenu, ali nitko joj nije odgovarao. Kad joj je prislonila dlan na usta, nije osjetila njezin dah. Gospa Smaragda je otišla neposredno prije svanuća.

Cassia je skupila koru mirisnog stabla *aquilarija* u pamučne vrećice, namočila ih u vodi i trljala ih sve dok voda nije postala pjenušava, a onda je otrla tijelo gospe Smaragde mirisnom vodom. Odjenula joj je bijelu odjeću i obula bijele cipele. Bilo je to okrutno proljeće. Cassia je imala osjećaj da ne može disati te je otvorila prozor. Nebo je obasjao bljesak munje. »Bit će kiše«, promrmljala je. Okrenula se da upita Xiu Fang je li gospa Smaragda bilo što rekla tijekom noći.

Xiu Fang malo razmisli i odgovori da je gospa Smaragda tražila da je pokopaju u njezinu rodnom gradu Songjiangu.

Odjevena u žalobnu odjeću, s tankom lanenom vrpcom oko šala kojim je omotala glavu, Cassia zagladi podstavu mrtvačkog kovčega. Žudjela je za

suzama, ali nije mogla plakati. Gospa Smaragda zacijelo je silno željela da je pokopaju uz Changa Lixionga. To nikada nije izgovorila, jer je znala da bi se to teško moglo ostvariti.

»Mama, zar mislite da neću moliti u vaše ime?«, šapnula je Cassia i spustila se na koljena pokraj kovčega.

Pomoćnici Bratstva lijepo su organizirali sprovod. Svećenik je spustio rižu u desnu stranu usta pokojnice, uzviknuvši: »Tisuću *shija* riže! Nećeš gladovati!« Zatim je rižu stavio u lijevu stranu njezinih usta, ponovno viknuvši: »Dvije tisuće *shija* riže!« Na koncu je stavio rižu u sredinu njezinih usta i viknuo: »Tri tisuće *shija* riže!«

Stigli su i glavni savjetnik i treći gospodar. Sjeli su i pokušavali se dogovoriti gdje bi trebalo pokopati gospu Smaragdu. Glavni savjetnik istoga se trenutka usprotivio Cassijinu prijedlogu, tvrdeći da obitelj Changa Lixionga to nikada ne bi dopustila. Gospi Smaragdi nikada neće biti dopušteno da bude pokopana makar i u blizini groblja na kojima počivaju preci Changa Lixionga. »To nikako nije moguće!«, odlučno je izjavio. »Ta ona je bila obična bludnica!«

Cassia problijedi i tek nakon poduže stanke reče: »Kako bi onda bilo da je pokopamo na brežuljku nasuprot grobnice gospodara Changa? Bi li to bilo prihvatljivo?«

Glas joj je otvrdnuo. Treći gospodar nije rekao ni riječi. No, glavni savjetnik odgovori: »Veća se važnost pridaje grobovima nego kućama živih. Gospodar Chang je preminuo posve neočekivano. Ako bi ležao nasuprot prljave bludnice, to bi donijelo nesreću. Feng Shui bratstva Hong bio bi uništen, a bratstvo Qing bi zadobilo prevlast.«

»Grobno mjesto je već kupljeno«, reče Cassia i ustane. »Na tome brežuljku mnogo je grobnica. Tko može poznavati sudbinu svih onih koji su ondje pokopani? Kako možete biti sigurni da ondje već ne leži neka bludnica?«

»Ali, gospa Smaragda je nešto drugo.« Glavni savjetnik bio je uporan.

»Zašto, kako je drukčija?« U Cassijin glas počeo se uvlačiti trag nasilnosti. »Hajde, recite!«

Pred kućom je netko u automobilu postajao nestrpljiv i glasno zatrubio. Treći gospodar je bijesno viknuo: »Kome se to žuri?«

Ali glavni savjetnik je ustao i otišao, nemoćno odmahujući glavom.

Nije bilo dozvoljeno ni da se Gospa Smaragda pokopa nasuprot grobnici gospodara Changa, i to samo zato što je nekoć bila njegova ljubavnica.

Cassia je briznula u plač. Bi li trebala kupiti još jedno grobno mjesto pokraj njezina, da bude spremna? Tko će se jednoga dana, kad dođe njezino vrijeme, tako srčano boriti za nju samu? Možda neće imati toliko sreće.

Hotel Xindu, smješten u Ulici San Malu, bio je pravi neboder. U središtu grada uzdizalo se dosta nebodera, ali taj je bio jedan od prvih koje je podigla tvrtka u kojoj su prevladavali Kinezi. Iako je tvrtka unajmila njemačkog arhitekta, ugovor za izgradnju dobila je poznata građevinska tvrtka Rong.

Hotel Xindu imao je, osim hotelskog prostora, i sportske terene te je iznajmljivao uredski prostor. Cassijina tvrtka ondje je zakupila dosta prostora, a ona je sama za sebe rezervirala sobu na najvišem katu s pogledom na cijeli Šangaj.

Svečanost otvorenja bila je veličanstvena. Proslavi je prisustvovalo nekoliko stotina ljudi različitih profesija i nacionalnosti.

»Pozivamo gospođu Cassiju Xiao, direktoricu United Financial Group i vodeću poduzetnicu Kine, da presiječe vrpцу«, objavio je hotelski menadžer.

Pogledi svih okupljenih na trima razinama velikog predvorja okrenuli su se prema njoj. Fotoaparati su bljeskali. Cassia je bila odjevena u ručno izvezen *qipao* od svilenog satena, a oko vrata joj je blistala dijamantna ogrlica. Zračila je.

»Kakva nevjerovatna ljepota!«, čule su se primjedbe uzvanika.

»Čudesno je kako može upravljati poslovima i uz to pjevati!«

»Priča se da je ona jedina žena na koju šangajski mafijaši obraćaju bilo kakvu pažnju.«

»Takva osoba može postojati samo u Šangaju!«

Uz zaglušni pljesak Cassia je presjekla crvenu vrpću koja nije bila postavljena preko ulaznih vrata hotela, nego ispred ulaza u neobičnu konstrukciju od željeza i čelika koja se nalazila između prizemlja i prvog kata.

»Ovo pokretno stubište koje smo nazvali 'Korak do sretnih oblaka' posebno je naručeno u Njemačkoj. Samo ih je još nekoliko takvih u svijetu!«, objavio je hotelski menadžer. Pritisnuo je tipku i čudna se stvar pokrenula. Oni koji su stajali najbliže ustuknuli su u strahu. Menadžer je pozvao uzvanike da zakorače na pokretne stube, ali nitko nije htio. Izgledale su zastrašujuće, kao da bi mogle progutati nekoga.

Cassia je ljupko kimnula i rekla: »Ja ću biti prva.«

»Predstavljamo vam gospođu Cassiju Xiao, prvu osobu u Kini koja će zakoračiti na sretne oblake!«, viknuo je menadžer.

Cassia se pribrala, pokušavajući prikriti bojazan. U cipelama s visokim potpeticama zakoračila je na aparaturu i polagano se počela podizati, praćena zastrašujućom bukom koju su stvarale stube. Dok se dizala sve više, gomila oko nje počela je klicati.

Orkestar je zasvirao i počela je zabava. Mnogi su ljudi sada stali u red pred novim dizalom, goreći od želje da se provozaju. Neki su pali i osramotili se,

drugi su vrištali, a treći se nisu usuđivali sići sa stuba te su ih drugi morali povući. Hotelski menadžer i njegovo osoblje morali su paziti na uzvanike, pokušavajući ih zaštititi od nezgoda.

Kad je nova igračka privukla pažnju gotovo svih prisutnih, Cassia se izvukla. Dizalo ju je odnijelo na najviši kat. Otvorila je pokrajnja vrata na hodniku i zakoračila na krov.

Pod nogama joj se prostirao cijeli Šangaj. Taj grad više nije obuhvaćao samo petnaestak kvadratnih kilometara stranog teritorija, nego je postao najveća metropola na Dalekom istoku, s više od tri milijuna ljudi. Neboderi, podignuti na brdašcima, uzdizali su se nebu pod oblake. U Kini se nikada prije nije mogao vidjeti takav prizor.

S druge strane, na drugoj obali veličanstvene rijeke Huangpu, vidio se Pudong. Ondje je još bilo polja koja su se pružala neposredno iza pristaništa i skladišta podignutih na samoj obali rijeke. Isto je sunce obasjavalo dva potpuno drukčija svijeta koji su se širili u beskraj.

Pogled je uistinu bio veličanstven, ali na Cassiju nije ostavljao osobit dojam. »Šangaj je zaista velik«, promrmljala je za sebe, »ali zašto između tih tri milijuna ljudi ne postoji nitko koga bih mogla voljeti?« Obuzela ju je tuga.

Otkrila je da, spavajući, u rukama čvrsto steže hladan džepni sat. Jastuk bi joj često kliznuo te se pretvarala da pokraj nje netko leži. U srce joj se uvlačio osjećaj napuštenosti. Rano sljedećeg jutra nakon što je izišla iz bolnice probudila ju je zvonjava telefona. Nazvao ju je Yu Qiyang koji je već otpratio Lily na planinu Huangshan. Začuvši njegov glas, cijelo joj se tijelo ukočilo.

»Moramo razgovarati«, rekao joj je.

Svim se silama pokušavala pribрати kako ne bi popustila. Ponovno ga je odbila. Kad je spustila slušalicu, imala je osjećaj da je cijeli razgovor samo sanjala. Yu joj se više neće vratiti. Zauvijek ga je izgubila.

Kako li je samo obzorje udaljeno! Pažljivije se zagledala u slojeve krovova ispod svojih nogu, mješavinu kineskih kuća s tamnim pločama i stranih s ravnim krovovima. Prišla je rubu terase i pogledala ravno prema dolje, na ulice prepune ljudi i automobila, na taj živi svijet koji se neprestano kretao i žurio. Kakvi ih poslovi zaokupljaju? Očarana, izula je cipele, skinula čarape, zakoračila preko ograde i popela se na leđa Šangaja. Ponovno je bacila pogled na ulice ispod sebe.

Imala je osjećaj da su ulice naglo utonule još dublje u tlo. Zamišljala je kako se ispod duboke provalije pod njezinim nogama krije drugi svijet u kojemu više ne postoje težina i nevolje koje su je pritiskale. Bio je to Šangaj kakvoga je prvi put vidjela kao šesnaestogodišnja djevojčica iz Chuanshue koja se trsila da

održi motku nosiljke na svojim leđima. Zastavši na pristaništu Lujiazui, bila se sa čežnjom zagledala preko rijeke Huangpu prema Šangaju.

Ondje, ispod sivih i crnih krovova, skrivale su se prve radosti koje je upoznala, radost života koji su ona i gospodar Chang dijelili u krevetu. Sklopila je oči i pomislila na Lily, svoju najmiliju. Imala je osjećaj da osluškuje prve krikove koje je Lily ispustila kad je stigla na ovaj svijet. Čvrsto je u naručju držala novorođeno djetesce, dok su joj niz obraze klizile suze. »Nikada se nećemo rastati«, zarekla se. No, gospa Smaragda je odnijela malu Lily, zabranivši Cassiji da viđa dijete.

Kad je Cassiju prodala Paviljonu od žada, činilo joj se da bi isto tako mogla biti i mrtva. Toliko joj je nedostajala kći da joj je kosa počela ispadati, a na usnama su joj iskočili čirevi. Noću nije mogla spavati. Ponekad bi odlazila do Vojvotkinjina paviljona samo da pokuša oslušnuti glas malene djevojčice s druge strane kapije. No, gospa Smaragda, dakako, nije Lily zadržala ondje. Saznavši da je njezina kći krenula u kršćansku školu, noge su je nekako odnijele onamo, iako je itekako dobro znala da joj neće dopustiti da vidi dijete. Samo to mjesto pružalo joj je utjehu i sposobnost da preživi. Kako bi mogla živjeti bez svoje Lily? »Lily, mamacu jako nedostaješ«, šapnula bi.

Tada je i drugu nogu prebacila preko ograde, tako da je s objema stajala izvan nje.

Promatrala je svoje gole, lijepe noge kako stoje iznad cijelog grada. U prizemlju je zabava bila u punom jeku. Glazba se jasno čula, kao da svira u blizini. Cassia se uspravi i napravi nekoliko plesnih koraka po kamenom rubu, slijedeći ritam glazbe. Zbog privlačnosti duboke provalije koraci su joj bili osobito lagani. Već se odavno nije osjećala tako bezbrižnom. Nebo je bilo beskonačno, a zemlja prostrana. Sada je uistinu mogla biti slobodna.

Iznenada se čvrsto uhvati za ogradu i u strahu se zapita: »Ti, besramna djevojčice s velikim stopalima, zar sažalijevaš samu sebe?«

Muškarac koji se nalazio na najvišem katu ugledao je Cassiju kako kotača po rubu s druge strane ograde, te je požurio niza stube, vičući: »Gospodarica Xiao želi skočiti sa zgrade!«

Skupina ljudi bez daha je pojurila uza stube, predvođena hotelskim menadžerom. Zabrinuto ju je potražio pogledom, ali je nije uspio vidjeti. Potrčao je prema ogradi i pogledao na ulicu u dubini. Ondje je bilo mnoštvo ljudi i sve je izgledalo kao i obično. Krvavo crveno sunce na zalasku propadalo je naniže kroz otvore između nebodera i zasljepljivalo oči.

Ponovno se nagnuo i pažljivije pogledao, shvativši da je riječ samo o ljudima koji pokušavaju ući u hotel.

Izbezumljen, hotelski menadžer se približi muškarcu koji je podigao uzbunu, ali mu ni on nije mogao objasniti što se dogodilo. Tada menadžer pošalje svoje osoblje da posvuda potraže Cassiju. »Pogledajte i u spavaonicu gospodarice Xiao na najvišem katu!«

Ni ondje nije bilo nikoga.

Posvuda su je zabrinuto tražili, sve dok je nisu otkrili u plesnoj dvorani u prizemlju. Bila se preodjenula u bijeli *qipao* ukrašen srebrom te se uputila prema dvorani za gozbe. Prsa su joj bila čvrsta, a struk nježan i gibak.

Ondje ju je okružilo mnoštvo Kineza i stranaca. Piće joj je donio konobar s kravatom, odjeven u stranu odjeću. U ruci je držala čašu šampanjca. Obrazi su joj se rumenjeli i zračila je, kao i prije deset godina kad je izazvala senzaciju ušavši u hotel Licha. Tada nije imala ništa osim *qipaoa* koji je odjenula, a i njega je kupila posuđenim novcem. U životu se susrela s mnogim preprekama, ali je uistinu živjela. Sada ju je cijeli Šangaj poznavao i uzdizao u nebesa. Bila je i bogata i moćna. Pa ipak, izgubila je ljubav. Pokraj nje nije bila ni njezina voljena kći Lily. Srce joj je opustjelo i u njemu više nije buktio plamen strasti. Nije znala kamo će je život odvesti.

Za vrijeme te veličanstvene gozbe mnogo ju je ljudi došlo pozdraviti. Naizmjenice su joj nazdravljali, a povremeno bi netko kleknuo ispred nje, pozdravljajući je rukama podignutim visoko iznad glave. U jednom uglu dvorane za gozbe stajali su njezini pomoćnici, tjelohranitelji i drugi podređeni, uključujući trećeg i osmog gospodara. Konobar joj je donio pladanj prepun ukusnog *dim suma*, a umjesto nježne glazbe, iznenada su se začuli strastveni tonovi.

Jasno mi je, dragi čitatelji, da polako postajete nestrpljivi. Željeli biste saznati kako sam uopće uspjela doći do same Cassije, kako sam postala njezina bliska prijateljica, kako sam s njom mogla voditi dugotrajne razgovore.

Šangaj još stoji na istome mjestu, kao i njegove zgrade, a postoji i mnoštvo žena kao što je Cassia! No, kako su se samo vremena promijenila! Ljudska bića najkrhkija su od svega što postoji i upravo ona najlakše nestaju.

Nekoliko sam puta ugledala Cassijinu sjenu. Jednom u Ulici Nanjing, dok je zamišljeno promatrala izlog dućana. Uskoro je nestala. To nas ne može iznenaditi, jer u današnje vrijeme nema osobito zanimljivih stvari u dućanima, samo lažna obećanja. Žene kao što je Cassija preziru takva obećanja. Cassia je bila prizemna Šangajka koja ne voli pretjerivanje i lažni sjaj. A kad je riječ o modi, ona ju je stvarala, a ne slijedila.

Drugom zgodom uporno je padala proljetna kiša i cijeli je Šangaj bio obavijen mirisom cvijeća. Cassia je promatrala naše isprepletene ruke. Znala je, dakako, zašto ništa ne govorim nakon što sam joj čitala sudbinu iz dlana. Bilo je očigledno da je u svom životnom vijeku kročila mnogim stazama. Znala je da tajne neće zauvijek ostati tajnama, iako se čovjekov dlan tijekom vremena može promijeniti.

Sada se približavam kraju ove knjige. Svatko u Šangaju zna što se dogodilo s mojim likovima nakon proljeća 1927. godine. Ti su događaji postali dio šangajske povijesti i ne moram vam govoriti o njima. Koliko je industrijskih pogona pokrenula Cassia? Je li Yu Qiyang naposljetku postao njezin životni drug, bez obzira na službenu ceremoniju? Je li Lily otputovala u Europu i naučila sve o Shakespeareu? Jesu li se majka i kći ponovno zbližile?

Pa ipak, vi biste ipak željeli saznati moju profesionalnu tajnu.

A možda ćete i reći: »Razumijem, vi ste pjesnikinja.«

Dok sam studirala na Šangajskom sveučilištu, uistinu sam pisala pjesme. Jednom me netko zapazio dok sam sjedila u kafiću u blizini sveučilišta. Nakon šalice kave i dva sata svojim sam smionim žvrljotinama ispunila četiri stranice.

Prema Platonu, upravo su pjesnici najvještiji u laganju. Iako Šangaj još nije postao upravo onako idealno društvo kakvo je zamišljao, gotovo su svi njegovi pjesnici prognani.

Razmišljala sam da se poslužim izmišljotinama, ali istina je najvažnije načelo biografije. Možda ovakva vrsta zapisa nije osobito privlačna, ali morala sam biti vjerna i sebi i povijesti.

Svjesna sam da vam prije kraja knjige moram objasniti kako sam susrela Cassiju i kako sam uspjela saznati toliko toga o njezinu osobnom životu i o njezinim neizgovorenim mislima.

Dobro, ispričat ću vam o trenutku kad sam je upoznala, o tom trenutku preko kojega sam namjerno prešla.

Hodala je hladnom, pustom ulicom. Nije mogla shvatiti kako bi ulica, koja je nekoć bila izuzetno prometna, u noći mogla postati posve tiha. Imala je osjećaj da osim nje ondje nema nikoga. Zastave su još visjele na zgradama, vidjele su se i raznobojne svjetiljke s ispisanim privlačnim imenima različitih djevojaka, ali nigdje nije bilo nijednog klijenta. Jedini je zvuk dopirao iz zgrade koja je imala dvojna crvena vrata. Odande se čuo smijeh i Cassiji se činilo da čuje glasove gospodara Changa i Yua Qiyanga. Začula je gospu Smaragdu kako je doziva: »Dođi ovamo, mala Cassia, dođi! Zašto stojiš na vratima?«

Gospodar Chang je bio mrtav, kao i gospa Smaragda. Ti ljudi više nisu bili uz nju. Yu je, dakako, bio živ, ali ga je ona već pokopala u svom srcu. Oduvijek ga je nosila u srcu, sve otkako ga je prvi put ugledala. Nikada nikoga nije

voljela kao što je voljela njega. Za tu je ljubav bila spremna žrtvovati i samu sebe.

Zastala je na vratima, oklijevajući. Okrenula im je leđa i pokušala se umiriti. Tek tada ih je odgurnula i zavirila u prostoriju.

Vidjela je da ima velik trbuh. Gospa Smaragda joj je rekla neka se vrati k njoj kako bi joj pomogla pri porodu. Ubrzo su počeli trudovi, kao što je gospa Smaragda i predvidjela. Kad je babica stigla, Cassia se već mučila, dok su joj se niz lice slijevali znoj i suze. »Tiskaj! Tiskaj jače!«, vikala je babica.

Razdirali su je strašni bolovi i vikala je da joj pomognu. Li Yu i Xiu Fang bile su pokraj nje i pokušavale joj pomoći. Gospa Smaragda nestrpljivo je čekala u Feniksovoj dvorani. Iznenada je začula glasan i jasan uzvik: »Djevojčica je! Kakva vijest!«

Gospa Smaragda je požurila k njima. »Yaa! Kći gospodara Changa!«

Cassia se onesvijestila. Osjećala je kako joj duša napušta to mjesto i kreće prema hodniku. Spustila se niza stube i odgurnula veliku kapiju. Zastala je ondje, kao što je i Cassia sada zastala, s osjećajem da noć nikada prije nije bila toliko tamna i toliko plava. Kad je utihnuo posljednji uzvik noćobdije, počeli su se pojavljivati ljudi: pješaci, ulični prodavači i žene, žene svih vrsta, svih zanata i u različitim skupinama. Čak i profesionalke. Čak i spisateljice poput mene.

Prešla je rukom preko svog lica koje je još bilo meko i živahno. Znala je da mora krenuti. Izišla je kroz kapiju i pridružila nam se. Znala je da sam čekala na nju.

Pogovor

PRIJE NEKOLIKO godina dobila sam otkaz u uredništvu časopisa gdje sam radila. Otkako sam diplomirala na sveučilištu marljivo sam kao novinarka radila za isti časopis, ali u nevolji sam se našla upravo zbog svoje posvećenosti poslu. Priča je prilično složena, ali dok se sada prisjećam toga iskustva, rekla bih da će žena poput mene vjerojatno kad-tad morati napustiti takav posao. Samo velikodušnosti urednika mogu zahvaliti što već i prije nisam ostala bez posla.

Onoga dana kad sam dobila otkaz, imala sam osjećaj da me pogodio grom iz vedra neba. Našla sam se u uistinu teškoj situaciji, jer sam iznenada postala dijete koje je društvo odbacilo: nisam imala posao, ni novca, ni prijatelja. Nisam više sebi mogla priuštiti plaćanje najamnine i postala sam beskućnica.

Umjesto da pokupim ono nekoliko svojih stvari, srušila sam se na krevet, ugasila svjetlo i pobjegla iz toga bučnog, konkurencijom ispunjenog - svijeta u san. Nisam mogla ni sanjati da će ta noć predstavljati prekretnicu u mom životu.

Ujutro sam se probudila kasno, oblivena hladnim znojem. Dodirnula sam radni stolić koji je stajao pokraj prozora. Bio je pomalo vlažan, možda zbog jutarnje rose. Kad sam se pogledala u zrcalo, vidjela sam da mi je lice rumeno od zdravlja. Neki mi je gitar jednom rekao da mi je sudbina jaka i da ne moram izbjegavati zlo, iako mi je isto tako rekao i da zlo neće izbjegavati mene.

»Ne možeš zaobići svoju sudbinu«, rekla mi je žena u snu koji sam jednom sanjala, i neobično mi namignula. »Zašto se ne osvrneš oko sebe, i ako nešto opaziš, drži i ne puštaj!«

Otvorila sam prozor. Dan je bio podjednako tih kao i noć. Neposredno ispred prozora uzdizao se zid, ali kad bih se istegnula, mogla sam vidjeti zavoj na ulici iza kojega je stajala kuća zapadnjačkog tipa, zidova prekrivenih ružama penjačicama koje su primamljivo mirisale. Već sam i prije zamijetila svoju okolinu, ali tek sam sada ugledala nešto što me uistinu iznenadilo.

Stajala sam pokraj ceste i promatrala prazno igralište zaštićeno zidom. Pitala sam starog vratara kakva je to kuća, a on mi je odgovorio da je to profesionalna škola. Sada je bila prazna, budući da su bili ljetni praznici. Je li to prije bila dramska akademija, upitala sam. Starac mi je iznenađeno odgovorio da jest, ali da rijetki za to znaju. Prije sedamdesetak godina to je zemljište kupila čuvena glumica i ondje utemeljila prvu dramsku akademiju u Šangaju. Svakoga jutra negdje u ovo doba lijepe djevojčice i dječaci okupljali su se ovdje kako bi vježbali pjesmu i ples, ali i deset skokova preko glave u jednom dahu.

Postavila sam mu još nekoliko pitanja: »Kako se glumica mogla toliko obogatiti? Otkud je dobila novac?«

Starac je zagladio kosu i odgovorio mi da nije sasvim siguran. Tada mi je rekao: »Ako ste sretne ruke, mogli biste susresti gospodina Liu Jija koji zna sve o ovom dijelu grada. Živi ovdje negdje u blizini i često šeće ovuda.«

»Uistinu?« Oči su mi zablistale. Svaki Kinez poznaje dramatičara Liu Jija, kao što svaki Englez poznaje Shakespearea.

Prisilila sam se da svakog jutra rano ustanem i odlazila sam na trčanje po igralištu stare zgrade dramske akademije. Naposljetku sam jednoga dana ondje ugledala muškarca srebrne kose, u kineskom mandarinskom kaputu od fine svile. Nosio je platnene cipele i, usprkos tome što je bio mršav i oslanjao se na dva štapa za hodanje, doimao se profinjeno i elegantno.

Krenula sam prema njemu. Naravno da sam prepoznala čovjeka koji je bio tako čuven kao on. Kad god bi mi gospodin Liu Ji poslije spomenuo dan kad smo se upoznali, pričao bi mi da sam ga uplašila kad sam mu naglo prišla. »Gospodine Liu Ji, znate li na koga ste me podsjetili kad sam vas ondje ugledala?«

»Na koga?«

»Na nju!«

»Kako znate za nju?«

»Sama mi je rekla.«

Govorila sam o ženi iz svoga sna.

Gospodin Liu Ji se osmjehnuo i pružio mi ruku. »Djevojčice... « Zapravo i nisam bila djevojčica, ali pretpostavljam da me takvom smatrao muškarac čija je kosa bila posve bijela. »Djevojčice, mi smo uistinu povezani.«

Živio je u Ulici Fumin, nedaleko odande, i već je odavno prestao raditi. Budući da je bio takav majstor svoga zanata, rijetko nacionalno blago, nije moglo biti ni govora o umirovljenju. Sretna sam što sam upoznala takvu gotovo legendarnu osobu.

Tada sam odlučila da ću se smiriti i pronaći drugi posao. Popularni časopis, čiji je urednički odjel bio smješten u zapadnom dijelu Šangaja, pristao je da me zaposli na godinu dana. Nakon tog pokusnog roka saznat ću hoće li me zaposliti za stalno. Zaposlenici toga časopisa brinuli su samo o svojoj plaći, i zato je ondje sve bilo posve jednostavno. Pronašla sam stan u staroj kući u blizini, gdje je najamnina bila niska, i preselila se onamo.

Gospodina Liu Jia drugi put sam srela u njegovoj kući. Budući da sam ga tada već malo bolje poznavala, otkrila sam da uopće ne nalikuje starcu. Iako je hodao pomalo ukočeno, sluh i vid bili su mu dobri, a smisao za šalu zarazan. Pokraj njega je bila žena, ne mnogo starija od mene. Suzdržano je slušala dok smo razgovarali. U početku sam mislila da mu je to unuka, ali sam poslije

shvatila da je ona njegova mlada supruga. Nikada me nije pravo pogledala i u početku smo razmjenjivale samo uljudne fraze.

Najprije sam bila pomalo zabrinuta, pretpostavljajući da me gospodin Liu Ji prihvatio kao studenticu samo zato što je bio zainteresiran za mene kao za ženu. No, kako je vrijeme prolazilo, taj je starac uvelike utjecao na mene i shvatila sam da sam mnogo toga naučila o stvarnoj suštini života.

Rijetko kad je govorio o svom znanju. Uglavnom je volio prenositi glasine, osobito o vezama muškaraca i žena. Da sam zapisala sve što mi je svakoga dana govorio i objavila samo manji dio, sigurna sam da bi svi profesori suvremene povijesti poskočili od iznenađenja: veliki i čuveni revolucionarni pisci u mladosti su radili stvari koje su bile još ekstremnije od onoga što se događa u književnim djelima današnje mladeži.

Tjednik *New Good Friends* imao je uredništvo u staroj kući zapadnjačkog tipa, čiji su hodnici i uredi bili oblijepljeni reprodukcijama šangajskih publikacija iz 30-ih godina 20. stoljeća. Iako taj ženski časopis prepun fotografija nije bio posve po mom ukusu, bila sam itekako svjesna da je jedan od najpopularnijih. Prisilila sam sebe da se uistinu potrudim na tom poslu.

Jednoga dana, kad je glavni urednik ušao u prostoriju u kojoj smo radili mi novinari, rekao nam je da časopis najviše žali što nije bio u stanju osigurati intervju s Danyi koja je bila poznata kao »najbolja malograđanska autorica u Šangaju«. Upitao nas je može li bilo tko od nas smisliti način na koji bismo dobili njezin intervju. Druga dva novinara okrenuli su se prema meni, budući da su oni već uzaludno pokušavali. Došao je red i na mene da iskušam svoju sreću.

»Pokušat ću«, rekla sam nevoljko.

Glavni urednik mi je ukazao da bi mi, ako uspijem, dao pozamašnu nagradu.

Kad je otišao, moji su mi kolege rekli da nije riječ samo o tome da nisu imali sreće pokušavajući dobiti Danyijin intervju. Evo što su mi rekli: »Vidio sam da na njezinu licu nema ničega stvarnog. Sve je to samo šminka!«

»Zacijelo je na pragu pedesete. Kažu da je njezina majka prije pisala za ovaj časopis i da je radila sa Zhang Ailing, čuvenom autoricom.«

»Ta žena misli da je druga Zhang Ailing. Zašto bi vam otkrila svoje misli?«

Zapravo, bila sam zadovoljna. Danyi je bila gospoda Liu Jia. Čak i ako mi nije htjela iskazati čast i popričati sa mnom, teško da bi sebi uskratila takvu priliku za dodatnu reklamu. Nagonski sam znala da će pristati na podugačak razgovor.

Kao što sam i predvidjela, Danyi me je uistinu pozvala u lokal da popričamo.

Odjenula je moderan *qipao* i bila je jako našminkana. No, koža joj je bila nježna, a nokte je prelakirala najmodernijim, svijetlim i blistavim lakom. Rekla mi je da je majka njezine majke bila udana za bankovnog menadžera i da je posjedovala veliku trokatnicu na francuskom teritoriju, davno prije nego što su komunisti oslobodili Kinu.

Otišle smo u kavanu u Ulici Ruijin. Pohvalila mi se u kojem je europskom gradu kupila svoju haljinu i koji pariški parfem treba staviti u određenom godišnjem dobu, a ispričala mi je i što misli o različitim europskim zemljama koje je posjetila. Moj je šef htio da pišem upravo o takvim stvarima i nikako nisam mogla shvatiti gdje su pogriješili moji kolege.

Znala sam da je krajem 70-ih godina Liu Ji iznenada proglašen »rijetkom kulturološkom ikonom« te da je primao mnoge pozive iz inozemstva. U dvadesetak godina proputovao je čitav svijet, a Danyi ga je uvijek pratila, sve dok nedavno nije zaključio da mu to više ne odgovara. No, bila sam dovoljno mudra da ga ne spomenem.

»Najbolja malograđanska autorica Šangaja«, rekla sam, izravno je zapitavši tko je smislio takav naziv.

»Ja sebe ne nazivam tim imenom, dakako«, osmjehnula se. »Ali ga se i ne stidim«, dodala je bezbrižno. »Riječ je samo o tome da su suvremene 'sestrice' smislile taj naziv tako da zvuči obično.« Prišao im je konobar te sam naručila pivo, a Danyi ledenu kavu. Tada je nastavila. »Ne možete glumiti da pripadate višoj klasi ili da imate ukusa. Tek nakon tri imućna naraštaja možete tvrditi da posjedujete ukus. Amerikanci su bogati već stotinu godina, a još su sirovi! Danas je među pripadnicama sitne buržoazije u Šangaju moderno gledati američke sapunice, čitati časopise kao što je vaš, koji je uistinu sasvim običan.«

Podigla sam čašu s pivom i drugom rukom hitro zabilježila njezine riječi. Iznenada je primijetila: »No, vi ne izgledate kao da ste rođeni u Šangaju.«

Potvrdila sam njezinu pretpostavku. Nisam rođena u Šangaju. Tada je pokušala procijeniti moj karakter na temelju zapadnjačkog horoskopa.

Upitala me kad sam rođena.

Pokazalo se da sam u horoskopu djevica.

»Ljudi rođeni u tom znaku posjeduju nezajažljiv apetit za misterije, napetost, opasnost, pa čak i nasilje«, rekla mi je. »Njihova ih znatiželja može odvesti do kreativnosti, ali s druge strane mogla bi ih povesti i prema katastrofalnim krajnostima i bezizlaznim situacijama. Ako se djevica bavi umjetnošću, postaje gotovo smiješan perfekcionista.«

Točno sam znala što Danyi time želi reći. Moram priznati da je njezino proricanje bilo posve točno: kao kći mornara s Jangcea, uvijek sam zaostajala za modom.

»Barem se niste rodili u Šangaju«, rekla je Danyi glasom kojemu se nisam mogla usprotiviti.

Pogodila je točno u metu. Na drugoj strani rijeke ništa nije bilo isto. Nije mi bilo suđeno da postanem Šangajka.

Danyi mi je također rekla da se iznenadila što se žena poput mene zanima za temu malograđanštine. Postala sam nervozna: zar je nešto naslućivala? Prije nego što se lokalna malograđanština poput pošasti proširila Šangajem, tim su gradom upravljale žene snažnog glasa i djelovanja. One su za mene bile prave Šangajke. No, kako bi ona to mogla znati prije nego što sam i napisala svoju knjigu?

Neko vrijeme nakon što smo se upoznali, gospodin Liu Ji je morao otići u bolnicu. Medicinskoj sestri dao je pismo za mene, u kojemu me moli da ga dođem posjetiti. Bilo je to tmurno poslijepodne. Njegovo se mršavo lice doimalo još mršavije, a ispod očiju je imao tamnosive sjene. Iznenada sam shvatila da neće još dugo živjeti. Činilo mi se da me je dugo čekao. Skinuo je masku za kisik i uspravio se na krevetu. Pokušala sam ga zaustaviti, ali me utišao jednim pokretom ruke.

Riječi samrtnika bile su ispunjene mudročću. Izrekao ih je bez ikakva uvoda. Možda je naslutio da poznajem njihov kontekst. Rekao je da intelektualci kao što smo mi nikada ne mogu u potpunosti živjeti u modernome svijetu. Samo običan narod može živjeti u sadašnjosti, u kojoj su zahodi s tekućom vodom i moderne kupaonice dio svakodnevnog života. To ne može promijeniti nijedan revolucionaran ili politički pokret.

Otvorio je usta i pokušao se nasmijati, ali nije mogao. Koje li ironije: javila se želja za smijehom, ali je sposobnost za to već nestala.

Šangaj je materijalistički grad. Moderni Šangaj zbirka je materijalnih stvari. Kako u Šangaju možete apstraktno razmišljati dok sjedite na zahodskoj školjci s tekućom vodom? Nasmijala sam se umjesto njega.

Činilo mi se da je cijelo vrijeme čekao da padnem u zamku koju je is-pleo svojim riječima. Zamolio me da mu izvučem platnenu torbu koja je ležala pod krevetom, a iz nje je izvadio veliku smeđu omotnicu. U njoj se nalazilo mnoštvo požutjelih i krhkih novinskih isječaka, a svi su govorili o šangajskoj opernoj pjevačici, Cassiji.

Vidjevši da sam se iznenadila, suzio je pogled i polagano rekao: »Znam da znate pisati, a znam i da pišete o nevažnim stvarima. Ali, ako ikada poželite napisati nešto zanimljivo, tada pišite o Cassiji, najčudesnijoj ženi koju sam

upoznao.« Naslonio se na jastuk, jer ga je iznenada shrvao umor. Sestra mu je žurno prišla i ponovno mu stavila masku za kisik, a njegova mi je kći dala znak da odem.

Toga smo se poslijepodneva posljednji put susreli. Nedugo poslije je preminuo.

Međutim, ono što mi je povjerio uistinu me je rastužilo. Počela sam se baviti najrazličitijim istraživanjima: poviješću drame u Šangaju, kulturološkom i gospodarskom poviješću. Na internetu sam se koristila tražilicama »Google« i »Baidu«, ali nigdje nisam uspjela pronaći Cassijino ime. Posavjetovala sam se s poznavacima kulture starog Šangaja, koji su čuli za takvo ime, ali ona je bila poznata kao »loša žena«, kao »mafijašica« i propalica, a neki su je čak nazivali »vulgarnom ženom šangajskog podzemlja«. Nitko mi nije mogao pružiti detaljne informacije.

Osjećala sam se nesigurnom u pogledu onoga što mi je gospodin Liu Ji povjerio, i nisam se osobito marljivo trudila da dođem do priče. Nedugo poslije obuzela me potištenost, izgubila sam svu vedrinu, na posao sam odlazila isključivo zbog novca i pisala o tome kako slavni ljudi trate vrijeme. Nakon posla pila sam u barovima, gledala DVD-e i besciljno pretraživala internet. Imala sam osjećaj kao da više ništa nema smisla. Uskoro sam se zbog nekakve sitnice posvađala s glavnim urednikom i, iako nije spomenuo ni riječi o otkazu, činilo mi se da takav život predstavlja preveliko poniženje.

Tada sam se prisjetila molbe gospodina Liu Jia. Stoga sam na radnom mjestu zatražila godišnji i odrekla se dijela plaće da bih mogla sjediti u knjižnici i pažljivo pregledavati novine s početka republikanskog razdoblja. Ako neku ženu prati tako loš glas kakav prati Cassiju, tada je zacijelo napravila nešto što društvo toga vremena nije moglo podnijeti, nešto što se možda ne bi svidjelo ni današnjem društvu.

»Gdje ima volje, ima i načina.« Svakodnevno prekapanje po gomilama papira donijelo mi je bogatu zbirku informacija. Cassijin me život privlačio poput magneta, i to u tolikoj mjeri da sam se jedva mogla otrgnuti od njega.

O ljubavnom životu mladog Liu Jia kruže mnoge priče. Među intelektualcima iz 30-ih godina pratio ga je prilično laskav glas. No, uvijek se kretao među pripadnicima pokreta Nove umjetnosti.

Kasnije je postao slavna osoba, čuveni lik kineske kulturološke povijesti, središte ljevičarskog kazališta. Nikada nije imao neku funkciju, ali bio je mudriji od mnogih funkcionara koji su se šepirili po Šangaju. Znao se zaštititi i u političkim prevratima toga doba nije patio više od ostalih. Nakon komunističkog oslobođenja više ništa nije pisao, iako je bio član brojnih filmskih i dramskih komiteta i redovito je posjećivao sastanke političkog savjetničkog odbora. Neki su ga nazivali »ocem moderne kineske drame«.

Kad je postao slavan i istaknut, nitko više nije spominjao njegovu prijašnju suradnju s kazališnom družinom Ruyi, a ni on sam to nije htio spominjati.

Liu Ji najčešće nije spominjao neugodne stvari, a sve što bi on odbio komentirati uistinu je moralo biti iznimno neugodno.

Sigurna sam da se Liu Ji potajno zaljubio u Cassiju, iako nije imao dovoljno hrabrosti da joj to i kaže. Za tu tvrdnju imam i dokaz: kad me je zamolio da pišem o Cassiji, nazvao ju je »najčudesnijom ženom koju je ikada upoznao«, a tada je tišim glasom, kao da se boji da nekoga ne uvrijedi, dodao, »i najljepšom«.

Možda nije htio da te riječi čuje njegova supruga Danyi, iako tada nije ni bila s nama u sobi.

No, moju je pažnju privukla ta njegova jedva čujna izjava. Možda se negdje duboko u mom srcu probudila ljubomora. Njegovo ime povezivalo se s brojnim slavnim glumicama, a Cassia je uistinu bila prekrasna, možda ljepša od sviju. Ipak, nikada je nisu nazvali »najvećom šangajskom ljepoticom 20. stoljeća«. Očigledno su Liu Jiove riječi hvale bile izraz njegovih osobnih, sentimentalnih osjećaja.

Kad je umro, poznavali smo se već više od godine dana. Tijekom toga razdoblja samo je jednom spomenuo svoju učenost kad se pohvalio kako je riječ »moderan« preveo na kineski jezik. U to je vrijeme morao osmisliti vlastiti prijevod. Napisao ju je latinicom i dobio riječ »Mo'deng«, koja je postala popularna. No, Liu Ji je zapravo imao na umu senzualnu ženu imenom »Prakriti« iz budističkog spisa »Shurangama Sutra«, koja je zavela budističkog učenika Anandu i zamalo mu iskarila krepot.

Modernitet je, dakle, bio zavodnica koja može uništiti krepot ljudi, kao neke moderne žene toga doba. Rekavši da je iznenada osjetio nadahnuće, objavio je svoj prijevod. Meni se sada čini da ta riječ skriva svojevrsno dublje značenje.

Tada je prasnuo u tako radostan i glasan smijeh da sam se uplašila kako se od njega više neće oporaviti.

Potpuno sam sigurna da je upravo Cassia bila moderna žena o kojoj je razmišljao.

Kad sam se nakon odmora prvi dan vratila na posao, pokazala sam glavnom uredniku što sam napisala o Cassiji. Naš su časopis kupovali uglavnom službenici. Imali smo posebnu kolumnu za predstavljanje legendarnih zvijezda i slavni osoba iz prošlosti, a ja sam vjerovala da je moja biografija književno djelo s mnoštvom snažnih likova.

Dok sam se vraćala iz ureda u stan, namjerno sam prošla pokraj kuće Liu Jia, ispunjena tugom. Imala sam osjećaj da je još živ i da čeka da dovršim djelo o Cassiji. On me je upoznao s njom. Njegova radna soba gledala je na vrt, i dok sam promatrala kako zavjesa na prozoru radne sobe leprša na vjetru, željela

sam mu reći da sam naposljetku, nakon mnogih uspona i padova, pronašla Cassiju. Imala sam sreće što je bila dobro raspoložena kad sam je nazvala, tako da je podigla slušalicu i popričala sa mnom.

Kad bi barem duša gospodina Liu Jia to mogla saznati! Bio bi zadovoljan. Međutim, znala sam da Danyi još živi u toj kući, a budući da nije bilo potrebe da je uznemirujem, nisam navratila.

Glavni urednik pozvao me u svoj ured s ozbiljnim izrazom na licu. I prije nego što sam ušla, moji su me kolege već počeli ogovarati, naslađujući se mojom nevoljom.

Posvetivši se pisanju biografije o Cassiji, bivšoj »kraljici Shenqua«, sve sam manje brinula o svom izgledu. To nije promaklo mojim znatiželjnim kolegama. Kad sam predala rukopis, nadajući se da će ga časopis objavljivati u nastavcima, za to je saznala cijela zgrada.

Glavni urednik je zatvorio vrata ureda i odmah prešao na stvar: »Dobro je napisano, ali *New Good Friends* to nikako ne može objaviti. Bludnice, podzemlje, ubojstva: takve su teme neprihvatljive. Cassiju bismo teško mogli nazvati životnim uzorom.«

Pobogu! Duboko sam udahnula. Malo zatečena, uspjela sam ga upitati: »Zar ne postoje biografije o svakoj bivšoj šangajskoj zvijezdi? O Ruan Lingyu napisano je nekoliko, pa je čak snimljen i film o njoj!«

Urednik me htio smiriti. Natočio mi je šalicu čaja. Ponovno je rekao da se naš časopis bavi popularnim temama koje zanimaju obične građane i da su naši čitatelji gradske službenice. Cassijina životna priča previše bi ih uznemirila. »Osim toga«, nastavio je, »kad bi sve žene bile poput nje, uopće ne bismo imali mira, zar ne? Mi ćemo se baviti mirnijim temama.«

»Hoćete reći da neće biti mira ako uplašimo praznoglave klase?«

Nasmijao se. »Tvoje su riječi pomalo neugodne, ali upravo sam to mislio.«

»Možda bi se prije moglo reći da ste zabrinuti, jer biste mogli ostati bez novca!«, htjela sam mu reći. No, nisam mogla. Od toga posla sam morala živjeti, stoga nisam sebi mogla dopustiti da počnem propovijedati moral. Uzela sam rukopis i krenula, ali me urednik zaustavio: »Ako razmišljaš da bi svoj rukopis odnijela nekom drugom časopisu, dopusti mi da ti još nešto kažem.«

Iznenadeno sam se okrenula. Imala sam osjećaj kao da sam ponovno u uredništvu časopisa u kojemu sam dobila otkaz i da sam se upravo uvalila u novu nevolju. Ali, ovaj je glavni urednik bio takozvani »mlad, sposoban talent u razvoju«. Bilo mu je stalo samo do novca. Časopis *New Good Friends* zarađivao je toliko novca da je urednik bio jedna od zvijezda svog naraštaja.

»Danyi će se osjećati najugroženijom. Neću ti ponavljati što je rekla, ali vjerujem da bi se pobunila protiv svakog časopisa koji pokuša objaviti tvoju knjigu.«

Bila sam glupa što prije nisam ni pomislila na takvu mogućnost. Razljutila sam se: »Protiv čega bi se mogla pobuniti?«

»Samo ti prenosim što mi je rekla. Naravno, ti jedina možeš odlučiti hoćeš li to objaviti. Ali moram ti za tvoje vlastito dobro reći da, iako je gospodin Liu Ji preminuo, i sama Danyi ima mnogo veza u književnom svijetu.«

Svaki glavni urednik želi dobro svojim piscima, ili barem tako tvrdi, pa se čak i onaj koji je imao funkciju »misaone policije« u mom bivšem časopisu pretvarao da je obziran prema meni kad me otpustio.

No, to je bilo jedino što je mogao napraviti. Cassia se nikada nije plašila otvoreno pokazati što misli, stoga sam za sobom spalila sve mostove.

Činilo mi se da naše čitateljice neće imati ni vremena da se razljute. U najgorem slučaju, moja biografija neće im se svidjeti. No, bila sam svjesna da bi način na koji je Cassia proživjela svoj život mogao uvrijediti velik broj čitatelja koji bi se mogli tako razljutiti da bi čak poželjeli spaliti moj rukopis. Nisam mogla očekivati da bi svi zauzeli tako naklonjen stav prema njoj kao gospodin Liu Ji.

Nijedan se časopis nije usudio objaviti moj rukopis u nastavcima, kao što se nijedan izdavač nije usuđivao objaviti ga u obliku knjige. U bijesu i iz protesta počela sam ga objavlјivati na svom blogu, svakog dana jedan dio, svakog tjedna jedno poglavlje. Svakog tjedna sam s Cassijom provjeravala dijelove knjige prije nego što bih ih objavila na internetu.

Engleski student imenom Johnny čitao je blog i nakon toga me potražio. Dobro je govorio kineski i bio je iznimno pametan. Studirao je u Cambridgeu, na King's Collegeu. Kad nije iznosio svoja mišljenja o kineskim pitanjima, bio je osobito blag, a ponekad i stidljiv poput školarca.

Pisao je disertaciju pod naslovom »Edipov sindrom u modernom Šangaju« i, uvjerivši me da su njegove ideje sasvim ozbiljne, zamolio me da se sastanemo. Sjeo je preko puta Cassije i mene u internet kafiću, potajno dobacujući poglede Cassiji. U kafiću je vladala tišina, jer smo nas troje bili jedini posjetitelji. Johnny se spojio na Internet, a Cassia i ja smo naručile kavu.

Poslije je uzdahnuo: »Istočnjakinje uvijek izgledaju kao posve mlade djevojke.« Rekao je da je njegov djed, stigavši u Šangaj, u svom dnevniku zabilježio kako je u hotelu upoznao prekrasnu Kineskinju, čiju ljepotu nikada nije mogao zaboraviti. Zato je Johnny želio naučiti kineski. Kad je preplovio ocean i doputovao u Šangaj, na prvi ga je pogled očarala ljepota Kineskinja. »Ima li mnogo Kineskinja koje su tako lijepe kao Cassia?«, upitao me je.

Njegove su me riječi, dakako, uvrijedile. Bilo je očigledno da mene nije ubrajao među lijepe Kineskinje. Cesto smo se susretali i nikada prije nije iznio

takvu primjedbu. No, zapravo nisam imala razloga da se naljutim na njega. Bili oni Kinezi ili stranci, svi su muškarci nerazumni.

Bilo mi je sasvim jasno da sam se zaljubila u Cassiju i da bi to moglo smanjiti objektivnost moga rada. Ali, nisam sebi mogla pomoći. Imala sam osjećaj da ženska ljepota nije namijenjena samo muškarcima. Cassia je oduvijek imala više obožavateljica nego obožavatelja. Zašto bih ja bila iznimka?

Nazvao me je jedan kolega, obavijestivši me da je na naslovnici najnovijeg broja *New GoodFriendsa* objavljena izjava gospe Danyi. Sadržaj joj nije bio posve jasan, ali je izjavila da sam u Cassijinoj biografiji, koja je u nastavcima izlazila na mom blogu, dala do znanja kako su gospodin Liu Ji i Cassia bili u ljubavnoj vezi. »Kako bi se jedan od osnivača kineskog modernog kazališta i pripadnik ljevičarske kinematografije mogao upustiti u vezu s propalom ženskom iz podzemlja?«

Danyi je izjavila: »To je jedna od najvećih uvreda tradiciji revolucionarne umjetnosti naše zemlje.«

Probljedjela sam i spustila slušalicu. Knjigu sam objavljivala samo na internetu, nisam je dala štampati. Upravo kao što je glavni urednik i predvidio, nisam bila u stanju pronaći niti jedan jedini časopis koji bi bio voljan objaviti tu biografiju. No, usprkos tome, hvatala me nervoza svaki put kad bih objavila novo poglavlje. Više mi se ljudi javljalo s kritikama upućenim Cassiji nego s pohvalama, a optužbe protiv mene bile su još ozbiljnije.

Znala sam što Danyi čeka. Čekala je da knjiga bude službeno objavljena, a tada bi mogla tužiti i izdavača i mene. Kad bi me pokušala tužiti zbog internetskog objavljivanja, to bi bilo kontraproduktivno. Također bi bilo teško odrediti kakva bi naknada štete bila prikladna.

U Kini ljudi još uvijek imaju pravo tužiti nekoga zbog »oskrvnjivanja ugleda predaka«, i to unazad tri naraštaja. Izgledalo je da nikada neću živjeti mirnim životom!

Ljude je zbunjivala fraza »kineska mafija«. Zašto bih željela pisati o kriminalcima i bludnicama? Osim toga, to je bio svijet kojim se žena nije trebala baviti. Moja je knjiga bila smiona, ali ne zato što sam pisala o podzemlju.

Kineski službenici oduvijek su se držali formalnosti, ostavljali su dojam svojim riječima, a bili su nepouzdana u djelovanju te su pravili veliku predstavu od svog posla, a malo su toga postizali. Osobito su se prema ženama odnosili kao prema građanima drugog reda. Stav kineskog društva prema ženama u meni izaziva bijes i želju da nešto razbijem.

Za razliku od njih, ljudi iz podzemlja bili su dovoljno hrabri da preuzmu odgovornost za vlastita djela. Držali su se svojih načela.

Kad mi je bilo osamnaest, odlučila sam da ću biti pjesnikinja i zato sam, posve prirodno, odlutala i do podzemlja. No, umjesto da postanem vješta u borilačkim vještinama, naučila sam pisati alternativnu poeziju.

Iz toga su podzemlja izronile mnoge junakinje. Postoji više različitih vrsta bratstava, a sva bi ona prihvatila žene kao što su bile gospa Smaragda i mala Cassia.

Sada razumijete zašto sam morala napisati takvu knjigu. Budući da sam je napisala, postala sam feministička autorica. Moja je sudbina isto tako nepoznata kao i Cassijina, a kada se jednoga dana ponovno susretnem s njom, možda ćemo biti u stanju zajedno otkriti vlastiti kraj.

Bilješka autorice

Moj dug Šangaju

SVI PRIPADNICI MOJE obitelji potječu iz Chongqinga, svi smo odrastali ispod planina i na obalama rijeke, promatrajući kako bistre vode rijeke Jialing i mutne vode rijeke Jangce teku pokraj nas. Svi smo se smijali, sjedeći nagurani oko malog tranzistora, slušajući prijenos lokalne komedijezanji. No, jedan se član obitelji razlikovao od svih ostalih, a to je bio moj otac.

Tijekom rata s Japanom moga je oca regrutirala nacionalistička vojska i poslala u Chongqing. Mještani su ga zvali »čovjek nizvodno s rijeke«. Moj otac nikada nije naučio govoriti narječjem toga kraja. I inače je malo govorio, samo kad je to uistinu bilo potrebno, i to narječjem iz Tiantaija i Ningpoao, koje je jako slično šangajskom, a posve drukčije od našeg. Samo sam ga ja mogla razumjeti, pa sam se dobrovoljno javljala da mu budem tumač kad je to bilo potrebno, i tako sam pokupila nekoliko prastarih šangajskih izraza.

Otac je oduvijek želio otputovati nizvodno rijekom prema kraju svoga rođenja, do prostranih, širokih ravnica gdje se rijeka Jangce ulijeva u more. No, bio je samo kapetan teretnih brodova na bolovanju. Kod kuće je kuhao i obavljao kućanske poslove, jedva prehranjujući svoje šestero djece. U društvu je zauzimao položaj niži i od najnižih: kakve je snove on mogao imati? Mogao je samo promatrati rijeku kad je imao malo slobodnog vremena: muškarcu nije bilo dopušteno plakati od žudnje za rodnim krajem.

Međutim, srce moga oca bilo je veliko. Mjesni nasilnici shvatili su da je blag te su ga gnjavili, što je mene, malenu djevojčicu, dovodilo do bijesa u tolikoj mjeri da sam ih htjela gađati noževima, ali otac im nije zamjerao. Kad god im je bila potrebna pomoć, kad su željeli posuditi malo soli ili riže, on bi uvijek pomagao. A ako ne bi vratili posuđeno, nikada nije tražio da mu vrate. Jednom je buknuo požar u obiteljskoj kući nešto niže nizbrdo od nas, i moj je otac požurio onamo s protupožarnim aparatom. Kad je požar ugašen, vratio se pocrnjelog lica i razderane odjeće.

Ove sam godine posjetila njegov grob i ponijela sa sobom ljiljane i knjigu koju sam napisala o svom djetinjstvu. Kad sam spalila papirnati novac, spalila sam i knjigu. Plamen ju je naglo zahvatio. Otac je morao brzo čitati ondje, na drugom svijetu. Moj ju je duh pratio na drugi svijet, i dok je otac čitao knjigu, sve sam mu ispričala. Krvne su veze važne, ali otac i ja bili smo još dublje

povezani. Iako on nije bio moj biološki otac, njega sam najviše voljela. Zahvaljujući njegovoj blagosti i suosjećanju, djevojčica poput mene nije se morala izgubiti u dubinama beznađa. Zbog njega se nikada nisam potpuno odrekla svijeta.

Imao je jednu želju: kad umre, da se njegov pepeo vrati u njegovo rodno mjesto. Moja majka, braća i sestre nisu željeli to učiniti za njega, jer su se bojali da se očeva duša ne bi mogla vratiti u Chongqing ako se pepeo vrati kući. Stoga smo, kad sam se jedne godine vratila iz Londona, odabrali brežuljak koji je gledao na rijeku Jangce, kako bi mu se duša mogla otputiti nizvodno rijekom prema svom rodnom gradu, a onda se vratiti k nama.

No, ja sam nekako morala ispuniti očevu želju. Krajem 80-ih godina otišla sam na Šangajsko sveučilište i naučila jedno neizvorno šangajsko narječje, zbog čega sam se dosta namučila sa šangajskim uličnim prodavačima. Čak sam i u autobusu nerijetko dobivala pogrešne upute. Kondukter bi nestrpljivo rekao: »Nije odavde i ništa ne zna.«

Proteklih godina nekoliko sam puta posjetila Šangaj zbog ugovora za knjige, a šangajski su se novinari čudili i bilo im je drago što sam znala izgovoriti nekoliko riječi na narječju Ningboa.

Usprkos tome, nikada nisam osjećala povezanost sa Šangajem.

Zahvaljujući dugogodišnjoj praksi, kao autorica romana postigla sam jednu vještinu: svojim likovima mogu dopustiti da ispune želje moga oca, da odrastu u Šangaju, da ondje riskiraju, dožive uspjeh i iskuse neuspjeh.

Imam osjećaj da bi se mome ocu na drugome svijetu svidjela ova priča. Dopustio bi mi da umjesto njega živim u Šangaju.

Kad sam iz Chongqinga stigla u Šangaj, doživljavali su me kao seljanku, kao što doživljavaju sve koji onamo dolaze, kao i Cassiju. U tome nema ničega lošeg: ne moraju svi Šangajci biti milostivi poput Buddhé.

Ali željela sam se zapitati: kako se uopće razvio taj modernitet, taj šangajski ponos? To me pitanje navelo da pokušam zamisliti kako bi bilo odrastati u Šangaju.

Prvi suprug moje majke bio je poglavar Paogea, podzemne organizacije. Nekoć je u Chongqingu imao veliku moć, ali bio je i ženskar. Moja je majka naposljetku pobjegla od njega.

Kad sam se počela pripremati za pisanje ove knjige, željela sam pisati o tome kako revolucionar postaje lik iz podzemlja. No, uskoro sam otkrila da zapravo želim pisati o ženi poput moje majke. O tome kako su je njezi nevelike, nepovezane noge odvele sa sela u moderni svijet. O tome kako je upadala u neugodne situacije i potonula sve do dna, kako je izronila iz pakla i vratila se u svijet.

Zato sam napisala ovu »izmišljenu biografiju«.

Dok sam pisala prvi nacrt rukopisa, cvjetovi breskve su otpali, procvjetali i ponovno otpali. Jako sam željela reći ocu da sam godinu i pol ispunjavala njegovu želju.

Te sam se godine vratila u Chongqing. One večeri kad sam otišla na očev grob, sanjala sam ga. Vidjela sam ga na pozadini predivnih cvjetova breskve i tada je izgovorio dva stiha neke pjesme na svom narječju iz Tiantaija:

»Tako sam često putovao da sam se u hotelima osjećao kao kod kuće, a kod kuće kao u hotelu. Tko će me upitati: jesu li cvjetovi u mom domu posve isti kao što su bili nekoć?«

Taj me neobičan, nejasan jezik probudio. Je li me duša mojega oca uistinu pratila dok sam pisala?

Gledam kroz prozor. Rada se dan. Kao što je otac spomenuo u mom snu, stablo breskve uistinu je procvjetalo.

Chiarissima

www.bosnaunited.net